

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.

De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de meening der Bank.

INHOUD : **Algemeene uiteenzetting betreffende den financieelen toestand — Economische Wetgeving — Statistieken**

ALGEMEENE UITEENZETTING BETREFFENDE DEN FINANCIEELEN TOESTAND

Door den Minister van Financiën werd een wetsontwerp bij het Parlement ingediend, waarbij de bestemming geregeld wordt der bij besluit van 6 October 1944 geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare geldmiddelen. Het voorziet de verplichte conversie der geblokkeerde biljetten en banktegoeden (60 pCt.) in overheidsfondsen, terwijl anderzijds de tijdelijk onbeschikbare saldi (40 pCt.) door den Minister van Financiën kunnen worden vrijgemaakt, overeenkomstig de modaliteiten die het best aan de monetaire politiek beantwoorden.

Ten einde den voorgenomen maatregel te rechtvaardigen en tevens te doen uitschijnen hoezeer een stipte voortzetting van de geldsaneeringspolitiek onontbeer-

lijk is, gaf de Minister een opsomming van de lasten, welke door den oorlog en de bezetting aan het land werden opgelegd en maakte hij een staat op van 's lands financieelen toestand enkele maanden na de bevrijding en de toepassing der eerste saneeringsbesluiten.

Deze uiteenzetting die in vorm van bijlage tot bovengenoemd wetsontwerp gepubliceerd werd, bevat talrijke cijfergegevens over de financieele verrichtingen van den Staat sedert 1940, alsmede beschouwingen dienaangaande. Daar aan dit belangrijk document slechts weinig bekendheid kon worden gegeven, achten wij het nuttig de integrale publicatie er van hieronder te laten volgen.

Twee maal, binnen een tijdruimte van vijf en twintig jaar, heeft België den oorlog en de Duitsche bezetting gekend.

Voor de tweede maal bevindt het zich vóór de ernstige monetaire en financieele problemen die de nasleep van oorlogen zijn.

De ervaring van het tijdsbestek 1914-1918 is nog levendig in het geheugen. Het gansche land is er toe besloten geen vergissingen meer te begaan zooals in het verleden. Het wil de inflatie, de onvastheid van de wisselkoersen en de ongebreidelde stijging van de prijzen kost wat kost vermijden. Het eischt, in het bijzonder, dat de lasten van den oorlog billijk verdeeld worden en dat de klasse der loontrekkenden, bedienden en spaarders niet door een overdreven waardevermindering der munt beroofd worde van de vrucht van haren arbeid.

Sedert de bevrijding heeft de vorige Regeering en heeft deze Regeering getracht dezen wensch der Natie

te verwezenlijken door een aangepaste monetaire en financieele politiek.

De financieele last van dezen oorlog en de materieele schade die hij berokkend heeft zijn indrukwekkend. Het van het land gevergd offer zal bijzonder zwaar zijn.

Het is dus van belang dat allen weten hoe groot het ons bedreigend gevaar is, hoe omvangrijk de gevraagde offers zijn en welke uitslagen men mag hopen te verkrijgen door een gezonde financieele politiek.

Het is het voorrecht van de groote democratieën de moeilijke toestanden te aanvaarden zonder den ernst er van te bemantelen en zich, zoodoende, de vrije instemming van allen met de voor het algemeen welzijn gevergd offers te verzekeren.

Uit onderhavig verslag moet blijken dat de door de Regeering in overweging gegeven financieele maatregelen onontbeerlijk zijn om onzen huidigen toestand

te verbeteren, maar ook juist en billijk zijn, en dat zij, door allen met moed en tucht aanvaard, van aard zijn de tot herstel van een gezond economisch evenwicht vereischte voorwaarden, zoowel in het binnenland als in de betrekkingen met het buitenland, in het leven te roepen.

Zoo dit evenwicht, dank zij gepaste financieele maatregelen, snel verwezenlijkt wordt, dan mag worden verwacht dat de levensstandaard van de bevolking weer op ongeveer het peil van vóór den oorlog en ten slotte zelfs hooger zal kunnen gebracht worden. Zooniet, zal het land dezelfde teleurstellingen beleven als na den oorlog 1914-1918.

HOOFDSTUK I

INLEIDING

§ 1. België in vreedestijd

Om den omvang van de door den oorlog in den economischen en financieelen toestand van België teweeggebrachte wijzigingen te beseffen en af te meten, moet eerst naar enkele basiscijfers worden verwezen.

Het jaar 1938 kan als betrekkelijk normaal worden beschouwd. Het situeert zich tusschen een welstandsperiode (1935-1936) en een crisisjaar (1939). Over 't algemeen zal het als vergelijkingspunt dienen.

Herinneren wij in 't kort aan enkele karakteristieke gegevens betreffende het jaar 1938.

Het gemiddeld cijfer van den goudvoorraad der Nationale Bank van België bedroeg *fr* 15.945 miljoen en dit van haar deviezenportefeuille en andere goudactiva *fr* 4.717 miljoen, terwijl de biljettencirculatie der Nationale Bank van België *fr* 21.812 miljoen en haar gezamenlijke verbintenissen op zicht *fr* 24.157 miljoen bereikten.

De gemiddelde valutakoers noteerde te Brussel *fr* 144,65 voor het pond sterling, *fr* 85,25 voor 100 Fransche francs en *fr* 29,60 voor een dollar der Vereenigde Staten.

Het tegoed bij den Postcheckdienst bereikte *fr* 3.654 miljoen in December 1938 en de deposito's op zicht en op ten hoogste dertig dagen bij de particuliere banken *fr* 14.592 miljoen.

De totale staatsuitgaven, gestadig stijgend sinds 1933, hadden *fr* 15.525 miljoen bereikt, waarvan 12 milliard voor de gewone uitgaven, terwijl de ontvangsten *fr* 11.115 miljoen bedroegen.

De staatsschuld, anderzijds, beliep op 31 December 1938 *fr* 60 milliard, waarvan *fr* 40.382 miljoen voor de binnenlandsche schuld, met inbegrip van het tegoed der particulieren bij den Postcheckdienst, en *fr* 19.693 miljoen voor de buitenlandsche schuld, met inbegrip van *fr* 13.133 miljoen gemortgageerde schulden tegenover buitenlandsche regeeringen. Zij was bijna geheel geconsolideerd, daar zij

slechts voor *fr* 5.524 miljoen verbintenissen op half-langen en op korten termijn bevatte.

De last van de staatsschuld, *fr* 2.579 miljoen, vertegenwoordigde 16,5 pCt. van de totale staatsuitgaven, 4,3 pCt. van de globale schuld en 4 pCt. van het nationaal inkomen.

De staatsschuld was *fr* 4 milliard lager dan het nationaal inkomen.

Volgens sommige private ramingen, bedroeg het nationaal vermogen van België *fr* 445 milliard in 1939 en het nationaal inkomen *fr* 64 milliard in 1938.

Ten slotte zal men zich een denkbeeld kunnen vormen van 's Lands economische bedrijvigheid door er aan te herinneren dat, in 1938, de Belgisch-Luxemburgsche Economische Unie 31,6 miljoen ton voor een globale waarde van *fr* 23,2 milliard invoerde en 22 miljoen ton voor een globale waarde van *fr* 21,7 milliard uitvoerde. De Belgische export vertegenwoordigde 3,6 pCt. van den wereldexport. Ons land kwam in den wereldhandel op de zesde plaats voor den invoer en op de zevende voor den uitvoer.

De cijfers betreffende onzen import wijzen aan in welke mate wij van het buitenland afhankelijk waren voor onze bevoorrading in grondstoffen en voedingswaren.

Buiten de kolen, waarvan de voortbrengst 29,6 miljoen ton bereikte in 1938, werden de meeste grondstoffen ingevoerd.

Onze voedingsbalans was ruimschoots deficitair. In 1938 hadden wij een overschot aan voedingsimport ten overstaan van voedingsexport van circa *fr* 3,5 milliard en, volgens zekere berekeningen, welke evenwel met voorbehoud dienen te worden aanvaard, vertegenwoordigde de voedingswaarde van de nationale productie slechts 51 pCt. van 's Lands voedingsverbruik.

Men begrijpt dat de oorlog, die het Land van zijn voornaamste bevoorradingbronnen afsneed, het voor een bijzonder ernstigen voedingstoestand plaatste.

§ 2. Vredeseconomie, oorlogseconomie, bezettingseconomie

De oorlog heeft een diepen weerslag gehad op de economie van alle landen, zelfs van die welke niet rechtstreeks in het conflict werden betrokken.

Dienaangaande onderscheidt men drie categorieën van landen :

1° de landen in oorlog, die stelselmatig een *oorlogseconomie* hebben ingericht;

2° de landen zooals Zweden, Zwitserland, de Iberisch-Amerikaansche naties, die, zonder de vrijheid en de faciliteiten van een vredeseconomie te kunnen behouden, zich toch hebben kunnen vergenoegen met betrekkelijk gematigde beperkingsmaatregelen;

3° de bezette landen die, wat wij een *bezettingseconomie* noemen, ondergaan hebben.

ERRATA

In het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* n^r 2, van Februari 1945, dient tabel V (blz. 66) als volgt gewijzigd :

« Bestuur der Postchèques » (gemiddelde 1936-1938) :
7,1 in plaats van 3,4.

In het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting* n^r 5, van Mei 1945, dient bijlage I (blz. 254) als volgt gewijzigd :

eerste gedeelte der tabel :

Totaalbedrag der uitgaven	95,76	110,50	174,51
Indexcijfer basis 1936/1938	100	115,4	182,2

tweede gedeelte der tabel :

Indexcijfer basis 1936/1938	100	115,4	184,5
-----------------------------	-----	--------------	--------------



Laatstbedoelde landen hebben bijzonder geleden onder den oorlog, waarschijnlijk zelfs meer dan de oorlogvoerenden die, trots alles, een zekere vrijheid van beslissing en van handeling behielden en die dus hun oorlogseconomie in functie van de hogere belangen der natie mochten inrichten.

Om de *bezettingseconomie* te kenschetsen, is het van nut nader te bepalen in wat zij verschilt van een vredeseconomie en van een oorlogseconomie.

Vredeseconomie

De economische inrichting van de Angel-Saksische naties en van het meerendeel der landen van West-Europa was in vreedstijd hierdoor gekenmerkt, dat de oriëntatie van de productie bepaald werd door de *vrije keuze van den verbruiker*. Die keuze kwam in het prijzenstelsel tot uiting door het vrije spel van vraag en aanbod.

De verbruikte goederen, de belangrijkheid van het gespaarde inkomen, de aard der gekozen beleggingen werden door ieder vrij bepaald binnen de grenzen van de koopkracht waarover elkeen beschikte.

De voor de goederen of voor de investeringen betaalde prijzen, de voor de overdracht aan anderen van de beschikbare besparingen gevraagde prijzen, waren de resultanten van die individueele beslissingen.

Kortom, het economisch evenwicht werd bereikt door de werking van de vrije markt, eventueel geholpen door beroep op het krediet.

Een dergelijk stelsel is er geheel op gericht een zoo groot mogelijke hoeveelheid goederen en diensten ter beschikking van den particulieren verbruiker te stellen. De laatste jaren is men zich tevens gaan beijeren een genoegzame stabiliteit der prijzen en inkomsten (vooral der loonen) te handhaven.

De economische expansie moet in dit geval niet het gevolg zijn van een monetaire expansie of van een prijsstijging, maar wel van den technischen vooruitgang en van de verhooging der productiviteit. In de mate waarin die voorwaarden verwezenlijkt zijn, zijn een gematigde monetaire expansie en een opvoering der private inkomsten, gelijktijdig met de vermeerdering der beschikbare goederen en diensten, te rechtvaardigen. Dit geschiedt trouwens omzeggens automatisch.

Oorlogseconomie

In geval van oorlog kan er geen sprake meer zijn de economie ten dienste te stellen van de vrije keuze der verbruikers. Eén doel van algemeen welzijn stelt alle andere overwegingen in de schaduw, nl. : de verwezenlijking van een maximum krachtsinspanning met het oog op de eindzege.

Dit objectief heeft tweeërlei uitzicht. Eerst en vooral een eigenlijk economisch uitzicht : de voortbrenging van al wat nuttig is voor den oorlog dient

tot in den hoogsten graad doorgedreven te worden ; dan een financieel uitzicht : het tot stand brengen van zoodanige monetaire en financieele voorwaarden dat de Staat zich doorlopend het grootste deel der nationale productie kan toeëigenen, eventueel ten nadeele van het privé-verbruik, om die productie ten dienste te stellen van de oorlogsinspanning.

In de Vereenigde Staten zijn de staatsuitgaven van \$ 9,1 milliard in 1939 tot \$ 98 milliard in 1944 gestegen en de ontvangsten van \$ 5,4 milliard tot \$ 40,8 milliard. In Groot-Brittannië bereiken de uitgaven £ 5,9 milliard in 1944 tegen £ 1,3 milliard in 1939 en de ontvangsten £ 3 milliard tegen £ 1 milliard.

Door de oorlogsinspanning werd het globaal indexcijfer der nijverheidsproductie van de Vereenigde Staten opgevoerd tot 247 in November 1943 tegen 103 in 1936 (basis 100 = 1935-1939). Van September 1939 tot Juni 1944 heeft Groot-Brittannië alléén 25.116 tanks en 102.609 vliegtuigen van alle categorieën voortgebracht.

Het financieel probleem was bijzonder delicaat in de oorlogvoerende landen. De expansie van de economische bedrijvigheid, het te werk stellen van werkloozen, vrouwen, werkloozen, het verlengen van den arbeidsduur en de stijging der loonen vermeerderden immers het nationaal inkomen juist op het oogenblik dat het privé-verbruik moest worden verminderd om het maximum aan goederen beschikbaar te laten voor de oorlogsinspanning.

Zoo de Vereenigde Staten, dank zij hun ontzaglijke hulpbronnen en het feit dat ze eerst in December 1941 in oorlog zijn getreden, hun levensniveau in een zekere mate schijnen te hebben kunnen handhaven, is zulks evenwel niet het geval geweest voor Groot-Brittannië.

In bedoeld land is het totaal inkomen van de particulieren gestegen van £ 4.779 millioen in 1938 tot £ 7.708 millioen in 1943, terwijl de hoeveelheden door de particulieren verbruikte goederen en diensten verminderd zijn met 21 pCt. Dit is het resultaat van de stijging der prijzen, van de rantsoeneering en van de verhooging der fiscale inspanning (15,2 pCt. van het inkomen tegen 9,9 pCt. in 1938) en van het privé-sparen (19,3 pCt. van het inkomen tegen 3,5 pCt. in 1938).

Deze enkele cijfers toonen aan op welke wijze de financieele inrichting van de oorlogseconomie er toe bijdraagt een zoo groot mogelijk deel der nationale productie ter beschikking te stellen van den Staat.

Eenerzijds is de nationale productie vermeerderd. Anderzijds wordt het privé-verbruik beperkt door rantsoeneering, belastingen en vrije of gedwongen leeningen. De stijgende marge tusschen de productie en het verbruik is beschikbaar voor de oorlogsinspanning.

De Staat verkrijgt die marge door het aanwenden van de bijkomende middelen welke hem door leeningen en belastingen worden verschaft. In de mate dat die middelen ontoereikend zijn, neemt hij zijn toe-

vluicht tot de monetaire expansie, dat wil zeggen tot de inflatie.

Het gevaar van de inflatie is, dat zij een eindeloze stijging van prijzen en loonen en tevens een overeenstemmende waardevermindering van de koopkracht der munteenheid veroorzaakt.

Niettegenstaande het succes van hun financieele politiek, hebben noch de Vereenigde Staten, noch Groot-Brittannië een zekere stijging der prijzen en der levensduurte en een overeenstemmende stijging der loonen kunnen beletten.

In de Vereenigde Staten is het indexcijfer der groot-handelsprijzen gestegen van 103 in 1940 tot 136 in September 1944 en dit van de levensduurte van 101 tot 125.

In Groot-Brittannië, op basis van het gemiddelde der jaren 1936-1938 (= 100), bereikte het indexcijfer der groothandelsprijzen 164 en dit van de levensduurte 133 (en 157 indien rekening wordt gehouden met alle gezinsuitgaven) in September 1944 en het indexcijfer der loonen 149 in Juni 1944.

In die mate heeft de munteenheid van bedoelde landen een waardevermindering ondergaan. Doch, de stijgingen der indexcijfers zijn heel gematigd gebleven. Zij blijken overigens onvermijdelijk in een oorlogseconomie.

De oorlogsomstandigheden, zooals de zeevaartsrisico's, de oriëntering van alle productieve krachten naar een eenig doel, de schaarschte aan grondstoffen en aan werkkrachten verwekken immers een spanning in het prijzenstelsel en oriënteren de prijzen onvermijdelijk naar stijging. Overigens is die stijging in zekere mate een prikkel voor de productie. Hetzelfde geldt voor de loonen die zich noodzakelijkerwijze aan de levensduurte aanpassen. Hun stijging draagt er toe bij de inspanning der werkkrachten te vermeerderen.

Doch Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten hebben begrepen dat de inflatie het grootste gevaar en zelfs, uit technisch oogpunt, de rampzaligste oplossing van het financieel probleem was.

Hebben ze eenigszins beroep gedaan op de monetaire expansie, dan toch hebben ze haar kunnen in toom houden en haar weerslag op de prijzen en loonen verminderen door een ruime politiek van belastingen, leeningen en gedwongen sparen, om aldus zooveel mogelijk de nieuwe koopkracht op te slorpen.

Ten slotte hebben die landen sinds 1940 enorme technische vorderingen gemaakt die het hun mogelijk zullen maken, na den oorlog, een veel hooger productiepeil te bereiken dan dit van vóór den oorlog. De monetaire expansie zal op deze wijze een tegenwicht in den goederensector vinden.

Bezettingseconomie

De toestand, waarin de bezette landen van Europa zich bevonden, verschilt grondig van dien eener oorlogseconomie.

Immers, terwijl zij al de nadeelen en al de gevaren van een oorlogseconomie, zooals de goederenschaarschte, het wegvallen van den invoer, de expansie van de koopkracht, de stijging der prijzen en loonen, hebben gekend, genoten die landen niet dezelfde vrijheid van handelen als de landen in oorlog. Hun financieele en economische politiek was voor een groot deel bepaald door de eischen van een bezettende macht die persoonlijke doeleinden nastreefde zonder ook maar eenigszins te letten op den weerslag van zulk een politiek op de financiën van het bezette land.

Niet alleen had een bezet land geen baat bij de bijzondere politieke en psychologische omstandigheden welke toelaten het succes van een gezonde monetaire en financieele politiek in een oorlogvoerend land te verzekeren, niet alleen mocht het geen « Victorie » leeningen uitgeven of tot gedwongen sparen aanzetten, doch daarenboven zag het den bezetter zijn nationale rijkdommen stelselmatig uitbuiten, wat het gewicht der financieele verliezen nog verergerde.

De Vereenigde Staten en Groot-Brittannië zullen gewis na den oorlog het gewicht van hun bewonderenswaardige inspanning gevoelen. Een financieele politiek, waarvan ze de modaliteiten vrijelijk en rationeel hebben bepaald, en een heel wat vergroot en gansch gemoderniseerd productieapparaat zijn echter factoren die ze zullen kunnen laten gelden.

België daarentegen bevond zich in September 1944 in een neteligen financieelen en monetairen toestand — gedurende vier jaar had men zich ten hoogste kunnen beijveren dezen toestand het minst slecht te maken — en het beschikte slechts over een versleten, ten deele vernietigd productieapparaat, zonder voorraden en zonder mogelijkheden van onmiddellijke economische heropleving, tenzij na een aanzienlijken import van allerlei producten.

Bezete België heeft den oorlog gedurende twee en vijftig maanden ondergaan in zijn dooden, zijn gewonden, zijn gevangenen, in de tegenwoordigheid van den hatelijken bezetter, in de aanhoudingen, de deportaties; doch het heeft hem ook ondergaan in zijn economisch patrimonium, in de vernietigingen en in de stelselmatige uitbuiting waarvan het het slachtoffer was. Daarin bestaat zijn werkelijke verarming, waarvan de financieele toestand om zoo te zeggen de weerspiegeling of de voorloopige balans is.

In dit opzicht moet echter een onderscheid worden gemaakt.

Een passieve houding aannemen ten opzichte van den rampzaligen financieelen toestand van September 1944 bestaat er niet in de oorlogsverarming zonder meer te aanvaarden. Die verarming is een feit. Zij staat onomstootelijk vast en kan niet meer weggevoerd worden, tenzij door op Duitschland en zijn geallieerden zooveel het maar eenigszins mogelijk is hetgeen zij aan het land hebben ontnomen te verhalen.

Niet optreden op monetair en financieel gebied zou daarentegen bij den zwaren last van onze economische verarming nog een nieuw verlies voegen door een overdreven waardevermindering der munt en een bovenmatige stijging der prijzen. Aan degenen die vaste bezoldigingen en inkomsten genieten, en in 't bijzonder aan de spaarders, zou men zodoende het weinige dat de oorlog hun gelaten heeft, ontnemen.

Het oogenblik is gekomen om een, ongetwijfeld heel voorloopige, balans van de Duitsche bezetting op te maken. Het land moet duidelijk inzien hoe het er vóór staat en welk de omvang is van de geverge offers. Doch het moet ook weten dat de offers niet blindelings en op goed geluk af door de schijnoplossing der inflatie zullen worden verdeeld, maar integendeel op billijke wijze en in functie van ieders mogelijkheden, door een monetaire saneering en door een geheel van aangepaste fiscale maatregelen.

Dienvolgens is het wenschelijk de evolutie van 's Lands financieelen toestand sinds Mei 1940 na te gaan.

§ 3. De te onderzoeken problemen

Het voornaamste doel van dit exposé is een overigens geheel voorloopige en in zekere opzichten zeer beknopte balans van den financieelen toestand van het land te geven. Men beschikt natuurlijk niet over al de noodige gegevens om aan deze balans de verlangde nauwkeurigheid te geven. Het is vooral van belang klaar te zien, zelfs als zekere schattingen of cijfers met voorzichtigheid moeten aanvaard worden en later dienen te worden herzien. Het betreft een werk met een voorloopig karakter, bestemd om het land aangaande de noodwendigheden van het oogenblik voor te lichten. Men zal hoofdzakelijk trachten aan de wetgevende macht en de openbare opinie een objectieve uiteenzetting te geven van de appreciatie-elementen die zij noodig hebben op een oogenblik waarop belangrijke monetaire en financieele beslissingen moeten genomen worden.

Bij den aanvang van dit exposé, is het noodig een inventaris op te maken van de uit den oorlog voortspruitende verliezen. Vooral in dit opzicht heeft de uiteenzetting een voorloopig karakter. De naar voren gebrachte cijfers geven slechts een eerste overzicht. Het eerste hoofdstuk is aan dit probleem gewijd.

Eens dat de verliezen bekend zijn, moet de weer slag er van op den financieelen en monetairen toestand bestudeerd worden. Hoofdstuk II onderzoekt dit vraagstuk voor de periode 1940-1944. Hoofdstuk III ontleedt in bijzonderheden den toestand zooals hij zich op het oogenblik van de bevrijding voordeed.

Nadat alle elementen van het vraagstuk op deze wijze samengebracht zijn, gaat men in hoofdstuk IV over tot de studie van de maatregelen strekkend tot monetaire en financieele saneering.

Waarom dringen deze maatregelen zich op? Welke waren hun eerste resultaten? Welke maatregelen moeten nog genomen worden om het werk der saneering tot een goed einde te brengen? Deze vragen zullen in bedoeld hoofdstuk IV onderzocht worden.

Ten slotte geeft het laatste hoofdstuk een overzicht van den monetairen en financieelen toestand sedert de bevrijding en tevens van de waarschijnlijke gevolgen der saneering.

HOOFDSTUK II

DE VERLIEZEN VOORTSPRUITEND UIT DEN OORLOG

Het is thans nog niet mogelijk de uit den oorlog voortvloeiende verliezen nauwkeurig te ramen.

Eenerzijds zijn de jongste verliezen, zooals die welke aan de oorlogshandelingen van Augustus-September 1944 en December 1944-Januari 1945 te wijten zijn en de door vliegende bommen aangerichte verwoestingen, nog niet bekend. Anderzijds ontbreken nog talrijke inlichtingen betreffende den globalen omvang van de sedert Mei 1940 geleden verliezen. In sommige gevallen zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn tot juiste gegevens te komen, vooral wat aangaat de vermindering van de nijverheidsstocks; in andere gevallen zal men slechts na grondig onderzoek en nauwkeurige studie over juiste inlichtingen beschikken: b.v. wat betreft de oorlogsschade aan onroerende goederen.

Moet het onderzoek van het belangrijk vraagstuk van de aan den oorlog te wijten verliezen dienvolgens tot later worden uitgesteld? Ontneemt het gebrek aan nauwkeurige inlichtingen alle waarde aan een eerste ramingspoging?

Het schijnt integendeel van het hoogste belang, na een zoo omvangrijk conflict als het land juist doorworsteld heeft, ten minste een voorloopige balans op te maken, de voornaamste door het land geleden verliezen in 't kort op te sommen en, op grondslag van de onvolledige inlichtingen waarover men beschikt, de belangrijkheid er van bij benadering vast te stellen.

Alhoewel voorloopig en voor herziening vatbaar, zal dit eerste overzicht het mogelijk maken de huidige monetaire en financieele vraagstukken beter te situeeren. De ontleding van den financieelen toestand op 4 September 1944 zou een onvolledig beeld geven van de door den oorlog geverge offers. Gezondmaking van dezen financieelen toestand voorstellen zonder — ten minste als eerste benaderende raming — terzelfdertijd een schematisch overzicht van de globale verliezen te geven, ware den wetgever en het gansche land een belangrijk appreciatie-element onthouden.

Wat in dit eerste overzicht van belang is, is minder het absoluut cijfer van de globale verliezen of van de

eene of andere speciale categorie van schade, dan de benaderende omvang van het totaal verlies.

Na dit voorbehoud betreffende het voorloopig en benaderend karakter van de ramingen, dient het begrip « globale uit den oorlog voortvloeiende verliezen » nauwkeuriger bepaald te worden.

§ 1. Het begrip « globale uit den oorlog voortvloeiende verliezen »

Na den oorlog 1914-1918 heeft men er zich over 't algemeen toe beperkt de kapitaalverliezen of zelfs, nog enger, de « oorlogsschade », anders gezegd de schade aan de private onroerende goederen, te begrooten.

Het ligt voor de hand dat dit begrip veel te eng is. Zooals de specialisten hebben aangestipt, omvat het kapitaalverlies ten minste de verliezen op onroerende goederen en op voorraden.

Wil men een algemeen overzicht van de gevolgen van den oorlog hebben, dan dient evenwel aan het begrip *globale verliezen* een ruimere beteekenis te worden gegeven en dienen er eveneens in te worden opgenomen bestanddeelen zooals de opgeëischte of weggevoerde arbeidskrachten evenals de producten welke door den bezetter zonder compensatie werden weggenomen.

Het is niet te ontkennen dat, in vredestijd, werkloosheid of een brand die een goederenopslagplaats vernietigt, als een verlies voor het land worden beschouwd. Dienvolgens kan men niet inzien waarom het wegvoeren van de arbeiders en een niet door invoer gecompenseerde uitvoer niet evenzeer een verlies zouden beteekenen.

Men zou daartegen kunnen inbrengen dat zulk een verlies door den Staat niet hoeft vergoed te worden. Maar deze beschouwing houdt verband met een ander standpunt dan dit waarop wij ons thans stellen.

Is de schade aan reële kapitalen bijzonder ernstig omdat zij 's Lands toekomst in gevaar brengt en is het dus een nationaal belang deze zoo spoedig mogelijk te herstellen, niet minder zeker is het dat de andere bestanddeelen, zooals de zonder compensatie door den bezetter opgeëischte arbeid en productie, *werkelijke verliezen* beteekenen. Er bestaat dus geen reden toe ze te verwaarloozen of te verzwijgen.

De kapitaalverliezen hebben een werkelijke verarming van het land, een vermindering van het nationaal patrimonium ten gevolge: de andere verliezen hebben zich laten voelen door een algemeene verlagening van den levensstandaard, anders gezegd, door een vermindering van het werkelijk inkomen dat ter beschikking van de gemeenschap werd gesteld of, om een vertrouwd uitdrukking te gebruiken, door het feit dat « België, in een zekere mate, gedurende vier jaar voor niets heeft gewerkt ». Te zamen genomen, vertegenwoordigen deze twee categorieën verliezen het globaal offer dat de gemeenschap werd opgelegd.

Door *globale uit den oorlog voortvloeiende verliezen* verstaan wij dus de gezamenlijke roerende en onroerende goederen, diensten en kapitalen welke door den oorlog of de Deutsche bezetting verloren, vernietigd, geschonden of beschadigd werden, of waarvan de beschikking of het genot door den bezetter of ten voordeele van den bezetter aan de nationale gemeenschap werd onttrokken.

Deze verliezen hebben een dubbel aspect. De eene zijn *physische verliezen*: zij moeten in geld worden geraamd. De andere zijn *financieele verliezen*: zij stemmen overeen met physische verliezen waarvan de belangrijkheid niet juist bekend is.

De *physische verliezen*, omvatten, bij voorbeeld, het legermaterieel van 1940, de oorlogsschade aan de roerende en onroerende goederen, de slijtage en het gebrek aan onderhoud van het openbaar en privaats domein, in 't bijzonder van het productieapparaat, de opeischingen van allen aard. De raming van de waarde dezer verliezen is zeer moeilijk. Onvermijdelijk zijn de naar voren gebrachte cijfers slechts benaderend.

Daarentegen is voor de *financieele verliezen*, zooals de bezettingskosten, het clearingcreditsaldo, de Reichskreditkassenscheine, het nominaal verlies nauwkeurig bekend, zonder dat het altijd mogelijk is te bepalen in welke mate dit met een werkelijk verlies overeenstemt.

De bezettingskosten b.v. hebben gedeeltelijk gediend tot het dekken van de werkelijke onderhoudskosten van de Deutsche troepen, doch tevens gedeeltelijk tot het aankopen van goederen omtrent welke men over geen enkele inlichting beschikt.

Zeker zijn de sommen die door den vijand in ons land werden uitgegeven in den vorm van bezettingskosten, clearingbetalingen en opeisching van gebouwen, goederen of arbeidskrachten, in het bezit van Belgen gekomen. Dit feit vermindert evenwel niet het verlies voor de gemeenschap. Dit in het leven roepen van een inkomen zonder overeenstemmende verhooging van beschikbare verbruiks- of beleggingsgoederen is juist het inflatieverschijnsel. In normalen tijd beschikt degene, die een goed of een dienst verkrijgt en aldus door deze verwerving een inkomen bij den verkooper in het leven roept, slechts over de noodige koopkracht na zelf een economische prestatie te hebben geleverd of, in geval van een gezonde kredietexpansie, na zich er toe verbonden te hebben door middel van de te zijner beschikking gestelde kapitalen een economische prestatie te leveren. Gedurende de twee en vijftig maanden bezetting stemde het inkomen voortvloeiend uit Deutsche uitgaven of eischen met geen enkele prestatie van wege den bezetter overeen. Voor de Belgische gemeenschap in haar geheel, beteekenden deze verichtingen een heffing op het nationaal vermogen of het nationaal inkomen ten voordeele van den bezetter. Het is van geen belang of de goederen of diensten naar Duitschland werden uitgevoerd of in België wer-

den gebruikt. De weggevoerde werklieden evenals de in België te werk gestelde arbeiders, de uitgevoerde goederen zoowel als de ter plaatse opgeëischte of verbruikte grondstoffen en producten, zelfs het gebruik van de door den vijand bezette gebouwen en terreinen, beteekenen evenzeer een zuiver verlies voor de nationale gemeenschap, aangezien deze er nooit meer van zal genieten of er gedurende een zekeren tijd geen genot meer van heeft gehad.

Het blijkt dus redelijk de algeheelheid van de ter beschikking van den bezetter gestelde betaalmiddelen, zooals de Reichskreditkassenscheine, de bezettingskosten en andere soortgelijke kosten, het clearingcreditsaldo, als een rechtstreeksch verlies voor het land te beschouwen, zelfs indien het in omloop brengen van deze betaalmiddelen niet tot uitvoer van goederen en diensten heeft geleid.

Door het aldus bekomen bedrag te voegen bij de physische verliezen, zooals oorlogsschade, sommige opeischingen, de slijtage en waardevermindering van het nationaal actief, bekomt men bij benadering het globaal bedrag van de uit den oorlog voortvloeiende verliezen.

Bij het geven van een algemeen overzicht van deze verliezen, dient men nochtans voorzichtig te werk te gaan.

Vooreerst komt men onvermijdelijk vóór dubbeltellingen te staan. Zooals hierboven werd aangestipt, is het globaal bedrag slechts een benaderende raming. Voor zoover het kon werden dubbeltellingen vermeden, vooral wat betreft de opeischingen en het slinken der stocks, welke grootendeels in de financiële verliezen zijn begrepen.

Een veel moeilijker probleem is evenwel het opmaken van het totaal der verschillende verliezen.

De moeilijkheid ligt in het feit dat de in franken uitgedrukte financiële verliezen veranderlijke hoeveelheden goederen en diensten vertegenwoordigen volgens het tijdstip waarop deze franken werden uitgegeven. Inderdaad, het stijgen van prijzen en loonen heeft tot gevolg gehad een vermindering van het physisch verlies dat overeenstemt met een zelfde nominale uitgave in den loop der oorlogsjaren. Daar de physische verliezen anderzijds zooveel mogelijk op het prijzen- en loonniveau van 1939 werden geraamd, dient men rekening te houden met een zeker gebrek aan eenheid in de ramingsmethodes. Het bekomen brutocijfer steunt gedeeltelijk op waarden-1939 en gedeeltelijk op veranderlijke waarden voor het tijdvak 1940-1945. Een rechtstreeksche raming van de gezamenlijke verliezen op grondslag van de 1939-waarde zou zeer lange nasporingen vergen en trouwens sommige onoverkomelijke moeilijkheden ontmoeten. Bijgevolg moet men zich voor een eerste raming tevreden stellen met het voorloopig cijfer, dat dit is der in de onderstaande paragrafen ontlede elementen, en er zoo noodig een verbeteringscoëfficiënt op toepassen om

alle bestanddeelen tot de 1939- of 1945-waarde te herleiden.

§ 2. Ontleding van de samenstellende elementen welke de uit den oorlog voortvloeiende globale verliezen uitmaken

In deze paragraaf zullen wij een ontleding geven van de verschillende elementen waarmede rekening dient te worden gehouden bij de raming van de uit den oorlog voortvloeiende globale verliezen.

Sommige elementen waarvoor elke ramingsgrondslag ontbreekt zullen *pro memorie* worden vermeld; het is niet mogelijk de kwantitatieve belangrijkheid er van nader aan te geven. Andere, zooals de financiële verliezen, kunnen uitvoerig worden ontleed. Nog andere, ten slotte, vooral de oorlogsschade, zullen worden geraamd. In beginsel worden de physische verliezen in 1939-waarde geraamd. De cijfers van de nominale of financiële verliezen (clearing, bezettingskosten, Reichskreditkassenscheine) zijn geen ramingen, maar wel nauwkeurige boekhoudkundige sommen.

I. — Verliezen aan menschen

Zijn de verliezen aan menschen, dooden en invaliden, wat het leger betreft, voor dezen oorlog niet zoo groot als in 1914-1918, voor de burgerlijke bevolking ligt het voor de hand dat zij veel hooger zullen zijn.

Daaruit zal, wat militaire en burgerlijke pensioenen aangaat, een zware last voor den Staat volgen.

Daar nog talrijke dossiers in behandeling zijn, is het voorbarig cijfers naar voren te brengen wat betreft die verliezen en de lasten welke zij voor den Staat zullen beteekenen.

Wij halen dezen post *pro memorie* aan.

II. — Materieel, uitrusting en installaties van militairen aard

Ten gevolge van de militaire operaties in Mei 1940 is bijna al het materieel en de uitrusting van het leger vernield of als oorlogsbuit in handen van den vijand gevallen. Verschillende militaire installaties, zooals forten en de ijzeren muur, werden vernield of onbruikbaar gemaakt.

Volgens zekere officieuze ramingen zouden de uitrusting, het materieel en de ammunitie van het leger alsmede de vernielde installaties en de ijzeren muur bij benadering 24 milliard 1939-frank vertegenwoordigen.

Het uit den oorlog voortvloeiend physisch verlies bereikt natuurlijk bedoeld cijfer niet. Doch het is onbetwistbaar dat wij daar vóór een zeer aanzienlijk reëel verlies staan. Het land moet thans belangrijke sommen aan de heruitrusting van het leger besteden.

'Gezien het bijzonder karakter van bedoelde militaire uitgaven en daar het moeilijk is de reële waarde er van te schatten, zullen wij dezen post slechts *pro memorie* vermelden.

III. — Reichskreditkassenscheine en Deutsche betaalmiddelen

Gedurende de militaire handelingen van Mei 1940 en in de eerste maanden der bezetting hebben het Deutsche leger en het Deutsche bestuur hun betalingen gedaan door middel van een speciaal betaalmiddel, de *Reichskreditkassenscheine*.

Bedoelde Reichskreditkassenscheine werden in Augustus 1942 buiten omloop gesteld en omgewisseld tegen Belgische biljetten. De Emissiebank te Brussel bezat op 2 September 1944, uit dien hoofde, Reichskreditkassenscheine voor een som van *fr* 3 milliard 566.547.650.

Voegt men bij deze som het bedrag van *fr* 12 miljoen 501.640,86 van de girorekening der Emissiebank bij de Reichskreditkasse en van *fr* 643.958.574,50 Reichskreditkassenscheine, Reichsmark en Rentenmark die de Emissiebank op denzelfden datum in kas had, dan krijgt men een globaal bedrag van *fr* 4.223.007.865,37 koopkracht rechtstreeks door den bezetter uitgegeven en door hem nog niet terugbetaald op het oogenblik der bevrijding. Bedoelde koopkracht werd door de Duitschers aangewend om zich in ons land een gelijkwaardige som goederen en diensten toe te eigenen.

IV. — Bezettingskosten en andere gelijkaardige uitgaven

Volgens de bepalingen van de Conventie van Den Haag, mogen de bezettingskosten alleen dienen om de werkelijke lasten van de militaire bezetting te dekken.

Het is duidelijk dat de door den bezetter geëischte sommen deze werkelijke lasten ver te boven gingen en aangewend werden voor aanzienlijke aankopen. De cijfers nopens clearing en opeischingen geven dus slechts een gedeeltelijk beeld van hetgeen door den bezetter weggenomen werd. De Reichskreditkassenscheine zoowel als de bezettingskosten werden doelbewust door Duitschland gebruikt als systematisch middel voor economische plundering.

In 1940 eischten de Duitschers *fr* 4,5 milliard bezettingskosten, later één milliard frank per maand en anderhalf milliard frank vanaf October 1941. De bezettingskosten beliepen in totaal *fr* 67 milliard.

Moeten aan dit bedrag toegevoegd worden: de huisvestings- en installatiekosten van de troepen, *fr* 5.766 miljoen, de vergoedingen aan Deutsche onderhoorigen, *fr* 161 miljoen, en een forfaitair bedrag van *fr* 180 miljoen betaald ten titel van oorlogsbuit als tegenwaarde der gelden die in het bezit der rekenplichtigen van het leger waren per 28 Mei 1940.

Aldus bekomt men een totaal van *fr* 73.107 miljoen aan bezettingskosten en gelijksoortige uitgaven tot einde Augustus 1944.

TABEL I

Bezettingskosten en gelijkaardige uitgaven

(in millioenen franken).

	Jaarlijkse cijfers				Cumulatieve cijfers			
	Bezettingskosten	Huisvestings- en installatiekosten der troepen	Vergoeding aan Deutsche onderhoorigen	Oorlogsbuit	Bezettingskosten	Huisvestings- en installatiekosten der troepen	Vergoeding aan Deutsche onderhoorigen	Oorlogsbuit
1940 (Mei tot Decemb.)	4.500	123	—	—	4.500	123	—	—
1941.....	15.150	1.154	—	—	19.650	1.277	—	—
1942.....	17.351	1.218	47	—	37.001	2.495	47	—
1943.....	18.001	1.669	77	—	55.002	4.164	124	—
1944 (tot einde Augus.)	11.998	1.602	37	180	67.000	5.767	160	180

Stippen we ter vergelijking aan, dat de op grond van de op dat oogenblik vigeerende valutakoersen in Belgische franken omgezette bezettingskosten, op het einde van Juli 1944 bij benadering *fr* 80 milliard in Nederland, *fr* 386 milliard in Frankrijk en *fr* 23 milliard in Denemarken beliepen, tegen *fr* 65,5 milliard in België voor de bezettingskosten alleen en ongeveer *fr* 70 milliard voor de bezettingskosten en gelijksoortige uitgaven.

V. — Clearingcreditsaldo (1)

Niet tevreden met het opleggen van overdreven bezettingskosten, drong de Deutsche overheid een clearingstelsel op dat haar toeliet zich voor meer dan *fr* 62 milliard goederen en diensten toe te eigenen zonder eenige compensatie.

(1) De in deze paragraaf gecommenteerde cijfers betreffende de clearing omvatten niet het bedrag van *fr* 397 miljoen niet afgewikkelde verrichtingen.

De clearing, waarvan het mechanisme reeds vóór den oorlog in sommige landen bekend was en gebruikt werd, heeft in principe tot doel de tijdelijke onevenwichtigheid der betalingsbalans van twee of meer landen te compenseeren, ten einde den internationalen handel te vergemakkelijken.

In den loop van het jaar 1940 stelden de Duitschers een clearing in tusschen verschillende landen van Europa. De verrichtingen werden door de *Deutsche Verrechnungskasse* te Berlijn gecentraliseerd. Dit organisme boekte op het *credit* van ieder land dat lid was van de clearing het bedrag der prestaties die dit land aan andere landen-leden in den vorm van uitvoer van goederen, diensten of kapitalen leverde. Omgekeerd, boekte het op het *debet* van ieder land het bedrag der prestaties (invoer van goederen, diensten of kapitalen) die dit land van een ander clearingland ontving. Het *clearingcreditsaldo* wijst de belangrijkheid aan der door een land zonder tegenwaarde geleverde prestaties, terwijl het debetsaldo aanwijst wat een land van de andere landen-leden afneemt zonder zelf prestaties te leveren.

De normale werking van dit mechanisme eischt, dat de credit- en debetsaldo's redelijke grenzen niet overschrijden. Tot het begin van 1941 ging ons clearingcreditsaldo een milliard frank niet ver te boven. Doch Duitschland heeft geleidelijk en systematisch van de clearing een instrument gemaakt dienend tot het wegnemen in alle bezette landen van het maximum beschikbare goederen en diensten zonder een gelijkwaardige tegenprestatie te leveren.

Onderstaande tabel II vermeldt, voor eenige landen, het bij benadering berekend creditsaldo bij de Deutsche Verrechnungskasse. Zij laat toe den omvang van de door Duitschland verrichte wegnemingen te schatten.

TABEL II

Clearingcreditsaldi bij de Deutsche Verrechnungskasse

(Bij benadering geraamde cijfers uitgedrukt in millioenen Belgische franken op basis van één R.M. = B.fr. 12,50.)

Land	Datum.	Creditsaldo (in millioenen franken)
Frankrijk	Januari 1944	68.700
Nederland	Augustus 1944	64.075
België	September 1944	62.413
Bohemen-Moravië .	Juni 1944	46.636
Denemarken	Augustus 1944	16.375
Croatië	Augustus 1944	12.863

Men kan dus vaststellen dat België en Nederland vooraan komen. Zij hebben een verpletterenden last gedragen vergeleken met de andere landen, vooral met Frankrijk.

De financiering van de clearing werd in ons land toevertrouwd aan de *Emissiebank te Brussel*.

Wat betreft de clearing, bestond de opdracht der Emissiebank te Brussel in het in ontvangst nemen van de betalingen der Belgen die tegenover het buitenland verbintenissen te vereffenen hadden en in het betalen der Belgen tegenover wie het buitenland verbintenissen had. Dus, wanneer een Belgische exporteur goederen leverde aan een importeur van een land dat lid was van de clearing, werd hem het bedrag van zijn factuur vereffend door de Emissiebank die in haar rekeningen een gelijkwaardige schuldvordering op de Deutsche Verrechnungskasse te Berlijn als tegenpost boekte. In geval van invoer, had de tegenovergestelde verrichting plaats.

In de mate waarin de uitbetalingen door de Emissiebank binnen het bestek der clearingverrichtingen ten bate van Belgen gedaan (uitvoer), de stortingen te boven gingen die haar door Belgen gedaan waren ter betaling van uit den vreemde ontvangen prestaties (invoer), d.w.z. in de mate waarin ons *algemeen saldo in clearing een creditsaldo was, zag de Belgische gemeenschap zich verplicht de door den bezetter aan het land ontnomen goederen en diensten zelf te financieren*.

Inderdaad, ons clearingcreditsaldo, ten bedrage van fr 62.665 millioen bij de bevrijding, d.w.z. het overschot van hetgeen wij aan de landen die lid waren van de clearing geleverd hebben op hetgeen zij ons leverden, werd gefinancierd door de Emissiebank te Brussel, die te dien einde beroep deed op voorschotten der Nationale Bank van België, dus op de monetaire expansie.

Ten andere, heeft de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën de Emissiebank een waarborg verleend betreffend alle verlies dat kan voortvloeien hetzij uit de waardevermindering, hetzij uit het niet betalen der sommen die met de bij artikel 13, 3°, der statuten van de Bank voorziene verrichtingen overeenstemmen, te weten : « de deviezen welke de bank (Emissiebank te Brussel) onder zich houdt en met name de Duitsche betaalmiddelen, inclusief de Reichskreditkassenscheine, alsmede haar tegoed bij de Deutsche Reichsbank, de Deutsche Verrechnungskasse of de Reichskreditkasse ».

De door bedoelden waarborg gedekte gezamenlijke schuldvorderingen van de Emissiebank te Brussel beliepen op 2 September 1944 fr 66,9 milliard en waren als volgt verdeeld (in franken) (1) :

(1) De quaestie der Emissiebank te Brussel en de er mede verband houdende problemen zijn thans aanhangig gemaakt bij de Onderzoekscommissie ingesteld door de besluitwetten van 11 December 1944 en 23 Maart 1945. Wat in het huidig verslag gezegd wordt aangaande de Emissiebank en de clearingverrichtingen loopt in geenen deele vooruit op de conclusiën die door de Onderzoekscommissie zullen geformuleerd worden, noch op de uiteindelijke oplossing die aan deze verschillende vraagstukken zal worden gegeven. Wij beperken ons hier tot het probleem der monetaire saneering. Te dien opzichte zal de Staat moeten tuschenkomen ten einde den toestand der Nationale Bank te saneeren.

Overigens zal alles in het werk moeten gesteld worden om Duitschland het bedrag der clearingschuld en gelijksoortige schulden te doen betalen of het bedrag er van op Duitschland te verhalen.

Schuldvorderingen in vreemde deviezen :

Deutsche Verrechnungskasse (clearing in engen zin)	fr	61.752.113.624,09
Deutsche Reichsbank (Sonderkonto)		911.823.668,84
Deutsche Reichsbank (te realiseren opgeëschte deviezen)		1.000.396,85
Totaal (clearing in den breeden zin)	fr	62.664.937.689,78

Duitsche biljetten en muntstukken :

Reichskreditkassenscheine (omwisseling)	3.566.547.650,—
Kasvoorraad	643.840.075,—
Totaalfr	4.210.387.785,—

<i>Rentenmarken</i>	118.499,50
<i>Reichskreditkasse, girorekening</i>	12.501.640,87

Totaal van de door den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën gewaarborgde verrichtingen der Emissiebank te Brusselfr 66.887.945.555,15

De clearingquaestie is innig verbonden met de monetaire saneering en in het bijzonder met de gezondmaking van den toestand der Nationale Bank van België.

Door het verleen van voorschotten in den vorm van biljetten aan de Emissiebank te Brussel om deze laatste toe te laten de clearing te financieren, bezit de Nationale Bank van België thans een schuldverdring van fr 64.589.460.272,38 op de Emissiebank te Brussel. Men stelt dus vast dat de clearing en de andere verrichtingen der Emissiebank te Brussel bijna geheel gefinancierd werden door directe voorschotten van de Nationale Bank van België en dat, anderzijds, de voornaamste oorzaak der expansie van den biljettenomloop der Nationale Bank van België schuilt in haar voorschotten aan de Emissiebank te Brussel voor het financieren van de clearing.

De saneering van den toestand der Nationale Bank van België vergt de terugbetaling van de door haar aan de Emissiebank te Brussel toegestane voorschotten. Het spreekt vanzelf dat in de mate waarin Duitschland de clearingschuld niet volledig terugbetaalt en andere recuperaties onmogelijk blijken, een tusschenkomst van den Staat zich zal opdringen.

Kortom, op grond van de jongste cijfers, doet de toestand zich als volgt voor.

De door de Emissiebank te Brussel verrichte gezamenlijke operaties waarvoor de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën waarborg verleende (clearingverrichtingen en verrichtingen op Duitse betaalmiddelen) beloopt fr 66,9 milliard. Bedoeld cijfer omvat de eigenlijke schuldverdring in clearing, d.w.z. het creditsaldo bij de Deutsche Verrechnungskasse, ten bedrage van fr 62,7 milliard, het bedrag van de omwisseling der in Augustus 1942 ingehouden Reichskreditkassenscheine, zegge fr 3,6 milliard, en diverse Duitse betaalmiddelen.

Om bedoelde verrichtingen ter waarde van fr 66,9 milliard te financieren, deed de Emissiebank te Brussel ten beloope van fr 64,6 milliard beroep op de Nationale Bank van België. Het verschil werd gefinancierd door de fondsen beheerd door de Emissiebank te Brussel, namelijk de rekeningen-courant bij

de Emissiebank en het tegoed van derden bij den Dienst der Postchecks.

Het is niet zonder belang even een blik te werpen op de in clearing verrichte operaties.

Onderstaande tabel III geeft een algemeen overzicht dezer verrichtingen. De ontleding van de cijfers brengt aan het licht dat het compenseerend karakter van het stelsel, in 1940, in zekere mate geëerbiedigd werd. De gezamenlijke prestaties van België gingen slechts die van het buitenland met fr 881 miljoen te boven.

Doch vanaf 1941 ging de vermeerdering der van België geëischte prestaties gepaard met steeds minder omvangrijke compensaties. Einde Augustus 1944 beliep ons creditsaldo fr 62,7 milliard, overschot van fr 98,3 milliard goederen, kapitalen en diensten door België geleverd tegen fr 35,6 milliard ontvangen van het buitenland.

TABEL III

Clearingverrichtingen
Boekhoudkundige toestand (1)
(in millioenen franken)

	Stortingen ten bate van België (Credit)	Stortingen ten bate van het buitenland (Debet)	Creditsaldo	
			jaarlijksch	cumulatief
1940 (sedert Augustus) ..	2.908	2.027	881	881
1941	17.282	10.310	6.972	7.853
1942	26.183	9.330	16.853	24.706
1943	32.493	8.431	24.062	48.768
1944 (tot 2 September)....	19.401	5.504	13.897	62.665
Totaal...	98.267	35.602	62.665	—

(1) De boekhoudkundige toestand registreert de orders tot betaling zoodra ze gegeven worden, terwijl de statistische toestand enkel rekening houdt met de geliquideerde orders tot betaling.

Tabel IV geeft per land dat lid was van de clearing het totaal van de stortingen ten bate van België (credit) en van de stortingen door België gedaan (debet), alsmede het creditsaldo of het debetsaldo.

Het clearingcreditsaldo vormt een van de meest belangrijke posten van de uit den oorlog voortvloeiende verliezen.

Door de clearing is het dat een groot deel van de voorraden, van de productie en van de arbeidskrachten door den bezetter werd ingepalmd.

Het feit dat wij enkel met het creditsaldo rekening houden, laat ons toe met zekerheid te verklaren dat het wel om een *zuiver verlies* gaat. Inderdaad, wanneer tegenover den uitvoer van goederen, diensten en kapitalen prestaties vanwege het buitenland stonden, beschouwen wij bedoelden uitvoer niet als een verlies. Slechts in de mate waarin wij naar het buitenland meer goederen hebben uitgevoerd dan wij er van hebben ontvangen en in de mate waarin een deel van het loon van onze werklieden in den vreemde door de Belgische gemeenschap werd gedragen, is het dat wij zeggen dat er een verlies bestaat. Wat de

arbeidskrachten in het bijzonder betreft, is die raming zeer gematigd, daar zij er op neerkomt te beweren dat er voor de Belgische gemeenschap slechts verlies bestaat in zoover de arbeider zijn loon niet in het buitenland heeft kunnen uitgeven. Alleen het niet uitgegeven overschot komt in aanmerking.

TABEL IV

Clearingverrichtingen met het buitenland
Boekhoudkundige toestand op 2 September 1944
(in Belgische franken)

	Globaal bedrag der verrichtingen van 1940 tot 2 September 1944		Slotsaldo van België	
	Stortingen ten bate van België (credit)	Stortingen van België (debet)	Credit	Debet
Duitsland (inclusief de rekeningen bij de Deutsche Reichsbank)	78.915.084.861,16	21.047.714.146,99	57.867.370.714,17	—
Frankrijk	10.768.461.215,49	6.564.989.358,61	4.203.471.856,88	—
Nederland	5.987.546.046,17	4.592.435.629,82	1.395.110.416,35	—
Bohemien-Moravië	158.571.586,35	220.387.718,30	—	61.816.131,95
Bulgarije	125.382.974,80	164.664.229,26	—	39.281.254,46
Croatië	7.488.637,65	5.312.257,30	2.176.380,35	—
Denemarken	218.418.425,65	208.600.900,10	9.817.525,55	—
Finland	235.897.570,61	461.111.048,40	—	225.213.477,79
Griekenland	5.511.790,25	1.233.774,70	4.278.015,55	—
Hongarije	351.987.979,50	415.772.425,49	—	63.784.445,99
Italië	456.604.530,03	577.611.439,62	—	121.006.909,59
Noorwegen	208.200.638,95	228.786.939,77	—	20.586.300,82
Gouvernement-generaal	20.355.318,25	12.033.080,26	8.322.237,99	—
Roumenie	137.454.413,60	259.574.310,07	—	122.119.896,47
Servië	4.714.389,30	1.099.730,50	3.614.658,80	—
Slowakije	10.980.387,50	13.672.685,—	—	2.692.297,50
Zweden	286.718.210,25	317.177.832,14	—	30.459.621,89
Zwitserland	347.487.150,15	508.335.726,28	—	160.848.576,13
Yugoslavië	8.837.674,05	1.556.632,32	7.281.041,73	—
Oekraïene	11.303.755,—	—	11.303.755,—	—
Totaal ...	98.267.007.554,71	35.602.069.864,93	63.512.746.602,37	847.808.912,59
		Netto-creditsaldo van België ...	62.664.937.689,78	

Wij zullen het clearingcreditsaldo dus onder de uit den oorlog voortvloeiende globale verliezen vermelden als vertegenwoordigend het globaal excedent van goederen en diensten die door België aan het buitenland verstrekt werden onder den druk van de oorlogsomstandigheden.

VI. — Opeischingen van den bezetter

De meeste opeischingen van den bezetter zijn begrepen in vorenstaande cijfers.

Inderdaad, een deel van die opeischingen werd rechtstreeks door den bezetter betaald, hetzij door middel van de bezettingskosten, hetzij door tussenkomst van de Emissiebank (sommige opeischingen van auto's).

Bijgevolg is het niet mogelijk een overzicht te geven van de belangrijkheid en van den aard van die opeischingen.

Andere opeischingen, zooals deze betreffende gebouwen en installatiekosten der troepen, werden betaald door de gemeenten die deze op den Staat terugverderden. Zooals wij in tabel I hebben aangewezen, beliepen die uitgaven gezamenlijk fr. 5.767 miljoen op einde Augustus 1944.

Er moet nochtans rekening gehouden worden met bijkomende prestaties, die door den bezetter gevoor-

derd werden buiten het clearingcreditsaldo, de bezettingskosten en andere gelijkaardige lasten, namelijk met de prestaties opgelegd aan de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen (gratis vervoer, gebruik en opeiseling van het materieel, enz.), aan de Regie van Telegraaf en Telefoon en aan verscheidene openbare en particuliere organismen.

Zonder te dien aanzien juiste cijfers te kunnen verstreken, kan men aannemen dat die bijkomende opeischingen gezamenlijk een bedrag van 4 à 5 milliard 1939-frank vertegenwoordigen.

VII. — Oorlogsschade

Er is geen raming die meer aanleiding geeft tot betwisting dan die van de eigenlijke oorlogsschade, d.w.z. van de physische schade aan roerende en onroerende goederen.

Het vraagstuk wordt nog ingewikkelder door de afwezigheid van becijferde inlichtingen betreffende de jongste schade (bevrijding, vliegende bommen en krijgsvaarrichtingen in de Ardennen in den loop van de maanden December 1944 en Januari 1945).

Het is onmogelijk, in de tegenwoordige omstandigheden, een nauwkeurig cijfer aan te geven. Men moet genoegen nemen met bij benadering berekende

cijfers, die er ten hoogste toe kunnen dienen een algemeen denkbeeld nopens de quaestie te geven.

De eenige beschikbare cijfers zijn die betreffende de tot 31 Maart 1943 door particulieren ingediende aangiften nopens schade aan het privaat domein.

Op dien datum waren 295.312 in cijfers uitgedrukte aanvragen ingediend voor een globale schade van fr 9,2 milliard; daarbij kwamen 15.086 niet in cijfers uitgedrukte aanvragen, welke overeenstemmen met een schade die bij benadering op fr 469 millioen kan geraamd worden.

De in cijfers uitgedrukte aanvragen zijn verdeeld als volgt :

Gebouwde onroerende goederen	fr 2.881.297.038
Roerende goederen	2.620.758.141
Bedrijfsuitrusting	2.963.252.794
Landbouw	536.044.310
Binnenscheepvaart	233.908.681
Totaal	fr 9.235.260.964

De gezamenlijke in cijfers uitgedrukte en niet in cijfers uitgedrukte aanvragen, ingediend tot 31 Maart 1943, vertegenwoordigen dus, in ronde cijfers, een globale schade van fr 10 milliard.

Er dient evenwel op te worden gewezen, dat volgens de bevoegde diensten dit cijfer de werkelijke schade overtreft. Inderdaad, de ramingen moeten principieel op grondslag van de waarde in 1939 gedaan worden. Wat de reeds onderzochte dossiers betreft, ziet men echter dat de door de particulieren ingebrachte schattingen over het algemeen die waarde overschrijden en slechts voor 60 pCt. van het voorgesteld cijfer worden aangenomen.

Wat er van die quaestie van overschatting ook zij, het blijkt voorzichtig het cijfer van fr 10 milliard te verlagen en terug te brengen op fr 8 milliard, zijnde bij benadering de 1939-waarde van de schade aan private goederen waarvoor op 31 Maart 1943 een aanvraag tot schadevergoeding was ingediend. Het spreekt vanzelf dat, ingevolge de stijging der prijzen, de kosten van wederopbouw dit bedrag ver te boven zullen gaan.

Sedert einde 1942 heeft België bijzonder zware schade geleden : geregelde bombardementen, in het bijzonder in April-Mei 1944, krijgsv verrichtingen in den loop van de maanden Augustus en September 1944, vliegende bommen, Duitsch offensief in de Ardennen in December 1944 en Januari 1945.

Bij gebrek aan voldoende beoordeelingsbases schijnt het niet overdreven, wanneer men die nieuwe schade met deze van 1940 tot einde 1942 vergelijkt, ze op 12 milliard 1939-frank te ramen.

Aan die verliezen dienen nog, wat het privaat domein betreft, bepaalde speciale schadeposten te worden toegevoegd, zooals de bezettingsschade, die bijzonder hoog is aan de kust. De bevoegde diensten ramen ze op ongeveer fr 3 milliard.

Het openbaar domein heeft eveneens ernstige schade geleden.

Dienaangaande werd nog geen nauwkeurige schatting gedaan; de cijfers die wij hierna aanduiden moeten als benaderingen worden beschouwd. Zij behelzen de tot op het tijdstip van de bevrijding geleden schade, geraamd naar de waarde op 10 Mei 1940.

Wegens haar bijzonder statuut groepeeren wij de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen onder het openbaar domein.

Het cijfer betreffende de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen behelst enkel de schade aan het net en aan de goederen, exclusief het rollend materieel dat zich op het tijdstip van de bevrijding niet in België bevond. Die schade werd geschat op basis van de kosten der reeds uitgevoerde of nog uit te voeren herstellingswerken en werd vervolgens teruggebracht tot een met de waarde op 1 Mei 1940 overeenstemmend cijfer. Laten wij er op wijzen dat zij slechts een gedeelte der geleden verliezen vertegenwoordigt — wij hebben hierboven gesproken over de opeischingen door den bezetter, en er zijn nog verschillende andere categorieën van moeilijk te schatten verliezen — en dat het cijfer van fr 2 milliard slechts een zeer voorloopige raming is.

TABEL V

Voorloopige raming van de oorlogsschade aan het openbaar domein

Waarde op 10 Mei 1940

Toestand in September 1944

	Millioenen franken
Aan den Staat toebehoorende onroerende goederen	450
Onroerende goederen (inclusief wegen) en roerende goederen toebehoorend aan de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen	1.500
Bruggen en waterwegen	2.500
Rijkswegen	25
Posterijen	2
Zeewezen (hoofdzakelijk schepen)	156
Luchtvaart (<i>Sabena</i> niet inbegrepen)	82
Telegraaf, Telefoon	300
Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen	50
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (het rollend materieel buiten het land niet inbegrepen)	2.000
Totaal	7.065

Op dit globaal cijfer van fr 7.065 millioen zou, indien men het tot de waarde van 1939 wil terugbrengen, een verlagingscoëfficiënt moeten worden toegepast. Aangezien het echter sommige moeilijk te becijferen posten en de sedert de bevrijding aan het openbaar domein toegebrachte schade ter zijde laat, zou, anderzijds, een verhoogingscoëfficiënt dienen aangewend.

Als wordt aangenomen dat die noodige verhooging en verlaging tegen elkaar opwegen, zal men waarschijnlijk niet zeer ver van de waarheid blijven. Wij kunnen dus, als eerste raming aannemen, dat de *gezamenlijke sedert 10 Mei 1940 door het openbaar domein geleden schade* ongeveer 7 milliard 1939-frank bedraagt.

Onder voorbehoud van latere correcties, is de *globale schade aan het openbaar en privaat domein* als volgt voor te stellen:

TABEL VI

Voorloopige raming van de oorlogsschade aan het openbaar domein en het privaat domein

Waarde 1939

	Milliarden franken
Privaat domein :	—
Schade aangegeven tot 31 Maart 1943	8
Schade van 1943 tot Mei 1945	12
Bezettingsschade	3
Openbaar domein	7
Totale schade	30

Het globaal cijfer van *fr 30 milliard* (waarde 1939) is maar een aanwijzing. Waarschijnlijk is, dat het werkelijk verlies, met inachtneming van alle gegevens, tusschen *fr 30 en 35 milliard* ligt.

VIII. — Diverse verliezen

Er valt nog iets te zeggen omtrent verschillende verliezen welke een zeker belang hebben. Sommige zijn reeds in de vorige posten begrepen.

a) Voorraden van grondstoffen en goederen

In 1940 was België ruim voorzien van grondstoffen en goederen van eerste kwaliteit. Op 31 Augustus 1944 was, te dien opzichte, het land totaal uitgeput.

Gewis werden deze stocks gedeeltelijk door het land verbruikt. Doch ingevolge Duitsche weghalingen en gebrek aan invoer is het niet mogelijk geweest deze voorraden te vervangen, althans niet door producten van dezelfde kwaliteit. Zulks beteekent een belangrijk, alhoewel moeilijk onder cijfers te brengen verlies.

Anderzijds werd een groot gedeelte van deze stocks door den bezetter ingepalmd, rechtstreeks door aankopen of opeischingen of onrechtstreeks door bedoelde stocks door de Belgische industrie te laten bewerken. Aangestipt weze nochtans dat de daaruit voortvloeiende verliezen vertegenwoordigd zijn door de in den aanvang van deze uiteenzetting ontlede financiële lasten (clearing, bezettingskosten, enz.).

b) *Private voorraden (levensmiddelen en kledingstukken)*

De verliezen door de particulieren ondergaan wegens de uitputting hunner voorraden aan levensmiddelen en het verslijten hunner kleederen zijn insgelijks een rechtstreeks gevolg van den oorlog. Terwijl in normalen tijd alles geleidelijk werd vernieuwd, zal het gansche land in korten tijd belangrijke aankopen moeten doen. Om daarvan een denkbeeld te geven, stippen we aan dat, zoo men enkel een verlies aanneemt van *fr 500 per Belg*, cijfer dat klaarblijkelijk beneden de werkelijkheid ligt, men reeds een globaal cijfer van méér dan *fr 4 milliard* bereikt.

c) *Onderhoud en vernieuwing van de gebouwde onroerende goederen en van het meubilair*

Hetzelfde vraagstuk stelt zich voor de gebouwen en het meubilair. Niet alleen heeft het land ingevolge de vernietiging van talrijke gebouwen belangrijke schade geleden, doch het heeft daarenboven gedurende vier jaar het aantal nieuwe gebouwen tot een uiterst laag peil zien dalen. Anderzijds heeft het onderhoud der gebouwen, bij gebrek aan materiaal, veel te wenschen overgelaten: de daken, de beschildering, de buisleidingen, de centrale verwarmingsinstallaties, enz., werden niet onderhouden; de dringende herstellingen geschieden vaak met onvoldoende materiaal. Het gebrek aan verwarming, ingevolge het ontbreken van brandstof, heeft in talrijke gebouwen belangrijke schade veroorzaakt. Het meubilair heeft eveneens geleden, vooral het linnengoed en het keukengerief.

Kunnen deze verliezen in cijfers worden uitgedrukt? Zulks schijnt niet gemakkelijk. Het lijkt evenwel niet overdreven hiervoor ongeveer *fr 13,7 milliard* te nemen, d.w.z. 10 pCt. van *fr 137 milliard*, cijfer vertegenwoordigend de raming van de globale waarde in 1939 der particuliere gebouwde onroerende goederen.

d) *Landbouwverliezen*

De landbouwverliezen, voortspruitend uit de verarming van den grond en de vermindering van den vee-stapel, zijn eveneens belangrijk.

e) *Private vervoermiddelen*

Ingevolge de opeischingen en de slijtage van de tot het verkeer toegelaten vervoermiddelen, is het aantal private vervoermiddelen (auto's, autobussen en autocars, moto's, rijwielen) zeer sterk verminderd. Om in het bezit te komen van de noodige private transportmiddelen zal het land belangrijke sommen moeten besteden. De Duitsche opeischingen kunnen hier buiten beschouwing worden gelaten daar zij reeds in de cijfers der financiële verliezen zijn opgenomen.

f) Productieapparaat

De door het productieapparaat geleden verliezen zijn zoowel van physischen als van economischen aard. De in werking gebleven fabrieken hebben hun installaties moeten gebruiken zonder ze behoorlijk te kunnen vernieuwen of onderhouden. Andere bedrijven hebben gedurende min of meer langen tijd stilgelegen. Vaak heeft de bezetter de stocks ingepalmd of heeft de bedrijven verplicht hun voorraden en zelfs een gedeelte van hun machines af te staan. Erger nog is het feit, dat ons productieapparaat geen gelijken tred met den jongsten technischen vooruitgang gehouden heeft.

g) Arbeid en productiviteit

De ingevolge de door den bezetter verrichte deportaties verloren gegane arbeid is gedeeltelijk vertegenwoordigd door het bedrag van het clearingcredit-saldo betrekking hebbend op de diensten. De in België gebruikte arbeidskrachten, hetzij rechtstreeks voor rekening van den bezetter, hetzij onrechtstreeks voor het vervaardigen van naar Duitschland uitgevoerde producten, zijn begrepen in de bezettingskosten, de clearing en de opeischingen.

Maar er is méér dan dat. Er is de gedwongen werkloosheid van sommige arbeiders; er is de ontredde- ring van de arbeidsmarkt ingevolge de sluiting van talrijke ondernemingen; er is ten slotte en bovenal de merkelijke daling van 's lands productievermogen, die aan den physischen en moreelen last van de bezetting te wijten is.

Deze verschillende « diverse verliezen » hebben verarming van het land of verlaging van zijn levensstandaard te weeg gebracht. Sommige, hebben wij gezegd, zijn in bovenstaande posten opgenomen; andere moeten bij het totaal worden gevoegd. Kan de vermindering in waarde van de gebouwde onroerende goederen en van het meubilair reeds op *fr* 13,7 milliard worden geraamd, dan schijnt het ons niet overdreven een globaal cijfer van *fr* 20 milliard (waarde 1939) aan te nemen voor het gezamenlijk cijfer van de in bovenstaande posten niet begrepen diverse verliezen. Wij brengen opzettelijk een gematigd cijfer naar voren, ten einde de eventueel te hooge ramingen in de eerste ontlede posten te compenseeren.

Het ligt voor de hand dat deze raming zeer benaderend is. Doch, met inachtneming van het feit dat zij alle onvermeld gebleven categorieën van schadeposten dekt, schijnt zij voorloopig te kunnen worden aangenomen.

§ 3. Globaal cijfer van de uit den oorlog voortvloeiende verliezen

In de voorgaande paragraaf hebben wij de bestanddeelen van de uit den oorlog voortvloeiende verliezen ontleed.

Zooals wij hebben aangestipt, staat men, wanneer men, ter verkrijging van een globaal cijfer, deze verschillende bestanddeelen samentelt, voor een dubbele moeilijkheid.

De eerste moeilijkheid ligt in het gebrek aan homogeniteit van de cijfers: sommige vertegenwoordigen waarden van 1939, andere een boekhoudkundig cijfer waarvan de werkelijke koopkracht van 1940 tot 1944 afneemt in functie van den datum waarop deze koopkracht werd aangewend.

Om deze moeilijkheid te omzeilen, geven wij, benevens het bruto-cijfer, bekomen door de samentelling van de verschillende bestanddeelen, een globaal cijfer der verliezen geschat in waarde 1939 en in waarde 1945.

De tweede moeilijkheid ligt in het feit, dat het begrip « globale verliezen » zoowel kapitaalverliezen als andere verliezen dekt, m.a.w. werkelijke verarmingen benevens eenvoudige verminderingen van den levensstandaard.

Wij hebben de redenen uiteengezet waarom wij meenen dat de berekeningen betreffende den oorlog 1914-1918 op een te engen grondslag werden gedaan. Wij hebben dus in het concept van de globale verliezen elke soort van rijkdom (goederen of diensten) opgenomen waarvan het land beroofd werd. Dit procédé heeft het volgend nadeel: het maakt een nauwkeurig onderscheid tusschen de kapitaalverliezen en de andere verliezen onmogelijk. Om de vergelijking met den toestand van 1914-1918 te kunnen maken, zullen wij nochtans trachten de belangrijkheid van de kapitaalverliezen bij benadering te bepalen.

Ten slotte merken wij op, dat het globaal cijfer geen rekening houdt met de verliezen voortvloeiend uit de deelneming van België aan den oorlog binnen het kader van de internationale overeenkomsten (*Lend-Lease* en *Mutual Aid*), noch met sommige speciale verliezen, zooals die van de koopvaardijvloot. Overigens worden de verliezen aan menschen en de verliezen van militairen aard alleen *pro memorie* vermeld.

Gelet op dit feit, kan het in tabel VII bekomen globaal cijfer als zeker niet overdreven worden beschouwd.

Bruto belooft het uit den oorlog voortvloeiend globaal verlies *fr* 195 milliard. In dat bedrag vertegenwoordigen *fr* 55 milliard verliezen geraamd op hun waarde van 1939 en *fr* 140 milliard de boekhoudkundige waarde van de financieele verliezen, waarvan de werkelijke last verminderde naar rato van de stijging van prijzen en loonen.

Het is natuurlijk onmogelijk nauwkeurig te bepalen wat de financieele verliezen in koopkracht van 1939 zouden vertegenwoordigen. *Grosso-modo kan nochtans worden aangenomen, dat de uit den oorlog voortvloeiende globale verliezen bepaald kunnen worden op ongeveer 125-150 milliard 1939 frank en 225-250 milliard 1945-frank.*

TABEL VII

**Voorloopige raming der uit den oorlog
voortvloeiende globale verliezen**

Categorie	Bedrag van het verlies in miljoenen franken		Bruto cijfer in miljoenen franken (franken-1939 en franken- 1940-1945)
	Boekhoud- kundige waarde in franken- 1940-1945	Raming in franken- 1939	
I. Verliezen aan menschen.	—	—	pro memorie
II. Materieel, uitrusting, installaties van militairen aard	—	—	—
III. Reichskreditkassenscheine en Deutsche betaalmiddelen	4.223	—	4 223
IV. Bezettingskosten en andere gelijkaardige uitgaven.	73.107	—	73.107
V. Clearingcreditsaldo	62.665	—	62.665
VI. In vorenstaande posten niet begrepen opeischingen (N.M.B.S., enz.)....	—	5.000	5.000
VII. Oorlogsschade :			
Aan het privaat domein.	—	23.000	23.000
Aan het openbaar domein (+ Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen)	—	7.000	7.000
VIII. Diverse verliezen	—	20.000	20.000
Totaal...	139.995	55.000	194.995

In hoeverre gaat het om *kapitaalverliezen*? Dit is een delicate quaestie. De kapitaalverliezen omvatten hoofdzakelijk de oorlogsschade (30 milliard), de verliezen op de stocks, sommige opeischingen en de waardevermindering, de slijtage en het gebrek aan onderhoud van de roerende en onroerende goederen. Volgens zekere private ramingen was de waarde der voorraden in 1939 *fr* 22,5 milliard. Zoo wij onderstellen dat alle kapitaalverliezen andere dan de eigenlijke oorlogsschade, een met de stocks van 1939 overeenstemmend bedrag vertegenwoordigen, dan krijgen wij een globaal cijfer van 52,5 milliard 1939-frank aan kapitaalverlies.

§ 4. Vergelijking tusschen de toestanden in 1914-1918 en 1940-1945

De ramingen en de beschikbare cijfers zijn te onnauwkeurig om een scherpe vergelijking tusschen de aan den oorlog 1914-1918 te wijten verliezen en die welke uit den huidige strijd voortvloeien, mogelijk te maken.

De berekeningen werden niet op dezelfde grondslagen gedaan. De bekomen uitslagen geven slechts een algemeen idee.

Het is echter van het grootste belang toch te trachten een zekere vergelijking te maken, hoe onvolkomen en onzeker deze ook moge zijn. Men hechte nochtans aan de verkregen cijfers geen grootere beteekenis en geen grootere waarde dan ze verdienen. Zij worden dan ook onder alle voorbehoud verstrekt.

Het is duidelijk dat de politiek van economische exploitatie en van stelselmatige uitbuiting van

's Lands reserves door den bezetter onder dezen oorlog methodisch geschiedde, terwijl zij practisch niet bestond gedurende den voorgaanden oorlog. Dit is de voornaamste oorzaak van den omvang der huidige verliezen.

Na 1918 is de oorlogsschade het voorwerp geweest van heel uiteenlopende ramingen : eerst 10 milliard goudfrank, daarna 7 milliard goudfrank of 30 milliard papierfrank, indien rekening werd gehouden met de reconstructiewaarde. Volgens den Engelschen econoom, Lord Keynes, zouden die cijfers dienen te worden teruggebracht tot op 3,75 milliard goudfrank en F. Bauduin beschouwde 3,5 tot 4 milliard goudfrank als een redelijk cijfer. Het geldt echter oorlogsschade in den engen zin van het woord en niet globale uit den oorlog voortspuitende verliezen.

Bij wijze van aanduiding stippen wij aan dat, van 1918 tot einde 1942, de Belgische Staat een som van 12.200 millioen papierfrank (met inbegrip van de interesten op de ontleende kapitalen) heeft uitgegeven voor het herstel der uit den oorlog 1914-1918 voortvloeiende schade aan de private goederen. Anderzijds heeft de Staat, van 1918 tot 1924, 4 milliard papierfrank besteed aan het herstel van het openbaar domein, spoorwegen inbegrepen.

Voegt men bij de *fr* 3,5 tot 4 milliard eigenlijke oorlogsschade het bedrag van de financieele eischen der Duitschers, nl. *fr* 2.280 millioen oorlogsbelastingen, *fr* 1.025 millioen bijzondere oorlogsbelastingen, boeten, opeischingen en allerhande prestaties, alsmede de *fr* 7,5 milliard die uitgewisseld werden tegen markten, dan krijgt men voor 1914-1918 een brutocijfer van *fr* 14.805 millioen (1) globale verliezen, vergelijkbaar met het bedrag van *fr* 196 milliard voor 1940-1945. Uitgedrukt in koopkracht van 1914, kan het globaal verlies in 1914-1918 approximatief geraamd worden op 10-11 milliard goudfrank (1) tegen 125-150 milliard 1939-frank voor den huidige oorlog.

Ten slotte, zoo men in aanmerking neemt dat de voorraden in 1913 op *fr* 3.375 millioen waren geschat en dat het cijfer der oorlogsschade voor 1914-1918, dat 3,5 tot 4 milliard goudfrank bedraagt, ten deele betrekking heeft op stocks, kan het bedrag der kapitaalverliezen, zooals ze hooger werden gedefinieerd (oorlogsschade, uitputting der stocks, waardevermindering, slijtage en gemis aan onderhoud der onroerende goederen en van het meubilair) bij benadering vastgesteld worden op 6,3 milliard goudfrank voor 1914-1918 tegen 53 milliard 1939-frank voor het huidige conflict.

Tabel VIII geeft deze verschillende cijfers aan.

De cijfers van deze tabel laten toe vast te stellen, dat de huidige globale verliezen 28-34 pO_t. van het

(1) Deze cijfers omvatten niet de oorlogsschulden tegenover de buitenlandse regeeringen en de verliezen op buitlandse activa (vooral in Rusland).

nationaal vermogen en 192-230 pCt. van het nationaal jaarlijksch inkomen van vóór den oorlog vertegenwoordigen, tegen respectievelijk 20-22 pCt. en 154-170 pCt. voor 1914-1918.

Evenwel zijn de oorlogsschade in beperkten zin en de kapitaalverliezen gedurende de twee oorlogen om zoo te zeggen even groot; de relatieve cijfers van 1940-1945 in procenten uitgedrukt zijn, slechts iets lager dan die van 1914-1918.

De omvang van het globaal verlies van 1940-1945 wordt uitgelegd door de politiek van den bezetter. Onder den druk van de stijgende schaarschte veroorzaakt door de vereischten van den totalen oorlog en

door de strengheid van de blokkade, heeft de vijand het land stelselmatig beroofd van een aanzienlijk deel van de vruchten van zijn arbeid.

Uit de vergelijking tusschen een nationaal vermogen van fr 443 milliard in 1939 en globale verliezen van fr 125-150 milliard kan niet worden geconcludeerd, dat het vermogen van België evenveel is verminderd. De verliezen van fr 125-150 milliard beteekenen eenvoudigweg dat België aan kapitaal, voorraden, koopwaren, arbeid, goederen en diensten van allen aard, een hoeveelheid rijkdom heeft verloren die gelijk is aan circa de helft van het vooroorlogsch nationaal vermogen en aan het dubbel van zijn inkomen van 1938.

TABEL VIII

Verliezen voortspruitend uit den oorlog

(Approximatieve ramingen)

	1914-1918 (a)			1940-1945		
	Absoluut cijfer in milliarden goudfranken	Relatieve cijfers in pCt.		Absoluut cijfer in milliarden 1939-franken	Relatieve cijfers in pCt.	
		In pCt. van het nationaal vermogen van 1913 (51 milliard goudfrank)	In pCt. van het nationaal inkomen van 1913 (6,5 milliard goudfrank)		In pCt. van het nationaal vermogen van 1939 (443 milliard 1939-frank)	In pCt. van het nationaal inkomen van 1938 (65,2 milliard 1939-frank)
Globale verliezen.....	10-11	20-22	154-170	125-150	28-34	192-230
Oorlogsschade in beperkten zin (b)	3,5-4	7-8	54-61	30	7	43
Kapitaalverliezen	6,3	12	97	53	12	81

(a) De oorlogsschulden tegenover de geallieerde regeeringen en de verliezen op buitenlandsche activa (vooral in Rusland) niet inbegrepen.

(b) Over het tijdperk 1914-1918, dekt de oorlogsschade in beperkten zin een ruimer geheel van verliezen (bij voorbeeld, een deel der voorraden) dan over het tijdperk 1940-1945.

HOOFDSTUK III

DE FINANCIËLE TOESTAND VAN 1940 TOT SEPTEMBER 1944

§ 1. Inleiding

De sinds September 1944 voorgeschreven monetaire saneeringsmaatregelen en de door de Regeering voorgestelde fiscale ontwerpen vinden hun reden van bestaan en hun verantwoording in den rampzaligen monetair en financieel toestand van het land na twee en vijftig maanden Duitse bezetting.

Het onderzoek van dien toestand is een der voornaamste punten van dit verslag.

In het voorgaande hoofdstuk hebben wij heel schematisch de door België tijdens den huidige strijd geleden verliezen ontleed. Nu zullen wij onderzoeken welken weerslag die verliezen hebben gehad op een der sectoren van het economisch leven, nl. het geldwezen en de openbare financiën.

In werkelijkheid berusten, uit economisch oogpunt en voor de collectiviteit in haar geheel, de verliezen niet in de monetaire en financieele verschijnselen, zooals monetaire expansie, begrootingsdeficit, vermeerdering van de openbare schuld. Deze zijn om zoo

te zeggen de in cijfers uitgedrukte vertolking of de weerspiegeling van de werkelijke verliezen. Zooals reeds werd aangestipt, kan geen monetaire of financieele saneering een reeds voltrokken werkelijk verlies te niet doen of uitwisschen. Alleen een verhaal op den vijand zou een dergelijk resultaat kunnen bereiken.

Dringt een monetaire saneering zich op, dan is het dus niet wegens het verleden, doch integendeel enkel omdat aan de toekomst dient gedacht te worden. Hetgeen van belang is voor 's Lands economisch herstel, is het eindbedrag der circulatie, het peil der prijzen en loonen, het evenwicht van de begrooting. Welnu, de monetaire en financieele toestand, zooals hij zich in September 1944 voordeed, was zóó ongezond dat het illusoir was te gelooven dat de prijzen en loonen op een peil dat in evenwicht was met de Angel-Saksische economieën konden gestabiliseerd worden, zonder een diepgaande monetaire saneering.

De in onderhavig hoofdstuk en in de volgende hoofdstukken ontlede cijfers zullen dit feit toelichten.

Om den financieelen toestand van September 1944 te begrijpen, moet men zich echter tot het verleden wenden en nagaan welke de diepe oorzaken van dien

toestand zijn. Zulks brengt ons er toe de rekeningen van den Staat en de openbare uitgaven in den loop der jongste vijf jaren vluchtig te overzien.

Deze ontleding van de evolutie van den financiëleen toestand sinds 1940 kan geschieden onder een drievoudig oogpunt, naargelang men let op de eigenlijke begrooting, op het geheel van alle door den Staat gedane verrichtingen of op het totaal bedrag der openbare uitgaven (in ruimen zin verstaan) welke het Land heeft moeten bestrijden.

Inderdaad, de eigenlijke begrootingen hebben gedurende het tijdvak 1940-1944, slechts een deel van de door den Staat gedane betalingen en geboekte ontvangsten gedekt. Zij zijn geen volledige weergave van den werkelijken toestand. Uitgaven van een bijzonder karakter, zooals de bezettingskosten en de schatkistvoorschotten, komen op de begrootingen niet voor. Ze maken nochtans grondbestanddeelen uit voor de beoordeeling van den financiëleen toestand van den Staat, zoowel wegens hun bijzonder karakter als wegens hun belang.

Om zich een juist denkbeeld van den toestand te vormen, is het dus onontbeerlijk de begrotingsverrichtingen en alle andere financiëlee verrichtingen van den Staat tegelijk te onderzoeken.

Buiten de staatsfinanciën dienen nog andere gegevens in acht genomen te worden. Het zijn namelijk zekere uit de bezetting voortspuitende lasten, zooals de clearingverrichtingen en de door de Duitschers uitgegeven Reichskreditkassenscheine. Deze lasten komen niet tot uiting in de staatsuitgaven. Zij werden gefinancierd door de Emissiebank te Brussel en onrechtstreeks dus door de Nationale Bank van België.

Deze financiëlee lasten vertegenwoordigen niettemin werkelijke « openbare uitgaven », in dien zin dat ze feitelijk door de nationale gemeenschap werden gedragen, door het feit dat zij de voornaamste oorzaak van de inflatie vormen.

Bij een overzicht van den financiëleen toestand gedurende de Duitse bezetting, is het onontbeerlijk rekening te houden met die bijkomende lasten welke in de staatsrekeningen niet voorkomen. Zij zullen ontleed worden in de paragraaf handelend over de « openbare uitgaven in ruimen zin ».

Op nauwkeurige wijze zullen wij verder de verschillende categorieën van ontvangsten en uitgaven bedoeld onder de benamingen « begrooting », « financiëlee verrichtingen van den Staat » en « openbare uitgaven in ruimen zin » omschrijven.

§ 2. De budgetaire operaties en de financiëlee verrichtingen van den Staat

De door den Staat in den loop van de bezetting verrichte financiëlee operaties kunnen in drie groote categorieën worden ingedeeld: de eigenlijke budgetaire operaties, de extra-budgetaire verrichtingen en de voorschotten van de Schatkist.

De budgetaire operaties omvatten de in de jaarlijkse gewone en buitengewone begrootingen voorziene ontvangsten en uitgaven. Van den kant der ontvangsten, zijn er de belastingen (directe belastingen, douanerechten en accijnzen, registratierchten, enz.), de tolgelden, de kapitalen en inkomsten, de terugbetalingen en diverse ontvangsten. Van den kant der uitgaven, vindt men de volgende posten: dienst van de staatsschuld, personeel, materieel, subsidiën en subventies, uitgaven voor sociale voorzorg, hulp gelden aan in nood verkeerende personen, kwade posten en terugbetalingen, pensioenen, werken en leveranties.

Het is van belang er den nadruk op te leggen, dat de budgetaire uitgaven enkele uit den oorlog voortspuitende lasten bevatten. Men kan ze dus niet zonder meer beschouwen als « nationale uitgaven », dat wil zeggen als uitgaven die hun verantwoording in een nationaal belang vinden en die geen rechtstreeksch gevolg zijn van een eisch van den bezetter.

Het is immers duidelijk dat de vermeerdering van den last der openbare schuld voor een deel te wijten is aan de Duitse bezetting. Hetzelfde geldt voor sommige andere uitgaven, zooals de « subsidiën en subventies » welke namelijk de toelagen aan de kolonijverheid omvatten, alsmede de « hulp gelden aan in nood verkeerende personen », gevolg van de intrekking van den werkloozensteun en van 's Lands economischen toestand. Zijn insgelijks begrepen in de budgetaire uitgaven, enkele aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en aan de Regie van Telegraaf en Telefoon toegestane voorschotten voor den heropbouw van hun net.

In de budgetaire uitgaven zou dus een onderscheid moeten kunnen gemaakt worden tusschen de uitgaven die voortspruiten uit de Duitse bezetting en degene die werkelijke « nationale uitgaven » betreffen, dat wil zeggen normale uitgaven vergelijkbaar met die van vóór den oorlog.

Ongelukkigerwijze ontbreken nauwkeurige cijfers, omdat het bijzonder moeilijk is een onderscheid tusschen die beide categorieën van uitgaven te maken. In sommige gevallen wordt het onderscheid zelfs heelemaal willekeurig. Verder zullen wij zien dat men echter sommige aanwijzingen bezit nopens het aandeel der « oorlogslasten » in het totaal bedrag der begrotingsuitgaven en der schatkistvoorschotten.

Buiten zijn budgetaire uitgaven, heeft de Staat schatkistvoorschotten moeten verstrekken en extra-budgetaire uitgaven moeten bestrijden.

Worden onder de rubriek *extra-budgetaire uitgaven* ingedeeld: de bezettingskosten, de opeischingen van de bezettende overheid (onroerende goederen en inkwartieringskosten der troepen), de vergoedingen aan de Reichsonderhoorigen, de hospitalisatiekosten der buitenlandsche militairen en een betaling ten titel van oorlogsbuit. Deze uitgaven komen definitief ten laste van den Staat, maar om klaarlijk-

lijke redenen konden ze niet op de begroting voor- komen. Ze vertegenwoordigen vanzelfsprekend voor hun volledig bedrag « oorlogslasten ».

Ten slotte heeft de Staat *voorschotten* verleend aan sommige collectiviteiten om het hun mogelijk te maken hun kastekort te dekken. Bedoelde voorschotten dienen in principe terugbetaald te worden en voor sommige was dit reeds het geval.

Dit verklaart, in de rubriek ontvangsten, het bestaan van een post genaamd « terugbetaling van toegestane voorschotten », die feitelijk de eenige categorie van extra-budgetaire ontvangsten uitmaakt. Het schijnt evenwel waarschijnlijk dat de Staat een deel van de schatkistvoorschotten definitief te zijnen laste zal moeten nemen. De voorschotten aan de provinciën en gemeenten, wier geldelijke toestand in het begin van den oorlog heel moeilijk was, doch tragsgewijze verbeterde, werden gedeeltelijk terugbetaald. De aanzienlijkste post is vertegenwoordigd door de voorschotten aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, wier deficit wegens de eischen van den bezetter, van jaar tot jaar aangroeide. Andere voorschotten werden ook toegestaan om 's Lands voedselvoorziening te verzekeren (invoer, subsidiën), alsmede aan diverse openbare organismen.

Terwijl de extra-budgetaire uitgaven onbetwistbaar oorlogslasten uitmaken, stelt zich voor de voorschotten van de Schatkist, evenals voor de budgetaire uitgaven, het probleem een scheiding te maken tusschen de oorlogslasten en de uitgaven voor nationale doeleinden.

Enkele voorschotten, zoals die aan gemeenten en provinciën of die voor de voedselvoorziening, zijn meer specifiek « nationaal » dan andere, zoals de voorschotten aan de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen tot dekking van een deficit dat voor een groot deel voortspruit uit het gebruik van het net door den bezetter. Doch zeker is het : al die voorschotten der Schatkist, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, zijn een gevolg van de vijandelijke bezetting.

Volgens sommige onderzoekingen betreffende de begrotingskredieten van 1940 tot 1944, zouden de uit de mobilisatie of uit den oorlog voortspruitende uitgaven ongeveer 31 pCt. van het globaal bedrag dier kredieten in 1940 vertegenwoordigen, 22 pCt. in 1941, 21 pCt. in 1942 en 19 pCt. in 1943 en 1944. Het belang van deze percentages hangt natuurlijk af van het criterium dat wordt aangenomen om de oorlogslasten van de nationale uitgaven te onderscheiden.

We zullen aannemen dat gemiddeld 20 pCt. van het globaal bedrag der budgetaire uitgaven en der schatkistvoorschotten oorlogslasten vertegenwoordigen en het overige werkelijk nationale uitgaven zijn.

Alvorens over te gaan tot de ontleding der cijfers betreffende de staatsfinanciën dient een laatste punt nader te worden bepaald.

De gecommenteerde cijfers vertegenwoordigen de werkelijk gedurende een kalenderjaar uitgevoerde operaties. Ze sluiten de in Frankrijk gedurende de gebeurtenissen van Mei-Juni 1940 gedane verrichtingen in, maar niet die te Londen, te New-York of in Congo voor de Regeering van Londen gedaan.

Zooals bekend, worden de ontvangsten en uitgaven in verband met een dienstjaar beschouwd als vallend onder dit dienstjaar zoolang het niet afgesloten is. Na de afsluiting van het dienstjaar waaronder ze vallen, worden ze geboekt op het dienstjaar in den loop waarvan ze gedaan werden. De verrichtingen voor het dienstjaar 1940 werden op 30 Juni 1941 afgesloten, die voor het dienstjaar 1941 op 31 Mei 1942, die voor het dienstjaar 1942 op 30 April 1943, die voor het dienstjaar 1943 op 30 April 1944 en die voor het dienstjaar 1944 op 31 Mei 1945.

Daardoor omvatten de cijfers der begrotingsuitgaven en -ontvangsten van een kalenderjaar verrichtingen van het vorig dienstjaar en verrichtingen van het loopend dienstjaar (1).

In het onderzoek der budgetaire operaties zullen wij hiermede rekening houden en tegelijk al de voor rekening van één dienstjaar tot den datum van zijn afsluiting gedane verrichtingen ontleden. In de ontleding van de financieele verrichtingen van den Staat en van de openbare uitgaven in ruimen zin (volgende paragraaf) integendeel, zullen wij alleen rekening houden met de gedurende een kalenderjaar gedane verrichtingen, zonder ons te bekommeren om het dienstjaar waaronder ze vallen. In dit geval immers heeft enkel het eindbedrag belang voor ons.

Ten slotte is het dienstig aan te stippen, dat de uitgaven ten laste van het speciaal krediet van fr 3,1 milliard (wetten van 7 October 1939 en van 30 December 1939) alsmede de uitgaven ten laste van de bijkredieten voor de uit de mobilisatie voortspruitende uitgaven die overgebracht werden naar de begroting van het dienstjaar 1940, begrepen zijn in de budgetaire betalingen van de verschillende dienstjaren, rubrieken « Materieel » en « Hulpelden ».

Terwijl wij in de volgende paragraaf de openbare uitgaven in ruimen zin voor het tijdvak Mei 1940-einde Augustus 1944 zullen ontleden, dat wil zeggen alle door het land gedurende de Duitse bezetting gedragen financieele lasten, is het verkieslijk gebleken in onderhavige paragraaf den toestand sinds Januari 1940 te onderzoeken.

Het voorstellen der cijfers per begrotingsjaar of per geheel kalenderjaar laat toe ze beter met den vooroorlogsch toestand te vergelijken. Ten andere in den loop der eerste maanden van 1940 had de mobilisatie uitgaven medegebracht welke als oorlogslasten mogen beschouwd worden en waarmede men rekening moet houden bij het onderzoek van de staatsfinanciën.

(1) Uitgezonderd voor het jaar 1940 dat de voor het dienstjaar 1939 gedane verrichtingen niet omvat

In de gevallen waar dit eenig belang kan hebben, zijn de cijfers betreffende het tijdvak Mei 1940-einde Augustus 1944 tusschen haakjes vermeld.

A. — *De budgetaire verrichtingen van Januari 1940 tot einde Augustus 1944* (1)

Tabel x vermeldt de cijfers der *budgetaire verrichtingen* voor de verschillende dienstjaren sinds 1940. De cijfers betreffende het dienstjaar 1944 eindigen per 31 Augustus 1944.

Zooals kan worden vastgesteld is de aangroei der *budgetaire uitgaven* (gewone en buitengewone) betrekkelijk gematigd gebleven. Terwijl de uitgaven *fr* 10,8 milliard in 1928 en *fr* 15,5 milliard in 1938 bereikten, gaan ze over van *fr* 16,8 milliard in 1940 tot circa *fr* 20 milliard in 1943. Rekening houdend met de uitzonderlijke omstandigheden waarin het land zich bevond, is die progressie tamelijk zwak.

Anderzijds zijn de *totale budgetaire ontvangsten* gestegen in een veel aanzienlijker verhouding. Zij bedroegen *fr* 17,4 milliard in 1943 tegen *fr* 10 milliard in 1940 en *fr* 11,1 milliard in 1938.

Van Januari 1940 tot einde Augustus 1944, hebben de begrotingsuitgaven *fr* 83,5 milliard (76,6) en de ontvangsten *fr* 68,3 milliard (65,1) bereikt en een globaal deficit van *fr* 15,2 milliard (11,5) gelaten.

Wij hebben er reeds op gewezen dat de begrotingsuitgaven niet te vereenzelvigen zijn met hetgeen wij « nationale uitgaven » noemen, maar dat ze integendeel uit de mobilisatie of den oorlog voortvloeiende lasten dekken. Indien wij veronderstellen dat die oorlogsuitgaven maar 10 pCt. van de budgetaire uitgaven vertegenwoordigen (2), — cijfer dat bijna zeker beneden de werkelijkheid ligt, — zou het eigenlijk nationaal begrotingsdeficit teruggebracht worden tot circa *fr* 7 milliard (3,8) voor een tijdvak van vier jaar en acht maanden (52 maanden), dus ongeveer *fr* 1,5 milliard (876 miljoen) per jaar.

Dit resultaat werd verkregen dank zij de fiscale inspanning van het land, hetgeen tot uiting komt in de sterke vermeerdering der ontvangsten.

Verder dient rekening te worden gehouden met de aanzienlijke minderwaarde van de fiscale ontvangsten in 1940 en met de vertraging der fiscale inningen in 1944 ingevolge de oorlogsgebeurtenissen. Beperkt men zich tot de jaren 1941, 1942 en 1943, dan bedraagt het bruto-begrotingsdeficit *fr* 4,9 milliard. Door van het cijfer der begrotingsuitgaven 10 pCt. af te trekken voor de in de begrotingsverrichtingen begrepen oorlogslasten, of *fr* 5,4 milliard voor deze drie jaren, komt men tot de conclusie dat de eigenlijke nationale begroting gedurende dit tijdvak niet deficitair was.

Deze vaststelling laat toe het schadelijk karakter van de uit de Deutsche bezetting voortvloeiende uitgaven nader te bepalen. Ten slotte zijn zij alleen de bron van al onze financiële moeilijkheden. De Staat heeft, in een heel ruime mate, de nationale uitgaven kunnen dekken door zijn normale inkomsten. Het bruto-deficit spruit voor een goed deel voort uit de uitzonderlijke omstandigheden welke het land in 1940 en in 1944 heeft gekend en uit de in de begrotingscijfers begrepen oorlogslasten.

(2) Op bladzijde 322 werden de oorlogsuitgaven op 20 pCt. van het globaal bedrag der begrotingsuitgaven en der schatkistvoorschotten geraamd. Aangezien de schatkistvoorschotten voor het grootste deel oorlogsuitgaven vertegenwoordigen, is het, bij gebrek aan nauwkeurige gegevens en ten titel van benadering, te aanvaarden dat het aandeel der oorlogsuitgaven vervat in de eigenlijke begrotingsuitgaven op 10 pCt. kan worden geraamd.

(1) De cijfers tusschen haakjes slaan alleen op de periode Mei 1940-einde Augustus 1944.

TABEL IX

Budgetaire verrichtingen per dienstjaar

(In millioenen franken) — (Afgeronde cijfers) (3)

	Dienstjaar 1940	Dienstjaar 1921	Dienstjaar 1942	Dienstjaar 1943	Dienstjaar 1944 tot 31-8-1944	Totaal der dienstjaren van 1940 tot 31-8-1944
<i>Budgetaire uitgaven :</i>						
Gedaan in den loop van het jaar.....	14.476	14.757	16.663	18.640	13.014	77.550
Gedaan in den loop van het volgend jaar	2.354	1.223	1.017	1.313	—	5.907
Totaal voor het dienstjaar tot aan zijn afsluiting	16.830	15.979	17.681	19.953	13.014	83.457
<i>Budgetaire ontvangsten :</i>						
Gedaan in den loop van het jaar.....	8.502	12.939	14.634	15.064	9.465	60.604
Gedaan in den loop van het volgend jaar	1.529	1.640	2.170	2.309	—	7.648
Totaal voor het dienstjaar tot aan zijn afsluiting	10.031	14.579	16.804	17.373	9.465	68.252
<i>Budgetair deficit :</i>						
Tot de afsluiting van het dienstjaar.....	6.799	1.400	877	2.580	3.549	15.205

(3) Daar de cijfers afgerond werden, zijn enkele totalen één eenheid hooger of lager dan de som der samengetelde gegevens. De totalen houden immers rekening met de in de afgeronde cijfers verwaarloosde decimalen. Deze aanmerking geldt voor verschillende tabellen dezer uiteenzetting.

Ten titel van aanwijzing geeft onderstaande tabel de evolutie van enkele categorieën van budgetaire uitgaven aan. De eerste drie bevatten bepaalde sommen die als oorlogslasten zouden dienen te worden beschouwd.

TABEL X

Evolutie van enkele begrotingsuitgaven per dienstjaar

(In millioenen franken) — (Afgeronde cijfers)

Dienstjaar	Dienst der openbare schuld	Subsidien en subventies	Hulpgelden aan in nood verkeerende personen	Personeel	Totaal der budgetaire uitgaven
1940.....	2.002	359	2.283	3.202	16.830
1941.....	2.932	721	1.635	3.823	15.979
1942.....	3.052	703	1.392	4.652	17.681
1943.....	4.416	952	589	5.280	19.953
1944 (tot einde Augustus)	2.048	659	1.149	3.569	13.014

B. — De financiële verrichtingen van den Staat van Januari 1940 tot einde Augustus 1944 (1)

Het feit dat de budgetaire uitgaven voor eigenlijk nationale doeleinden voor een groot deel gedekt werden door de budgetaire ontvangsten, heeft een groot belang voor de ontleding van den weerslag van den oorlog en van de bezetting op onze staatsfinanciën.

Het is echter zonder groot belang wanneer het gaat om de gezamenlijke staatsfinanciën te onderzoeken en om het belang van het werkelijk mali vast te stellen dat de Staat sinds 1940 heeft moeten bestrijden, van welken aard het ook weze.

Dit blijkt uit het onderzoek der financiële verrichtingen van den Staat, welke de budgetaire verrichtingen, de extra-budgetaire uitgaven en de schatkist-

(1) De cijfers tusschen haakjes slaan alleen op het tijdvak Mei 1940-einde Augustus 1944. Zijn in de gecommenterde cijfers niet begrepen de financiële verrichtingen der Belgische Regeering te Londen, evenals de door deze Regeering uitgegeven leeningen en aan haar verstrekte voorschotten.

voorschotten, alsmede de terugbetalingen op door de Schatkist toegestane voorschotten omvatten.

Men stelt immers vast dat de begrotingsuitgaven een dalend percentage hebben vertegenwoordigd in het geheel der uitgaven van allen aard welke de Staat genoodzaakt was te doen : 67 pCt. in 1940, 47 pCt. in 1941, 46 pCt. in 1942, 47 pCt. in 1943, 46 pCt. van Januari tot einde Augustus 1944 en 49 pCt. voor het tijdvak Januari 1940-Augustus 1944.

Op een globaal mali der financiële verrichtingen van den Staat van *fr* 99,5 milliard vertegenwoordigen de budgetaire tekorten slechts *fr* 15,2 milliard of 15 pCt. Het aandeel van het bruto budgetair deficit per kalenderjaar in het jaarlijksch mali der financiële verrichtingen van den Staat was 46 pCt. in 1940, 13 pCt. in 1941, 7 pCt. in 1942, 10 pCt. in 1943 en 13 pCt. van Januari tot einde Augustus 1944.

Het is duidelijk dat de beslissende factor voor de staatsfinanciën te vinden is in de totale financiële verrichtingen. Men zal van deze verrichtingen een gedetailleerde uiteenzetting vinden in tabel xi.

Deze tabel geeft per kalenderjaar het bedrag van de in den loop van het jaar gedane verrichtingen aan. Voor de budgetaire verrichtingen wordt er dus geen rekening gehouden met het dienstjaar waartoe de verrichtingen behooren. De cijfers van 1940 omvatten niet de budgetaire operaties die voor rekening van het dienstjaar 1939 vóór de afsluiting van dit dienstjaar (31 Maart 1940) verricht werden.

De extra-budgetaire uitgaven kunnen worden beschouwd als vallende definitief ten laste van den Staat. Hetzelfde zal waarschijnlijk gelden voor een deel der schatkistvoorschotten, alhoewel zij in principe moeten terugbetaald worden. In de mate waarin zij nog niet werden terugbetaald vertegenwoordigen zij, ten minste op korten termijn, een last voor den Staat.

TABEL XI

Financiële verrichtingen uitgevoerd door den Staat

(in duizenden franken per kalenderjaar — afgeronde cijfers)

	1940 (a)	1941	1942	1943	1944 tot einde Augustus	Totaal 1940 tot einde Augustus 1944
Uitgaven :						
Budgetaire uitgaven.....	14.475.877	17.110.491	17.886.158	19.657.547	14.326.563	83.456.636
Extra-budgetaire uitgaven.....	4.623.193	16.306.585	18.614.597	19.747.054	13.815.275	73.106.704
Schatkistvoorschotten.....	2.379.902	3.226.184	2.377.600	2.176.823	3.309.696	13.470.205
Totaal...	21.478.972	36.643.260	38.878.355	41.581.424	31.451.534	170.033.545
Inkomsten :						
Budgetaire ontvangsten.....	8.501.741	14.468.136	16.273.984	17.234.146	11.774.283	68.252.290
Terugbetalingen van schatkistvoorschotten	—	1.064.311	892.255	157.323	161.673	2.275.562
Totaal...	8.501.741	15.532.447	17.166.239	17.391.469	11.935.956	70.527.852
Bruto-mali.....	12.977.231	21.110.813	21.712.116	24.189.955	19.515.578	99.505.693
Dekkingsmiddelen (a) :						
Bruto-opbrengst van de uitgifte van betaalmiddelen.....	695.531	1.394.978	468.822	461.515	684.258	3.705.154
Netto-opbrengst van de uitgifte van leeningen en schatkistoertificaten.....	12.169.570	19.153.694	21.136.094	24.236.521	19.750.365	96.446.244

(a) Het verschil tusschen het mali en de dekkingsmiddelen werd afgenomen op of teruggestort aan « gelden van derden tijdelijk ter beschikking van de Schatkist ».

(b) Voor het jaar 1940 omvatten de cijfers niet de budgetaire verrichtingen betreffende het dienstjaar 1939 uitgevoerd vóór de afsluiting hiervan (31 Maart 1940). Die verrichtingen beliepen *fr* 1.187 miljoen voor de budgetaire uitgaven, *fr* 886 miljoen voor de budgetaire ontvangsten en laten dus een tekort van *fr* 301 miljoen, waarmede geen rekening wordt gehouden.

De cijfers van tabel XI geven dus nagenoeg getrouw den definitieven toestand van de staatsfinancien weer.

De gezamenlijke uitgaven voor het tijdvak Januari 1940-einde Augustus 1944 bedragen *fr* 170 milliard (163,2) waartegenover *fr* 70,5 milliard (67,4) aan inkomsten staan, hetgeen dus een *bruto mali* van *fr* 99,5 milliard (95,8) laat.

Buiten *fr* 83,5 milliard (76,6) budgetaire uitgaven, heeft de Staat voorzien in *fr* 73,1 milliard (73,1) extra-budgetaire uitgaven welke alleen Duitsche eischen betreffen en *fr* 13,5 milliard (13,5) schatkistvoorschotten. Op laatstgemelde uitgaven werden *fr* 2,3 milliard terugbetaald die voorkomen onder de inkomsten. Het netto saldo der schatkistvoorschotten beloopt dus *fr* 11,2 milliard.

De *extra-budgetaire uitgaven* worden onderverdeeld als volgt (1) :

	Millioenen franken
Bezettingkosten	67.000
Opeischingen (huisvestings- en installatiekosten der troepen)	5.767
Vergoedingen aan Reichsonderhoorigen	160
Oorlogsbuit	180
Totaal	73.107

(1) Voor de bijzonderheden per jaar, zie tabellen I en XIII.

Zooals men ziet, werden de gezamenlijke rechtstreeks door den bezetter voor eigen behoeften gevorderde sommen in de categorie der extra-budgetaire uitgaven ondergebracht.

Ingevolge de latere vereffening van sommige verrichtingen, moet aan dit bedrag een som van *fr* 162 millioen worden toegevoegd om het cijfer per 31 Januari 1945 te bekomen.

De detaillering van de *voorschotten door de Schatkist* aan verscheidene collectiviteiten verleend om hen in staat te stellen hun kastekort te dekken, wordt in tabel XII gegeven.

Op een door de Schatkist voorgeschoten bedrag van *fr* 13.471 millioen werd *fr* 2.275 millioen terugbetaald : het netto-saldo beloopt dus *fr* 11.198 millioen.

De meest belangrijke voorschotten betreffen de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, (*fr* 7.051 millioen), en 's Lands voedselvoorziening (*fr* 3.538 millioen). Eerstvermelde voorschotten hadden tot doel te voorzien in den kasnood der Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, wier financieel evenwicht door de oorlogsomstandigheden en door de eischen van den bezetter in gevaar werd gebracht; de laatstvermelde strekten tot verbetering van 's Lands voedselvoorziening door invoer van levensmiddelen.

TABEL XII

Voorschotten verleend door de Schatkist

(in millioenen franken)

Jaar	N. M. B. S.	Regie T. T.	Provinciën en gemeenten	Voedselvoorziening van het land	Diversen	Bruto-totaal	Terugbetalingen van voorschotten	Netto-totaal
1940.....	725	—	689	103	863	2.380	—	2.380
1941.....	1.275	290	444	1.054	163	3.226	1.064	2.163
1942.....	1.345	195	—	838	—	2.378	892	1.486
1943.....	1.375	150	37	614	1	2.177	157	2.021
1944 (tot einde Augustus).....	2.331	50	—	929	—	3.310	162	3.148
Totaal...	7.051	685	1.170	3.538	1.027	13.471	2.275	11.198

De inkomsten van den Staat, die voor het tijdvak Januari 1940-Augustus 1944 de som van *fr* 70,5 milliard (67,4) beliepen, bevatten *fr* 68,3 milliard (65,1) budgetaire ontvangsten en *fr* 2,3 milliard (2,3) terugbetalingen van schatkistvoorschotten.

Het *bruto-mali*, groot *fr*. 99,5 milliard (95,8), d.w.z. hetgeen de Schatkist meer uitgaf dan ontving, werd ten beloope van *fr* 96,5 milliard (93,2) gedekt door de netto-opbrengst van de uitgifte van leeningen en van schatkistcertificaten en ten beloope van *fr* 3,7 milliard (3,7) door de uitgifte van betaalmiddelen, nl. door vermeerdering van den omloop van

muntstukken en biljetten der Thesaurie (*fr* 20 en *fr* 50).

In navolgende paragraaf ontleden wij uitvoeriger het vraagstuk van de financieringsbronnen der openbare uitgaven.

Alvorens tot de behandeling van dit vraagstuk over te gaan, kan het nuttig zijn een laatste quaestie te onderzoeken.

Welk gedeelte, in de gezamenlijke van Januari 1940 tot einde Augustus 1944 door den Staat verrichte uitgaven, kan als een uit de mobilisatie of de vijan-

delijke bezetting voortvloeiende last beschouwd worden ?

Het volle bedrag van de extra-budgetaire uitgaven, wij hebben het reeds gezegd, vormt een oorlogslast.

Wat de budgetaire uitgaven betreft, is een betrekkelijk beperkt deel aan den oorlog toe te schrijven. De voorschotten van de Schatkist, daarentegen, zijn grootendeels een rechtstreeksch gevolg van den oorlog.

Zonder een nauwkeurig cijfer te kunnen vermelden, hadden we geschat dat ongeveer 20 pCt. van het globaal bedrag der begrotingsuitgaven en nettovoorschotten van de Schatkist als oorlogslasten dienen te worden beschouwd. Zooals wij er op gewezen hebben, wordt dit cijfer van 20 pCt. door sommige over de begrotingskredieten gemaakte studies bevestigd.

Dienvolgens komt men tot de gevolgtrekking, dat op het door de Staatskas uitgegeven totaal van *fr* 170 milliard circa *fr* 90 milliard aan de mobilisatie en de Deutsche bezetting kunnen worden toegerekend. De extra-budgetaire uitgaven vertegenwoordigen inderdaad *fr* 73,1 milliard en het geheel der budgetaire uitgaven en netto-schatkistvoorschotten *fr* 94,5 milliard, waarvan men ongeveer 20 pCt. moet beschouwen als oorlogslasten, dus *fr* 15 tot 20 milliard.

Volgens deze berekening, zouden de eigenlijk nationale uitgaven slechts *fr* 80 milliard of 47 pCt. der totale uitgaven van den Staat bedragen, daar waar de uit de mobilisatie en de Deutsche bezetting voortvloeiende lasten *fr* 90 milliard of 53 pCt. zouden vertegenwoordigen, dus bijna het aequivalent van het bruto-mali van *fr* 99,5 milliard.

Deze cijfers wijzen eens te meer op het feit, dat de financieele en economische politiek van den vijand feitelijk de eenige oorzaak van onze financieele moeilijkheden is.

§ 3. De openbare uitgaven in ruimen zin en hun financiering van Mei 1940 tot September 1944 (1)

Om zich een juist denkbeeld te vormen van de financieele lasten, waaraan de Belgische gemeenschap in den loop van de Deutsche bezetting het hoofd moest bieden, volstaat het niet de rekeningen van den Staat na te gaan.

Inderdaad, de ontleding van de budgetaire uitgaven en ontvangsten en die van de uitgaven en ontvangsten van den Staat geven geen overzichtelijk beeld van den financieelen toestand van het land. Zij laten ter zijde het clearingcreditsaldo en de verrichtingen op Deutsche betaalmiddelen die, alhoewel door de Emissiebank te Brussel gefinancierd en geen

(1) Lichte afwijkingen tusschen de in deze paragraaf vermelde cijfers en die van de vorige paragraaf, komen voort van verschil in classificatie of in datum van zekere gegevens.

Voor de algemeene toelichtingen betreffende den aard van de ontlede cijfers, wordt verwezen naar de twee vorige paragrafen, alsmede naar hoofdstuk I wat de clearing betreft.

uitgave vanwege de Staatskas vertegenwoordigend, niettemin werkelijke lasten voor de Belgische gemeenschap uitmaken.

Die in de rekeningen van den Staat niet voorkomende verschillende verrichtingen beloopt nagenoeg *fr* 67 milliard en zijn een van de voornaamste oorzaken van de monetaire expansie.

Dit brengt ons er toe het financieel vraagstuk onder een derde oogpunt te onderzoeken, dat van de « openbare uitgaven in ruimen zin ». De openbare uitgaven in ruimen zin behelzen de budgetaire verrichtingen, de extra-budgetaire uitgaven, de nettovoorschotten van de Schatkist en de verschillende door de Emissiebank te Brussel gefinancierde verrichtingen, nl. het clearingcreditsaldo, de giro-rekening van de Emissiebank te Brussel bij de Reichskreditkassa, de intrekking van de Reichskreditkassenscheine in Augustus 1942 en de voorraad Deutsche betaalmiddelen der Emissiebank te Brussel.

Deze elementen vormen de gezamenlijke door het land gedragen financieele lasten.

Wij geven de cijfers van Mei 1940 tot einde Augustus 1944, ten einde de financiering over het tijdvak van de Deutsche bezetting beter te doen uitkomen. Zij zijn vermeld in de tabellen XIII en XIV.

In den loop van de periode Mei 1940-einde Augustus 1944, heeft de Staat voorzien in *fr* 160,9 milliard uitgaven, waaronder circa *fr* 73,1 milliard bezettingskosten en andere gelijkaardige uitgaven. De circulatiebanken hunnerzijds hebben *fr* 66,9 milliard aan uitgaven gefinancierd, waarvan *fr* 62,7 milliard voor de clearing en *fr* 3,6 milliard voor de in 1942 uit den omloop getrokken Reichskreditkassenscheine.

De gezamenlijke openbare uitgaven in ruimen zin beloopt dus *fr* 227,8 milliard, waarvan *fr* 140 milliard of 61 pCt. rechtstreeks door den bezetter werden gevorderd, nl. in den vorm van bezettingskosten en andere gelijkaardige uitgaven, van creditsaldo bij de clearing en van uitgifte van Deutsche betaalmiddelen.

Er dient opgemerkt te worden dat het totaal bedrag van de bezettingskosten en dat van het clearingcreditsaldo nagenoeg gelijkwaardig zijn. In 1940 en 1941 overschreden de bezettingskosten in hooge mate het clearingcreditsaldo, terwijl in 1943 en 1944 juist het omgekeerde zich voordeed.

De *fr* 87,8 milliard aan budgetaire uitgaven en netto-schatkistvoorschotten vormen grootendeels eigenlijk nationale uitgaven. Zij dekken nochtans eveneens oorlogslasten, die men bij benadering op 20 pCt. van de globale som mag ramen (2).

Het schijnt dus niet overdreven het globaal bedrag van de uit de Deutsche bezetting voortvloeiende uitgaven op *fr* 150-155 milliard vast te stellen, namelijk *fr* 140 milliard rechtstreeks ter beschikking van den bezetter gesteld en *fr* 10 à 15 milliard begrepen in de budgetaire uitgaven en de netto-schatkistvoorschot-

(2) Zie hooger, blz. 322 en 323.

ten. Deze fr 150-155 milliard vertegenwoordigen 66 pCt. (1) van de gezamenlijke openbare uitgaven

in ruimen zin en zijn te scheiden in fr 85-90 milliard begrepen in de financieele verrichtingen van den Staat en fr 66,9 milliard gefinancierd door de Emissiebank te Brussel (clearing en Duitsche betaalmiddelen).

(1) In Frankrijk werden op, van 31 Augustus 1939 tot 31 December 1944 gedane fr 1.960 milliard openbare uitgaven, fr 858 milliard of 44 pCt. rechtstreeks of onrechtstreeks aan den bezetter betaald.

TABEL XIII

Openbare uitgaven in den ruimen zin (a)

(in millioenen franken — afgeronde cijfers)

Jaar	Openbare uitgaven in den ruimen zin										Totaal der openbare uitgaven in ruimen zin 12 = (6+11) of 13+14	Verdeeling der openbare uitgaven	
	Gedekt door den Staat					Gedekt door de circulatiebanken						Budgetaire uitgaven en netto-schatkist voorschotten 13 = (1+2)	Betaalmiddelen door den bezetter gevorderd 14 = (3+4 +5+11)
	Budgetaire uitgaven 1	Netto-voorschotten van de schatkist 2	Bezettingskosten 3	Huisvesting en installatie der troepen 4	Vergoedingen aan Reichs- onderhoorigheden en oorlogshut 5	Totaal van de door den Staat gedekte uitgaven 6 = (1+2+3 +4+5)	Clearingrechtsaldo 7	Cirrekening bij de R. K. K. 8	Omwisseling van R. K. K. S. 9	R. K. K. S. in kas bij de N. B. B. en bij de E. B. B. 10			

JAARCIJFERS.

1940 (van Mei tot December).....	7.582	2.379	4.500	123	—	14.584	881	556	450	1.212	3.099	17.683	9.961	7.722
1941.....	17.110	2.163	15.150	1.154	—	35.577	6.997	—419	3.117	1.067	8.628	44.205	19.273	24.932
1942.....	17.888	1.484	17.351	1.218	47	37.988	16.828	150	—	1.489	18.467	56.445	19.372	37.083
1943.....	19.658	2.021	18.001	1.669	77	41.426	24.069	—248	—	543	23.278	64.704	21.679	43.025
1944 (tot einde Augustus).....	14.376	3.097	11.998	1.602	217	31.290	13.839	—161	—	397	13.476	44.766	17.473	27.293

GECUMULEERDE CIJFERS BIJ HET EINDE VAN HET JAAR.

1940 (sedert Mei) ..	7.582	2.379	4.500	123	—	14.584	881	556	450	1.212	3.099	17.683	9.961	7.722
1941.....	24.692	4.542	19.650	1.277	—	50.161	7.878	137	3.567	145	11.727	61.888	29.234	32.654
1942.....	42.580	6.026	37.001	2.495	47	88.149	24.706	287	3.567	1.634	30.194	118.343	48.606	69.737
1943.....	62.238	8.047	55.002	4.164	124	129.575	48.775	39	3.567	1.091	53.472	183.047	70.285	112.762
1944 (tot einde Augustus).....	76.614	11.144	67.000	5.767	340	160.865	62.664	23	3.567	694	66.948	227.813	87.758	140.055

(a) Zie nota (1), blz. 326. Het teeken — duidt de verminderingen aan.

Afkortingen :

N.B.B. = Nationale Bank van België;
E.B.B. = Emissiebank te Brussel;

R.K.K. = Reichskreditkasse;
R.K.K.S. = Reichskreditkassenscheine.

TABEL XIV

Dekkingsmiddelen der openbare uitgaven in den ruimen zin (a)

(in millioenen franken — afgeronde cijfers)

Jaar	Belastingen en diverse ontvangsten					Leeningen				Papiergeld			Algemeen totaal 14 = (5+9 +13)	
	Directe belastingen 1	Donanen en accijnzen 2	Registratie 3	Diversen 4	Totaal 5 = (1+2+3 +4)	Lange termijn 6	Half-lange termijn 7	Korte termijn (in de markt) 8	Totaal 9 = 6 +7+8	Schatkistcertificaten op korten termijn ongenomen door de N.B. B. en de Emissiebank (b) 10	Dekking door de circulatiebanken (c) 11	Coupons en pasmunt 12		Totaal 13 = (10+11 +12)
					Totaal 13 = (10+11 +12)									

JAARCIJFERS.

1940 (van Mei tot December) ...	1.638	1.367	1.900	445	5.350	1.168	—	2.723	3.891	6.218	3.099	624	9.941	19.182
1941.....	4.821	2.603	5.055	1.937	14.466	2.143	5.306	4.637	12.086	6.043	8.628	1.195	15.866	42.418
1942.....	5.639	2.829	5.611	2.196	16.275	—553	10.762	5.955	16.164	4.346	18.467	470	23.283	45.722
1943.....	7.517	2.270	5.632	1.817	17.236	2.664	10.619	15.176	28.459	4.907	23.278	460	18.831	64.526
1944 (tot einde Aug.)	5.351	1.377	3.625	1.422	11.775	—238	10.051	7.478	17.291	2.227	13.476	684	16.387	45.453

GECUMULEERDE CIJFERS BIJ HET EINDE VAN HET JAAR.

1940 (sedert Mei) ...	1.638	1.367	1.900	445	5.350	1.168	—	2.723	3.891	6.218	3.099	624	9.941	19.182
1941.....	6.459	3.970	6.955	2.432	19.816	3.311	5.306	7.360	15.977	12.261	11.727	1.819	25.807	61.600
1942.....	12.098	6.799	12.566	4.628	36.091	2.758	16.068	13.315	32.141	16.607	30.194	2.289	49.090	117.322
1943.....	19.615	9.069	18.198	6.445	53.327	5.422	26.687	28.491	60.600	11.700	53.472	2.749	67.921	181.848
1944 (tot einde Aug.)	24.966	10.446	21.823	7.867	65.102	5.184	36.738	35.738	77.891	13.927	66.948	3.433	84.308	227.301

(a) Zie nota (1), blz. 326.

(b) Niet inbegrepen het schatkistcertificaat ten bedrage van fr 3.059 miljoen vertegenwoordigend het tegoed van particulieren bij den Postcheckdienst op 3 Augustus 1940.

(c) Zie kolom 11 van tabel XIII.

Ongeveer *fr* 75 à 80 milliard, of 33 pCt. van de openbare uitgaven, stemmen met eigenlijk nationale uitgaven overeen en vertegenwoordigen hetgeen de gemeenschap aan haar eigen onderhoud heeft besteed.

Ziedaar de balans van twee en vijftig maanden vijandelijke bezetting. Deze beschouwingen bevestigen het bijzonder gevaarlijk karakter van de Duitse eischen wat aangaat de financieele politiek gedurende de bezetting. Zooals men bij het lezen van tabel XIII vaststelt, steekt de betrekkelijk matige stijging van het bedrag der budgetaire uitgaven scherp af tegen de groote verhooging van de door den bezetter gevorderde betaalmiddelen. Deze laatste stijgen van gemiddeld *fr* 642 miljoen per maand in 1940 tot *fr* 3.412 miljoen per maand in 1944.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat een beroep op de monetaire expansie onvermijdelijk werd.

Thans zullen we nagaan hoe die overgroote massa van *fr* 227,3 milliard openbare uitgaven gefinancierd werd.

Drie bronnen werden aangesproken : belasting, leening en monetaire expansie.

De *belastingen* en diverse ontvangsten van den Staat leverden van Mei 1940 tot einde Augustus 1944, *fr* 65.102 miljoen of 29 pCt. van de openbare uitgaven. De fiscale inspanning was dus zeer aanmerkelijk. De directe belastingen namelijk kenden een gestadige stijging. In 1943 bereikt de gezamenlijke belastingopbrengst *fr* 17.236 miljoen tegen *fr* 9.784 miljoen in 1938. Doch, de fiscale mogelijkheden hebben hun grenzen. In ruime mate moest op leening en op voorschotten van de circulatiebanken beroep worden gedaan.

De *op de markt geplaatste leeningen*, d.w.z. deze geplaatst bij de particulieren en vooral bij de banken, krediet-, spaar- en kapitalisatieinstellingen, brachten *fr* 77,9 milliard op of 34 pCt. van de openbare uitgaven. Zijn in dit bedrag niet begrepen de *fr* 13,9 milliard bij de Nationale Bank van België en de Emissiebank geplaatste schatkistcertificaten op korten termijn. Dit laatste bedrag moet als papiergeld beschouwd worden, daar het gaat om rechtstreeksche voorschotten van de circulatiebanken aan den Staat. De som van de op de markt geplaatste leeningen en van de vermeerdering van de portefeuille schatkistcertificaten op korten termijn der circulatiebanken stemt overeen met de globale toename van de openbare schuld, dus iets meer dan *fr* 90 milliard.

De op de markt uitgegeven leeningen waren voor het overgroote deel leeningen op korten termijn (één jaar en minder) en op halflangen termijn.

De leeningen op langen termijn vertegenwoordigen nauwelijks *fr* 5,2 milliard op een geheel van *fr* 77,9 milliard.

Op leeningen op korten en halflangen termijn werd in een gelijke mate beroep gedaan : de verhooging van de op de markt geplaatste schatkistcertificaten van één jaar en minder bereikte *fr* 36 milliard en die van de effecten op halflangen termijn *fr* 36,7 milliard.

Aangezien belastingen en op de markt geplaatste leeningen niet volstonden om de gezamenlijke openbare uitgaven te financieren, werd het tekort gedekt door *directe voorschotten van de circulatiebanken en door het uitgeven van coupures en pasmunt*.

Op deze wijze werden *fr* 84,3 milliard of 37 pCt. der openbare uitgaven gefinancierd door hetgeen wij papiergeld zullen noemen, dus practisch door de monetaire expansie.

De Staat heeft voor *fr* 3,4 milliard nieuwe betaalmiddelen uitgegeven (pasmunt en coupures) en heeft zich *fr* 13,9 milliard door de circulatiebanken laten voorschieten. Bijna al deze voorschotten werden verleend tegen rentelooze kortlopende schatkistcertificaten. Tegen het einde van 1942 was het bedrag der voorschotten van de Nationale Bank van België merklijk grooter, doch, dank zij een betere organisatie der financieele politiek, kon de Staat zijn schuld bij de circulatiebank gedeeltelijk aanzuiveren.

Het aandeel der rechtstreeks door de Emissiebank te Brussel gefinancierde openbare uitgaven was veel grooter. Zooals wij het hierboven hebben uiteengezet (1), heeft de Emissiebank het clearingcreditsaldo, de omwisseling der Reichskreditkassenscheine in 1942 en diverse verrichtingen op Duitse betaalmiddelen gefinancierd. Op 31 Augustus 1944 vertegenwoordigde dit geheel *fr* 66,9 milliard. Tot dekking hiervan had de Nationale Bank van België een voorschot van *fr* 64,1 milliard aan de Emissiebank verleend. Dit was eens te meer de toevlucht tot de monetaire expansie.

Laten we, tot besluit, de financiering van de openbare uitgaven in het buitenland even in beschouwing nemen. (Tabel xv, blz. 329.)

De tegenstelling is opvallend. Bij ons, evenals in Nederland is het aandeel der belastingen en der normale ontvangsten veel lager dan in de Vereenigde Staten en in Groot-Brittannië. Ondanks de voortdurende stijging der uitgaven, heeft laatstgenoemd land, in 1944, nog de helft er van door belastingen en normale ontvangsten gedekt.

Anderzijds is het beroep op het krediet van de circulatiebanken, rechtstreeksche oorzaak van inflatie, zoowel in Nederland als bij ons de voornaamste financieringsbron geweest terwijl het in de Angelsaksische landen slechts enkele procenten van het gezamenlijk bedrag vertegenwoordigt.

Het is bijgevolg niet te verwonderen, dat er tusschen onzen monetairen toestand en dien van bedoelde landen zulk een diepgaande wanverhouding

(1) Zie hoofdstuk I, § 2/V.

bestaat. Deze quaestie zal in het volgend hoofdstuk worden behandeld.

TABEL XV

Financiering van de openbare uitgaven in verschillende landen

(Procentuele cijfers van de globale uitgaven)

	Landen				
	België	Frankrijk	Nederland	Groot-Brittannië	Vereenigde Staten
	Beschouwde periode				
	Mei 1940-August. 1944	Sept. 1939-Dec. 1944	1942	Gemiddelde 1940-1942	1940-1942
<i>Verdeling van de dekking:</i>	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Diverse belastingen en ontvangsten	29	30	24	50	37
Op de markt geplaatste leeningen	34	47 (b)	36	47	59
Krediet van de Circulatiebanken (a)	37	23	39	3	4
Totale dekking	100	100	100	100	100

(a) Voor België: door de circulatiebanken opgenomen kortlopende schatkistcertificaten, clearingsaldo en verrichtingen op Duitse betaalmiddelen, uitgifte van betaalmiddelen door den Staat.

Voor Frankrijk: voorschotten van de Banque de France en van de Banque d'Algérie.

Voor Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten: bij de circulatiebank geplaatste leeningen.

(b) Dit cijfer dekt het gezamenlijk bedrag van de openbare schuld.

HOOFDSTUK IV.

**DE MONETAIRE EN FINANCIËELE TOESTAND
BEGIN SEPTEMBER 1944**

In de voorgaande bladzijden hebben wij stap voor stap de ontwikkeling van 's Lands financiën tijdens de Duitse bezetting gevolgd.

Wij hebben kunnen vaststellen dat de monetaire expansie in zeer ruime mate bijdroeg tot de financiering van de buitensporige eischen van den vijand.

Dit hoofdstuk zal gewijd worden aan het onderzoek van 's Lands toestand op het tijdstip van de bevrijding. Wij zullen ons beperken tot de monetaire en financiële aspecten. De werkelijke verliezen werden in hoofdstuk I ontleed.

De schitterende militaire operaties van de geallieerde legers in de eerste dagen van September 1944 hebben ons van het verfoeide Duitse juk bevrijd. Jammer genoeg blijven de financiële gevolgen van de bezetting voortduren. De ontleding van deze gevolgen en de vergelijking van 's Lands toestand met dien van de voornaamste geallieerde landen zullen het mogelijk maken de monetaire en financiële politiek, welke het land gevoerd heeft en moet blijven voeren, nader te omschrijven en te verantwoorden.

Twee vraagstukken verdienen onze aandacht: dat van de monetaire circulatie in ruimen zin, anders

gezegd de globale expansie van de nominale koopkracht, en dat van de openbare schuld.

§ 1. Het inflatieverschijnsel

Zooals reeds werd uiteengezet, heeft het totaal bedrag van de door den Staat van Januari 1940 tot einde Augustus 1944 rechtstreeks gedane betalingen *fr* 170 milliard bereikt en beliep het globaal cijfer der openbare uitgaven in ruimen zin tijdens de bezetting *fr* 227,8 milliard.

De budgetaire ontvangsten en de terugbetaling van door de Schatkist toegestane voorschotten hebben slechts *fr* 70,5 milliard uitgaven gedekt. Het saldo werd door leening en monetaire expansie gefinancierd. Zulks heeft tot een zeer aanzienlijke verhooging van de monetaire circulatie en van de openbare schuld geleid.

Feitelijk dekken monetaire expansie in ruimen zin en verhooging van de openbare schuld elkander gedeeltelijk. In de mate waarin de biljetten van de Nationale Bank rechtstreeks ter beschikking van den Staat werden gesteld en in de mate waarin de bankdeposito's in schatkistcertificaten werden belegd, vertegenwoordigen de cijfers van de openbare schuld en van de monetaire circulatie in ruimen zin één en dezelfde zaak.

Waarom is deze expansie van de monetaire circulatie in werkelijkheid te wijten? De éénige oorzaak van dat verschijnsel ligt in het deficit der openbare uitgaven. Het particulier nijverheids- en handelskrediet is integendeel ingekrompen.

Had de Staat alle openbare uitgaven door belasting kunnen dekken, dan ware er geen inflatie geweest. Door belasting wordt de aan den Staat afgestane koopkracht volledig opgeslorpt. Hetzelfde geldt voor de leeningen welke rechtstreeks bij het publiek worden geplaatst: zij nemen de door het publiek afgestane geldmiddelen definitief op.

Gelet evenwel op de belangrijkheid van de openbare uitgaven, was het volkomen onmogelijk deze alleen te laten dragen door belasting en door bij particulieren geplaatste leeningen.

Er moesten middelen worden aangewend om de koopkracht op indirecte wijze te resorbeeren. Deze procédés, die trouwens in alle landen reeds werden aangewend, vooral in Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten, bestaan in het plaatsen van leeningen bij kredietinstellingen zooals banken en spaarkassen.

De monetaire gevolgen van een dergelijke techniek zijn evenwel zeer verschillend van die van de rechtstreeks bij het publiek geplaatste leeningen. Dit procédé resorbeert ongetwijfeld de koopkracht; het belet dat ze wordt opgepot, dat ze inactief blijft en aldus een veel grootere indirecte expansie van het totaal bedrag der betaalmiddelen doet ontstaan. Doch het vernietigt de koopkracht niet. Inderdaad, de particulier die een som bij een bank of een spaarkas deponeert, beschouwt zijn deposito als beschikbare

koopkracht, welke ook het gebruik weze dat deze inrichting van de haar toevertrouwde gelden maakt. Laten we een voorbeeld nemen. Een particulier belegt rechtstreeks *fr* 1 miljoen in schatkistcertificaten. Na deze operatie is de openbare schuld met een miljoen toegenomen, terwijl een miljoen uit de handen van den particulier in de kassen van den Staat is overgegaan. *De monetaire circulatie blijft dus onveranderd.* Wordt dit miljoen daarentegen toevertrouwd aan een bank welke het in schatkistcertificaten belegt, dan neemt de openbare schuld toe met hetzelfde bedrag, doch de monetaire circulatie in ruimen zin is insgelijks met een miljoen vermeerderd, daar de particulier zijn bankdeposito (giraal geld) als liquide koopkracht beschouwt en de Staat anderzijds een miljoen méér te zijner beschikking heeft.

In dit mechanisme van de expansie van het bankkrediet vinden wij een eerste manifestatie van de inflatie. De Staat laat zich door spaar- en kredietinrichtingen koopkracht voorschieten welke niet aan de monetaire circulatie wordt onttrokken, in tegenstelling met hetgeen geschiedt in geval van belastingen en rechtstreeks bij het publiek uitgegeven leeningen.

Moet uit deze beschouwingen worden geconcludeerd, dat het financieringsprocédé door plaatsing van schatkistcertificaten bij de kredietinrichtingen geen nut heeft en met zuivere en eenvoudige inflatie kan worden gelijkgesteld? Geenszins. In de mate waarin de door het publiek toevertrouwde koopkracht in de banken blijft en waarin deze banken die koopkracht aan den Staat overmaken, hoeft de Staat voor een overeenstemmend volume geen beroep te doen op rechtstreeksche voorschotten van de circulatiebank. Werd dit middeld niet aangewend, dan zou bij de massa van de bankdeposito's een veel grootere verhooging van de biljettencirculatie komen, aangezien de Staat geen andere bron dan de voorschotten van de circulatiebank zou hebben om zijn deficit te dekken.

Dit procédé van indirecte financiering langs het plaatsen van schatkistcertificaten bij spaar- en kredietinrichtingen, hetwelk één van de grondbestanddeelen is van de moderne financieringstechniek van de oorlogseconomie, maakt het dus mogelijk de expansie van de koopkracht te beperken en te remmen, doch niet af te schaffen.

Een tweede uiting van de inflatie, en dit is de klassieke vorm, ligt in de voorschotten van de circulatiebank en in de uitgifte van pasmunt en coupures.

Zoals reeds gezegd, hebben de voorschotten van de Nationale Bank van België een dubbelen vorm aangenomen; eenerzijds voorschotten aan den Staat en, anderzijds, voorschotten aan de Emissiebank te Brussel.

De voorschotten van de Nationale Bank aan den Staat zijn betrekkelijk matig gebleven, daar zij

fr 9,8 milliard niet te boven gaan. De tegenwaarde er van vindt men terug in de openbare schuld, in den vorm van schatkistcertificaten op korten termijn.

De voorschotten aan de Emissiebank te Brussel, welke niet in de openbare schuld voorkomen, hebben integendeel een grooten omvang genomen: zij beloopten *fr* 64,1 milliard per 31 Augustus 1944.

In het geheel heeft de Nationale Bank van België rechtstreeks of onrechtstreeks aan de gemeenschap bijna *fr* 74 milliard voorgeschoten. De vermindering van den goudvoorraad en van de voorschotten aan den privaten sector verklaren waarom de expansie niet hooger is dan *fr* 71 milliard voor de in omloop zijnde bankbiljetten en *fr* 756 miljoen voor de rekeningen-courant bij de Nationale Bank van België.

Voegt men bij deze verhooging het bedrag van de tijdens de bezetting uitgegeven pasmunt en coupures, ter waarde van *fr* 3,4 milliard, de saldi van de rekeningen-courant bij de Emissiebank te Brussel, *fr* 2,5 milliard, dan krijgt men een globaal bedrag van *fr* 77,7 milliard aan inflatie in den klassieken en beperkten zin van het woord, m.a.w. expansie der munten, bankbiljetten en rekeningen-courant bij de circulatiebanken.

Waarom is er feitelijk expansie van koopkracht ontstaan? Omdat de Staat, tot dekking van zijn eigen behoeften en voornamelijk van de eischen van den bezetter, aan het Land een hogere nominale som koopkracht heeft moeten vragen dan die welke het Land geneigd of zelfs bekwaam was af te staan. Het evenwicht werd hersteld door nieuwe koopkracht, welke zich bij de oude kwam voegen. Wij gaan dadelijk zien op welk niveau de globale monetaire circulatie zodoende werd gebracht. Wat bijzonder ernstig was, was niet zoozeer de monetaire expansie zelf dan wel een expansie in een land, wiens productie grotendeels ten voordeele van den bezetter werd ontvreemd en wiens kapitaalrijkdommen zelfs waren aangesproken.

De monetaire expansie eenerzijds, waardoor steeds meer nominaal inkomen ter beschikking van het Land werd gesteld, de inkringing van het volume der beschikbare goederen en diensten anderzijds, dat is het inflatiedilemma, dat onvermijdelijk moet leiden tot prijzenverhoging en waardevermindering van de munt. Dit was de toestand waarvoor de overheden na de bevrijding kwamen te staan.

Het is dienvolgens van belang dezen toestand met enkele cijfers toe te lichten.

§ 2. De expansie van de nominale koopkracht

Tabel xvi, blz. 331, geeft een vergelijking van den globalen toestand van de nominale koopkracht over de jaren 1936-1938 (gemiddelde) met dien van begin Mei 1940 en dien per einde Augustus 1944.

Het begrip *nominaal koopkracht* wordt in den ruimsten zin genomen: het slaat niet alleen op de muntstukken en de biljetten (chartaal geld), doch

insgelijks op al de deposito's en rekeningen-courant op zicht en op termijn bij de banken (giraal geld), alsmede op de deposito's bij de Spaar- en Lijfrentekas en de particuliere spaarkassen (spaargelden).

Dit begrip is ruimer dan dit van monetaire circulatie, zooals men het doorgaans opvat. Om de monetaire circulatie in ruimen zin te definiëren, moet men het begrip ietwat verengen om dubbeltellingen tusschen de liquide middelen der banken en de andere bestanddeelen van de monetaire circulatie te vermijden. Aangezien het er in onderhavige paragraaf op aan komt een vergelijking in den tijd op te stellen, leveren bepaalde dubbeltellingen geen bezwaar op voor zoover het verkregen cijfer niet beschouwd wordt als representatief voor de monetaire circulatie. Te dien opzichte is dit cijfer inderdaad te hoog.

Bedoeld cijfer behelst anderzijds de spaargelden bij de Spaar- en Lijfrentekas en bij de particuliere spaarkassen. Die spaargelden zijn wel een bestanddeel van de nominale koopkracht, doch mogen niet te zelfden titel als in omloop zijnde koopkracht, d.w.z. als geld, beschouwd worden.

De gezamenlijke nominale koopkracht is van fr 62,6 milliard in 1936-1938 gestegen tot fr 185,9 mil-

liard in begin September 1944. Practisch is zij dus verdrievoudigd.

De vergelijking met den toestand van Mei 1940 levert merkbaar hetzelfde resultaat op. Het gemiddelde der jaren 1936-1938 is nochtans een betere vergelijkingsgrondslag, want de toestand van Mei 1940 draagt reeds de sporen van den oorlog. Men stelt inderdaad vast, dat de rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank van België in Mei 1940 tot op fr 909 millioen gedaald waren, terwijl zij fr 3.467 millioen bereikten in 1936-1938, en dat de bankdeposito's van fr 19,1 milliard tot op fr 13,5 milliard waren gedaald. De biljettenomloop was overigens reeds met bijna fr 8 milliard gestegen.

Voor de ontleding van het evenwicht tusschen de Belgische economie en de Angel-Saksische economieën zullen wij insgelijks naar de gemiddelde cijfers van de jaren 1936-1938 verwijzen, zoowel voor de prijzen als voor het volume van de betaalmiddelen. Zoo kunnen wij den huidigen toestand met een normalen vooroorlogschen toestand vergelijken.

Wil men evenwel weten in hoeverre de Deutsche bezetting het globaal volume van de nominale koopkracht heeft verhoogd, dan moet men de toestanden van September 1944 en Mei 1940 vergelijken.

TABEL XVI

Expansie van de nominale koopkracht

	Gemiddelde 1936-1938 Millioenen franken	Begin Mei 1940 Millioenen franken	Begin September 1944				
			In millioenen franken			Indexcijfers	
			Absolute cijfers	Vershil in verhouding tot 1936-1938	Vershil in verhouding tot Mei 1940	100=gemid- delde 1936-1938	100 = Mei 1940
1. Circulatie van de Thesaurie (muntstukken en biljetten).....	1.456	1.607	5.236	+ 3.780	+ 3.629	359,6	325,8
2. Biljetten der Nationale Bank van België	21.981	29.806	100.872	+ 78.891	+ 71.066	458,9	338,4
3. Omloop van buitenlandsche biljetten en muntstukken (Luxemburg)	158	159	—	— 158	— 159	—	—
4. Rekening-courantsaldi bij de Nationale Bank van België en de Emissiebank te Brussel (a).....	3.467	909	4.117	+ 650	+ 3.208	118,7	452,9
5. Tegoed der houders van post-checkrekeningen	3.450	4.668	10.947	+ 7.497	+ 6.279	317,3	234,5
6. Deposito's en rekeningen-courant op zicht en op termijn bij de banken	19.136	13.546	43.113	+ 23.977	+ 29.567	225,3	318,3
7. Spaargeld bij de Spaar- en Lijfrentekas	11.760	11.965	18.414	+ 6.654	+ 6.449	156,6	153,9
8. Spaargeld bij de particuliere spaarkassen	(1.240) (b)	1.240	3.247	+ 2.007	+ 2.007	261,9	261,9
9. Algemeen totaal	62.648	63.900	185.946	+ 123.298	+ 122.046	296,8	291,0
10. Belgische muntstukken en biljetten (1+2)	23.437	31.413	106.108	+ 82.671	+ 74.695	450,0	337,8
11. Nominale koopkracht, exclusief de spaardeposito's (1+2+3+4+5+6)	49.648	50.695	164.285	+ 114.637	+ 113.590	330,9	324,1

(a) De rekening-courantsaldi bij de Emissiebank te Brussel komen uiteraard alleen voor in de cijfers van September 1944. Zij beloopt op dien datum fr 2.452 millioen, terwijl die bij de Nationale Bank van België fr 1.665 millioen bedragen.

(b) Daar de cijfers betreffende de spaargelden bij de particuliere spaarkassen over de periode 1935-1936 niet bekend zijn, hebben wij het cijfer van Mei 1940 genomen, steunende op het geval der Spaarkas, bij welke instelling de gemiddelde spaargelden voor 1936-1938 practisch æquivalent waren met die van Mei 1940.

Zooals blijkt uit de tabel xvi, bereikt de globale expansie van de nominale koopkracht van Mei 1940 tot September 1944 de som van fr 122 milliard : men gaat van fr 63,9 milliard tot fr 185,9 milliard. In dit

cijfer vertegenwoordigen de biljetten van de Nationale Bank van België *fr* 71 milliard en de bankdeposito's *fr* 29,5 milliard. Deze vermeerdering brengt het gezamenlijk cijfer van de nominale koopkracht op het indexcijfer 291, vergeleken met Mei 1940, en op 297, vergeleken met 1936-1938.

De expansie is het sterkst voor de biljetten van de Nationale Bank van België die op indexcijfer 459 staan, vergeleken met 1936-1938, en op 338 in vergelijking met Mei 1940. Voor de bankrekeningen bedragen deze indexcijfers respectievelijk 225 en 318.

Zoo men niet let op de inleggingen bij de Spaarkas en bij de private spaarkassen, dan bereiken de globale indexcijfers van de muntstukken, biljetten, rekeningcourantsaldi, bankrekeningen en postrekeningen 331 in vergelijking met 1936-1938 en 324 vergeleken met Mei 1940.

Thans zullen wij in het kort een parallel trekken tusschen de monetaire expansie in ons land en in de landen waarvan de economieën van overheerschend

belang zullen zijn voor het na-oorlogsche economische evenwicht, nl. Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten.

De tabellen XVII en XVIII geven enkele nadere bijzonderheden betreffende de ontwikkeling van de koopkracht in België, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten. De vermelde cijfers behelzen den omloop van de muntstukken en van de bankbiljetten en de bankdeposito's.

TABEL XVII

**Vergelijkende monetaire toestand
per September 1944**

Indexcijfers : 1936-1938 = 100

	België	Groot-Brittannië	Vereenigde Staten
Muntstukken en chartaal geld (bankbiljetten).....	450	253	358
Bankdeposito's.....	225	188 (a)	220 (b)

(a) « London Clearing Banks ».
(b) Juni 1944.

TABEL XVIII

**Vergelijkende monetaire toestand
per September 1944**

Absolute cijfers en indexcijfers : 1936-1938 = 100

Muntstukken, chartaal geld en bankdeposito's	België		Groot-Brittannië (b)		Vereenigde Staten	
	Millioenen franken	Indexcijfer	Millioenen ponden	Indexcijfer	Millioenen dollars	Indexcijfer
Gemiddeld cijfer 1936-1938	42.731	100	2.703	100	60.048	100
1944 (a)	149.221	349	5.371	199	139.887	233

(a) September voor België en Groot-Brittannië, Juni voor de Vereenigde Staten.
(b) « London Clearing Banks », voor de bankrekeningen.

Men stelt vast dat in de drie landen de expansie van het eigenlijke chartaal geld (muntstukken en biljetten) veel grooter is dan die van de bankdeposito's. In België bereikt ze het indexcijfer 450 tegen 253 in Groot-Brittannië en 358 in de Vereenigde Staten. De vermeerdering van het chartaal geld is de gevaarlijkste en de moeilijkst te controleren vorm van de inflatie.

Voor de bankdeposito's is de aangroei merkbaar dezelfde in België en in de Vereenigde Staten.

Neemt men het globaal cijfer der muntstukken, der biljetten en der bankdeposito's dan stelt men vast dat het zelfs niet verdubbeld is in Groot-Brittannië, terwijl het in België het indexcijfer 349 bereikt in verhouding tot de jaren 1936-1938.

Op basis van het gemiddelde van het jaar 1938, bereikte de biljettencirculatie in Juli 1944 het indexcijfer 599 in Frankrijk, en in September 1944, 490 in Nederland, 197 in Zwitserland en 231 in Zweden. Frankrijk heeft sindsdien een leening uitgegeven,

doch de circulatie aldaar bedroeg in den loop van Maart 1945 nog *fr* 574 milliard of viermaal het cijfer van *fr* 142 milliard per 31 Augustus 1939.

Zooals wij verder zullen uiteenzetten, moest België, zoo het een prijzenpeil in verhouding tot de Angelsaksische prijzen wilde handhaven, tot een monetaire contractie overgaan, die zijn circulatie, rekening gehouden met de nieuwe valuta-pariteit, zou terugbrengen tot een peil dat met de Engelsche en Amerikaansche circulatie in evenwicht is.

Men ziet immers niet in hoe het mogelijk zou zijn de groothandelsprijzen op ongeveer het indexcijfer 200 en de levensduurte op ongeveer het indexcijfer 160 in verhouding tot 1936-1938 te handhaven met één massa muntstukken, biljetten en bankrekeningen die het indexcijfer 349 bereikt.

Het in circulatie laten van de totaliteit der koopkracht maakte iedere aanpassingspolitiek der prijzen onmogelijk. In het volgend hoofdstuk komen wij op dit vraagstuk terug.

§ 3. De expansie der openbare schuld (1)

Zoals hooger uiteengezet, werd het totaal der openbare uitgaven in ruimen zin van Mei 1940 tot einde Augustus 1944 gedekt ten bedraage van bijna *fr* 78 milliard of 37 pCt. door op de markt geplaatste leeningen, en ten bedraage van *fr* 13,9 milliard of 8 pCt.

(1) Zijn in de gecommunteerde cijfers niet begrepen, de leeningen uitgegeven door of de voorschotten gedaan aan de Belgische Regeering te Londen.

door de plaatsing van schatkistcertificaten op korten termijn bij de Nationale Bank van België en de Emissiebank te Brussel.

Daaruit is een netto-vermeerdering van de openbare schuld voortgesproten ten bedraage van *fr* 90,2 milliard. Van *fr* 66 milliard op einde April 1940 is de globale schuld inderdaad gestegen tot *fr* 156,2 milliard op einde Augustus 1944, dus een weinig minder dan twee en een half maal het cijfer van vóór den oorlog.

TABEL XIX

Globale openbare schuld (2) (in millioenen franken)

Categorieën	30 April 1940		31 Augustus 1944		Aangroei in millioenen franken
	Absolute cijfers in millioenen franken	In pCt. van de globale openbare schuld	Absolute cijfers in millioenen franken	In pCt. van de globale openbare schuld	
Geconsolideerde schuld :					
Binnenlandsche	35.363	53,6	41.771	26,7	+ 6.408
Buitenlandsche :					
Gemortgageerd	12.843	19,5	12.843	8,2	—
Leeningen	4.930	7,5	3.688	2,4	— 1.242
Totaal	17.773	27,0	16.531	10,6	— 1.242
Totaal der geconsolideerde schuld	53.136	80,5	58.301	37,3	+ 5.165
Schuld op halflangen termijn :					
Binnenlandsche (meer dan één jaar)	700	1,1	37.438	24,0	+ 36.738
Schuld op korten termijn en op zicht (één jaar en minder) :					
Binnenlandsche :					
Schatkistcertificaten	7.764	11,8	59.741	38,2	+ 51.977
Dotatie der oudstrijders	290	0,4	316	0,2	+ 26
Tegoeid van derden bij Postcheckdienst	3.411	5,2	—	—	— 3.411
Totaal	11.465	17,4	60.057	38,5	+ 48.592
Buitenlandsche	715	1,1	395	0,2	— 320
Totaal op korten termijn en op zicht	12.180	18,5	60.452	38,7	+ 48.272
Globale openbare schuld	66.016	100	156.190	100	+ 90.174
Werkelijke openbare schuld (de gemortgageerde schulden niet inbegrepen)	53.173	—	143.347	—	+ 90.174

(2) Met inbegrip van de dotatie der oudstrijders en, in April 1940, de met het tegoeid van derden bij den Postcheckdienst overeenstemmende schuld op zicht. De cijfers per 31 Augustus 1944 omvatten niet de 35 pCt. der verhooging van het tegoeid van derden bij den Postcheckdienst sinds 3 Augustus 1940, die de Emissiebank, aan wie het beheer dezer gelden was toevertrouwd, niet verplicht was te investeren in schatkistcertificaten. Deze 35 pCt. vertegenwoordigden *fr* 1.850 millioenen.

Tabel XIX vermeldt het detail van de openbare schuld per categorie.

Om de vergelijking nauwkeuriger te maken, hebben wij het cijfer van het tegoeid van derden bij den Postcheckdienst in het bedrag der schuld op korten termijn en op zicht per 30 April 1940 opgenomen.

Vóór den oorlog gingen die activa in de Staatskas over. Zij waren beschouwd als een schuld op zicht van den Staat, maar ze waren niet begrepen in de officieele cijfers der openbare schuld. Op 30 April 1940 bedroegen zij *fr* 3.411 millioenen. Op 3 Augustus 1940 bedroegen zij *fr* 3.059 millioenen. Op dien datum werd het beheer ervan toevertrouwd aan de Emissiebank te Brussel, aan wie de Staat als tegenprestatie

een renteloos schatkistcertificaat zonder vasten termijn voor een bedrag van *fr* 3.059 millioenen afgaf. Er werd tegelijkertijd overeengekomen dat de Emissiebank te Brussel ten minste 65 pCt. van den aangroei van de activa der particulieren bij den Postcheckdienst in schatkistcertificaten zou beleggen (3).

Daardoor had de Emissiebank te Brussel op 31 Augustus 1944 een som van *fr* 3.435 millioenen schatkistcertificaten verkregen, wat het geheel der schatkistcertificaten die het tegoeid van derden bij den

(3) Het andere deel (35 pCt.) van den aangroei sinds 3 Augustus 1940 van het tegoeid van derden bij den Postcheckdienst, zegge *fr* 1.850 millioenen op 2 September 1944, werd, om reden dat het niet in schatkistcertificaten werd belegd, niet in de cijfers der openbare schuld per 31 Augustus 1944 opgenomen.

Postcheckdienst vertegenwoordigen op *fr* 6.494 miljoen bracht.

Naast het globaal cijfer der openbare schuld vermelden wij dat van de werkelijke schuld, dat wil zeggen, afgezien van de *fr* 12,8 milliard uit den oorlog 1914-1918 voortgesproten gememorieerde schulden tegenover de geallieerde regeeringen.

Laten wij nu even de verschillende categorieën van schulden overzien.

De vermeerdering van de *geconsolideerde schuld* is onbeduidend, vergeleken met de massa door den Staat ontleende kapitalen. Ze belooft slechts *fr* 5,2 milliard, cijfer dat voortspuit uit een vermeerdering met *fr* 6,4 milliard van de binnenlandsche schuld en uit een vermindering met *fr* 1,2 milliard van de buitenlandsche schuld.

Merken wij terloops op dat, rekening gehouden met een vermindering van *fr* 320 miljoen der buitenlandsche schuld op korten termijn, het geheel onzer verbintenissen tegenover het buitenland teruggebracht werd van *fr* 18,5 milliard tot op *fr* 16,9 milliard, of van *fr* 5,6 milliard tot op *fr* 4,1 milliard als men de gememorieerde schulden buiten beschouwing laat.

Dit feit is bijzonder voordeelig. België heeft den huidige strijd kunnen doorworstelen zonder schulden tegenover het buitenland te maken, terwijl het gedurende de periode 1914-1926 enorme sommen had geleend. In 1926, op een globale openbare schuld van *fr* 57 milliard, vertegenwoordigden de intergeallieerde schulden alleen *fr* 16,5 milliard. De huidige oorlog heeft een zwaren schuldenlast veroorzaakt, maar hij kon door het Land zelf gefinancierd worden.

De zwakke netto-aangroei van de geconsolideerde schuld herleidt deze van 80,5 pCt. der globale schuld in 1940 tot op 37,3 pCt. in 1944.

Gedurende de bezetting heeft de Staat hoofdzakelijk op korten of op halflangen termijn ontleend.

De *schuld op halflangen termijn* is met *fr* 36,7 milliard gestegen. Zij is vooral samengesteld uit 3 1/2 pCt. schatkistcertificaten. Terwijl zij vóór den oorlog heelemaal onbeduidend was (1,1 pCt.), vertegenwoordigde zij in Augustus 1944 24 pCt. van de globale schuld.

De *schuld op zicht en op korten termijn* (op ten hoogste één jaar) heeft de grootste progressie gekend, namelijk *fr* 48,3 milliard. Het was immers in den vorm van schatkistcertificaten op korten termijn dat de Staat zich het gemakkelijkst en het goedkoopst de noodige geldmiddelen kon aanschaffen. Men weet echter dat een schuld op korten termijn en op zicht die 38,7 pCt. van de globale schuld tegen 18,5 pCt. in 1940 vertegenwoordigt, een ernstig gevaar voor de staatsfinanciën kan uitmaken.

Zoals men ziet, werd het bedrag der schuld niet alleen veel vermeerderd, doch ook is de onderverdeling van de schuld in geconsolideerde schuld, schuld op korten en schuld op halflangen termijn totaal verschillend van die van vóór den oorlog.

De schuld op zicht en op korten termijn heeft lichtjes het peil der geconsolideerde schuld overschreden en maakt het aanzienlijkste deel van de globale schuld uit. Te zamen vertegenwoordigen de schulden op zicht, op korten en op halflangen termijn 62,7 pCt. van de globale schuld.

Drie vraagstukken rijzen met betrekking tot de openbare schuld op : de vergelijking van onzen toestand met dien van het buitenland, de onderverdeling van de schuld en de last van de schuld.

Vergelijkt men de evolutie der openbare schuld in België en in het buitenland, dan blijkt de toestand van ons land niet bijzonder ongunstig. Onderstaande tabel xx geeft de indexcijfers van de openbare schuld in diverse landen op basis van het jaar 1938 aan.

TABEL XX

Indexcijfer van de totale openbare schuld

100 = 1938 (a)

België (September 1944)	259
Groot-Brittannië (September 1944)	260
Nederland (Juli 1944)	292
Frankrijk (October 1944)	387
Vereenigde Staten (September 1944)	568

(a) Als basis namen wij het gemiddeld cijfer van 1938 voor België, Frankrijk en Nederland, het cijfer van einde Maart 1938 voor Groot-Brittannië en van einde Juni 1938 voor de Vereenigde Staten.

Voor de vergelijking dient er echter rekening mede te worden gehouden, dat de geringere vermeerdering van de openbare schuld in België ten deele de uiting is van een verhoogde toevlucht tot monetaire expansie voor het financieren der openbare uitgaven. Anderzijds komt het bijzonder hoog cijfer voor de Vereenigde Staten hieruit voort, dat bedoeld land vóór den oorlog een onbelangrijke schuld had.

Als men de verhouding tusschen de vlottende en de globale schuld nagaat stelt men eveneens vast dat het aandeel der vlottende schuld in België niet veel verschilt van het gemiddelde van het in het buitenland bereikte cijfer.

TABEL XXI

Procentueele verhoudingen tusschen de vlottende en de totale schuld

	pCt.
Groot-Brittannië (September 1944)	27,1
België (September 1944)	38,7
Nederland (Juli 1944)	40,1
Vereenigde Staten (September 1944)	42,7
Frankrijk (October 1944)	72,5

Zoo het vraagstuk der openbare schuld op zich zelf beschouwd dus geen aanleiding bleek te geven tot

een wanverhouding ten opzichte van het buitenland in September 1944, toch moet uit die vaststelling niet afgeleid worden dat er geen vraagstuk betreffende de openbare schuld gerezen was.

Het eerste, — en bijzonder delicaat, — is dit van de repartitie der openbare schuld.

Het is immers niet onverschillig of de openbare schuld in het bezit is van de particulieren, de banken of de circulatiebanken. De zich in portefeuille der particulieren bevindende schuld mag als definitief geclassificeerd worden beschouwd, te meer daar ze vooral bestaat uit effecten op langen en halflangen termijn, aangezien de inschrijving op kortlopende schatkistcertificaten aan de kredietinstellingen voorbehouden was. Zij is een werkelijke belegging, welke normaliter een definitief karakter draagt. De schuld op korten termijn tegenover de circulatiebank is rechtstreeks een bron van inflatie en dient te worden afgelost, als men den monetair toestand wil saneeren. Tenslotte, vormen de bij de banken belegde certificaten de tegenpartij van de vermeerdering der deposito's. De banken kunnen er toe gebracht worden een deel van hun portefeuille te mobiliseeren, hetzij door de terugbetaling door den Staat, hetzij door herdiscontingering of voorschotten op openbare fondsen bij de circulatiebank te vragen.

Hoe verdeelt zich approximatief de *fr* 90,2 milliard-vermeerdering der openbare schuld ?

Men mag aannemen dat effecten ter waarde van circa *fr* 36 tot 37 milliard op langen en op halflangen termijn bij de particulieren werden geplaatst.

Het saldo, *fr* 53 tot 54 milliard op korten en op halflangen termijn, werd opgenomen door de kredietinstellingen en door de circulatiebanken.

De banken, die hun deposito's en rekening-courant-saldi op zicht en op termijn met *fr* 29,6 milliard zagen aangroeien, hebben de quasi-totaliteit van die vermeerdering alsmede de uit de afnemering van hun handelskredieten voortkomende fondsen belegd in schatkistcertificaten.

Een belangrijk deel werd insgelijks bij de spaar- en kapitalisatie-instellingen geplaatst.

De Nationale Bank van België en de Emissiebank te Brussel hebben ten slotte circa *fr* 15 milliard certificaten op korten en op halflangen termijn rechtstreeks opgenomen.

Een tweede probleem verdient onze aandacht : dat van den *last der openbare schuld*.

Tabel XXII geeft de evolutie van den last der openbare schuld aan, alsmede die van de openbare schuld in absolute cijfers en per inwoner.

De last van de openbare schuld is, vergeleken met 1938, gestegen met 80 pCt., terwijl de globale schuld per inwoner twee en een half maal hooger is en de effectieve schuld per inwoner drie maal zoo hoog is als in 1938. In Groot-Brittannië, was de last van de openbare schuld in 1943 50 pCt. hooger dan in 1939 en in de Vereenigde Staten 90 pCt.

TABEL XXII

Evolutie van den last der openbare schuld (a)

Periode	Totale openbare schuld		Effectieve openbare schuld (b)		Jaarlijksche werkelijke last der openbare schuld (c)		
	In millioenen franken	Per inwoner in franken	In millioenen franken	Per inwoner in franken	In millioenen franken	In pCt. van de totale schuld	In pCt. van de effectieve schuld
31 December 1913 ..	4.277	560	4.277	560	170	4,0	4,0
31 December 1936 ..	57.414	6.892	44.138	5.293	2.425	4,2	5,5
31 December 1937 ..	58.712	7.022	45.573	5.451	2.408	4,1	5,3
31 December 1938 ..	60.366	7.198	47.233	5.632	2.579	4,3	5,5
31 December 1939 ..	62.776	7.477	49.711	5.921	2.421	3,9	4,9
31 December 1940 ..	74.686	8.909	61.843	7.377	2.375 (d)	3,2	3,8
31 December 1941 ..	92.626	11.099	79.783	9.560	2.841 (d)	3,1	3,6
31 December 1942 ..	113.114	13.585	100.271	12.042	3.274 (d)	2,9	3,3
31 December 1943 ..	136.671	16.397	123.828	14.856	4.398 (d)	3,2	3,6
31 Augustus 1944 ..	156.190	18.739	143.347	17.198	4.685 (d)	3,0	3,3

(a) Deze cijfers omvatten, van 1936 tot 1939, de dotatie der oudstrijders en de schuld op zicht die het tegoed van derden bij den Postcheckdienst vertegenwoordigt, en, van 1940 tot 1944, de dotatie der oudstrijders en de schatkistcertificaten die een gedeelte van het tegoed van derden bij den Postcheckdienst vertegenwoordigen (zie boven blz. 333). Zij omvatten de door de Regeering te Londen aangegane schuld niet.

(b) Abstractie gemaakt van de gemoratorieerde schulden.

(c) Dit cijfer omvat de gewone lasten, d.w.z. de interesten en de amortisaties met uitsluiting van de vervroegde terugbetalingen.

(d) Voorloopige cijfers, die niet den dienst van de door de Belgische Regeering te Londen gecontracteerde schulden omvatten.

Om de vergelijking met den toestand van 1913 mogelijk te maken, zijn de cijfers die betrekking hebben op de openbare schuld in tabel XXIII in goudfranken van 1914 uitgedrukt. Uit deze tabel blijkt, dat de in goudfranken op basis van de valutapariteit

van *fr* 176,625 voor een pond sterling uitgedrukte openbare schuld, een niveau bereikt twee en een half maal hooger dan dit van 1913, terwijl de last van de openbare schuld niet heelemaal het tweevoud van het cijfer van 1913 bereikt.

TABEL XXIII

**Openbare schuld en last van de openbare schuld
in miljoenen goud-franken van 1914 (a)**

Datum	Openbare schuld		Last van de openbare schuld
	Totale schuld	Effectieve schuld	
31 December 1913	4.277	4.277	170
31 December 1939	6.514	5.158	251
31 Augustus 1944 (Pariteit van 1935)	16.208	14.875	486
Pariteit van October 1944 (b).	10.908	10.011	327

(a) Zie de nota's van tabel XXII.

(b) De goud-pariteit van October 1944 is berekend op basis van B. fr. 176,625 voor een pond sterling.

De vergelijking tusschen de cijfers van de openbare schuld en van de lasten der openbare schuld in verschillende landen is heel delicaat, want de absolute cijfers hebben weinig beteekenis.

De beste vergelijkingsmethode bestaat in een onderzoek van de verhouding tusschen de openbare schuld, het nationaal inkomen en de budgetaire uitgaven. Ongelukkigerwijze beschikt men niet over een raming van het nationaal inkomen van België in 1944; anderzijds is het bijna onmogelijk om vergelijkbare cijfers der budgetaire uitgaven voor België, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten te vinden.

Wij maken dus alle vergelijkingen op basis van het nationaal inkomen of van de budgetaire uitgaven van ieder land in 1938.

TABEL XXIV

**Totale openbare schuld en last van de openbare schuld
in procenten
van het nationaal inkomen van 1938**

	Totale openbare schuld in pCt. van het nationaal inkomen van 1938		Last van de openbare schuld in pCt. van het nationaal inkomen van 1938	
	1938	Augustus 1944	1938	Augustus 1944
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
België	92,6	239,6	5	7,2
Groot-Brittannië	180,3	453,1	5	9,1
Vereenigde Staten	53,6	304,4	1,4	6,1

Vergeleken met het nationaal inkomen van 1938, beliep de last van de openbare schuld in Augustus 1944 7,2 pCt. in België, 9,1 pCt. in Groot-Brittannië en 6,1 pCt. in de Vereenigde Staten.

In 1913 vertegenwoordigde de last in België 2,6 pCt. van het nationaal inkomen.

De verhouding tusschen den last der openbare schuld en het geheel der budgetaire uitgaven van 1938 was in België 17,8 pCt. in 1938 en 31,2 pCt. in Augustus 1944, tegenover respectievelijk 22,7 pCt. en 41,5 pCt. in Groot-Brittannië, en 13 pCt. en 54,9 pCt. in de Vereenigde Staten.

Uitgedrukt in Belgische franken, op basis van de valutapariteiten van October 1944, bedroeg de totale

openbare schuld per inwoner in Augustus 1944 fr 68.284 in de Vereenigde Staten, fr 77.098 in Groot-Brittannië, fr 33.213 in Frankrijk (alleen de binnenlandsche schuld) en fr 22.030 in Nederland tegen fr 18.739 in België.

In goud-franken van 1914, op basis derzelfde pariteit, bedroeg de totale schuld per inwoner in Augustus 1944 1.309 goud-franken in België, 4.769 goud-franken in de Vereenigde Staten, 5.385 goud-franken in Groot-Brittannië, 2.320 goud-franken in Frankrijk (alleen de binnenlandsche schuld) en 1.539 goud-franken in Nederland.

In deze verschillende cijfers vindt men de gevolgen terug van de depreciatie van den Belgischen frank sinds 1914. Hieruit vloeide een geringere verhooging van den werkelijken last der openbare schuld voort dan in sommige andere landen die hun munt niet in dezelfde mate gedeprecieerd hebben.

Over het geheel gezien, schijnt de schuld van België, direct na de Deutsche bezetting, het land niet in een bijzonder onvoordeeligen toestand te plaatsen. Het probleem dat zich stelt is eerder dat van de verdeling der schuld tusschen de vlottende en de geconsolideerde schuld.

Men moet echter rekening houden met de verarming van het land en de latere vermeerdering van de schuld die zal voortvloeien uit de saneering van den toestand der Nationale Bank van België, uit de deelname van België aan de geallieerde oorlogsinspanning en uit de behoeften van den Staat sedert de bevrijding van het land.

HOOFDSTUK V

DE MONETAIRE EN FINANCIËELE SANEERING

In de voorgaande hoofdstukken hebben wij de gegevens van het monetaire en financieel probleem ontleed, zooals dit zich stelde bij de bevrijding.

Het onderhavig hoofdstuk zal gewijd zijn aan het onderzoek van de maatregelen die getroffen werden om dezen toestand te saneeren.

Waren deze radicale maatregelen gerechtvaardigd? Welke zullen er de waarschijnlijke gevolgen van zijn? Dit zijn de vragen die zich aanstonds opdringen. Was het financieel en economisch evenwicht van het land inderdaad in gevaar gebracht door een massa nominale koopkracht die van fr 63 milliard in 1936-1938 gestegen was tot fr 186 milliard in September 1944?

De herinnering aan de teleurstellende ondervinding van de jaren 1918-1926 en een onderzoek der sociale gevolgen van de monetaire depreciaties geven een objectief antwoord op deze vragen.

§ 1. De bestaansreden van de financieele saneering

Niemand trekt de noodzaak van een monetaire en financieele saneering in twijfel.

Niettegenstaande bepaalde meningsverschillen betreffende de te volgen methode, sommigen n.l. blijven voorstanders van de classieke procédés (leening en belasting), terwijl anderen meer radicale en snellere maatregelen wenschen, schijnen allen het eens te zijn aangaande het feit dat men de stijging der prijzen zooveel mogelijk moet remmen en, in de mate van het mogelijke, moet overgaan tot een resorptie van de koopkracht.

Of nu de overtollige koopkracht progressief ingekrompen wordt door leeningen en buitengewone belastingen zooals sommige landen er schijnen te willen invoeren, dan wel of deze koopkracht geblokkeerd wordt, zooals in ons land het geval is, om vervolgens gedeeltelijk vrijgegeven en gedeeltelijk opgenomen te worden door buitengewone belastingen of door leening, steeds blijft het doel hetzelfde: verhinderen dat de enorme massa koopkracht die gedurende den oorlog tot stand kwam inwerke op prijzen en loonen.

De ondervinding van de periode die volgde op den oorlog 1914-1918 toonde het schadelijk karakter aan van buitensporige prijs- en valutafuctuaties.

De stabiliteit van prijzen, loonen en valutakoers, een normaal evenwicht tusschen binnen- en buitenlandsche prijzen, de economische zekerheid en het vertrouwen in de toekomst van de munt zijn de onmisbare voorwaarden voor ieder nationaal herstel, zowel op economisch als op sociaal terrein.

Welnu, kan men gelooven dat het mogelijk zou geweest zijn deze doeleinden te bereiken of zelfs maar te trachten ze te bereiken, in een land dat zijn biljetten-omloop en het geheel der koopkracht in sterkere mate had zien toenemen dan in Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en de neutrale landen? In weerwil van hun onmetelijke economische hulpbronnen en hun hoog productiepeil, niettegenstaande een prachtig georganiseerde financieele politiek die het mogelijk maakte om de koopkrachtexpansie tot een minimum te reduceeren, zagen Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten toch het niveau van prijzen en loonen stijgen. Kon men dan ook hopen, dat een land dat uitgeput was door twee en vijftig maanden Duitse bezetting, zonder voorraden en zonder schepen, wiens productieapparaat versleten en gedeeltelijk vernietigd was, met succes een prijzen- en loonenpolitiek zou kunnen voeren zonder onmiddellijk maatregelen te treffen met als doel het blokkeeren van een gedeelte der overtollige koopkracht om op deze wijze een meer normaal evenwicht te herstellen tusschen het geld en de goederen?

Het was absoluut noodzakelijk om reeds aanstonds na de bevrijding nieuwe richtlijnen op het gebied van prijzen en loonen vast te leggen. Er kon geen sprake meer van zijn de prijs- en loonpolitiek die de bezetter had opgelegd te handhaven.

De officieele prijzen moeten hun normaal evenwicht terugvinden, en wel zóó dat zij de productie-

kosten kunnen dekken en tevens in overeenstemming blijven met de internationale prijzen. De nieuwe sociale politiek wil de arbeiders weer een inkomen verschaffen dat hun toelaat behoorlijk te leven. Wil echter de verhooging van loonen en wedden geen valsche formule zijn, dan mag ook de stijging der levensduurte bepaalde grenzen niet overschrijden.

Op slot van zake, kan heel het probleem teruggebracht worden tot het kernvraagstuk betreffende het prijsniveau. Het eenig doel, de eenige bestaansgrond, het eenig objectief van de monetaire saneering is het tot stand brengen te begunstigen van een nieuw prijzenevenwicht, dat een bepaalde, zonder twijfel onvermijdelijke, maar ook zoo gematigd mogelijke depreciatie van de koopkracht van het geld zal beteekenen.

De vaststelling van dit nieuw evenwicht vormt de basis zelf van iedere economische politiek. Als het evenwichtspeil bereikt is, zal de stabiliteit der prijzen het land toelaten om aan zijn wederopbouw te werken in een atmosfeer van economische zekerheid.

Daarentegen zou een voortdurende stijging der prijzen, onvermijdelijk gevolg van een passieve politiek ten aanzien van den financieelen toestand die voortvloeit uit de Duitse bezetting, een hernieuwd opleven beteekenen van de moeilijkheden der periode 1918-1926 evenals het een ernstige sociale onrechtvaardigheid zou zijn.

Inderdaad, het monetaire vraagstuk heeft een hoogst belangrijk sociaal aspect.

Er zijn twee wijzen waarop de lasten die voortspuiten uit den oorlog verdeeld kunnen worden.

Inflatie en prijsstijging zijn een eerste methode. Zij brengen den last over op de houders van in geld uitgedrukte activa, n.l. de eigenaars van staatsfondsen, renteniers, spaarders en op de arbeidende klasse. Indien men het geld buitensporig deprecieert, d.w.z. de inflatie en het daaruit volgende prijsniveau zonder meer aanneemt, dan vraagt men aan de zwaksten en minst gefortuneerden dat zij den voornaamsten last dragen. Dat wil ook zeggen dat al de veranderingen in de vermogens die in den loop van den oorlog tot stand zijn gekomen eenvoudig weg als dusdanig aangenomen worden. Tenslotte beteekent dit dat de oorlogslasten zonder onderscheid over alle burgers verdeeld worden, zonder rekening te houden met hun vermogen, hun activiteit en de gemaakte verliezen of winsten.

Hiertegenover staat een andere oplossing, die de depreciatie van het geld tot het strikte minimum terugbrengt. Om dit te bereiken, moet de overtollige koopkracht onmiddellijk gesteriliseerd worden en dienen de oorlogslasten rechtvaardig en rationeel over alle burgers te worden verdeeld, langs verschillende speciale belastingen en door leening.

De plannen die de Regeering voorstelt steunen op die tweede methode.

Een dergelijke politiek stelt zich, in tegenstelling met de inflatie, niet meer tevreden met de lasten van den oorlog blindelings op te leggen; zij verdeelt ze zoo rechtvaardig mogelijk.

Ongetwijfeld is dit niet de gemakkelijkste, maar wel een sociaal rechtvaardige en correcte oplossing; immers zij zegt openlijk welk aandeel iedereen moet dragen. Zij tracht dit aandeel te bepalen in functie van den persoonlijken toestand van ieder burger.

Vermelden wij, tenslotte, dat een gezonde en vaste munt een voorafgaandelijke voorwaarde is voor iedere actieve deelname van ons land aan de monetair wereldpolitiek van na den oorlog. Evenals het vertrouwen van het land in zijn munt en de stabiliteit der prijzen aan onze industrie en onzen handel normale en veilige arbeidsvoorwaarden zullen verschaffen, zoo zal het vertrouwen van het buitenland in den Belgischen frank onze economische expansie begunstigen en de economische en financieele rol, die het land geroepen is om in de wereld van morgen te spelen, in belang doen toenemen.

§ 2. De inflatie en het prijsniveau tusschen 1914 en 1928

Evenals in den loop van den huidige oorlog, heeft België in 1914-1918 enorme verliezen geleden. De biljetten-omloop steeg van *fr* 1.121 miljoen in Juli 1914 tot *fr* 3.296 miljoen in October 1918 en de openbare schuld van *fr* 4,6 milliard in Augustus 1914 tot *fr* 22 milliard in December 1919.

Ongelukkigerwijze werd weinig systematisch gedaan om deze situatie te saneeren. Niet alleen werd de koopkracht niet ingekrompen, maar de inflatie deed zich zelfs jarenlang voelen. In 1926 bedroeg de biljetten-circulatie *fr* 10.477 miljoen of bijna tien maal het niveau van 1914. Tenslotte werd de frank in 1926 gestabiliseerd op een niveau dat overeenstemde met 14,4 goudcentimes van 1914. Het indexcijfer der groot-handelsprijzen was, vergeleken met April 1914, gestegen tot 744 en dat der kleinhandelsprijzen tot 618.

Zoodoende had de afwezigheid van aangepaste financieele en monetaire maatregelen de prijzen op een niveau gebracht dat zes à zeven maal zoo hoog was als vóór den oorlog. De koopkracht van den frank was teruggebracht op een zevende van zijn oorspronkelijke waarde.

TABEL XXV

Indexcijfers van den geldomloop van 1914 tot 1928

Jaar	België Basis : 1913 = 100 (Gemiddelden van de maand December)			Groot-Brittannië en Ierland Basis : 1913 = 100 (Gemiddelden van de maand December)			Vereenigde Staten Basis : 1914 = 100 (Cijfers op het einde van het jaar)		
	Biljetten (a)	Verbindenissen van de banken	Biljetten en verbintenissen der banken (a)	Muntstukken en biljetten (b)	Bank-deposito's	Muntstukken biljetten en bank-deposito's (b)	Muntstukken en biljetten	Bank-deposito's (c)	Muntstukken, biljetten en bank-deposito's (c)
1913.....	100	100	100	100	100	100	—	—	—
1914.....	154	—	—	118	—	—	100	100	100
1915.....	184	—	—	134	—	—	109	103	104
1916.....	203	—	—	155	—	—	121	123	122
1917.....	228	—	—	192	—	—	135	142	141
1918.....	266	—	—	270	—	—	163	155	156
1919.....	454	—	—	301	—	—	168	181	179
1920.....	583	305	377	307	—	—	176	203	199
1921.....	599	319	392	268	287	282	145	193	186
1922.....	638	349	424	248	266	262	149	203	195
1923.....	699	384	466	246	264	259	157	227	217
1924.....	738	400	488	246	261	257	157	247	234
1925.....	729	575	578	239	259	254	159	265	250
1926.....	934	597	684	235	266	258	159	270	255
1927.....	1.060	781	853	239	272	264	155	285	267
1928.....	1.211	873	961	239	284	273	155	306	284

- (a) Exclusief de muntstukken en inclusief, van 1926 af, de biljetten-circulatie voor rekening van de Schatkist.
 (b) Geraamd bruto-cijfer betreffende de muntstukken en biljetten.
 (c) Exclusief de deposito's tusschen de banken onderling.

Het is niet noodig om hier het geval van Duitschland of van sommige landen waar het geld volledig gedeprecieerd werd in herinnering te brengen. Zij, die de periode van de instabiliteit der prijzen, der valutakoersen en der loonen tusschen 1919 en 1926 hebben beleefd, drukken eenparig den wensch uit dat de terugkeer van zulke economische en sociale moeilijkheden en vooral van zulke sociale onrecht-

vaardigheden tot iederen prijs zou vermeden worden.

Evenwel dient nog een punt opgehelderd te worden. In welke mate is de stijging der prijzen toe te schrijven aan de toename van de monetaire circulatie ?

Een eenvoudige vergelijking tusschen den toestand van België, van Engeland en van de Vereenigde Staten geeft ons antwoord op die vraag.

TABEL XXVI

Indexcijfers van de prijzen en van de levensduurte van 1914 tot 1928

Jaar	België Basis : April 1914 = 100		Groot-Brittannië		Vereenigde Staten	
	Kleinhandels- prijzen	Groothandels- prijzen	Levensduurte Basis : 1914 = 100	Groothandels- prijzen Basis : 1913 = 100	Levensduurte Basis : 1914 = 100	Groothandels- prijzen Basis : 1913 = 100
1920.....	455	—	250 (b)	308	206	226
1921.....	399	366 (a)	187 (b)	198	177	147
1922.....	373	367	173 (b)	159	165	149
1923.....	428	497	172 (b)	159	168	154
1924.....	501	576	175	166	169	150
1925.....	518	558	176	159	168	158
1926.....	618	744	172	148	168	151
1927.....	787	847	168	141	164	144
1928.....	820	843	166	140	169	149

(a) Gemiddelde der laatste vijf maanden.

(b) Geschat.

TABEL XXVII

Vergelijking der indexcijfers van den geldomloop en van de groothandelsprijzen in 1921 en 1928

Categorieën van indexcijfers	1921			1928		
	België	Groot-Brittannië	Vereenigde Staten	België	Groot-Brittannië	Vereenigde Staten
<i>Indexcijfer van de biljetten en muntstukken in omloop</i> (België : alleen biljetten).... Basis : 100 = 1913 voor België en Groot-Brittannië. 100 = 1914 voor de Vereenigde Staten.	599	268	145	1.211	239	155
<i>Indexcijfer van de muntstukken, biljetten en bankrekeningen</i> (België: alleen biljetten en bankrekeningen)..... Basis : 100 = 1913 voor België en Groot-Brittannië. 100 = 1914 voor de Vereenigde Staten.	392	282	186	961	273	284
<i>Indexcijfer der groothandelsprijzen</i> Basis : 100 = 1914 voor België. 100 = 1913 voor de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië.	366 (a)	198	147	843	140	149

(a) Gemiddelde der laatste vijf maanden.

De tabellen xxv en xxvi geven voor de jaren 1914-1928 een algemeen overzicht van de evolutie van geldomloop, prijzen en levensduurte in België, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten.

De tabel die de indexcijfers van den geldomloop aangeeft, toont het belang aan van de inflatie in ons land vergeleken met de vermeerdering van het in omloop zijnde geld in Groot-Brittannië en in de Vereenigde Staten. In België bedraagt het indexcijfer van den biljetten-omloop in 1921 599 tegen 268 in Groot-Brittannië en 145 in de Vereenigde Staten voor het geheel van de muntstukken en van de biljetten. In 1928 zijn dezelfde indexcijfers respectievelijk 1.211 tegen 239 en 155. In 1928 is het globaal indexcijfer van het chartaalgeld en het bankgeld in België 961, in Groot-Brittannië 273 en in de Vereenigde Staten 284.

Bij het onderzoek van de tabel betreffende de prijzen constateert men onmiddellijk een groot verschil in de bereikte prijsniveau's.

Om de vergelijking te vergemakkelijken, zijn de voornaamste gegevens samengebracht in tabel xxvii.

Het is duidelijk dat, zoowel in de eerste jaren na den oorlog als gedurende de latere periode, de buitensporige stijging van de geldcirculatie in België de voornaamste oorzaak is geweest van de zeer geprotonceerde stijging der prijzen; dit feit uitte zich ten slotte in een overeenstemmende depreciatie van de koopkracht van het geld.

Uit het onderzoek van den toestand in België, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten in de jaren 1914-1928, kan een tweevoudige conclusie worden getrokken.

Op de eerste plaats, de kwantiteit van het circuleerende geld is bepalend voor het uiteindelijk prijsniveau. In dezelfde mate waarin men het volume van den geldomloop kan verminderen of inkrimpen, kunnen ook de prijzen op een lager niveau worden gehouden. In het tegengestelde geval, is de prijsstijging onvermijdelijk en wordt ze grooter naargelang de monetaire expansie belangrijker is.

De tweede conclusie slaat op de mogelijkheid van een prijsdaling, eens dat de typische schaarschtereverschijnselen van de oorlogseconomieën zich niet meer laten gelden. Inderdaad constateeren we een prijsdaling in Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten na 1920. Indien ditzelfde verschijnsel zich in ons land niet of alleen tijdelijk en dan nog veel minder sterk heeft voorgedaan, dan is de reden hiervan juist de sterke vermeerdering van het in omloop zijnde geld.

§ 3. De economische gegevens van het probleem

Het zoeken naar een evenwicht van prijzen, loonen en valutakoers, gepaard gaande eenerzijds met een minimale depreciatie van de koopkracht van den frank en anderzijds met het behoud van een bepaalde pariteit tusschen de prijzen in het buitenland en de productiekosten en prijzen in het binnenland, is de ware basis van de heele monetaire en financieele politiek van de Regeering.

Evenwel is er nog een ander probleem.

Op welke gegevens baseert men zich om de nieuwe prijspolitiek te bepalen? Welk is het doel dat men nastreeft? De vraag is van groot belang, want de te nemen monetaire en financieele maatregelen hangen af van het prijsniveau dat men wil bereiken.

Gedurende de periode 1918-1926 kende men geen prijspolitiek.

Men geloofde eerst aan de mogelijkheid om het prijsniveau van 1914 te herstellen. Men gaf er zich geen rekenschap van dat zulks niet te verwezenlijken was. De expansie van de geldecirculatie was te belangrijk geweest om een volledigen terugkeer tot den vóóroorlogschcn toestand mogelijk te maken.

Thans staan wij voor hetzelfde geval. Er kan geen sprake zijn van een terugkeer naar het prijsniveau van 1914. Zelfs landen als Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten hebben een stijging der prijzen toegelaten en aanzien in de meeste gevallen deze hausse als definitief. Het ware naïef te gelooven dat België, na de verwoestingen, vernietigingen en verliezen die het kende, volledig de koopkracht van zijn munt zou kunnen handhaven, dan wanneer de groote overwinnende landen hiertoe niet in staat zijn. Onze ambities moeten veel bescheidener zijn: wij moeten in België een prijspeil trachten te behouden dat ietwat hooger is dan dat der Angelsaksische landen. Rekening gehouden met de eischen van het economisch evenwicht, moet die hausse zoo gematigd mogelijk zijn, en wel om de politieke en sociale redenen

die wij in den aanvang van dit hoofdstuk uiteengezet hebben.

De afwezigheid van iedere prijspolitiek was de groote fout na 1918. Daar de terugkeer tot het prijsniveau van 1914 een illusie bleek, nam men ten opzichte van het probleem een negatieve houding aan. De prijzen stegen progressief tot zeven maal hun niveau van 1914.

Zulks was een gevaarlijke dwaling en een grove onrechtvaardigheid.

Thans, daarentegen, poogt de Regeering een opbouwende prijspolitiek en een logisch en gecoördineerd geheel vormende financieele en monetaire politiek te voeren.

Deze prijspolitiek berust op een dubbel principe.

Eenerzijds, huldigt ze een zekere depreciatie van den Belgischen frank ten opzichte van de groote internationale valuta.

Daarom is de nieuwe valutakoers vastgesteld op *fr* 176,625 voor een pond sterling tegen *fr* 146 in 1936-1938 en op *fr* 43,827 voor een Amerikaanschen dollar tegen *fr* 29,952 in 1936-1938. De depreciatie bedraagt dus respectievelijk 17,3 pCt. en 32,5 pCt.

De vaststelling van den nieuwen valutakoers ten opzichte van het pond sterling houdt rekening met de economische en financieele gegevens betreffende den vergelijkenden toestand van België en Groot-Brittannië. Daarenboven heeft de gekozen koers het voordeel dat de waarde-eenheid tusschen den Belgischen en den Congoleeschen frank gehandhaafd blijft.

Aan den anderen kant beoogt de nieuwe prijspolitiek het herstel, tusschen de groote wereldeconomieën en de Belgische economie, van een relatief prijzen-evenwicht dat dit van de laatste normale periode, dus van de jaren 1936-1938, benadert.

De eenig mogelijke vergelijkingsbasis vindt men in de Engelsche en Amerikaansche prijzen.

De prijzen in de bevrijde buurlanden van België zijn even onevenwichtig als de onze en die van de zeldzame neutrale landen zullen zonder invloed zijn op het niveau der naoorlogsche wereldprijzen.

Daarenboven zullen in feite de prijzen van Groot-Brittannië en van de Vereenigde Staten toonaangevend zijn, daar immers de groote wereldmarkten zich in die landen bevinden.

Het optimale resultaat dat België moet trachten te bereiken — en dit is tevens de oplossing die de prijsstijging terugbrengt tot het minimum dat vereenigbaar is met de internationale economische voorwaarden — bestaat hierin: de Belgische prijzen niet méér te laten stijgen dan de Angelsaksische prijzen, rekening gehouden met de depreciatie van den valutakoers.

Nemen wij bijvoorbeeld de verhouding tusschen de Belgische en Engelsche prijzen.

Op basis van het gemiddelde der jaren 1936-1938 bedroegen de verschillende indexcijfers in Groot-Brittannië per September 1944 :

Uurloonen	150
Groothandelsprijzen	165
Levensduurte	135

Als gevolg van de 17,3 pCt. depreciatie van de valutapariteit vergeleken met die van 1936-1938, kunnen de diverse Belgische indexcijfers 20 pCt. hoger zijn dan de Engelsche, zonder dat de in pond sterling uitgedrukte verhooging der Belgische prijzen groter is dan in Groot-Brittannië. De *theoretische niveau's* die in België bereikt mogen worden, zonder dat er een dispariteit zou ontstaan tusschen onze prijzen en die van Groot-Brittannië, bedroegen in September 1944 (berekend op basis van het gemiddelde der jaren 1936-1938) :

Uurloonen	182
Groothandelsprijzen	200
Levensduurte	160

Dit zijn de grenzen van de economische politiek die aan België zou toelaten de verliezen en onrechtvaardigheden die het gevolg zijn van den oorlog tot een minimum te herleiden.

Het is duidelijk dat deze grenzen niet absoluut zijn. Zij dienen soepel gemaakt en aangepast te worden naargelang de eischen van iederen economischen sector.

Binnen het kader van deze nieuwe economische politiek, ging men van 6 September af over tot een herziening van de bezoldigingen. De verhooging werd vastgesteld op 60 pCt. op basis van het niveau per 10 Mei 1940, dus op circa 82 pCt. op basis van het gemiddelde van 1936-1938. Ook legden verschillende wettelijke bepalingen de nieuwe prijzen van de landbouw- en de nijverheidsproducten vast of bepaalden de methoden die toelaten ze vast te stellen. Tenslotte poogt de Regeering, door middel van subsidies en subventies, de levensduurte binnen de gewenschte grenzen te houden, in afwachting dat de verhooging van den import en van de nationale productie de verbetering van de ravitaillering en de verlaging der prijzen toelaat.

Ongetwijfeld bestaat er een zwarte markt, die een echte sociale plaag en de onvermijdelijke consequentie is van de voedingssituatie van het land en van den onvoldoenden import. De eenige oorzaak van het bestaan van de zwarte markt en van de daar gebruikelijke prijzen is gelegen in de tijdelijke zeldzaamheid van sommige producten. Niemand toch zal beweren dat de « zwarte » prijzen de uitdrukking zijn van de reële koopkracht van den Belgischen frank.

Indien het eenerzijds waar is dat de monetaire maatregelen zonder de hulp van massale invoeren

niet in staat zijn de zwarte markt te doen verdwijnen of een daling van de « zwarte » prijzen te bewerken, dan is het evenwel anderzijds duidelijk dat de verbetering van de voedselvoorziening en de economische herneming in het land een einde zullen stellen aan het bestaan van de zwarte markt.

De tijdelijke offers die aan het land worden opgelegd en de hardnekkige pogingen die gedaan worden om het welslagen van de prijspolitiek te verzekeren, zullens eens hun belooning vinden in een stabiele en gezonde munt.

Op dit punt van onze uiteenzetting, raken wij aan het vraagstuk van het verband tusschen de financiële en de economische politiek.

Op basis van het gemiddelde van de jaren 1936-1938, bereikte het indexcijfer van den omloop van muntstukken en bankbiljetten in Groot-Brittannië per September 1944 253, dit van de circulatie van chartaalgeld en bankgeld 199 en dit der groothandelsprijzen 165.

In België bedroeg het indexcijfer van den omloop der muntstukken en bankbiljetten 450, dat van den omloop van chartaalgeld en bankgeld 349. Het is duidelijk dat men bij dergelijke dispariteiten in de monetaire circulatie-niveau's geen hoop kon koesteren om de groothandelsprijzen ongeveer op het indexcijfer 200 te brengen zonder zijn toevlucht te nemen tot een onmiddellijk blokkeeren van de koopkracht.

Dit blokkeeren was des te meer onmisbaar, daar de productie in België tot een onbeteekenend peil was teruggelopen en het land veroordeeld is tot een groot gebrek aan grondstoffen en voedingsproducten van buitenlandsche herkomst, zoolang de import niet meerdere honderdduizenden tonnen per maand bereikt.

Twee wegen bleven het land open. Die van de passiviteit — de gemakkelijkste — welke de prijsvorming laat geschieden in functie van de uitzonderlijke omstandigheden : de overvloed aan betaalmiddelen en de bijna volledige afwezigheid van goederen.

De andere methode, daarentegen, stelt zonder aarzelen het te bereiken doel vast. Dit luidt : het zoeken van een prijs- en loonpeil dat de depreciatie van de koopkracht van den frank tot een minimum beperkt. Ter verwezenlijking van dit doel moet echter een strenge financiële en monetaire saneringspolitiek gevolgd worden.

§ 4. Principen der monetaire sanering

Na de voorgaande uiteenzetting, zal een korte opsomming van de principes der monetaire saneringsoperaties, die plaats vonden in den loop van de maanden October en November 1944, volstaan (1).

(1) Men vindt een uitvoerige beschrijving van de beschikkingen der monetaire sanering in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank van België* van November 1944 (« Sanering der Geldcirculatie ») en van Februari 1945 (« Het verder verloop van de sanering der geldcirculatie »).

In het begin van September 1944 (1), bedroeg de circulatie der bankbiljetten *fr* 101 milliard en het bruto-cijfer van de nominale koopkracht (muntstukken, bankbiljetten, bank- en spaarrekeningen) *fr* 186 milliard tegenover respectievelijk *fr* 22 milliard en *fr* 63 milliard in 1936-1938. Zooals blijkt uit de vorige paragraaf, waren deze niveau's veel te hoog rekening gehouden met de doeleinden van de nieuwe prijs- en loonpolitiek.

Een groot gedeelte van de koopkracht was buiten den omloop gebleven gedurende de bezetting. Bijgevolg kon men zich er aan verwachten dat die massa eensklaps in de circulatie zou terugkeeren. Het was dus noodzakelijk aanstonds een belangrijk deel van deze koopkracht te blokkeeren, terwijl men later zou beslissen hoe zij zou geresorbeerd worden.

De besluitwet van 6 October 1944 verwezenlijkt deze eerste etappe. Een hoeveelheid geld, die voldoende geacht werd om te voorzien in de onmiddellijke behoeften van het land, werd in omloop gelaten of terug in circulatie gebracht. Het overschot werd veranderd in tijdelijk onbeschikbare (40 pCt.) en in definitief geblokkeerde (60 pCt.) activa.

De tijdelijk onbeschikbare activa behouden hun monetair karakter. Hun bestaan is gerechtvaardigd door het feit dat het land zich tijdelijk in een exceptioneelen toestand van gebrek en economische non-activiteit bevindt. Naargelang de economische toestand verbetert, worden de tijdelijk onbeschikbare activa weer in circulatie gebracht, en op deze wijze kan het evenwicht tusschen de monetaire expansie en de massa beschikbare goederen gehandhaafd blijven.

De geblokkeerde activa, daarentegen, verdwijnen definitief uit de circulatie. De regeeringsprojecten willen deze wegwerken door belasting en leening. Een extra-belasting op de exceptioneële inkomsten, winsten en baten die in den oorlog verwezenlijkt werden en een belasting op het kapitaal zullen ieder burger in de mate van zijn mogelijkheden en zijn vermogen doen bijdragen tot de oorlogslasten. De winsten verwezenlijkt ingevolge leveranties aan of prestaties voor den vijand zullen volledig aan de gemeenschap teruggegeven worden. Van hen, ten slotte, die geen extra-belasting te betalen zullen hebben of wier extra-belastingen lager zullen zijn dan de geblokkeerde activa, vergt men een bijdrage door hun geblokkeerd bezit in een leening van een speciaal type om te zetten. Het aan deze categorie van burgers gevraagde offer heeft dus een tijdelijk karakter. Hun geblokkeerde activa zijn niet verloren. Na een zekeren tijd zullen zij die terugkrijgen in den vorm van openbare effecten die dezelfde karakteristieken als de gewone leeningen zullen vertoonen en waarover vrijelijk zal kunnen beschikt worden.

Vaak werpt men op : het blokkeeren van de koopkracht komt neer op het teweegbrengen van een

(1) Zie boven, blz. 330 en volgende.

deflatie en de ondervinding heeft aangetoond dat de deflatie steeds op een mislukking uitloopt.

Woordentwisten zijn echter overbodig. Het gaat er om het eens te worden aangaande de beteekenis van den term « deflatie ».

De eenige deflatieproeven die tot op heden bekend zijn betreffen langzame en geleidelijke deflaties die onvermijdelijk een systematische en langdurige daling der prijzen te voorschijn roepen. Deze methode is vanzelfsprekend zeer schadelijk. Zij handhaaft gedurende jaren een atmosfeer van economische depressie.

De oplossing die sinds de bevrijding werd aangenomen is geheel verschillend. Zij beoogt heelemaal niet het terugbrengen van de prijzen op hun niveau van 1940, dus om zoo te zeggen het tegengestelde van inflatie. Tijdens de Duitse bezetting waren loonen en prijzen gedeeltelijk geblokkeerd. Indien het waar is dat de prijzen van de zwarte markt moeten dalen, — en niemand zal beweren dat deze baisse een ongelukkige deflatiepolitiek is, — en dat bepaalde prijzen moeten herzien worden daar hun stijging te wijten is aan tijdelijke schaarschteverschijnselen, zijn daarentegen talrijke andere prijzen gebleven op het peil dat zij bereikt hadden.

In feite heeft de monetaire politiek de non-actieve koopkracht gesteriliseerd; zij heeft voorkomen dat een potentieele inflatie zich eensklaps verandert in een effectieve inflatie, d.w.z. in een ongecontroleerde prijsstijging. Men begrijpt dan ook dat het noodig was snel en radicaal te handelen.

De huidige monetaire politiek vermijdt dus al de nadeelen van de trage deflatie. Integendeel, eenmaal dat de contractie heeft plaats gehad, laat zij den overgang tot de monetaire expansie toe door middel van het geleidelijk vrijmaken van de tijdelijk onbeschikbare activa naargelang de herneming van de economische activiteit zulks eischt.

§ 5. Resultaten van de monetaire blokkeeringsmaatregelen

Het oogenblik is gekomen om een blik te werpen op de resultaten van de monetaire operaties van October 1944.

De berekeningen betreffende deze resultaten (1) zijn een delicaat werk. Zij zijn zoodanig uitgevoerd dat het nauwkeurige cijfer van de tijdelijk onbeschikbare en de definitief geblokkeerde activa verkregen werd. Zij hebben dus alleen betrekking op *de door de monetaire saneering getroffen koopkracht*. Deze berekeningen maken bijvoorbeeld abstractie van de niet aangegeven of niet uitgewisselde bankbiljetten (ter waarde van circa *fr* 9 milliard) en van de bankrekeningen in vreemde valuta, welke niet vallen onder de toepassing van de blokkeeringsbepalingen

(1) Bedoelde berekeningen werden gemaakt door den Dienst voor Economische Studiën van de Nationale Bank van België. Zij zijn gedeeltelijk gepubliceerd in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank van België*, van Februari 1945, in een artikel getiteld : « Het verder verloop van de saneering der geldcirculatie ».

maar wel onder die van de wetgeving op de valuta-contrôle. Daarenboven beperken deze berekeningen zich tot de in omloop zijnde koopkracht en sluiten niet de spaarrekeningen in bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas en de private spaarkassen. Tenslotte omvatten, wegens zekere speciale bepalingen van de monetaire besluiten, de cijfers betreffende de bankrekeningen in Belgische franken ook rekeningen tusschen de banken onderling, d.w.z. de activa en de voorschotten van de Belgische bankiers en de hoofdhuisen, bijhuizen en filialen in België, welke bedragen in normalen tijd niet begrepen zijn in de cijfers van de monetaire circulatie.

Dit is de oorzaak van bepaalde verschillen tusschen

de in deze paragraaf gecommenteerde cijfers en die welke boven, op blz. 330 en volgende, vermeld zijn. Het verschil in de data legt eveneens sommige afwijkingen uit : hier betreft het den toestand per 6 October 1944 en in paragraaf 2 van hoofdstuk IV den toestand begin September 1944.

Het geheel van de nominale bruto-koopkracht, exclusief de spaarrekeningen, beliep per begin September 1944 *fr* 164 milliard, terwijl dezelfde categorie koopkracht die getroffen werd door de monetaire saneering op 6 October 1944 slechts *fr* 155 milliard bedroeg. Het verschil spruit grootendeels voort uit de niet verklaarde bankbiljetten.

Thans volgt een overzicht van de resultaten.

TABEL XXVIII

Resultaten van de blokkeeringsmaatregelen

(Exclusief de spaarrekeningen)

(Raming in milliarden franken)

	Muntstukken en biljetten van de Schatkist	Biljetten Nationale Bank van België	Rekening-courant saldi Nationale Bank van België	Bankrekeningen in Belgische franken (a)	Postcheckdienst	Totaal
Vrij	6,4	25,3	3,6	15,4	6,7	57,4
40 pCt. tijdelijk onbeschikbaar.....	—	26,5	—	10,9	1,7	39,1
60 pCt. definitief geblokkeerd.....	—	39,8	—	16,4	2,6	58,8
Algemeen totaal...	6,4	91,6	3,6	42,7	11,0	155,3

(a) Inclusief de rekeningen tusschen de banken uitgedrukt in Belgische franken.

Zoals uit tabel xxviii blijkt, is het geheel van het chartaal geld en het bankgeld (exclusief de spaarrekeningen) van *fr* 155,3 milliard teruggebracht op *fr* 57,4 milliard. Vergeleken met het gemiddelde der jaren 1936-1938, berekend volgens dezelfde methode om de vergelijking te doen opgaan, bedroeg het indexcijfer van het vrij chartaal geld en bankgeld na de saneeringsoperaties 121. Het totaal van het vrij en tijdelijk onbeschikbaar (maar bestemd om geleidelijk vrij te komen) chartaal- en bankgeld bereikte het indexcijfer 203. Deze cijfers stellen het gunstige resultaat van de monetaire operaties duidelijk in het licht. Zij houden natuurlijk geen rekening met de koopkracht-expansie sedert deze verrichtingen. Dit zal in het volgend hoofdstuk ter sprake komen.

Ofschoon men nog geen nauwkeurige berekening heeft kunnen maken van de terugslagen van de monetaire operaties op de spaarrekeningen bij de Spaar- en Lijfrentekas en de private spaarkassen, kunnen toch de volgende schattingen, onder voorbehoud, gegeven worden. Wat betreft de Spaarkas en de private spaarkassen, zouden de onmiddellijk vrij gemaakte activa respectievelijk ongeveer *fr* 13,4 milliard en *fr* 1,4 milliard bedragen, de tijdelijk onbeschikbare *fr* 2,2 milliard en *fr* 745 miljoen en de defi-

nitief geblokkeerde *fr* 3,3 milliard en *fr* 1,1 milliard.

Op deze wijze komt men tot de conclusie, dat het globaal bedrag van *fr* 177 milliard door de monetaire saneering getroffen nominale koopkracht als volgt verdeeld is (in milliarden franken) :

Vrije activa	72,2
Tijdelijk onbeschikbare activa (40 pCt.)	42,0
Geblokkeerde activa (60 pCt.)	63,2
	177,4

Boven hebben wij de redenen van de afwijking verklaard tusschen het globale cijfer van *fr* 177 milliard nominale door de monetaire saneering getroffen koopkracht en het cijfer van *fr* 186 milliard nominale bruto-koopkracht dat aangegeven werd in tabel xvi, op bladzijde 331.

Als men rekening houdt met het feit dat deze afwijking grootendeels voortkomt van de niet aangegeven bankbiljetten, waarvan het grootste deel als definitief uitgeschakeld kan beschouwd worden, en abstractie gemaakt van detailafwijkingen in de cijfers, dan stelt men vast dat het globaal bedrag vrije koopkracht van *fr* 186 milliard in September 1944 teruggebracht werd

op *fr* 72 milliard (benaderend cijfer) in November 1944, tegenover *fr* 63 milliard in 1936-1938 en *fr* 64 milliard in Mei 1940.

Merken wij nog op dat de *fr* 42 milliard tijdelijk onbeschikbare activa een kostbaar instrument voor de monetaire politiek beteekenen, daar het de vrijgeving van de koopkracht in functie van de economische noodwendigheden mogelijk maakt. Dat is de taak van den Dienst voor Deblocage. Zonder dat geheel nauwkeurige cijfers kunnen verstrekt worden, kan men aannemen dat einde April 1945 ongeveer *fr* 3,5 milliard in totaal gedeblokkeerd waren, waarvan ongeveer *fr* 1.200 millioen door den Dienst voor Deblocage.

De definitief geblokkeerde activa, ten slotte, beloopten *fr* 63,2 milliard. Zij zullen weggewerkt worden door de fiscale projecten en door leeningen.

§ 6. Voltooiing van de monetaire en financieele saneering

Zonder vooruit te loopen op het volgend hoofdstuk, waarin wij een kort overzicht geven van de huidige monetaire en financieele situatie, moeten wij dit hoofdstuk besluiten met de vermelding van de voorgestelde maatregelen om de saneering tot een goed einde te brengen.

Bedoelde maatregelen betreffen de tijdelijk onbeschikbare 40 pCt., de geblokkeerde 60 pCt., den toestand van de Nationale Bank van België en de openbare schuld.

Waarover beschikt de Staat om den toestand van de Nationale Bank van België gezond te maken en de openbare schuld te verminderen ?

De diverse ter beschikking staande elementen zijn de volgende :

1° het geheel van schuldvorderingen, goederen en diensten die op Duitschland zullen verhaald worden;

2° het bedrag der biljetten van de Nationale Bank van België die niet aangegeven werden overeenkomstig de bepalingen van de besluitwet van 6 October 1944 met betrekking tot de biljetten van de Nationale Bank van België en de gelddeposito's in nationale munt (art. 1);

3° de tegenwaarde van de effecten die niet aangegeven zijn in overeenstemming met de bepalingen van de besluitwet van 6 October 1944 betreffende de Belgische en vreemde effecten;

4° de meerwaarde voortvloeiend uit de herschatting van den goudvoorraad van de Nationale Bank van België, nl. *fr* 10.493.183.326,17;

5° de tegenwaarde van de goederen van den vijand en van de personen met onvaderlandsch gedrag, welke goederen ten profijte van den Staat in beslag zullen worden genomen;

6° het product van de gezamenlijke door de Regeering voorgestelde speciale fiscale maatregelen :

a) belasting van 100 pCt. op de winsten voortspruitend uit leveranties aan en prestaties voor den vijand;

b) extra-belasting op de exceptioneele winsten, inkomsten en baten die in den oorlog verwezenlijkt zijn;

c) belasting op het kapitaal.

Het is duidelijk dat het grootste gedeelte van deze massa eerst na een betrekkelijk langen termijn beschikbaar zal komen.

Daarentegen zullen de maatregelen betreffende de 40 pCt. tijdelijk onbeschikbare en de 60 pCt. geblokkeerde middelen een onmiddellijk effect hebben.

De tijdelijk onbeschikbare 40 pCt. zullen geleidelijk vrijgegeven worden, naargelang de toestand van den invoer en de expansie van de economische activiteit een vermeerdering van het volume der koopkracht zullen toelaten.

Daarenboven is een voorstel gedaan om de tijdelijk onbeschikbare 40 pCt. op speciale rekeningenbiljetten om te zetten in deposito-rekeningen. Deze overdracht zou de vermindering van de deposito's, die een gevolg is van de maatregelen betreffende de definitief geblokkeerde deposito's (60 pCt.) compenseren.

Wat de geblokkeerde activa betreft (60 pCt.), bepaalt de besluitwet van 6 October 1944 dat hun « bestemming later bij de wet (zal) worden geregeld » (art. 17).

Het voorstel van de Regeering stelt hun consolidatie voor in een leening die een speciaal karakter zal dragen. De effecten van die leening zullen door de belastingschuldigen voor de betaling van de speciale bij de fiscale ontwerpen voorziene belastingen gebruikt worden. De overblijvende effecten, die dus niet door de belastingen opgeslorpt zijn, zullen na een bepaalden termijn staatsfondsen van een gebruikelijk type worden. Dus zullen de houders van deze effecten geen verlies lijden.

Tenslotte zal het resultaat van de diverse operaties op de 40 pCt. en de 60 pCt. er als volgt uitzien.

Geen enkele verandering is aangebracht aan het statuut van de tijdelijk onbeschikbare 40 pCt. der deposito-rekeningen van welken aard ook.

De 40 pCt. en de 60 pCt. der speciale rekeningenbiljetten worden aan den Staat afgestaan, worden een schuldvordering van den Staat op de Nationale Bank van België en zijn beschikbaar voor de saneering van den toestand dezer instelling. Als compensatie voor de 40 pCt. der speciale rekeningenbiljetten die hem afgestaan zijn en die tot deposito-rekeningen worden omgevormd, zal de Staat schatkistcertificaten overhandigen aan de deposito-instellingen; deze zullen, ten bedrage van de afgestane speciale rekeningenbiljetten, een tijdelijk onbeschikbare deposito-rekening openen ten voordeele van de houders van de tijdelijk onbeschikbare en aan den Staat afgestane speciale rekeningenbiljetten. De geblokkeerde 60 pCt.

van de speciale rekeningen-biljetten worden in leening omgezet en zijn aldus een schuld van den Staat ten overstaan van de particulieren. Deze twee operaties beteekenen dus een verhooging van de openbare schuld, die men « grosso modo » op fr 60 milliard kan schatten.

De geblokkeerde 60 pCt. van de deposito-rekeningen zijn eveneens omgezet in een leening, waaruit een verhooging van de openbare schuld voortspuit, die echter gecompenseerd wordt door een gelijkwaardig bedrag aan schatkistcertificaten die de deposito-instellingen, bevrijd van hun verplichtingen tegenover hun deponenten, aan den Staat zullen teruggeven.

Ten slotte zal de Staat over een schuldvordering van circa fr 60 milliard op de Nationale Bank van België beschikken. Bij het bedrag dient nog gevoegd te worden : de winst voortspuitend uit de herschatting van den goudvoorraad en de niet aangegeven biljetten. Dit alles zal de saneering toelaten van den toestand der Nationale Bank van België.

Van de andere zijde zal echter de openbare schuld met ongeveer fr 60 milliard verhoogd zijn. Deze toename zal evenwel geleidelijk geresorbeerd worden naarmate de uitgegeven effecten van de leening zullen aangewend worden ter betaling van de extra-belastingen.

HOOFDSTUK VI

DE MONETAIRE EN FINANCIËELE TOESTAND SINDS DE BEVRIJDING EN DE SANEERINGSMAATREGELEN

Zonder een kort overzicht van de evolutie van den monetair en financieel toestand sinds de bevrijding ware dit verslag onvolledig.

Tegelijkertijd bevat het enkele aanduidingen nopens de bijdrage van ons land tot de oorlogsinspanning der geallieerden.

I^o SECTIE

BIJDRAGE VAN BELGIË TOT DE OORLOGSINSPANNING DER GEALLIEERDEN

België neemt deel aan de oorlogsinspanning van de Vereenigde Naties met het oog op de voortzetting van den strijd tegen den gemeenschappelijken vijand door levering van goederen en verstrekking van diensten aan de geallieerde legers.

Daartoe heeft het met de Vereenigde Staten en met Groot-Brittannië overeenkomsten gesloten. De grondgedachte van die overeenkomsten is dat elk land, bij wijze van bijdrage tot de oorlogsinspanning, de producten en diensten, die het het meest geschikt is om te verstrekken, ter beschikking van zijn geallieerden stelt.

Vier belangrijke akkoorden beheerschen de betrekkingen van België met de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië wat betreft leveringen en dienstprestaties aan de legers.

Een Leen- en Pachtakkoord (*Lend-Lease Agreement*) werd met de Vereenigde Staten gesloten op 16 Juni 1942. Het werd op 30 Januari 1943 aangevuld door een Leen- en Pachtakkoord betreffende tegenprestaties (*Reverse Lend-Lease*).

Een overeenkomst tot onderlinge hulpverlening (*Mutual Aid Agreement*) kwam tot stand tusschen België en Groot-Brittannië op 17 Augustus 1944, met terugwerkende kracht tot 1 Juni 1944.

Tenslotte bepaalt een overeenkomst van 27 Mei 1944 tusschen het Oppercommando der Geallieerde Strijdkrachten (S.C.A.E.F.) en de Belgische Regeering de toepassingsmodaliteiten dezer verschillende akkoorden voor de periode gedurende dewelke België militaire zone is.

§ 1. België-Vereenigde Staten

A. — Leen- en Pachtwet (« *Lend-Lease Act* »)

Het op 16 Juni 1942 tusschen de Belgische Regeering en de Vereenigde Staten gesloten Leen- en Pachtakkoord valt binnen het bestek van de Leen- en Pachtwet. Bestemd om bij te dragen tot de verdediging van de Vereenigde Staten, werd deze wet door het Amerikaansch Congres gestemd op 11 Maart 1941.

Zij machtigt den President der Vereenigde Staten tot cessie, leening en verhuring van elke zaak, elken dienst of elke informatie bestemd tot teweerstelling van een land, waarvan de verdediging door den President als vitaal beschouwd wordt voor de veiligheid van de Vereenigde Staten zelf.

De *Lend-Lease Act* verleent den President alle macht met betrekking tot het vaststellen van termijnen en voorwaarden dezer cessies. De tekst is met opzet zeer ruim opgevat. Hij kan moeilijk samengevat worden. Ziehier de nagenoeg letterlijke vertaling :

« De termijnen en de voorwaarden met inachtname waarvan de vreemde landen de toegelaten hulp zullen ontvangen zijn die welke de President bevredigend acht en de compensaties voor de Vereenigde Staten mogen geschieden in den vorm van betaling, ofwel in den vorm van teruggave in natura of in eigendom, of ook nog in den vorm van elk ander rechtstreeksch of onrechtstreeksch voordeel dat de President bevredigend acht. »

Deze twee elementen : recht van cessie aan het buitenland ruime en opzettelijk niet nauwkeurig omschreven compensatie, duiden den waren zin van de Leen- en Pachtovereenkomst aan. De Vereenigde Staten besluiten tot cessie, leening en verhuring van al hetgeen onrechtstreeks van nut kan zijn voor hun eigen verdediging, terwijl zij zorgvul-

dig het begrip « oorlogsschuld » vermijden, ofschoon compensaties in overweging genomen worden.

Het deze prestaties of deze diensten genietend land is dus niet de tegenwaarde ervan verschuldigd aan het land dat presteert, zooals een ontleener het ontleende bedrag zou verschuldigd zijn. Alleen moet er, later, over de voorwaarden en den vorm van de in overweging genomen compensaties onderhandeld worden, met inachtneming van de belangrijkheid van deze hulp en van den algemeen economischen toestand.

Eens bekleed met deze macht, heeft de President der Vereenigde Staten Leen- en Pachtvereenkomsten gesloten met de naties die in den strijd tegen Duitschland gewikkeld waren. Al deze overeenkomsten hebben een analogen inhoud.

B. — *Leen- en Pachtakkoord met België* (16 Juni 1942)

In de preambule worden twee belangrijke punten vastgesteld :

1) De President verklaart de verdediging van België tegen de agressie van vitaal belang voor de verdediging der Vereenigde Staten.

2) Hij verklaart dat de termijnen en voorwaarden mits inachtneming waarvan België de beloofde hulp zal bekomen, alsmede de aan de Vereenigde Staten verschuldigde compensaties, slechts later kunnen worden bepaald, dat wil zeggen wanneer ze zullen kunnen geformuleerd worden in het licht van de gebeurtenissen en de omstandigheden, rekening gehouden met de onderlinge belangen van beide landen alsmede met de noodzakelijkheid den vrede te bevorderen en te verzekeren.

Het essentieele van het akkoord, dat acht artikelen bevat, is het volgende :

1. De Vereenigde Staten komen België ter hulp op grondslag van de leen- en pachtwet. Harerzijds verbindt de Belgische Regeering zich er toe aan de Amerikaansche oorlogsinspanning mede te werken door het leveren van de producten, diensten, faciliteiten of inlichtingen welke zij in staat mocht zijn te verschaffen.

2. België zal datgene wat het in *lend-lease* heeft ontvangen niet afstaan zonder voorafgaandelijk akkoord van de Vereenigde Staten. Het zal enkel het gebruik daarvan toelaten aan zijn officieele vertegenwoordigers, ambtenaren of committenten.

3. België zal hetgeen het ontvangen heeft moeten teruggeven op de wijze die door den President der Vereenigde Staten wordt bepaald. Het zal er echter niet toe gehouden zijn terug te geven wat vernield, verloren of verbruikt mocht zijn.

4. Voor de eindschatting van de door België aan de Vereenigde Staten verschuldigde compensaties, zal rekening gehouden worden met zijn verschillende leveranties of prestaties.

5. De slotregeling van de compensaties welke de Belgische Regeering aan de Vereenigde Staten zal verschaffen, voor de op grond van de akte van het Congres dd. 11 Maart 1941 verstrekte hulp, zal van dien aard moeten zijn dat zij den handel tusschen die beide landen niet verstoort, doch integendeel economische betrekkingen welke voor beide partijen voordelig zijn bevordert. Deze regeling moet geïntegreerd worden in het kader der maatregelen die later zullen worden genomen met het oog op het vestigen en het verbeteren van de economische betrekkingen tusschen alle volkeren.

C. — *Leen- en Pachtakkoord betreffende tegenprestaties*

(« *Reverse Lend-Lease* » van 30 Januari 1943)

Wanneer de Vereenigde Staten in den oorlog traden, brachten de aanzienlijke uitgaven welke ze in Groot-Brittannië voor de inkwartiering en het onderhoud van hun legers deden hen er toe hun *lend-lease*-akkoorden aan te vullen door *reverse lend-lease*-akkoorden die de principen en de modaliteiten van den door de Vereenigde Staten te *ontvangen* bijstand bepalen.

Het land dat het voordeel van de *lend-lease*-overeenkomst geniet stelt ter beschikking van de Vereenigde Staten hetgeen het het best kan leveren, rekening gehouden met de grondstoffen, de werkrachten, de industriele uitrusting en de vrachtruimte waarover het beschikt.

Bij artikel 11 van het akkoord van 16 Juni 1942, ging de Belgische Regeering de principieele verbintenis aan, harerzijds, aan de Vereenigde Staten alle hulp te verleen binnen de perken harer middelen. Een meer nauwkeurige precisering had niet plaats.

Op 30 Januari 1943 werd dit principe nader omschreven in nota's die tusschen de vertegenwoordigers der twee landen werden gewisseld.

Volgens het tot stand gekomen akkoord, beslist de Belgische Regeering in laatste instantie en voor ieder geval, op grond van haar verplichtingen als geallieerde mogendheid en binnen de perken van haar mogelijkheden, over de belangrijkheid en den omvang van haar hulp.

Onder dit belangrijk voorbehoud, verbindt België zich in *lend-lease* te leveren :

a) de grondstoffen, het materieel, de faciliteiten en de diensten vereischt door het Amerikaansch leger;

b) de grondstoffen, het materieel en de diensten vereischt voor den bouw van militaire werken in België of in Belgisch Congo of elders, indien België of Belgisch Congo de tot dit doel meest aangewezen bevoorradingsbron zijn;

c) dienen uit die hulp uitgesloten, de soldij van en de toelagen aan het leger evenals de administratieve uitgaven.

Het leen- en pachtakkoord betreffende tegenprestaties voorziet het instellen van een Belgisch organisme om de aanvragen te centraliseeren. Ter toepassing van deze clausule werd de Dienst voor Onderlinge Hulpverlening opgericht.

Ten slotte is overeengekomen dat alle door België aan de Vereenigde Staten verleende en door den President aanvaarde hulp op het actief van België zal worden gebracht overeenkomstig de *Lend-Lease Act* dd. 11 Maart 1941.

§ 2. België-Vereenigd Koninkrijk (Onderlinge Hulpverlening, 22 Augustus 1944)

Het op 22 Augustus 1944 met het Vereenigd Koninkrijk gesloten akkoord van Onderlinge Hulpverlening (*Mutual Aid Agreement*) gelijkt veel op de *Lend-Lease*-akkoorden ten opzichte van de door België te verrichten leveringen en prestaties.

Ons land zal alle soorten van voorraden, leveringen, diensten en faciliteiten welke de Britsche expeditielegers tot militaire doeleinden noodig hebben verstrekken, en de kosten van de burgerlijke zaken op het Belgisch-Europeesch grondgebied dragen. Verder zal het aan de Britsche strijdkrachten in België en in Luxemburg de noodige voorschotten in Belgische bankbiljetten geven.

Daarentegen bestaat de eenige compensatie voorzien ten voordeele van België als tegenprestatie voor deze hulp in het leveren van voorraden, materieel en uitrusting, alsmede het verstrekken van diensten aan het Belgisch leger in België, in Groot-Brittannië en elders. Deze compensatie gaat trouwens over zeer belangrijke bedragen.

Evenals voor de *lend-lease*-overeenkomst dient van de onderlinge hulpverlening te worden uitgesloten de uitkeering van toelagen, pensioenen en andere bezoldigingen aan het personeel der Britsche strijdkrachten. Het æquivalent van de voor deze betaling aangewende voorschotten zal aan België worden terugbetaald in ponden sterling tegen den op het tijdstip waarop de Belgische franken werden gebruikt geldenden valutakoers.

De overeenkomst voorziet dat de door Britsche strijdkrachten opgeëischte of met franken aangekochte artikelen, wier vervanging invoer noodzakelijk maakt, in natura zullen worden vervangen of in sterling zullen worden terugbetaald door het Vereenigd Koninkrijk. Deze laatste bepaling is nochtans niet van toepassing op wisselstukken of op los materieel.

De overeenkomst tot onderlinge hulpverlening geldt voor alle prestaties van België ten behoeve van alle geallieerde legers onder Britsch bevel.

De Canadeesche Regeering heeft nochtans sponstaan aangeboden zelf aan de Belgische Regeering de tegenwaarde in Canadeesche dollars terug te betalen van alle bedragen in Belgische franken die ter beschikking van het Canadeesch leger werden gesteld,

onverschillig de bestemming aan die Belgische franken gegeven : soldij of aankopen. Deze verbintenis gaat dus verder dan de door Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten aangegane verplichtingen.

§ 3. Overeenkomst van 27 Mei 1944 tusschen het Oppercommando der Geallieerde Strijdkrachten (S.C.A.E.F.) en de Belgische Regeering

Deze overeenkomst slaat op de toepassingsmodaliteiten der hierboven aangehaalde akkoorden wat betreft de periode gedurende dewelke België militaire zone is. Zij bepaalt dat in geval van dringende noodzaak, alle middelen van België ter beschikking staan van de geallieerde strijdkrachten. Buiten dit geval zijn zekere beperkingen aangebracht aan de aankopen en opeischingen van de geallieerde strijdkrachten in België :

1° alvorens Belgische leveringen te vergen, dient alles in het werk gesteld te worden om de vereischte leveringen uit Britsche of Amerikaanse bron te betrekken;

2° in de mate waarin de militaire behoeften zulks toelaten, zal men trachten het burgerlijk bedrijfsleven onaangetaast te laten;

3° de geallieerde strijdkrachten zullen geen onroerende goederen aankopen;

4° de geallieerde strijdkrachten zullen zich geen voedingsproducten aanschaffen behalve versche groenten en fruit, noch geneeskundige en sanitaire producten, vee en veevoeder, motorbrandstof, vetstoffen en brandhout, behalve het hout dat kan worden bekomen door de exploitatie van bosschen krachtens militaire schikkingen.

Het S.C.A.E.F.-akkoord bepaalt insgelijks de beginselen en modaliteiten van het recht van opeisching, aankoop of huur door geallieerde strijdkrachten, zomede de door deze strijdkrachten toe te passen betalingsmodaliteiten. Dit louter militair akkoord loopt geenszins vooruit op de financieele eindregeling tusschen de Regeeringen van de Vereenigde Staten, het Vereenigd Koninkrijk en België.

§ 4. Uitwerkselen van deze overeenkomsten

A. — Financieele prestaties

1. Bedrag der voorschotten in Belgische betaalmiddelen en bankkredieten.

Vóór de landing heeft de Belgische Regeering te Londen onderstaande bedragen ter beschikking van de geallieerde legers gesteld (in millioenen Belgische franken) :

	Millioenen franken
Biljetten Nationale Bank van België	3.658
Schatkistbiljetten	717
Muntstukken	50
Kredieten op rekening	1.000
Totaal	5.425

Sedert België's bevrijding werden nog andere sommen als voorschot verstrekt :

	Millioenen franken
September 1944 tot einde Januari 1945	5.500
Tot einde Februari 1945	1.500
Maart 1945	1.000
April 1945	—
Totaal	8.000

Alles te zamen bedragen de voorschotten aan de geallieerde legers dus, per einde April 1945, de som van *fr* 13.425 miljoen, waarvan de Amerikaansche strijdkrachten 48 pCt., de onder Britsch commando geplaatste strijdkrachten 47 pCt. en de Canadeesche strijdkrachten 5 pCt. hebben ontvangen.

2. Terugbetaling der voorschotten.

Volgens niet officieele ramingen is het grootste deel van de door de Amerikaansche en Britsche troepen opgenomen sommen voor de soldij van het leger gebruikt. België zal dus daarvoor in ponden of in dollars worden terugbetaald. Het heeft reeds als afkorting een bedrag van 15 miljoen pond (*fr* 2.649 miljoen) van de Engelsche Regeering en 5 miljoen dollar (*fr* 220 miljoen) van de Regeering der Vereenigde Staten ontvangen. De Canadeesche Regeering heeft insgelijks 13,2 miljoen dollar (*fr* 526 miljoen) als afkorting gestort.

Er dient nochtans te worden opgemerkt dat de aan de geallieerden voorgeschoten *fr* 13,4 milliard nog niet volledig in omloop werden gebracht. De officieren-betalemeesters bezitten er namelijk een belangrijk deel van, dat op verscheidene milliarden geraamd wordt en dat bij het vertrek der troepen in Belgische franken zal teruggegeven worden.

Ten slotte heeft een klein gedeelte van de voorgeschoten biljetten gediend tot beperkte aankopen gedaan door de legers te velde. De compensatie er van zal geschieden volgens de voor het verstrekken van diensten gestelde regels der overeenkomsten van onderlinge hulpverlening.

De toestand per 8 Mei 1945, zooals die blijkt uit den weekstaat van de Nationale Bank, kan dus als volgt ontleed worden :

	Millioenen franken
<i>Voorschotten aan de geallieerden :</i>	
te Londen	5.425
te Brussel	8.000
	13.425
<i>Terugbetalingen</i>	— 3.395
<i>Saldo der voorschotten</i>	10.030

B. — Het verstrekken van goederen en diensten

In beginsel stelt de bevoegde militaire overheid de Belgische overheden — burgemeesters of Dienst voor Onderlinge Hulpverlening — in kennis van haar behoeften aan arbeidskrachten, goederen of diensten. De Belgische overheid verricht de opeisching, bestelt de goederen, werft de arbeidskrachten aan, ondertee- kent het ondernemingscontract en betaalt. De O.M.A. (*Office Mutual Aid*, Dienst voor Onderlinge Hulpver- leening, besluitwet dd. 19 Januari 1945) centraliseert de verrichtingen.

De door de O.M.A. betaalde of te betalen sommen over de periode tusschen September 1944 en 31 April 1945 bedragen ongeveer *fr* 7.974 miljoen, hetzij de waarde van alle opeischingen en huisvestingen, nijverheidscontracten, diensten van spoorwegen en havens, arbeidskrachten, enz.

De legers onder Britsch bevel, met inbegrip van de Canadeezen, deelen in dit totaal voor ongeveer 50 pCt., de Amerikaansche legers insgelijks voor ongeveer 50 pCt.

Volgens de rekeningen der O.M.A. is de toestand als volgt :

Verrichtingen der O.M.A. per 30 April 1945 :

	Millioenen franken
Door O.M.A. betaalde of te betalen sommen (benadering)	7.974
Reeds gedane betalingen	— 6.330
Nog te vereffenen verbintenissen (1)	1.644

Kastoestand der O.M.A. per 30 April 1945 :

	Millioenen franken
<i>Ontvangsten :</i>	
1. Voorschotten der Nationale Bank	7.121
2. Inkomsten der O.M.A. (2)	115
	7.236
<i>Betalingen</i>	— 6.330
<i>In kas</i>	906

Op 8 Mei 1945 beliep het totaal der voorschotten van de Nationale Bank van België aan den Staat voor de bijdrage van België tot de oorlogsinspanning der geallieerden, *fr* 10 milliard voor de geallieerde strijd- krachten (certificaten C) en *fr* 7,1 milliard voor de Onderlinge Hulpverlening (certificaten B), dus in totaal *fr* 17,1 milliard.

(1) Er is vertraging in de betalingen daar van de contracten die gedurende de eerste activiteitsmaanden van de O.M.A. werden afgesloten, enkel een deel uitgevoerd en vereffend waren op 31 April 1945, en omdat op dezen datum een groot aantal rekeningen betreffende opeischingen gedaan door tusschenkomst van de gemeentebesturen, bij de O.M.A. nog niet waren ont- vangen.

(2) De inkomsten van de O.M.A. vloeien voort uit het ter beschikking stellen van de Belgische economie door de geal- lieerde strijdkrachten van zekere goederen die door de O.M.A. gefactureerd worden en waarvan de opbrengst van den ver- koop door genoemden dienst geïnd wordt.

SECTIE II

DE MONETAIRE EN FINANCIËLE TOESTAND SEDERT DE BEVRIJDING EN DE SANERINGSMAATREGELEN

Als gevolg van de oorlogshandelingen en van bepaalde verwoestingen, is het op het oogenblik niet mogelijk nauwkeurige cijfers betreffende den financiële toestand te verstrekken. Daarenboven gaat de raming van de uitgaven voor 1945 met talrijke moeilijkheden gepaard.

§ 1. Budgetaire en financiële verrichtingen van den Staat in 1944 (1)

Zooals blijkt uit tabel XXIX heeft de Staat in 1944 in het geheel *fr* 45,5 milliard betalingen gedaan, waarvan *fr* 23,5 milliard begrotingsuitgaven, *fr* 14 milliard bezettingskosten en andere Duitsche eischen, *fr* 5 milliard netto-schatkistvoorschotten en *fr* 3 milliard voorschotten aan de geallieerde strijdkrachten.

Dit bedrag omvat niet de voorschotten te Londen aan de geallieerde strijdkrachten gedaan vóór de bevrijding van het grondgebied. Voorts zullen de 3 milliard in België gedane voorschotten gedeeltelijk terugbetaald worden en dus geen blijvenden last uitmaken.

TABEL XXIX

Door den Staat in 1944 uitgevoerde financiële verrichtingen (in millioenen franken)

Verrichtingen	1 Januari tot 31 Augustus 1944	1 September tot 31 Decem- ber 1944	Jaar 1944
BETALINGEN.			
<i>Budgetaire uitgaven</i> (dienstjaren 1943 en 1944).....	14.327	9.182	23.509
<i>Extra-budgetaire uitgaven:</i>			
Vereffening van Duitsche eischen	13.815	137	13.952
Voorschotten aan de geallieerde strijdkrachten	—	3.000	3.000
Totaal der extra-budgetaire uitgaven	13.815	3.137	16.952
<i>Netto-voorschotten van de Schatkist</i> (bruto-voorschotten min de terugbetalingen van voorschotten)	3.148	1.898	5.046
Totaal der betalingen	31.290	14.217	45.507
BUDGETAIRE ONTVANGSTEN (dienstjaren 1943 en 1944) ..	11.774	3.938	15.712
SALDO DER BETALINGEN	19.516	10.279	26.984

In 1944 hebben de budgetaire ontvangsten *fr* 15,7 milliard beloopt.

Het excedent van de uitgaven op de budgetaire ontvangsten bedraagt dus nagenoeg *fr* 29,8 milliard en het eigenlijk begrotingstekort *fr* 7,8 milliard (voor

(1) Voor de omstandige omschrijving van de termen « budgetaire verrichtingen », « financiële verrichtingen », « extra-budgetaire uitgaven » en « schatkistvoorschotten », zie hierboven blz. 320 en volgende.

de verrichtingen in 1944 gedaan op de dienstjaren 1943 en 1944).

Sinds de bevrijding tot en met 31 December 1944 heeft de Staat *fr* 14,2 milliard uitgegeven terwijl de budgetaire ontvangsten slechts *fr* 3,9 milliard beliepen. Voor dat tijdperk alléén is er dus *fr* 10,3 milliard excedent van de uitgaven op de budgetaire ontvangsten, terwijl dit cijfer *fr* 19,5 milliard bedraagt voor de eerste acht maanden van het jaar. Voor de laatste vier maanden van het jaar is het eigenlijk begrotingstekort 5,2 milliard tegenover 2,5 milliard voor de maanden Januari-Augustus 1944.

Ten slotte weze aangestipt dat de begrotingskredieten over het dienstjaar 1944, met inbegrip van de twee feuilletons bijkredieten, *fr* 26 milliard bereiken. Op de Rijksmiddelenbegroting over 1944 waren in totaal 16,7 milliard ontvangsten voorzien.

§ 2. Budgetaire en financiële verrichtingen van den Staat in 1945

Er ontbreken te veel beoordeelingselementen om zich een nauwkeurig idee te kunnen vormen van het belang der financiële operaties van den Staat in 1945.

Thans betaalt de Staat belangrijke sommen voor de geallieerde legers, voor den Dienst voor Onderlinge Hulpverlening, voor de subsidies die bestemd zijn om de productie te begunstigen of den prijs van sommige producten te doen dalen, voor aankopen in het buitenland, enz.

Een belangrijk deel van deze betalingen zal aan den Staat teruggegeven worden. De aan de geallieerde legers betaalde soldij zal nagenoeg geheel terugbetaald worden; de uitgaven die door den Dienst voor Onderlinge Hulpverlening gedaan werden zullen slechts gedeeltelijk worden teruggestort. Ten aanzien van aankopen in het buitenland zal de Staat de betaalde gelden geheel of gedeeltelijk terugkrijgen zoodra hij de goederen op de nationale markt zal verkoopen. Er zou evenwel een tamelijk lange tijd kunnen verlopen tusschen de uitgave van bepaalde sommen en de terugbetaling er van. Dientengevolge zal de Staat in 1945 waarschijnlijk het hoofd moeten bieden aan veel grootere betalingen dan de reële uitgaven die hij op slot van zaken zal moeten dragen.

Het is echter het niveau van de werkelijke uitgaven dat van belang is.

De voorloopige kredieten voor het eerste trimester van 1945 bedragen *fr* 10,2 milliard onderverdeeld als volgt: *fr* 6,7 milliard voor de gewone uitgaven, *fr* 124 miljoen voor de buitengewone en *fr* 3,4 milliard voor de uitgaven voortvloeiend uit den oorlog. Ongetwijfeld kan men dit cijfer niet zonder meer met vier vermenigvuldigen om het bedrag der jaarlijksche begroting te bekomen. Maar, als eerste benaderende raming, schijnt men zonder overdrijving te kunnen aannemen dat de globale budgetaire uitgaven in 1945 circa *fr* 40 milliard zouden kunnen

beloopen. Deze cijfers omvatten niet de voorschotten aan de strijdkrachten, de uitgaven van den Dienst voor Onderlinge Hulpverlening, de aankopen in het buitenland, noch sommige subsidies.

Deze raming wordt bevestigd door het bedrag der voor de maanden April en Mei 1945 gevraagde voorloopige kredieten, namelijk *fr* 6,5 milliard (hetgeen 39 milliard voor twaalf maanden beteekent), waarvan *fr* 3,8 milliard voor de gewone uitgaven, *fr* 33 milioenen voor de buitengewone en *fr* 2,6 milliard voor de uitgaven voortvloeiend uit den oorlog.

Daar de voorloopige Rijksmiddelenbegroting voor 1945 *fr* 16 milliard globale inkomsten voorziet, zou het deficit van de eigenlijke begroting ongeveer *fr* 25 milliard kunnen bereiken.

Bij dit bedrag moeten de hooger opgesomde extra-budgetaire uitgaven en de uitgaven die nog niet in de budgetaire ramingen begrepen zijn, gevoegd worden. Dienaangaande kan men geen nauwkeurig cijfer verstrekken.

In de veronderstelling evenwel dat het geheel van de extra-budgetaire uitgaven, die terugbetaald moeten worden, effectief teruggestort worden, kan men de bijkomende uitgaven die België in 1945 definitief zal moeten dragen op circa *fr* 10 milliard schatten.

Onder deze voorwaarden zou de Staat voor 1945 een budgetair en extra-budgetair deficit van omstreeks *fr* 35 milliard moeten dragen.

§ 3. Het niveau van de nominale koopkracht

Het vrije gedeelte van de bruto nominale koopkracht (muntstukken, biljetten, rekening-courantsaldi, bankdeposito's en spaargelden bij de spaarkassen) (1) beliep in het begin van April 1945 circa *fr* 107 milliard tegenover *fr* 186 milliard in September 1944, *fr* 72 milliard (benaderend cijfer) onmiddellijk na de monetaire blocageverrichtingen en *fr* 63 milliard in 1936-1938.

Het tijdelijk onbeschikbare deel is door de deblokkeering teruggebracht van ongeveer *fr* 42 milliard tot *fr* 39 milliard. De geblokkeerde activa beloopt *fr* 63,2 milliard.

Sinds October 1944 moet met twee factoren, die de monetaire expansie in de hand werken, rekening worden gehouden :

1° de deblokkeeringen, die per einde April 1945 op ongeveer *fr* 3,5 milliard mogen geraamd worden;

2° de voorschotten van de Nationale Bank van België aan den Staat ter dekking van zijn eigen behoeften en voor de financiering van de oorlogsinspanning.

De voorschotten van de Nationale Bank van België voor de eigen behoeften van den Staat bedroegen per 8 Mei 1945 *fr* 21,3 milliard (certificaten A). Als men van dit cijfer de *fr* 13,5 milliard, die vóór September

(1) Zie boven, blz. 330 en volgende.

1944 voorgeschoten werden, aftrekt, krijgen men een netto-saldo van *fr* 7,8 milliard aan voorschotten sedert de bevrijding.

Op hetzelfde tijdstip bereikten de netto-voorschotten voor de geallieerde strijdkrachten (certificaten C) en voor de wederzijdsche hulpverlening (certificaten B) *fr* 17,1 milliard.

Vergeleken met het gemiddelde der jaren 1936-1938, is het indexcijfer van het vrije deel van de nominale bruto-koopkracht 175 en dat van de circulatie van munststukken, coupures en biljetten van de Nationale Bank van België 251.

§ 4. Het niveau van de openbare schuld

Het officieele cijfer van de openbare schuld, de dotatie der oudstrijders inbegrepen, is gestegen van *fr* 156,2 milliard per 31 Augustus 1944 tot *fr* 199,8 milliard per 31 Maart 1945.

Deze vermeerdering, *fr* 43,6 milliard, is ontstaan door de volgende operaties :

1° vermeerdering van de buitenlandsche schuld ten gevolge van de toepassing van de nieuwe valutapariteit : *fr* 7,9 milliard;

2° overschrijving van de te Londen gedurende den oorlog gecontracteerde schulden : *fr* 16,4 milliard;

3° nieuwe schuld sedert de bevrijding : *fr* 19,3 milliard.

Het cijfer van *fr* 199,8 milliard der openbare schuld omvat *fr* 6,5 milliard aan schatkistcertificaten die een gedeelte van het tegoed van derden bij den Postcheckdienst per 2 September 1944 vertegenwoordigen. Dit cijfer is niet rechtstreeks te vergelijken met de gegevens die we verstrekken in de 3° paragraaf van hoofdstuk IV (blz. 333 en volgende) betreffende de schuld per 30 April 1940 of met het gemiddelde der jaren 1936-1938. Deze laatste cijfers omvatten immers het geheel van de schuld op zicht die het tegoed van derden bij den Postcheckdienst vertegenwoordigt.

Om een vergelijkbaar gegeven te verkrijgen, houden wij geen rekening met deze *fr* 6,5 milliard aan schatkistcertificaten, maar voegen daarentegen bij de totale openbare schuld het bedrag der vrije tegoeden der particulieren bij den Postcheckdienst per 31 Maart 1945. Men krijgt dan voor de globale openbare schuld per 31 Maart 1945 een bedrag van *fr* 202 milliard tegenover *fr* 66 milliard per 30 April 1940 en *fr* 58,8 milliard voor het gemiddelde der jaren 1936-1938.

§ 5. De waarschijnlijke gevolgen van de monetaire saneering

Bij het onderzoek der waarschijnlijke gevolgen van de monetaire saneering, gaan wij uit van de veronderstelling dat België in 1945 het geheel van de voor de geallieerde strijdkrachten, wederzijdsche hulpverlening, aankopen in het buitenland, enz. uitgegeven

bedragen, waarvan het op slot van zaken niet den last zal moeten dragen, zou terugkrijgen.

In paragraaf 2 hierboven zagen wij, dat men, in deze hypothese, het budgetair en extra-budgetair deficit voor 1945 op ongeveer *fr* 35 milliard zou kunnen begrooten.

Het officieele cijfer van de openbare schuld per 31 December 1944 bedroeg *fr* 187,6 milliard. Wijzigen wij dit cijfer derwijze dat het insgelijks bevat : de schuld op zicht overeenstemmend met het geheel der vrije tegoeden van de particulieren bij den Postcheckdienst, alsmede de te Londen gecontracteerde schuld die toen nog niet begrepen waren in het cijfer der openbare schuld, dan wordt het bedrag van de globale openbare schuld per 31 December 1944 : *fr* 190 milliard (benaderend cijfer).

Vertrekkend van den toestand der Nationale Bank en van den toestand der openbare schuld op 31 December 1944, kan men, mits de toepassing van het monetair en financieel saneeringsplan, voorzien dat de hieronder vermelde factoren zich zullen laten gelden, die ons geleidelijk voeren naar een gezond evenwicht :

1° bedrag der openbare schuld op 31 December 1944 (inbegrepen de vrije tegoeden van particulieren bij den Postcheckdienst en de te Londen aangegane schuld) : *fr* 190 milliard;

2° budgetair en extra-budgetair deficit voor 1945 : ongeveer *fr* 35 milliard;

3° saneering van den toestand der Nationale Bank door overname van haar vordering op de Emissiebank te Brussel, mits voorbehoud van alle rechten van den Staat wat aangaat de verrichtingen der Emissiebank : *fr* 65 milliard;

4° tijdelijke verhooging der openbare schuld voortvloeiend uit de verrichtingen op de geblokkeerde rekeningen en op de tijdelijk onbeschikbare speciale rekeningen-biljetten : *fr* 60 milliard.

Tegenover het geheel van deze verbintenissen kan men de volgende compensaties stellen :

1° uit de hierboven vermelde verrichtingen voortvloeiende compenseerende schuldvordering van den Staat op de Nationale Bank van België : ongeveer *fr* 60 milliard;

2° opbrengst van het financieel saneeringsprogramma : *fr* 70 milliard, waarvan *fr* 50 milliard voor de extra-belastingen, *fr* 10 milliard voor de winst

voortvloeiende uit de herwaardeering van den goudvoorraad en *fr* 10 milliard vertegenwoordigend de niet aangegeven bankbiljetten en effecten.

Na aanzuivering van alle deficiten, zal de openbare schuld circa *fr* 219 milliard belooopen.

Dit laatste cijfer bevat *fr* 19,1 milliard gemoratorieerde schulden t.o.v. de buitenlandsche regeeringen. Het theoretisch cijfer van de globale effectieve schuld zou dus ongeveer *fr* 200 milliard bedragen.

Een dergelijke effectieve schuld, die practisch vier maal grooter is dan de gemiddelde effectieve schuld der jaren 1936-1938, is vanzelfsprekend een zeer zware last. Indien het rythme van de progressie der laatste maanden behouden blijft, dan zal de openbare schuld in Groot-Brittannië op het einde van 1945 waarschijnlijk drie maal grooter zijn dan die van Augustus 1939. Wegens de depreciatie van den valutakoers, mag de openbare schuld in ons land sterker toenemen dan in Groot-Brittannië zonder dat onze toestand te nadeelig wordt.

De monetaire saneeringsoperaties zullen aan den anderen kant de saneering van de situatie van de Nationale Bank van België als resultaat hebben.

Na de voltooiing van de monetaire en financieele saneeringsoperaties zal het land over een sterke en stabiele munt beschikken, die voldoende hooge koopkracht heeft bewaard om geen buitensporige offers van de groote massa der bevolking te vragen.

De huidige financieele en economische politiek is de strijd voor de toekomstige koopkracht van de munt. Strijd op monetair en financieel terrein, door een moedige, maar ook definitieve en radikale saneering van den monetair toestand en van de openbare financiën. Strijd op het economisch plan, door middel van een prijspolitiek die, eenerzijds, in steeds toenemende importen en economische activiteit en, anderzijds, in een resolute monetaire politiek, de onmisbare voorwaarden tot succes zal vinden.

Ongetwijfeld staan we hier vóór een politiek op langen termijn. Maar het is de eenige die het land later niet zal betreuren, ondanks de tijdelijke offers die zij vraagt. Naast deze politiek is er maar één alternatief : de inflatie. Wat dit beteekent heeft het land ondervonden nog geen vijf en twintig jaar geleden. Het kan dus zelf, met kennis van zaken, de politiek kiezen die het wil volgen.

(Officieele vertaling.)

LIJST DER TABELLEN

	Bladzijde		Bladzijde
I. Bezettingskosten en gelijkaardige uitgaven.	312	XVI. Expansie van de nominale koopkracht.	331
II. Clearingcreditsaldi bij de Deutsche Verrechnungskasse	313	XVII. Vergelijkende monetaire toestand per September 1944 (België, Groot-Brittannië, Vereenigde Staten)	332
III. Clearingverrichtingen 1940-1944. Boekhoudkundige toestand	314	XVIII. Vergelijkende monetaire toestand per September 1944 (België, Groot-Brittannië, Vereenigde Staten)	332
IV. Clearingverrichtingen met het buitenland. Boekhoudkundige toestand op 2 September 1944	315	XIX. Globale openbare schuld.	333
V. Voorloopige raming van de oorlogsschade aan het openbaar domein	316	XX. Indexcijfer van de totale openbare schuld in verschillende landen	334
VI. Voorloopige raming van de oorlogsschade aan het openbaar domein en het privaat domein	317	XXI. Procentueele verhoudingen tusschen de vlottende en de totale schuld in verschillende landen	334
VII. Voorloopige raming der uit den oorlog voortvloeiende globale verliezen	319	XXII. Evolutie van de lasten der openbare schuld (1913 tot 1944)	335
VIII. Verliezen voortspruitend uit den oorlog. Approximatieve ramingen (oorlog 1914-1918 en oorlog 1940-1945)	320	XXIII. Openbare schuld en last van de openbare schuld in millioenen goud-franken van 1914	336
IX. Budgetaire verrichtingen per dienstjaar (1940-1944)	323	XXIV. Totale openbare schuld en last van de openbare schuld in procenten van het nationaal inkomen van 1938	336
X. Evolutie van enkele begrootingsuitgaven per dienstjaar (1940-1944)	324	XXV. Indexcijfers van den geldomloop van 1914 tot 1928 (België, Groot-Brittannië, Vereenigde Staten)	338
XI. Financiële verrichtingen uitgevoerd door den Staat (1940-1944)	324	XXVI. Indexcijfers van de prijzen en van de levensduurte van 1914 tot 1928 (België, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten)	339
XII. Voorschotten verleend door de Schatkist (1940-1944)	325	XXVII. Vergelijking der indexcijfers van den geldomloop en van de groothandelsprijzen in 1921 en 1928 (België, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten)	339
XIII. Openbare uitgaven in den ruimen zin (1940-1944)	327	XXVIII. Resultaten van de blokkeeringsmaatregelen	343
XIV. Dekkingsmiddelen der openbare uitgaven in den ruimen zin (1940-1944)	327	XXIX. Door den Staat in 1944 uitgevoerde financiële verrichtingen	349
XV. Financiering van de openbare uitgaven in verschillende landen	329		

INDEX

	Bladzijde		Bladzijde
VOORWOORD	305	§ 3. De openbare uitgaven in ruimen zin en hun financiering van Mei 1940 tot September 1944	326
HOOFDSTUK I. — <i>Inleiding</i>	306	HOOFDSTUK IV. — <i>De monetaire en financiële toestand op begin September 1944</i>	329
§ 1. België in vreedetijd	306	§ 1. Het inflatieverschijnsel	329
§ 2. Vredeseconomie, oorlogseconomie, bezettings-economie	306	§ 2. De expansie van de nominale koopkracht	330
§ 3. De te onderzoeken problemen	309	§ 3. De expansie der openbare schuld	333
HOOFDSTUK II. — <i>De verliezen voortspruitend uit den oorlog</i>	309	HOOFDSTUK V. — <i>De monetaire en financiële saneering</i>	336
§ 1. Het begrip « globale uit den oorlog voortvloeiende verliezen »	310	§ 1. De bestaansreden van de financiële saneering	336
§ 2. Ontleding van de samenstellende elementen welke de uit den oorlog voortvloeiende globale verliezen uitmaken	311	§ 2. De inflatie en het prijsniveau tusschen 1914 en 1928	338
I. Verliezen aan menschen	311	§ 3. De economische gegevens van het probleem	340
II. Materieel, uitrusting en installaties van militairen aard	311	§ 4. Principen der monetaire saneering	341
III. Reichskreditkassenscheine en Duitse betaalmiddelen	312	§ 5. Resultaten van de monetaire blokkeeringsmaatregelen	342
IV. Bezettingskosten en andere gelijkaardige uitgaven	312	§ 6. Voltooiing van de monetaire en financiële saneering	344
V. Clearingcreditsaldo	312	HOOFDSTUK VI. — <i>De monetaire en financiële toestand sinds de bevrijding en de saneeringsmaatregelen</i>	345
VI. Opeischingen van den bezetter	315	Iste SECTIE. — <i>Bijdrage van België tot de oorlogspanning der Geallieerden</i>	345
VII. Oorlogsschade	315	§ 1. België-Vereenigde Staten	345
VIII. Diverse verliezen	317	A. — Leen- en pachtwet	345
a) Voorraden van grondstoffen en goederen	317	B. — Leen- en pachtakkoord met België (16 Juni 1942)	346
b) Private voorraden (levensmiddelen en kledingstukken)	317	C. — Leen- en pachtakkoord betreffende tegenprestaties (Reverse Lend-Lease van 30 Januari 1943)	346
c) Onderhoud en vernieuwing van de gebouwde onroerende goederen en van het meubilair	317	§ 2. België-Vereenigd Koninkrijk (onderlinge hulpverlening, 22 Augustus 1944)	347
d) Landbouwverliezen	317	§ 3. Overeenkomst van 27 Mei 1944, tusschen het Oppercommando der Geallieerde Strijdkrachten (S.C.A.E.F.) en de Belgische Regeering	347
e) Private vervoermiddelen	317	§ 4. Uitwerkselen van deze overeenkomsten	347
f) Productieapparaat	318	A. — Financiële prestaties	347
g) Arbeid en productiviteit	318	B. — Het verstrekken van goederen en diensten	348
§ 3. Globaal cijfer van de uit den oorlog voortvloeiende verliezen	318	SECTIE II. — <i>De monetaire en financiële toestand sedert de bevrijding en de saneeringsmaatregelen</i>	349
§ 4. Vergelijking tusschen de toestanden in 1914-1918 en 1940-1945	319	§ 1. Budgetaire en financiële verrichtingen van den Staat in 1944	349
HOOFDSTUK III. — <i>De financiële toestand van 1940 tot September 1944</i>	320	§ 2. Budgetaire en financiële verrichtingen van den Staat in 1945	349
§ 1. Inleiding	320	§ 3. Het niveau van de nominale koopkracht	350
§ 2. De budgetaire operaties en de financiële verrichtingen van den Staat	321	§ 4. Het niveau van de openbare schuld	350
A. — De budgetaire verrichtingen van Januari 1940 tot einde Augustus 1944	323	§ 5. De waarschijnlijke gevolgen van de monetaire saneering	350
B. — De financiële verrichtingen van den Staat van Januari 1940 tot einde Augustus 1944	324	LIJST DER TABELLEN	352

ECONOMISCHE WETGEVING

Deze rubriek bevat de wetten, besluiten en andere officieele bekendmakingen die van bijzonder belang zijn voor 's lands algemeene economie en via het Belgisch Staatsblad werden afgekondigd in den loop van de maand aan deze van de publicatie van ons Tijdschrift voorafgaand.

Alleen de gewichtigste wetten en besluiten hebben wij in extenso overgenomen. Voor de andere wetteksten volstaat een eenvoudige vermelding, desnoods door een verklarende nota verduidelijkt.

Om het naslaan er van te vergemakkelijken, hebben wij hooger bedoelde documentatie in de volgende rubrieken ondergebracht :

- I. *Algemeene economische en sociale wetgeving*
- II. *Geld-, bank- en financieewezen*
- III. *Landbouw*
- IV. *Nijverheid*
- V. *Arbeid*
- VI. *Binnenlandsche handel*
- VII. *Buitenlandsche handel*
- VIII. *Verkeerswezen*
- IX. *Prijzen en loonen*
- X. *Rantsoeneering en ravitaillering*
- XI. *Wederopbouw en oorlogsschade*

I. — ALGEMEENE ECONOMISCHE EN SOCIALE WETGEVING

Ministerieel besluit van 17 Maart 1945
houdende oprichting van den Bedrijfsraad der Kalknijverheid. — Errata (Staatsblad, 4 Mei 1945, bl. 2863).

Ministerieel besluit van 17 Maart 1945
houdende oprichting van den Bedrijfsraad der Groeven. — Errata (Staatsblad, 4 Mei 1945, bl. 2863).

Ministerieel besluit van 26 Maart 1945
houdende oprichting van den Bedrijfsraad Groothandel in Scheikundige Producten. — Errata (Staatsblad, 5 Mei 1945, bl. 2880 en 27 Mei 1945, bl. 3382).

Wet van 3 April 1945
betreffende de accijnzen en douanen (Staatsblad, 24 Mei 1945, bl. 3278).

Besluit van den Regent van 17 April 1945
houdende bepaling van de Rijkstoelage ten behoeve van de verzekeringsorganismen voor de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit (Staatsblad, 5 Mei 1945, bl. 2881).

VOORDRACHT AAN DEN REGENT

De besluitwet van den 23^{de} December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, huldigt het principe van een verplicht stelsel van verzekering tegen ziekte en invaliditeit en voorziet, in artikel 6, de oprichting van een Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit waarvan de inkomsten hoofdzakelijk samengesteld zijn door een deel van de opbrengst der bijdragen van de werkgevers en van de werknemers.

Bij het bepalen van dit aandeel, respectievelijk op 6 pCt. en 5 pCt. van het bedrag der loonen van de arbeiders en van de bedienden, werd er rekening gehouden met een tusschenkomst van het Rijk. Inderdaad, uit de gedane ramingen blijkt dat, in verhouding tot de uitgaven, de ontvangsten ontoereikend zouden zijn in de mate van 16 pCt. Om die reden stelt het ontwerp van besluit dat ik de eer heb aan Uwe Koninklijke Hoogheid ter bekrachtiging voor te leggen, het bedrag der tusschenkomst van het Rijk vast op 16 pCt. van de opbrengst der aan de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit bestede bijdragen voor maatschappelijke zekerheid.

Deze toelage zal, verhoudingsgewijze, gelijk zijn aan de subsidies welke het Rijk thans verleent aan de vrije verzekering. Deze bereken gemiddeld 32 pCt. van het bedrag der door de leden van de mutualiteitsverenigingen gestorte bijdragen; maar er dient er mede rekening gehouden dat van de 6 pCt. van de loonen en de 5 pCt. van de wedden aan de ziekte- en invaliditeitsverzekering besteed, de arbeider en de bediende respectievelijk slechts 3,50 pCt. en 2,75 pCt. storten.

Dientengevolge, blijft de verhouding tusschen de toelage van het Rijk en de inspanning welke van de belanghebbenden zelf wordt geleverd, aan die voorheen gelijkwaardig.

Gelet op de besluitwet van 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en, inzonderheid, gelet op artikel 6 betreffende de ziekte en de invaliditeit; — Gelet op de besluitwet van 10 Januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers en er mee gelijkgestelden; — Gelet op het besluit van den Regent van 21 Maart 1945, betreffende de organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit; — Overwegende dat het noodig is dat het Rijk ten behoeve van de verzekeringsorganismen tegemoetkomingen verleent waarvan het bedrag verhoudingsgewijze overeenstemt met die welke thans toegekend worden onder het stelsel der vrije verzekering; — Op de voordracht van den Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg en volgens eensluidend advies van den Minister van Financiën, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Er wordt door het Rijk, ten behoeve van de verzekeringsorganismen van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit een jaarlijksche toelage verleend, waarvan het bedrag is bepaald op 16 pCt. van het aandeel der opbrengst van de bijdragen der arbeiders en der bedienden dat aan het

Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit, in artikel 4 van de besluitwet van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en in artikel 3 van de besluitwet van 10 Januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers en er mee gelijkgestelden, is toegevoegd.

Art. 2. — Deze toelage wordt ten behoeve van al de verzekeringsorganismen te zamen uitgekeerd aan het Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit, dat er mede belast is de verdeling er van te doen onder gezegde organismen, in verhouding tot de bijdragen welke hun werden afbetaald, met uitsluiting van deze bedoeld in artikel 7 van het besluit van den Regent dd. 21 Maart 1945, betreffende de organisatie van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

Art. 3. — De Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg is belast met de uitvoering van dit besluit, dat op 1ⁿ Januari 1945 in werking treedt.

Besluit van 17 April 1945

waarbij het besluit dd. 30 Januari 1945, getroffen in uitvoering van artikel 5 van de besluitwet dd. 28 December 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, wordt gewijzigd. — Aanvullend ouderdomspensioen en overlevingspensioen (Staatsblad, 5 Mei 1945, bl. 2882).

Gezien de besluitwet van 28 December 1944, gewijzigd bij de besluitwet van 20 Maart 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, die namelijk voor doel heeft de uit de vigeerende wetten voortspruitende ouderdomspensioenen voor de arbeiders in het algemeen en voor de bedienden op een behoorlijk minimumpeil te brengen; — Herzien het besluit van 30 Januari 1945, gewijzigd bij dit van 12 Maart 1945, gegeven in uitvoering van bovenvermelde besluitwet en die betrekking heeft op de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen; — Op de voordracht van den Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — De bepalingen van artikels 1 en 9 van het besluit van 30 Januari 1945 worden als volgt gewijzigd en aangevuld :

« Artikel 1. § 1. Een aanvullend ouderdomspensioen wordt aan de volgende categorieën van personen verleend :

» 1^o aan de gewezen handenarbeiders of handenarbeidsters en aan de gewezen mannelijke bedienden, onverschillig hun nationaliteit, vóór 1 Januari 1867 geboren, alsmede aan de gewezen vrouwelijke bedienden, onverschillig hun nationaliteit, vóór 1 Januari 1872 geboren, op voorwaarde dat, door onverschillig welk middel van recht, vastgesteld zij :

» a) dat zij gedurende een periode van tien jaar, aan hun vijf en zestigsten verjaardag voorafgaand of, indien het gewezen vrouwelijke bedienden betreft, aan hun zestigsten verjaardag voorafgaand, uitsluitend als loontrekkenden werden te werk gesteld;

» b) dat zij geen anciënniteitspensioen ten laste der openbare besturen genieten;

» c) dat het jaarlijksch bedrag van hun brutoinkomsten, daarin, bij voorkomend geval, deze van hun echtgenoot begrepen, fr 12.000 niet overschrijde;

» 2^o aan de gewezen handenarbeiders of handenarbeidsters en aan de gewezen mannelijke bedienden, onverschillig hun nationaliteit, met ingang van 1 Januari 1867 geboren, die aan één der hieronder opgegeven voorwaarden voldoen :

» a) een ouderdomsrentetoeslag zonder onderzoek omtrent de bestaansmiddelen genieten, verleend overeenkomstig de bepalingen van artikel 40, § 1, van de wet van 15 December 1937 betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdigen dood;

» b) voldaan hebben aan de voorwaarden van storting bepaald bij artikel 40, § 1, van de wet van 15 December 1937.

» De voorwaarden van storting worden aanzien als zijnde vervuld door stortingen van vrijwillig-verzekerde, na zijn oppensioenstelling verricht door een betrokkene die tusschen zestig en vijf en zestig jaar elke bezoldigde bezigheid heeft gestaakt en aan wien een anciënniteits- of invaliditeitspensioen werd toegekend krachtens een algemeene regeling betreffende de pensioenen, toepasselijk op het personeel van de onderneming waarbij hij te werk was gesteld;

» 3^o aan de gewezen vrouwelijke bedienden, onverschillig hun nationaliteit, met ingang van 1 Januari 1872 geboren, die, vanaf zes en veertig tot zestig jaar, een minimumstorting van fr 50 per verzekeringsjaar hebben verricht, 't zij als loontrekkende, 't zij als werklooze, 't zij als zieke, en die op den leeftijd van zestig jaar aan de wet van 18 Juni 1930 waren onderworpen.

» Nochtans, wat betreft de vrouwelijke verzekerden binnen 1 Januari 1872 en 31 December 1884 geboren, is de eerste vereischte storting, deze die in verband staat met de periode gaande van 1 Januari 1926 tot 31 December 1931.

» De bij de twee voorafgaande alinea's vastgestelde voorwaarden van storting worden als vervuld aangezien, indien tusschen zes en veertig en acht en vijftig jaar de stortingen werden onderbroken gedurende slechts :

» ten hoogste één jaar, wat betreft de binnen 1 Januari 1875 en 31 December 1879 geboren verzekerden;

» ten hoogste twee jaren, wat betreft de binnen 1 Januari 1880 en 31 December 1884 geboren verzekerden;

» ten hoogste drie jaren, wat betreft de met ingang van 1 Januari 1884 geboren verzekerden.

» § 2. Het aanvullend ouderdomspensioen wordt ten vroegste op den leeftijd van vijf en zestig jaar verleend. Nochtans mag het ten vroegste op den leeftijd van zestig jaar worden verleend aan de bij § 1, 3^o, bedoelde vrouwelijke bedienden.

» Artikel 9. De uitgaven betreffende de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen worden vereffend door het toedoen van de Nationale Kas voor de Ouderdoms-, Weduwenrentetoeslagen en Weezentoeslagen, ingericht bij koninklijk besluit van 22 Juli 1939.

» De Nationale Kas houdt een afzonderlijke comptabiliteit voor de uitgaven betreffende de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen, naar gelang bedoelde voordeelen worden verleend aan handenarbeiders of aan weduwen van handenarbeiders, eenerzijds, en, anderzijds, aan bedienden of weduwen van bedienden.

» De Nationale Kas rekent de totale uitgaven gedaan voor de handenarbeiders en de weduwen van handenarbeiders, daarin de administratiekosten begrepen, aan op de sommen die haar worden gestort in uitvoering van artikel 4, litt. A, 1^o alinea, van de besluitwet van 28 December 1944.

» De Nationale Kas legt ten laste van het Toelagenfonds voor bedienden, de totale uitgaven gedaan voor de bedienden en de weduwen van bedienden, daarin de administratiekosten begrepen.

» Ingeval de sommen die aan de Nationale Kas werden gestort in uitvoering van artikel 4, litt. A, 1^o alinea, van de besluitwet van 28 December 1944 en aan het Toelagenfonds, in uitvoering van artikel 4, litt. B, 1^o alinea, van de besluitwet van 28 December 1944, gewijzigd bij deze van 20 Maart 1945, lager zijn dan bovenbedoelde uitgaven, worden voormelde instellingen ertoe gemachtigd, ten einde het verschil te dekken, leeningen aan te gaan bij de verzekeringsinstellingen, die met de uitvoering van de wetten van 15 December 1937 en 18 Juni 1930 zijn belast, door middel en in de mate van de ontvangsten die voor deze organismen uit de uitvoering van vermelde wetten voortvloeien.

» De interestvoet dezer leeningen is gelijk aan degene, met inachtneming waarvan de verzekerings-tarieven zijn berekend die worden toegepast voor de toepassing van bovenvermelde wetten, bij voorkomend geval, verhoogd met een gedeelte dat zal worden vastgesteld bij koninklijk besluit, na akkoord met de betrokken instellingen.

» Het Toelagenfonds voor bedienden houdt een speciale comptabiliteit betreffende de verrichtingen die voor deze instelling voortvloeien uit de toepassing van de besluitwet van 28 December 1944, gewijzigd bij deze van 20 Maart 1945. »

Art. 2. — De Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg wordt belast met de uitvoering van dit besluit, dat op 1 Februari 1945 van kracht wordt.

Ministerieel besluit van 19 April 1945

houdende vaststelling van een eerste serie voorloopige schalen van de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit (Staatsblad, 17 Mei 1945, bl. 3128).

Ministerieel besluit van 20 April 1945

tot inrichting van een telling der houtbewerking. — *Erratum* (Staatsblad, 4 Mei 1945, bl. 2864).

Besluit van 3 Mei 1945

tot wijziging van het ministerieel besluit houdende oprichting van den Bedrijfsraad der Glasnijverheid (Staatsblad, 14-15 Mei 1945, bl. 3057).

Besluit van 3 Mei 1945

tot wijziging van het ministerieel besluit houdende oprichting van den Bedrijfsraad der IJzerindustrie (Staatsblad, 14-15 Mei 1945, bl. 3057).

Besluit van 3 Mei 1945

tot wijziging der benaming van den Bedrijfsraad der Kalknijverheid (Staatsblad, 14-15 Mei 1945, bl. 3058).

Ministerieel besluit van 3 Mei 1945

houdende oprichting van den Bedrijfsraad Groot-handel in Glas, Gleis en Porcelain (Staatsblad, 14-15 Mei 1945, bl. 3058).

Ministerieel besluit van 3 Mei 1945

tot wijziging van het ministerieel besluit houdende oprichting van den Bedrijfsraad der Kolendistillatienijverheid (Staatsblad, 14-15 Mei 1945, bl. 3059).

Besluitwet van 8 Mei 1945

houdende wijziging van het pensioenstelsel der mijnwerkers (Staatsblad, 10-11-12 Mei 1945, bl. 2889).

VERSLAG AAN DEN REGENT

Bij deze besluitwet worden de verbeteringen verwezenlijkt die bij de besluitwet van 10 Januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers werden aangekondigd ten opzichte van de ouderdoms- en overlevingspensioenen, alsmede van het invaliditeitspensioen.

Ten eenen zijde zijn het vooral de pensioenen van de ondergrondse arbeiders die worden verhoogd, terwijl, ter andere zijde, de verhooging meer tot uiting komt voor de gepensioneerden die talrijke jaren dienst tellen. Beide maatregelen dringen zich op. Inderdaad, gedurende de bezetting werd de burgerlijke bijstand verleend zonder eenigerlei verband met de dienstjaren of met de hoedanigheid van ondergrondse of bovengrondse arbeiders; wegens die opnemings van den burgerlijken bijstand in het pensioen, waren de voordeelen nagenoeg gelijk geworden voor alle belanghebbenden; zoo bereikte het invaliditeitspensioen van een arbeider, die slechts tien jaren boven den grond had gewerkt, fr 8.456, terwijl het pensioen van den arbeider die dertig, vijf en dertig of veertig jaren ondergronds werk had verricht, slechts fr 9.300 bedroeg.

Ouderdomspensioen van de arbeiders. — Door deze besluitwet wordt het bedrag van de pensioenen die, in den huidige staat van de wetgeving, onder toepassing van de samengeschaalde wetten van 25 Augustus 1937 zijn toegekend, in zeer ruime mate verhoogd.

Vergeleken met de pensioensbedragen van 10 Mei 1940, wordt bij deze besluitwet het bedrag van de pensioenen, namelijk voor de mijnwerkers die dertig jaren dienst tellen, van fr 6.300, op 10 Mei 1940, gebracht op fr 15.000 voor de gehuwde ondergrondse arbeiders die niet meer werken, en van fr 5.100 op fr 12.300 voor de gehuwde bovengrondse arbeiders die niet meer werken.

Het pensioen wordt verhoogd van fr 4.300 tot fr 10.000 voor de niet meer werkende ondergrondse die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn, en van fr 4.008 tot fr 8.200 voor de niet meer werkende bovengrondse arbeiders die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn.

Deze besluitwet voert ter zake een nieuwigheid in waarvan de verwezenlijking sedert lang reeds werd gewenscht en waar- bij de mijnwerkers die geheel hun beroepsleven aan de mijn hebben gewijd, op tastbare wijze worden beloond; zij voorziet de toekenning van een extra-pensioen per jaar dienst boven de dertig jaren die de toelating tot het pensioen voorafgingen. Dit supplement bedraagt fr 300 per jaar voor de gehuwde onder- grondse arbeiders en fr 150 voor de gehuwde bovengrondse arbeiders, fr 200 voor de ondergrondse arbeiders die onge- huwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn, en fr 100 voor de bovengrondse arbeiders die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn.

Aldus zal een gehuwde ondergrondse arbeider, die op het oogenblik van zijn toelating tot het pensioen bij voorbeeld zes en dertig jaren ondergrondse dienst telde, een pensioen trekken van $15.000 + (300 \times 6) 1.800 = fr 16.800$. Dit zal het gemid- deld nieuw bedrag zijn van het momenteele pensioen der belang- hebbenden die ten minste dertig jaren in dienst zijn; inder- daad, deze categorie van gepensioneerden telt gemiddeld nage- noeg zes en dertig dienstjaren.

Onder het regime van de thans van kracht zijnde samenge- schakelde wetten van 25 Augustus 1935, werd het bedrag van de normale pensioenen, zegge die welke na ten minste dertig jaren dienst in de mijnen werden toegekend, berekend in functie van dertig jaren dienst. De arbeider die veertig jaren in de mijn had gewerkt, kreeg een pensioen gelijk aan dat verleend aan den arbeider die dertig jaren mijndienst had geleverd. Voortaan zullen de verdiensten van den waren mijnwerker beter tot hun recht komen.

Bij de besluitwet wordt ook een nieuwigheid van hoofdzake- lijk belang ingevoerd ten voordeele van de mijnwerkers die dertig jaren ondergrondse arbeid hebben geleverd.

Zij zullen voortaan hun pensioen kunnen genieten zoodra zij dertig jaren ondergrondse dienst tellen, welk ook hun leef- tijd zij.

De ondergrondse arbeiders zullen dus, om hun pensioen te genieten, niet meer hoeven te bewijzen dat zij in de mijn wer- ten op den wettelijken leeftijd voor het pensioen, welke voor- waarde bij de huidige wet is vereischt.

Voortaan hangt de toekenning van het pensioen voor die belanghebbenden nog slechts van een enkele voorwaarde af: de verantwoording van dertig jaren ondergrondse dienst.

Dit vervroegd pensioen is echter niet het normale pensioen; het valt geheel ten laste van den Staat en omvat noch de renten, noch de renteaanvullingen, noch de voordeelen die ten laste van het Nationaal Fonds vallen.

Op het oogenblik dat de belanghebbenden den leeftijd van vijf en vijftig jaar bereiken, komt het normaal pensioen auto- matisch in de plaats van het vervroegd pensioen; van den leef- tijd van vijf en vijftig jaar af komt bij de berekening van het pensioen de renten, de renteaanvullingen en de tegemoetkom- mingsvoordeelen van het Nationaal Fonds in aanmerking.

De arbeider is echter niet verplicht zijn pensioen vervroegd te nemen; hij zal daarentegen doorgaans belang hebben bij het vermeerderen van zijn aantal dienstjaren, gezien het merke- lijk voordeel dat bij deze besluitwet is voorzien ten bate van de arbeiders die gedurende bijkomende jaren zullen aan het werk blijven.

Inderdaad, indien de arbeider die dertig jaren ondergrond- schen dienst telt geen gebruik maakt van de hem toegestane mogelijkheid in het genot van zijn pensioen te treden zoodra hij de dertig jaren ondergrondse arbeid heeft geleverd en aan het werk blijft in ondergrondse arbeid, zal hem, krach- tens deze besluitwet, een extra-pensioen toegekend worden, niet meer van fr 300 voor de gehuwden of fr 200 voor de ongehuw- den, weduwnaar of uit den echt gescheidenen, maar wel een supplement van onderscheidenlijk fr 700 of fr 460 per jaar dienst vervuld boven de dertig jaren vóór den leeftijd van vijf en vijftig jaar. Dit supplement van fr 700 of fr 460 wordt onder- scheidenlijk op fr 1.300 of fr 860 gebracht, indien bedoelde diensten vervuld worden in de hoedanigheid van kolenhouwer en steenhouwer.

Ongelukkig, wegens de zware lasten welke deze verwezen- lijking meebrengt, moest het voordeel van bewust supplement beperkt worden tot de dienstverstrekkings na 31 December 1944 vervuld, terwijl vorenvermelde supplementen van fr 300, fr 200, fr 150 en fr 100 toe te kennen zijn ten bate van de thans krach- tens vorige wetgevingen reeds gepensioneerde oude arbeiders.

Zoo zal een gehuwde arbeider kolenhouwer, die op 1 April 1945 bij voorbeeld zeven en veertig jaar oud is en reeds dertig jaren dienst telt, als hij aan het werk blijft als ondergronder tot den leeftijd van vijf en vijftig jaar, recht hebben op een totaal pensioen van $15.000 + (8 \times 1.300) 10.400 = fr 25.400$.

Werkt hij, na zijn vijf en vijftigste jaar nog gedurende bij voorbeeld drie jaren, dan zal hij op zijn acht en vijftigste jaar recht hebben op een totaal pensioen van $25.400 + (3 \times 300) 900 = fr 26.300$.

Hij is er natuurlijk niet toe verplicht tot zijn vijf en vijf- tigste jaar aan het werk te blijven; zoo, bij voorbeeld, zal vorenvermelde arbeider, als hij op één en vijftigjarigen leeftijd ophoudt met werken, dus na vier en dertig jaren dienst, onmid- dellijk een pensioen van $15.000 + (4 \times 1.300) 5.200 = fr 20.200$ ge- nieten.

Kortom, voor zes en dertig jaren ondergrondse dienst, gemiddelden duur van de dienstverstrekkings der belangheb- benden, zal het pensioen van den ondergrondse arbeider, die tot den leeftijd van vijf en vijftig jaar aan het werk blijft, voortaan gemiddeld, in plaats van fr 6.300 op 10 Mei 1940, fr 22.800 bedragen voor de kolenhouders en voor de steenhou- wers en fr 19.200 voor de andere ondergrondse gehuwde arbeiders.

Wat de belanghebbenden betreft, die van bedoelde mogelijk- heid gebruik mochten maken, zullen dezelve verplicht zijn op te houden met werken; het is te voorzien dat zij die van bewuste mogelijkheid gebruik zullen maken, doorgaans arbeiders zijn wier gezondheidstoestand gehavend is.

Zij vinden in het vervroegd pensioen de belooning voor hun inspanningen en hun trouw aan het mijnbedrijf.

De besluitwet voorziet ook een uitbreiding van het voordeel der ouderdomsverzekering ten bate van een categorie belang- hebbenden, die thans geenerlei pensioen vinden binnen het bestek van de speciale wetgeving betreffende het mijnwerkers- pensioen.

Het gaat er om de arbeiders die, na twintig tot negen en twintig jaren mijnarbeid de mijnen hebben verlaten ten gevolge van een ongeval of om als bedienden of vaste secretarissen bij de centrale syndicale organisaties van de mijnwerkers te wer- ken. Bij de huidige wetgeving wordt een ouderdomspensioen aan de belanghebbenden van deze categorieën toegekend, maar slechts aan hen die ten minste dertig jaren mijnarbeid tellen.

Het kwam billijk voor, aan de gewezen arbeiders, die gedu- rende twintig tot negen en twintig jaren mijnarbeid hebben verricht, de voordeelen te verleen welke bij de vroegere wet- gevingen reeds werden toegekend aan de arbeiders die wegens economische crisis of opgeven van exploitatie werden afgedankt (onvrijwillige werklozen).

Daarentegen leek het redelijk, wat de door arbeidsongevallen getroffen betreft, het geheel van de voordeelen die voort- spruiten, eendeels uit de speciale wet betreffende het mijnwer- kerspensioen, en, anderdeels, uit de wetgeving betreffende de vergoedingen wegens arbeidsongevallen, te beperken op een maximum dat gelijk is aan het bedrag van het jaarloon dat de belanghebbende heeft genoten voor het jaar dat het onge- val voorafging.

Weduwe-ouderdomspensioen. — Bij deze besluitwet wordt, overeenkomstig den door de mijnwerkers uitgedrukten wensch, een nieuwe regel aangenomen voor de bepaling van het bedrag der weduwenpensioenen.

Onder het regime van de samengeschakelde wetten van 25 Augustus 1937, werd het weduwenpensioen berekend naar den duur van de door den echtgenoot volbrachte diensten, maar onafhankelijk van het bedrag van dezes eigen pensioen. Op 1 Mei 1940 schommelde het bedrag er van tusschen fr 2.100 en fr 3.000.

Getijk zulks geschiedde voor de arbeiders, werden de weduven- pensioenen voor dertig jaren en meer dienst gelijkvormig vast- gesteld in functie van dertig jaren dienst. Voortaan zal, op grond van deze besluitwet, het ouderdomspensioen van de weduwe gelijk zijn aan 50 pCt. van het pensioen dat haar echtgenoot op het oogenblik van zijn overlijden trok of kon trekken.

Dienvolgens zal het pensioen der weduwe aldus verhoogd worden naar gelang van de bijkomende inspanning van haar echtgenoot, kolenhouwer of steenhouwer, boven de dertig jaren dienst in de kolenindustrie, en wel op voet van fr 650 per bij- komend jaar volbracht na 31 December 1944.

In sommige gevallen (weduwen van bovengronders) zal het kunnen gebeuren dat, bij toepassing van dezen nieuwen regel, het ouderdomspensioen van de weduwe lager is dan dat welk wordt uitgekeerd sinds de burgerlijke bijstand in 1943 in het pensioen is opgenomen.

Om dit bezwaar te verhelpen, wordt er voorzien, uit eerbied voor de verkregen rechten, dat in dergelijk geval het op 31 Januari 1945 toegekend pensioen gehandhaafd blijft.

Het is niet zonder belang hier aan te stippen dat de mijn- werkersweduwen in de speciale wet een voordeeliger regime vinden in vergelijking met het statuut dat is voorbehouden aan de weduwen der onder de algemeene pensioenwet vallende arbeiders.

Inderdaad, terwijl de weduwen van de arbeiders die onder de algemeene pensioenwet vallen, het ouderdomspensioen op vijf en zestigjarigen leeftijd genieten, verkrijgen de mijnwer- kersweduwen hetzelfde op den leeftijd van zestig jaar.

Anderdeels, terwijl het genot van een ouderdomspensioen krachtens de algemeene pensioenwet van de verplichting van persoonlijke verzekeringsstortingen afhangt, genieten de mijnwerkersweduwen het ouderdomspensioen zonder persoonlijke storting.

Overlevingspensioen en weezentoelagen. — De overlevingspensioenen worden opgevoerd met 60 pCt. vergeleken met de bedragen van 10 Mei 1940; zij zijn aldus gebracht op fr 1.920 voor de weduwen wier echtgenoot ten minste dertig jaren in de mijnen heeft gewerkt en op fr 1.344 voor de andere belanghebbenden.

Een belangrijke nieuwigheid brengt daarenboven het overlevingspensioen voortaan op fr 4.200 als de belanghebbenden de leeftijd van vijf en vijftig jaar bereiken.

Onder het huidige regime werden de overlevingspensioenen van fr 924 of van fr 1.320 toegekend tot aan den leeftijd van zestig jaar aan de belanghebbenden die er van lieten blijken dat zij de vereischte voorwaarden vervulden om een ouderdomspensioen te trekken, en tot aan hun overlijden aan de belanghebbenden die niet van het vervullen der voorwaarden tot het genieten van ouderdomspensioen lieten blijken.

De toelagen voor vaderlooze en voor vader- en moederlooze weezen worden verhoogd met 60 pCt. op het bedrag van 10 Mei 1940.

Voor de vaderlooze weezen worden toelagen voorzien van fr 1.008 voor ieder der eerste vier weezen, tot fr 1.584 per wees wanneer er acht en meer weezen zijn.

Bovendien mogen de krachtens de speciale wet verleende toelagen samengevoegd worden met de bij de algemeene wet betreffende de gezinsvergoedingen voorziene kindertoelagen.

Op 10 Mei 1940 was dergelijke cumulatie verboden.

Invaliditeitspensioen. — De in deze besluitwet voorkomende regelen ten aanzien van de invaliditeitspensioenen zijn gelijk aan de voorschriften van het besluit van 21 Maart 1945, betreffende de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit van de arbeiders in het algemeen.

De samengeschakelde wetten stellen ook de toekenning van een invaliditeitspensioen afhankelijk van de voorwaarde voor den aanvrager er van te laten blijken dat hij, naar gelang van zijn leeftijd op het oogenblik dat hij door ongeschiktheid wordt getroffen, tien tot twintig jaren mijnwerk heeft verricht.

Deze voorwaarde wordt gehandhaafd binnen het bestek der besluitwet, die echter de toepassing er van beperkt tot de belanghebbenden welke, tijdens hun loopbaan buiten de onder de wet vallende bedrijven, gedurende ten minste één jaar loonarbeid hebben verricht.

In den huidige staat van de wetgeving, wordt het invaliditeitspensioen aan de belanghebbenden, die sedert den aanvang van hun loopbaan als mijnwerker een ambacht of eenigerlei beroep buiten de mijnen hebben uitgeoefend, slechts verleend op voorwaarde dat zij gedurende de laatste twee jaren, die het begin van de ziekte, waardoor de invaliditeit is veroorzaakt, voorafgingen, vijfhonderd dagen werkelijken mijnarbeid hebben verricht.

Deze voorwaarde wordt bij de besluitwet in aanzienlijke mate verlicht. Voor de vorenbedoelde arbeiders wordt nog slechts de verplichting voorzien te bewijzen dat zij honderd vijftig dagen werkelijken arbeid hebben geleverd in den loop van het jaar dat het begin van de ziekte, die de invaliditeit heeft veroorzaakt, voorafging of in den loop van het jaar dat voorafgaat aan den datum van de werkelijke staking van het werk in de mijn.

Tenslotte, wat het jaarlijksch bedrag van het invaliditeitspensioen betreft, wordt hetzelfde vastgesteld overeenkomstig de in het besluit van 21 Maart 1945 vermelde regelen.

Het zal dus gelijk zijn aan 50 pCt. van de loonen, die met driehonderd dagen regelmatigen arbeid overeenstemmen, het dagloon evenwel beperkt zijnde op een maximum van fr 90 voor de gehuwde arbeiders en voor de arbeiders die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn en een kind beneden zestien jaar te hunnen laste hebben. Het bedrag van het op dezen grondslag berekend pensioen zal echter verhoogd worden met fr 75 per volbracht dienstjaar boven de tien jaar.

Voor de arbeiders die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn en geen kind beneden zestien jaar te hunnen laste hebben, is het hun verschuldigd pensioen gelijk aan twee derden van het aan de gehuwde arbeiders toekenbaar pensioen.

De belanghebbenden die reeds op een invaliditeitspensioen gerechtigd zijn ingevolge de speciale wetten betreffende het arbeiderspensioen, genieten het voordeel van het bij de besluitwet voorziene pensioen. Hun pensioen zal vastgesteld worden met inachtning van het op 1 Januari 1945 aan de arbeiders van de beroeps categorie waartoe zij behoorden toegekend loon.

Er dient aangestipt dat in den huidige staat van de wetgeving, het invaliditeitspensioen slechts wordt toegekend na afloop van de periode voor dewelke, krachtens de overeenkomst

die op 20 Mei 1920 in den schoot der Nationale Gemengde Mijncommissie werd gesloten, de ziekenonderstand is verleend en op 25 pCt. van het loon is vastgesteld.

Bewuste periode beliep zes maanden.

Deze besluitwet voorziet dat het invaliditeitspensioen slechts toe te kennen is na afloop van de periode van verkrijging van den onderstand voor primaire ziekte. Onder toepassing van het besluit van 21 Maart 1945, zal het invaliditeitspensioen dus slechts verleend worden na één jaar verkrijging van den onderstand voor primaire ziekte, die op 60 pCt. van het bedrag van het loon is vastgesteld.

Ten slotte stelt de besluitwet de arbeiders die onder het regime der wetten van 1920, en die welke onder het bij de wet van 30 December 1924 en volgende wetten bekrachtigd regime, invalide zijn geworden, op denzelfden voet.

Kosteloze kolen. — In den huidige staat van de wetgeving worden geen kolen kosteloos verstrekt aan de belanghebbenden die gepensionneerd zijn als met mijnwerkers gelijkgestelde arbeiders.

De arbeiders van de particuliere aannemers, die ondergrondse of bovengrondse mijnwerken verrichten in het belang van de ontginning, kunnen dan ook bedoeld voordeel niet genieten.

Het leek wel billijk het recht op kolen toe te kennen aan die gepensionneerde arbeiders en aan hun weduwen, vermits zij in de mijnen toch eigenlijk mijnwerk verrichten en vóór zij op pensioen worden gesteld genieten van de kolenlevering die, krachtens de op 15 April 1920 in den schoot van de Nationale Gemengde Mijncommissie gesloten overeenkomst, door de mijnbazen aan de arbeiders werd toegestaan.

Anderzijds, onder de weduwen die overlevingspensioen genieten, krijgen, in den huidige staat der wetgeving, slechts die wier echtgenoot krachtens de speciale wet wegens ouderdom gepensionneerd of pensionneerbaar was, kolen ten bezware van het Nationaal Fonds.

De belanghebbenden kunnen slechts aanspraak op bedoeld voordeel maken zoodra zij tot het genot van het ouderdomspensioen worden toegelaten, dus op zestigjarigen leeftijd.

Het kwam billijk voor het voordeel van de kosteloze kolen uit te breiden tot de belanghebbenden die, buiten de leeftijdsvoorwaarde, de vereischte voorwaarden vervullen om, in toepassing van de speciale wetgeving betreffende het mijnwerkerspensioen, op zestigjarigen leeftijd wegens ouderdom gepensionneerd te worden.

Daaruit volgt dat de gerechtigden op een overlevingspensioen, wier echtgenoot ten minste twintig jaren mijnarbeid heeft verricht en die op het oogenblik van zijn overlijden, hetzij nog werkte, hetzij gerechtigd was op een invaliditeitspensioen, hetzij werd afgedankt wegens economische crisis of opgeving van het bedrijf, voortaan van de kolenlevering ten bezware van het Nationaal Fonds zullen genieten.

De besluitwet bepaalt de hoedanigheid van de aan de gepensionneerden kosteloos uitgereikte kolen door aan te stippen dat zij dezelfde dient te zijn als die van de door de koolmijnen aan hun arbeiders kosteloos verstrekte kolen; het ware maar moeilijk aan te nemen dat de arbeider die het werk staakt na twintig, dertig en meer jaren arbeid om zijn pensioen te nemen, komt te staan voor een verminderde hoedanigheid van de kolen die hij bekwam tijdens zijn werk in de mijn.

De besluitwet stelt eveneens vast welken prijs het Nationaal Fonds aan de mijnen dient te betalen voor de aan den gepensionneerde geleverde steenkolen; bedoelde prijs is die welke op gestelden termijn door den staat der marktprijzen van het Belgisch steenkolenbureau voor den verkoop aan grossiers wordt vastgesteld. Bewuste bepaling is gewettigd als men nagaat dat het Nationaal Fonds jaarlijks nagenoeg 160.000 ton kolen aan de gepensionneerden levert en dat het er gaat om leveringen aan gewezen arbeiders die hun gansche beroepsleven of ten minste een groot deel daarvan aan het werk in de mijn hebben besteed.

Er kan aan herinnerd worden dat de last van de kosteloze kolen der gepensionneerden vroeger voor rekening van de koolmijnen kwam en twintig jaar geleden door het Nationaal Fonds werd overgenomen.

Legerdienst en deportatie. — In den zin van het principe dat na den oorlog van 1914-1918 door den wetgever werd aangenomen, wordt bij de besluitwet voorzien dat, voor de toepassing van de speciale wetgeving betreffende het mijnwerkerspensioen, worden beschouwd als in dienst van de Belgische mijnen besteed zijnde:

a) de tijd gedurende welken een mijnwerker gemobiliseerd is geweest in dienst van het Belgisch leger of van een leger der Geallieerden, tijdens den huidige oorlog;

b) de tijd gedurende welken een Belgische mijnwerker krijgsgevangen is geweest hetzij in Duitschland, hetzij in een onder Duitsche contróle staand land, tijdens den huidige oorlog;

c. de tijd gedurende welken een mijnwerker voor verplichten arbeid naar Duitsland of naar een onder Duitse controle staand land gedeporteerd is geweest, binnen de periode van 7 Maart 1942, datum van het in werking treden van de eerste Duitse verordening betreffende den verplichten arbeid, tot den datum van den terugkeer van den belanghebbende in zijn haardstede.

Naderhand zal het geval van de politieke gevangenen en van de leden van den actieven weerstand kunnen onderzocht worden.

Verzekeringsbijdragen. — Het bedrag van de verzekeringsbijdragen is voor de verzekerden in het algemeen vastgesteld op 25,5 pCt. van de loonen, zegge 8 pCt. ten laste van de arbeiders en 17,5 pCt. ten laste van de werkgevers, en voor de in de mijnen tewerkgestelde ondergrondse arbeiders op 29,5 pCt. der loonen, zegge 21,5 pCt., ten laste van de werkgevers en 8 pCt., ten laste van de arbeiders.

Gezien echter de bijzonderheden die pleiten ten gunste van sommige categorieën van verzekerden, leek het logisch te hunnen bate over te gaan tot een vermindering van den last der bijdragen die drukt op al de onder de wet vallenden samen.

Bij de besluitwet wordt dan ook voorzien dat de bijdragen zijn teruggebracht op 15 pCt. van de loonen voor de afgevaardigden bij de Mijninspectie, zegge 8 pCt. ten laste van den werkgever en 7 pCt. ten laste van den arbeider, overwegende dat de belanghebbenden overigens een recht op het voordeel van de kindertoelagen en een recht op jaarlijksch verlof vinden en zij, bovendien, als staatsambtenaren niet het risico van de onvrijwillige werkloosheid kennen. De door hen te betalen bijdragen zullen dus uitsluitend die zijn voor ouderdoms- en overlevingsverzekering en voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit.

Bovendien worden de bijdragen, te betalen door de arbeiders die onderstand wegens primaire ziekte genieten, teruggebracht op 8 pCt. uitsluitend ten laste van den belanghebbende; deze bijdrage zal het mogelijk maken, ten bate van laatstgenoemde de voordeelen te handhaven die thans zijn erkend bij de samengeschakelde wetten, en volgens welke de perioden van verkrijging van ziekenonderstand tijdens dewelke verzekeringsstortingen worden gedaan, den belanghebbende als perioden van werkelijke mijnarbeid worden aangerekend.

Ten slotte wordt ook de voet der bijdragen verlaagd voor de belanghebbenden die vergoedingen uit hoofde van een arbeidsongeval genieten.

In den huidige staat van de wetgeving zijn de vergoedingen, die, in toepassing van de wet betreffende de vergoeding van de uit arbeidsongevallen voortspruitende schade, worden uitgekeerd, gedurende ten hoogste twaalf maanden onderhevig aan de bij de speciale wet voorziene verzekeringsbijdragen.

Daarentegen worden de perioden van genot van die vergoedingen aan de belanghebbenden als werkelijke mijn diensten aangerekend.

Bij de besluitwet wordt bewust voordeel aan de door ongevallen getroffen behouden door de handhaving van den huidige toestand.

De bijdragen blijven dus als voorheen vastgesteld op 11 pCt. van de loonen, zegge 6 pCt. ten laste van de werkgevers en 4,5 pCt. ten laste van de arbeiders.

Kapitalisatie bij het Nationaal Fonds. — Bij artikel 9 van de besluitwet van 10 Januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers, is voorzien dat het Nationaal Fonds belast is met het vestigen van het gezamenlijk bedrag der op de weduwen van mijnwerkers en er mee gelijkgestelden overdraagbare jaarlijksche renten en lijfrenten.

Met het oog op die verwezenlijking, voorziet deze besluitwet dat het bedrag der tot de kapitalisatie bestemde stortingen op 2 pCt. van de loonen is vastgesteld.

In den huidige staat van de wetgeving zijn de arbeiders in zeven loonklassen ingedeeld; voor elk van deze klassen zijn de tot kapitalisatie bestemde stortingen verschillend; zij komen trouwens thans 2 pCt. van de loonen nabij.

De bepaling van deze besluitwet brengt dus een vereenvoudiging van de procedure mee en bovendien stemt zij beter met de techniek van de verzekering overeen.

Waarborg van den Staat. — Bij de besluitwet wordt aan den door den Staat aan het Nationaal Fonds verleenden waarborg een wezenlijker beteekenis gegeven.

Bij de besluitwet wordt de tusschenkomst van den Staat voorzien voor het geval dat het financieel evenwicht van het Nationaal Fonds bedreigd mocht worden door ontoereikendheid van ontvangsten voor het dekken van de ouderdoms-, overlevings- en ziekteverzekeringen.

Volgens de bevindingen over de periode 1938-1939 en rekening gehouden met de loonsverhoging van 60 pCt., moet 1 pCt. van de loonen jaarlijks en normaal aan het Nationaal Fonds 27 miljoen frank aan ontvangsten bezorgen.

Er wordt voorzien dat, mocht 1 pCt. van de loonen, als grondslag voor de inning van de verzekeringsbijdragen, geen fr 27.000.000 bereiken, de Staat aan het Nationaal Fonds, aan het einde van een boekjaar, de helft van het verschil tusschen dit bedrag en het met 1 pCt. van de loonen bereikte bedrag zou storten.

Mocht, daarentegen, met 1 pCt. van de loonen meer dan fr 27.000.000 bereikt worden, dan zou de helft van het verschil tusschen dit bedrag en het met 1 pCt. van de loonen bereikte bedrag door het Nationaal Fonds aan den Staat gestort worden.

Het leek evenwel geraden geen beroep op de toepassing van bedoelde bepalingen te doen ingeval het vorenbedoeld verschil, in meer of in minder, beneden fr 1.000.000 mocht blijven.

Deze maatregel is noodig wegens de bestaande onzekerheid ten aanzien van den toekomstigen omvang van de loonen, die met de ontvangsten van het Nationaal Fonds in rechtstreeksch verband staat.

Hij is een gepast verbeterend middel voor het geval dat de huidige ramingen in den eenen of den anderen zin onjuist mochten blijken.

De uitvoering van deze besluitwet zal aanzienlijke nieuwe uitgaven vergen. De jaarlijksche lasten worden op 926,9 miljoen geraamd; in 1939, laatste jaar vóór den oorlog, bereikten zij 309,9 miljoen; zij zullen dus verdrievoudigd zijn.

De voorziene omslag van de 926,9 miljoen is als volgt: 17,5 miljoen, opbrengst van de kapitalisatie: renten en renteaanvullingen, 651,5 miljoen ten laste van den Staat en 257,9 miljoen ten laste van het Nationaal Fonds, dat bovendien den last zal te dragen hebben van het verzekeren van den op 54 miljoen per jaar geraamden kapitalisatiedienst.

In 1939 bereikten die lasten onderscheidenlijk nagenoeg 161 miljoen voor den Staat en 138,2 miljoen voor het Nationaal Fonds; de verhooging van de uitgaven zal dus voor het grootste deel ten laste van den Staat vallen, wat gemakkelijk is te begrijpen, als men nagaat dat het bedrag van de bijdragen dat het Nationaal Fonds er toe in staat moet stellen zooals voorheen in te staan voor den dienst van de ouderdomsverzekering, evenals voor dien van de invaliditeitsverzekering, onveranderd is gebleven: 11 pCt. van de loonen; sinds 1939 is het peil van de loonen weliswaar verhoogd, maar daarentegen ondergaat; het aantal arbeiders jammer genoeg een zeer merkelijke vermindering.

De Natie zal van ganscher harte de nieuwe aanzienlijke lasten aanvaarden die uit de uitvoering van deze besluitwet zullen voortspruiten; zij zal gelukkig zijn op doeltreffende wijze te kunnen medewerken aan de verbetering van den stoffelijken toestand der oude mijnwerkers, die door hun lastigen en gevaarlijken arbeid 's lands economie in ruime mate steunen.

Het is te hopen dat het vooruitzicht op een hoog pensioen de aanwerving voor de ondergrondse mijnwerkers zal vergemakkelijken; dit is trouwens een der voornaamste zorgen van de Regeering.

Gelet op de wet van 20 Maart 1945, waarbij aan den Koning voor een beperkten duur buitengewone machten worden toegekend; — Herzien de bij het koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeschakelde wetten betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers; — Herzien de wet van 18 Juli 1938 betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers; — Herzien de besluiten van de Secretarissen-generaal dd. 23 Augustus 1941, 25 Augustus 1941, 18 Februari 1943 en 27 Februari 1943, betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers; — Gelet op de besluitwet van 10 Januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers; — Overwegende dat het noodig en spoedeischend is de verbeteringen te verwezenlijken in het pensioenstelsel van de mijnwerkers zooals aangekondigd bij voormelde besluitwet van 10 Januari 1945; — Op de voordracht van den Eerste-Minister, Minister van het Steenkoolwezen, en van den Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, en op adviezen van de in Raad vergaderde Ministers, — Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. — De bepalingen der bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeschakelde wetten en de latere wetsbepalingen betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers zijn gewijzigd en aangevuld als volgt:

Artikel 5. Dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst:

« Voor de in de koolmijnen tewerkgestelde ondergrondse arbeiders, zijn de verzekeringsbijdragen

bepaald op 29,5 pCt. van de loonen, zegge 21,5 pCt. ten laste van de werkgevers en 8 pCt. ten laste van de arbeiders.

» Voor de overige arbeiders zijn ze bepaald op 25,5 pCt. der loonen, zegge 17,5 pCt. ten laste van de werkgevers en 8 pCt. ten laste van de arbeiders.

» Onder voorbehoud van een inhouding bestemd om de bestuurskosten van het Nationaal Fonds te dekken, wordt het product der bijdragen verdeeld overeenkomstig de voorschriften van artikel 2 van de besluitwet van 10 Januari 1945, betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers.

» In afwijking van voorgaande bepalingen, zijn de verzekeringsbijdragen te innen op de loonen toegekend aan de afgevaardigden bij de mijninspectie beperkt tot die welke vereischt zijn voor de ouderdoms- en overlevingsverzekeringen en de verzekering tegen ziekte en invaliditeit, zegge 15 pCt., waarvan 8 pCt. ten laste van den werkgever en 7 pCt. ten laste van den arbeider. »

Artikel 7. Dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst :

« Elk bedrijfshoofd, dat gedurende gelijk welk tijdsbestek een arbeider heeft te werk gesteld, is verplicht de stortingen betreffende dien termijn te doen.

» Met het oog op deze bepalingen, wordt aanzien als te werk gesteld, de arbeider die het genot heeft van een vergoeding wegens ziekte krachtens de besluitwet van 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Door het betalend organisme wordt ten laste van den verzekerde een bijdrage van 8 pCt. ingehouden op het bedrag van de bij toepassing van bedoeld besluit wegens ziekte aan den belanghebbende betaalde vergoeding.

» In geval van tijdelijke staking van den arbeid, tengevolge van een arbeidsongeval, en tot het oogenblik dat de verzekeringsplichtige den arbeid heeft hernomen bij een werkgever, wordt het bedrag der persoonlijke storting geheven op de vergoeding die krachtens de wetten betreffende de vergoeding der schade voortvloeiende uit de arbeidsongevallen, aan den verzekeringsplichtige wordt uitgekeerd.

» De werkgeversbijdrage is gedurende dien termijn verschuldigd door den patroon, die de schade door het ongeval veroorzaakt moet herstellen.

» In afwijking van de voorschriften van artikel 5 van deze wet, is het bedrag van de op de vergoedingen wegens arbeidsongevallen te innen bijdragen gebracht tot op 11 pCt., waarvan 6,5 pCt. ten laste van het bedrijfshoofd en 4,5 pCt. ten laste van den door het ongeval getroffen arbeider.

» De storting van den arbeider wordt op zijn loon of, in voorkomend geval, op de vergoeding wegens arbeidsongeval door den werkgever bij elke uitbetaling ingehouden.

» Zoo de werkgever voor de betaling van gezegde vergoedingen wegens arbeidsongeval een overeenkomst heeft gesloten met een erkende verzekerings-

inrichting, is die inrichting verplicht de inhoudingen van de persoonlijke stortingen te doen op de uitgekeerde vergoeding en het bedrag daarvan maandelijks aan den werkgever te doen toekomen.

» Op de patroons- en persoonlijke bijdragen geïnd op de vergoedingen wegens arbeidsongevallen, wordt gedurende een termijn van ten hoogste twaalf maanden het bedrag afgehouden van de bij artikel 12 van deze wet bepaalde sommen, voor de vestiging van de mijnwerkersrente bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas.

» Bij het verstrijken van bovenvermelden termijn van twaalf maanden, worden de patroons- en de persoonlijke bijdragen geïnd op de vergoeding wegens arbeidsongevallen, in hun geheel gestort op een individueele rekening op naam van den betrokkene geopend bij bedoelde Algemeene Kas, bij toepassing van de algemeene wet op de pensioenen.

» Met het oog op deze afhouding, is ieder bedrijfs- hoofd verplicht in het werkplaatsreglement van zijn inrichting een bijkomende bepaling in het arbeidscontract in te lasseschen, waarbij de voorwaarden worden vastgesteld waaronder bedoelde inhouding overeenkomstig de bepalingen van deze wet dient gedaan. »

Artikel 9. 2° van dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst :

« 2° Bovendien ten laste van den Staat :

» a) op een tijdelijken ouderdomsrentetoeslag ten bate van de arbeiders en de weduwen;

» b) op een tijdelijken weduwenrentetoeslag;

» c) op een extrapensioen ten bate van de arbeiders en de weduwen. »

Artikel 12. Dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst :

« Het bedrag der kapitalisatiestortingen is bepaald op 2 pCt. der loonen.

» Bedoelde bepaling is echter slechts van toepassing met ingang van den datum van de inwerkingtreding van artikel 9 van de besluitwet van 10 Januari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers.

» Tot op bewusten datum blijft de tekst van artikel 12 van de bij het koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeschakelde wetten van toepassing. »

Artikel 15bis. Dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst :

« Wanneer 1 pCt. der loonen die tot grondslag dienen voor de inning van de bij artikel 5 van deze wet voorziene verzekeringsbijdrage geen fr 27.000.000 bedraagt aan het einde van een dienstjaar, stort de Staat ten bate van het Nationaal Fonds de helft van het verschil tusschen dit bedrag en het door 1 pCt. der loonen bereikte totaal.

» Wanneer daarentegen 1 pCt. van bedoelde loonen fr 27.000.000 overschrijdt, dan wordt de helft van het verschil tusschen dit bedrag en het door 1 pCt. der

loon bereikte totaal ten bate van den Staat door het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers gestort.

» Bedoelde bepaling is slechts van toepassing op de bijdragen betreffende de ouderdomsverzekering en de invaliditeitsverzekering, zegge 11 pCt. der loonen.

» De bij dit artikel voorziene bepalingen zijn echter niet van toepassing wanneer het verschil in minder of in meer, tusschen *fr* 27.000.000 en het bedrag der som overeenkomend met 1 pCt. der loonen, minder dan *fr* 1.000.000 bedraagt. »

Artikel 21. In alinea 2 zijn de woorden « Tabel II » vervangen door de woorden « Tabel IIbis ».

Alinea 6 van dit artikel is vervangen door onderstaande bepalingen :

« Wanneer het pensioen, met inbegrip van de rente, de aanvullende rente en den rentebijslag geen *fr* 1.344 bedraagt of *fr* 1.920, zoo het er gaat om een weduwe wier echtgenoot ten minste dertig jaar dienst heeft, dan wordt het ten laste van het Nationaal Fonds aangevuld, door een extra-pensioen tot beloop van bewuste bedragen.

» Het pensioen wordt aangevuld ten beloope van *fr* 4.200 voor de betrokkenen die den leeftijd van vijf en vijftig jaar hebben bereikt; dit supplement valt ten laste van den Staat ten beloope van de twee derden en ten laste van het Nationaal Fonds ten beloope van één derde. »

Alinea's 10 en 11 zijn vervangen door onderstaande bepalingen :

« Wat de weduwen van vreemde nationaliteit betreft, worden bovenbedoelde bedragen van *fr* 1.344, *fr* 1.920 en *fr* 4.200 teruggebracht onderscheidenlijk op *fr* 480, *fr* 1.056 en *fr* 2.016. »

Artikel 21bis. In alinea 1 is « *fr* 840 » vervangen door « *fr* 1.344 ».

In alinea 2 van dit artikel is « *fr* 300 » vervangen door « *fr* 480 ».

Onderstaande tekst is toegevoegd *in fine* van bedoeld artikel 21bis, waarvan hij de laatste alinea uitmaakt :

« De betrokkenen die den leeftijd van vijf en vijftig jaar bereikt hebben, bekomen een vergoeding die gelijk staat met het verschil tusschen *fr* 4.200 en *fr* 1.344 of met het verschil tusschen *fr* 4.200 en het bedrag van het pensioen dat hun wordt toegekend bij toepassing van de algemeene wet der pensioenen, bijaldien dit pensioen meer dan *fr* 1.344 bedraagt.

» Het bedrag van dit verschil valt ten laste van den Staat ten beloope van twee derden en ten laste van het Nationaal Pensioenfonds ten beloope van één derde. »

Artikel 21ter. In alinea 1 zijn de woorden « artikels 21 en 21bis » vervangen door de woorden « artikels 21, 21bis en 21quater ».

In alinea 2 zijn de woorden « artikel 21 alsmede bij artikel 21bis » vervangen door de woorden « artikels 21, 21bis en 21quater », en de woorden « bij arti-

kel 21 voorziene » door de woorden « bij bedoelde artikels voorziene ».

Artikel 21quater. Onderstaande nieuwe alinea is bijgevoegd *in fine* van de eerste alinea :

« De betrokkenen die den leeftijd van vijf en vijftig jaar bereikt hebben, genieten een vergoeding die gelijk staat met het verschil tusschen *fr* 1.344 of *fr* 1.920 en *fr* 4.200 of die gelijk staat met het verschil tusschen *fr* 4.200 en het bedrag van het pensioen dat hun wordt toegekend bij toepassing van de algemeene wet op de pensioenen, bijaldien bedoelde pensioenen meer bedraagt dan *fr* 1.344 of *fr* 1.920.

» Het bedrag van dit verschil valt ten laste van den Staat ten beloope van twee derden en ten laste van het Nationaal Pensioenfonds ten beloope van één derde. »

De bepalingen van alinea 5 zijn ingetrokken.

Artikel 22. Dit artikel is vervangen door onderstaande bepalingen :

« Jaarlijks wordt ten bate van de kinderen beneden zestien jaar, die werkelijk ten laste van den verzekerde waren, een vergoeding toegekend waarvan het bedrag bepaald is op :

- » *fr* 1.008 voor ieder der eerste vier kinderen;
- » *fr* 1.152 per kind wanneer er vijf kinderen zijn;
- » *fr* 1.296 per kind wanneer er zes kinderen zijn;
- » *fr* 1.440 per kind wanneer er zeven kinderen zijn;
- » *fr* 1.584 per kind wanneer er acht kinderen en meer zijn.

» Zij wordt uitbetaald aan de weduwe of eventueel aan den persoon of aan de instelling die den last van de kinderen op zich neemt.

» Zij valt ten laste van den Staat ten beloope van één derde en ten laste van het Nationaal Pensioenfonds ten beloope van twee derden.

» Bewuste vergoeding komt niet in aanmerking voor het berekenen van het bij artikelen 21, 21bis, 21ter, 21quater, 24, 25, 29 en 30 voorziene bedrag van het weduwepensioen. »

Artikel 23. « *fr* 1.320 » is vervangen door « *fr* 1.584 ».

Artikel 24. Alinea 1 is aangevuld door onderstaande bepalingen :

« De weduwe van een mijnwerker, waarop de eene of andere wet betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers toepasselijk was, geniet op den vollen leeftijd van zestig jaar, ter vervanging van het weduwepensioen, den rentetoeslag ten laste van... »

Alinea's 2 en 3 zijn vervangen door onderstaanden tekst :

« Er wordt haar een supplement verleend om het pensioen op te voeren tot een bedrag gelijk met 50 pCt. van het bedrag van het pensioen dat haar echtgenoot ontving bij dezes afsterven; indien de gepensioneerde echtgenoot nog werkte op het oogenblik van zijn overlijden, dient het pensioen van den

niet meer werkenden gepensionneerden in beschouwing genomen.

» Bedoeld supplement valt ten laste van den Staat ten beloope van 80 pCt. en van het Nationaal Pensioenfonds ten beloope van 20 pCt. »

Alinea 5 is vervangen door onderstaanden tekst :

« Het verleenen van het in dit artikel voorziene pensioen is afhankelijk van volgende voorwaarden :

» 1° dat de echtgenoot overleden is, wanneer hij reeds was gepensionneerd of dat hij de voorwaarden vervulde om het ouderdompensioen te bekomen;

» 2° dat de weduwe, zelfs door opvolgende huwelijken, met een mijnwerker gedurende ten minste tien jaar is gehuwd geweest. »

Alinea 6. De woorden « ingeval zij terug weduwe wordt » zijn vervangen door « bij ontbinding van het nieuwe huwelijk ».

Alinea 7 is vervangen door onderstaanden tekst :

« Voor de weduwen van vreemde nationaliteit, die de voordeelen ten laste van den Staat niet mogen genieten, wordt het pensioen gebracht op *fr* 3.264, indien het pensioen van den echtgenoot geen *fr* 6.528 bereikte. Dit supplement komt ten laste van het Nationaal Pensioenfonds. »

Alinea's 8 en 9 zijn ingetrokken.

Artikel 25. De eerste alinea is vervangen door onderstaanden tekst :

« De weduwe van een vóór zijn toelating tot het pensioen overleden mijnwerker mag, wanneer zij den leeftijd van zestig jaar bereikt, ter vervanging van een overlevingspensioen, aanspraak maken op een pensioen dat, benevens de renten en de rentetoelagen ten laste van den Staat, zooals voorzien in de tabellen I-D en II van deze wet, een supplement zou behelzen waarbij hetzelfde opgevoerd wordt tot een bedrag gelijkstaande met 50 pCt. van het ouderdompensioen zooals voorzien voor den mijnwerker die niet meer werkt, berekend op grond van de door den echtgenoot volbrachte diensten in de mijn, onder navolgende drievoudige voorwaarden :

» 1° dat de echtgenoot minstens gedurende dertig jaar werkzaam was in aan de wet onderworpen nijverheidsbedrijven;

» 2° dat de echtgenoot, op het oogenblik van het overlijden, werkzaam was in aan de wet onderworpen nijverheidsbedrijven, of gerechtigd op een invaliditeitspensioen verleend krachtens de wet dd. 30 December 1924 of deze wet of afgedankt tengevolge van de economische crisis of van het opgeven van het bedrijf waarin hij werkte;

» 3° dat de weduwe, zelfs door opvolgende huwelijken, gedurende minstens tien jaar met een mijnwerker is gehuwd geweest.

» Het supplement valt ten laste van den Staat ten beloope van 80 pCt. en ten beloope van 20 pCt. ten laste van het Nationaal Pensioenfonds. »

In alinea 5 zijn de woorden « in geval van nieuw weduwschap » vervangen door « bij ontbinding van het nieuw huwelijk ».

Artikel 27. Alinea 1, 2°, is vervangen door onderstaanden tekst :

« 2° een supplement dat het pensioen opvoert tot 50 pCt. van het bedrag van het pensioen dat de echtgenoot bij zijn overlijden genoot.

» Dit supplement valt ten laste van den Staat ten beloope van 80 pCt. en ten laste van het Nationaal Fonds ten beloope van 20 pCt. »

In de derde alinea zijn de woorden « ingeval ze opnieuw weduwe worden » vervangen door « bij ontbinding van het nieuw huwelijk ».

Artikel 27bis. Alinea's 2 en 3 zijn door de onderstaande bepalingen vervangen :

« Wanneer zij tot een van voormelde gevallen van uitsluiting behooren, mogen zij slechts aanspraak maken op de renten voortgebracht door de stortingen van hun echtgenoot en door hun eigen stortingen, alsmede op den rentebijslag ten laste van den Staat, voorzien bij de bij de wet gevoegde tabel I, en op het extra-pensioen ten laste van den Staat, voorzien bij bovenvermelde artikels. »

Artikel 27ter. Onderstaande bepaling is *in fine* van artikel 27bis toegevoegd en maakt artikel 27ter uit :

« De weduwen die vóór het in werking treden van dit besluit tot het voordeel van artikelen 24, 25 of 27 toegelaten zijn, mogen, voor het berekenen van hun pensioen, de door den echtgenoot volbrachte diensten, waarmede op het oogenblik van hun oppensioenstelling geen rekening werd gehouden, doen in aanmerking komen.

» Het bewijs van deze diensten moet door den belanghebbende geleverd worden; het getuigenbewijs is evenwel niet toegelaten. »

Artikel 28. Onderstaande bepaling is *in fine* aan de eerste alinea toegevoegd :

« Het pensioen van hierboven bedoelde weduwen wordt op *fr* 4.200 gebracht wanneer zij den leeftijd van vijf en vijftig jaar bereiken. Het supplement valt ten beloope van de twee derden ten laste van den Staat en ten beloope van één derde ten laste van het Nationaal Fonds. »

Het artikel is aangevuld door onderstaande bepaling, die de derde alinea uitmaakt :

« De weduwen van de krachtens artikel 39 op grondslag van twinting tot negen en twintig dienstjaren gepensionneerde arbeiders, worden toegelaten tot het genot van de bij dit artikel voorziene voordeelen. »

Artikel 29. In de eerste alinea is « *fr* 1.200 » vervangen door « *fr* 1.920 ».

De eerste alinea is aangevuld door onderstaande bepaling :

« Wanneer de weduwe den leeftijd van vijf en vijftig jaar bereikt, wordt de vergoeding op *fr* 4.200

gebracht. Het supplement valt ten laste van den Staat ten beloope van de twee derden en ten beloope van één derde ten laste van het Nationaal Fonds. »

Alinea 8 is door onderstaanden tekst vervangen :

« De bij dit artikel voorziene voordeelen worden ontzegd aan de weduwe die een ouderdomspensioen geniet bij toepassing van de algemeene pensioenwet.

» Wanneer dit laatste pensioen echter geen *fr* 4.200 bereikt, wordt het tot dit bedrag, ten laste van het Nationaal Fonds, opgevoerd. »

Artikel 30. Alinea's 1 tot 7 zijn door onderstaande bepalingen vervangen :

« De weduwen die een overlevingspensioen genieten bij toepassing van de wet dd. 30 December 1924 ontvangen, ter vervanging van dit pensioen, de bij artikel 21 voorziene voordeelen, onder de bij dit artikel vastgestelde voorwaarden.

» Bij het overlijden van hun man, genieten de echtgenooten van de krachtens de wet dd. 30 Augustus 1924 gepensioneerde mijnwerkers, de bij de voorgaande alinea voorziene voordeelen. »

Artikel 30bis. Alinea's 2 en 3 zijn ingetrokken.

Artikel 31. Dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst :

« 1. Onverminderd de kapitalisatievoordeelen, heeft ieder gepensionneerd arbeider recht, ten laste van den Staat, op den in tabel I gevoegd bij deze wet, voorzienen ouderdomsrentebijslag.

» 2. Daarbij geniet hij een extra-pensioen, gelijk aan het verschil tusschen het in de volgende tabel aangeduid bedrag, dat met zijn geval overeenstemt, en de verschillende voordeelen die hem worden toegekend uit hoofde van de verplichte stortingen gedaan krachtens een der verzekeringswetten, de bij artikel 20 voorziene bijkomende rente uitgezonderd, maar eventueel er in begrepen de ouderdomsrente op vijf en zestig jaar gevestigd ten bate van de echtgenoot, krachtens stortingen door den echtgenoot onder het stelsel der wet van 30 December 1924 gedaan.

» 3. Gehuwde ondergrondse arbeiders, die niet meer werken *fr* 15.000

» Gehuwde bovengrondse arbeiders, die niet meer werken 12.300

» Ondergrondse arbeiders, die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn en niet meer werken 10.000

» Bovengrondse arbeiders, die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn en niet meer werken 8.200

» Dit supplement wordt respectievelijk verhoogd met *fr* 300, *fr* 150, *fr* 200 en *fr* 100 voor elk van bovenbedoelde categorieën, per dienstjaar boven de dertig jaar, door de belanghebbenden vóór hun oppensioentelling volbracht.

» Dit supplement wordt slechts toegekend aan de arbeiders van de kolenbedrijven en aan de arbeiders

die voor particuliere ondernemers in de kolenbedrijven werkzaam zijn.

» Het bij dit artikel voorziene supplement valt ten laste van den Staat ten beloope van 70 pCt. en ten beloope van 30 pCt. ten laste van het Nationaal Fonds.

» 5. De belanghebbenden die nog werkzaam zijn genieten, ten laste van het Nationaal Fonds, een extra-rente, die het geheel van het pensioen op *fr* 3.504 kan brengen, indien ze gehuwd zijn en op *fr* 2.400 indien ze ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden zijn.

» 6. De gepensioneerde aan wien zijn persoonlijke arbeid, welke er ook de aard van weze, niet meer dan *fr* 720 per maand op- of voortbrengt, wordt beschouwd als niet meer werkzaam. De raad van beheer van het Nationaal Fonds kan door een koninklijk besluit goedgekeurd reglement bedoeld bedrag van *fr* 720 wijzigen.

» 7. De bij dit artikel voorziene voordeelen worden verleend aan den arbeider die bewijst ten minste dertig jaar mijndienst te hebben verricht en die tot den wettelijken leeftijd, vereischt voor het pensioen, in de aan deze wet onderworpen ondernemingen werkzaam was, behoudens de bij artikelen 31bis, 33 en 34 van deze wet voorziene uitzonderingen.

» De leeftijd om gepensionneerd te worden is vastgesteld op volle zestig jaar; hij wordt op vijf en vijftig jaar gebracht voor den belanghebbende die minstens gedurende dertig jaar ondergrondsch en arbeid heeft verricht. Hij wordt insgelijks tot vijf en vijftig jaar verlaagd voor de ophaalmachinisten, die sedert ten minste dertig jaar dien specialen arbeid verrichten.

» 8. Nochtans mogen de verzekerden, die in den loop van de laatste tien jaren, welke aan den leeftijd van pensionneering voorafgaan, in één aan deze wet onderworpen nijverheidsbedrijf niet regelmatig werden gebezigd en die, tijdens deze periode, gedurende ten minste één jaar buiten vermelde nijverheidsbedrijven een ander ambacht of een ander beroep hebben uitgeoefend of onverschillig welke bedrijvigheid hebben beoefend, geen aanspraak maken op het genot van de bij de bepalingen van dit artikel voorziene voordeelen, tenzij zij voldoen aan de bij een koninklijk besluit te bepalen vereischten.

» 9. Voor de arbeiders van vreemde nationaliteit die op de voordeelen ten laste van den Staat geen aanspraak kunnen maken, zijn bovenvermelde bedragen van *fr* 15.000, *fr* 12.300, *fr* 10.000, *fr* 8.200, *fr* 3.504 en *fr* 2.400 onderscheidenlijk tot op *fr* 4.800, *fr* 4.000, *fr* 3.200, *fr* 2.660, *fr* 1.350 en *fr* 1.050 teruggebracht.

» 10. Anderdeels zijn de bedragen van *fr* 300, *fr* 150, *fr* 200 en *fr* 100 onderscheidenlijk tot op *fr* 90, *fr* 45, *fr* 60 en *fr* 30 teruggebracht en komen zij ten laste van het Nationaal Fonds. »

Artikel 31bis. Dit artikel is vervangen door onderstaanden tekst :

« In afwijking van de voorschriften voorzien bij het voorgaand artikel, kan de arbeider onmiddellijk het genot van het pensioen verkrijgen zodra hij dertig jaar ondergrondse arbeid heeft verricht, om het even welke zijn leeftijd zij.

» Dit vervroegd pensioen valt heelemaal ten laste van den Staat.

» Het wordt den belanghebbende onttrokken zoo hij nog werkt in den zin van de voorschriften van alinea 6 van voorgaand artikel.

» Het wordt hem teruggeschonken wanneer zijn werk hem minder dan *fr* 720 per maand opbrengt.

» Wanneer de belanghebbenden, die het bij dit artikel voorzien vervroegd pensioen genieten, den leeftijd van vijf en vijftig jaar bereiken, ontvangen zij ambtshalve, ter vervanging van dit voordeel, het bij voorgaand artikel voorzien normaal ouderdomspensioen, met inbegrip van de renten en de aanvullende rente, alsmede het supplement ten laste van het Nationaal Pensioenfonds en van den Staat.

» Voor de belanghebbenden die de gelegenheid voor hun vervroegde oppensioenstelling niet te baat nemen en die verder ondergrondse mijnarbeid blijven verrichten, wordt het bij de derde alinea van voorgaand artikel voorzien pensioen met *fr* 700 vermeerderd voor de gehuwden en met *fr* 460 voor de ongehuwden, weduwnaars of uit den echt gescheidenen, voor ieder jaar volbrachten ondergrondse mijn dienst vóór den leeftijd van vijf en vijftig jaar en na 31 December 1944.

» De bedragen van *fr* 700 en *fr* 460 worden onderscheidenlijk op *fr* 1.300 en *fr* 860 gebracht, indien de betrokkenen bedoelde diensten vervuld hebben in hoedanigheid van kolenhouwer of steenhouwer.

» De met de mijnwerkers gelijkgestelde arbeiders, andere dan die der particuliere ondernemers in ondergrondse mijnarbeid tewerkgesteld, hebben geen recht op het genot van dit artikel. »

Artikel 31^{ter}. Dit artikel is ingetrokken.

Artikel 32. Alinea's 1 tot 9 zijn vervangen door onderstaanden tekst :

« Ieder mijnwerker die onder de wet van 30 December 1924 of onder deze wet viel en het einde van de periode van primaire ongeschiktheid tot werken, voorzien bij artikel 68 van het koninklijk besluit van 21 Maart 1945, genomen in uitvoering van de besluit-wet dd. 28 December 1944 betreffende de verplichte verzekering in geval van ziekte of van invaliditeit heeft bereikt, heeft recht op een invaliditeitspensioen, zoo hij het werk heeft moeten verlaten naar aanleiding van een ziekte die een ongeschiktheid om normaal te werken in de aan de wet onderworpen nijverheid heeft tot gevolg gehad.

» Het jaarbedrag van het invaliditeitspensioen wordt voor de gehuwde invaliden vastgesteld op een bedrag gelijk aan driehonderdmaal de helft van het dagloon, zonder *fr* 13.500 te mogen overschrijden.

Laatstbedoeld bedrag wordt echter met *fr* 75 per dienstjaar boven de tien jaar verhoogd.

» Dit bedrag wordt voor de ongehuwden, weduwnaars en uit den echt gescheidenen met een derde verminderd zoo zij geen kinderen beneden de zestien jaar te hunnen laste hebben.

» Het wordt met de helft verminderd wanneer de verzekerde die ongehuwd, weduwnaar of uit den echt gescheiden is en geen kinderen beneden de zestien jaar ten laste heeft, in een hospitaal ondergebracht is of geïnterneerd.

» Om het dagloon te berekenen wordt er rekening gehouden met de werkelijke bezoldiging van elk van de laatste vier weken, eventueel vermeerderd met een fictief loon dat overeenstemt met de dagen van ziekte of onvrijwillige werkloosheid in den loop van deze weken ondergaan.

» Wat betreft de invaliden die op een datum vóór 1 Februari 1945 reeds gerechtigd waren op het invaliditeitspensioen, zal het jaarlijksche pensioen gelijk zijn aan driehonderd maal de helft van het op 1 Februari 1945 voor de arbeiders van dezelfde beroepscategorie erkend loon, zonder dat het *fr* 13.500 per jaar mag overschrijden.

» Het invaliditeitspensioen valt ten beloope van de twee derden ten laste van den Staat en ten beloope van één derde ten laste van het Nationaal Fonds.

» Artikel 2 van deze wet is niet meer toepasselijk op de invaliden. »

Alinea 10 wordt bij den aanvang aangevuld en gewijzigd als volgt :

« Wat de belanghebbenden betreft die gedurende hun loopbaan buiten de aan deze wet onderworpen nijverheidstakken ten minste één jaar arbeid hebben verricht, wordt het bij dit artikel voorziene pensioen evenwel... »

Alinea 16 is door den onderstaanden tekst vervangen :

« Wanneer de arbeider beurtelings in de Belgische mijnen en in de mijnen gelegen in een land waarmee België op het stuk van mijnwerkerspensioen een wederkeerige conventie heeft afgesloten, gewerkt heeft, komen zijn diensten verricht in dit land in aanmerking voor het staven van vorenvermelde dienstminima.

» Het bedrag van het aan dien arbeider verschuldigd pensioen wordt tijdelijk vastgesteld in verband met het geheel van de in Belgische mijnen en in die van de genoemde landen volbrachte dienstitijden, in afwachting dat de omslag van de lasten door een internationale conventie met de betrokken landen kan geregeld worden. »

Onderstaande tekst is *in fine* bij alinea 19 gevoegd :

« Het kan slechts worden toegestaan met ingang van den eersten dag der maand volgende op die waarin de belanghebbende zijn recht op het genot van een vergoeding voor primaire ongeschiktheid tot

werken, voorzien bij artikel 68 van het koninklijk besluit genomen in uitvoering van de besluitwet van 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, heeft uitgeput. »

In alinea 20 wordt het getal « 450 » vervangen door « 720 ».

In alinea 21 wordt het getal « 450 » vervangen door « 720 ».

In alinea 22 wordt het getal « 450 » vervangen door « 720 ».

Alinea 27 is door onderstaanden tekst vervangen :
« Het invaliditeitspensioen wordt ingetrokken voor den belanghebbende die, bij toepassing van de algemeene pensioenwet, tot het genot van het ouderdomspensioen wordt toegelaten. »

Alinea's 29 en 30 zijn ingetrokken.

Alinea 31 is vervangen door onderstaanden tekst :
« Het genot van het invaliditeitspensioen wordt slechts toegekend wanneer de arbeider ten minste honderd vijftig dagen arbeid heeft verstrekt tijdens het jaar dat voorafging aan de ziekte die de invaliditeit tot gevolg heeft gehad of tijdens het jaar dat voorafging aan zijn werkelijke staking van het werk in de mijn. »

Artikel 34. In alinea 1 zijn de woorden « bij artikel 31 » vervangen door « bij artikelen 31 of 36 » en de woorden « dit artikel » door « die artikelen ».

Onderstaande tekst is bij alinea 1 *in fine* gevoegd :
« Wat de belanghebbenden betreft die wegens een arbeidsongeval der mijnarbeid hebben moeten stopzetten, wordt het pensioen, dat hun in uitvoering van dit artikel kan worden toegekend, in voorkomend geval, in de noodige mate om al de hun ingevolge deze wet en ingevolge de wetgeving betreffende de vergoeding der schade voortspuitende uit arbeidsongevallen uitgekeerde voordeelen vast te stellen, herleid tot het bedrag van het jaarlijksch loon dat aan de belanghebbenden, tijdens het aan het ongeval voorafgaande jaar, werd uitbetaald.

» Voor de belanghebbenden die in uitvoering van dit artikel vóór 1 Januari 1945 op een pensioen gerechtigd waren, dient in aanmerking genomen het loon dat op 1 Januari 1945 voor de arbeiders van dezelfde beroeps categorie vastgesteld is. »

Artikel 36. Dit artikel is door onderstaanden tekst vervangen :

« 1. Ieder arbeider, die aan de wet van 30 December 1924 of aan deze wet was onderworpen, mag, indien hij het bewijs van minstens twintig jaar werkelijken arbeid in de onder de wet vallende bedrijven levert, onderscheidenlijk op den leeftijd van zestig jaar en van vijf en vijftig jaar, zijn rechten laten gelden op de uitbetaling van de voordeelen die uit de bij artikel 14 voorziene capitalisatie voortvloeien.

2. Hij geniet bovendien den ouderdomsrentebijslag ten laste van den Staat, zooals voorzien in de bij deze wet gevoegde tabel I.

» 3. Wanneer het pensioen al de voordeelen omvat, die hem krachtens een verplichte verzekeringswet worden verleend, het op onderstaande tabel aan-

gegeven bedrag niet bereikt, wordt het door een supplement voor rekening van den Staat ten beloope van 70 pCt. en voor rekening van het Nationaal Fonds ten beloope van 30 pCt. op dit bedrag gebracht.

» 4. Gehuwde belanghebbenden, ondergrondse arbeiders die niet meer werken : *fr* 11.000 plus *fr* 300 per dienstjaar boven de twintig.

» 5. Gehuwde belanghebbenden, bovengrondse arbeiders, die niet meer werken : *fr* 10.000 plus *fr* 150 per dienstjaar boven de twintig.

» 6. Belanghebbenden vrijgezellen, weduwnaars of uit den echt gescheiden ondergrondse arbeiders, die niet meer werken : *fr* 7.320 plus *fr* 200 per dienstjaar boven de twintig.

» 7. Belanghebbenden, vrijgezellen, weduwnaars of uit den echt gescheiden bovengrondse arbeiders, die niet meer werken : *fr* 6.600 plus *fr* 100 per dienstjaar boven de twintig.

» 8. Ten aanzien van de belanghebbenden die tot een vreemde nationaliteit behooren, wordt het gewaarborgd pensioen tot 30 pCt. van bovenopgegeven bedragen herleid; dit pensioen valt ten laste van het Nationaal Fonds.

» 9. De nog arbeidende belanghebbenden genieten een beperkt pensioen, waarvan het ten laste van het Nationaal Fonds gewaarborgd minimum op een bedrag bepaald wordt dat gelijk is aan het product van het totaal aantal dienstjaren vermenigvuldigd met *fr* 115 voor de ondergrondse of bovengrondse gehuwde arbeiders en met *fr* 80 voor de ondergrondse of bovengrondse ongehuwde arbeiders, weduwnaars of uit den echt gescheidenen.

» 10. Ten aanzien van de belanghebbenden die tot een vreemde nationaliteit behooren, worden bovenvoorzien bedragen van « *fr* 115 » en « *fr* 80 » onderscheidenlijk tot op *fr* 45 en *fr* 35 teruggebracht.

» 11. De niet meer arbeidende belanghebbenden, gepensionneerd als ondergrondse arbeiders bij toepassing van dit artikel, die bewijzen insgelijks te hebben gewerkt aan de oppervlakte in de aan de wet onderworpen bedrijven, bekomen daarenboven van den leeftijd van zestig jaar af, een extra-pensioen gelijk aan *fr* 150 of aan *fr* 100 voor elk jaar bovengrondsch dienst onderscheidenlijk, naar gelang zij hetzij gehuwd zijn, hetzij ongehuwd, weduwnaars of uit den echt gescheiden.

» Dit supplement valt ten laste van het Nationaal Fonds ten beloope van 30 pCt. en ten laste van den Staat ten beloope van 70 pCt.

» 12. Wat betreft de daarmee gelijkgestelde arbeiders, buiten de in artikel 1 van deze wet bedoelde werklieden van de private aannemers, bedraagt het totaal van de in aanmerking te nemen ondergrondse en bovengrondse dienstjaren voor het vaststellen van dit supplement ten hoogste dertig jaar.

» 13. Het voordeel van de bepalingen van dit artikel wordt slechts verleend op voorwaarde dat de belanghebbende werkte in aan deze wet onderworpen bedrijven gedurende minstens zes jaar, tijdens de

laatste tien jaar die den datum van het ophouden van het mijnwerk voorafgingen en dat dit werk geregeld en normaal werd uitgevoerd gedurende het jaar dat dit ophouden van het werk voorafging. »

Artikel 36*bis*. In alinea 4 is « *fr* 450 » door « *fr* 720 » vervangen.

Artikel 37. Bedoeld artikel is door onderstaanden tekst vervangen :

« De mijnwerkers die krachtens de bij koninklijk besluit van 30 Augustus 1920 samengeschakelde wetten of krachtens de wet van 30 December 1924 een pensioen genieten, ontvangen ter vervanging van dit pensioen het bij artikel 31 voorziene.

» Bovenbedoelde gepensioneerden, alsmede de reeds krachtens deze wet gepensioneerde belanghebbenden, mogen voor de vaststelling van hun pensioen de diensten laten gelden waarmee, op het oogenblik dat zij tot het pensioen werden toegelaten, geen rekening werd gehouden.

» Het bewijs aangaande vermelde diensten moet door den belanghebbende worden geleverd. »

Artikel 39. Dit artikel is door onderstaanden tekst vervangen :

« De wet van 9 April 1922 is ingetrokken; nochtans ontvangen de arbeiders die, krachtens de in uitvoering van bedoelde wet genomen bepalingen, de vergoeding genieten, ter vervanging van dit voordeel, het bij artikel 32 van deze wet voorzien pensioen. »

Artikel 39*ter*. Volgende bepaling is bij artikel 39*bis* gevoegd; zij zal artikel 39*ter* uitmaken :

« Wanneer het geval van twee echtgenooten, beiden in toepassing van deze wet voor ouderdom gepensionneerd, zich voordoet, wordt het tegemoetkomingsaandeel van den Staat in het vestigen van het pensioen slechts aan den echtgenoot verleend. Hetzelfde geldt voor twee echtgenooten, die beiden voor invaliditeit gepensionneerd zijn.

» Hetzelfde geldt eveneens wanneer het geval zich voordoet van twee echtgenooten die, bij toepassing van deze wet, gerechtigd zijn de eene op een ouderdomspensioen, de andere op een invaliditeitspensioen.

» Wanneer het geval zich voordoet van twee echtgenooten, waarvan de eene, bij toepassing van deze wet, en de andere bij toepassing van een andere verplichte verzekeringswet zijn gepensionneerd, wordt het tegemoetkomingsaandeel van den Staat in het pensioen slechts aan den echtgenoot verleend. »

Volgende bepaling is bij artikel 41*ter* gevoegd; zij zal artikel 41*quater* uitmaken :

« Worden, voor de toepassing van deze wet, aanzien als aan het werk in de Belgische mijnen, onder dezelfde voorwaarden als vóór den oorlog te zijn besteed :

» a) de termijn, tijdens welke een Belgische mijnwerker gedurende de periode die loopt van 1 September 1939 tot op den datum waarop hij gedemobiliseerd werd, in den dienst van het Belgisch leger of van een Geallieerd leger gemobiliseerd was;

» b) de termijn, tijdens welke een Belgische mijnwerker gedurende de periode die loopt van 10 Mei

1940 tot op den datum waarop hij in zijn haardstede is teruggekeerd, hetzij in Duitschland, hetzij in een door Duitschland gecontroleerd land, krijgsgevangene was;

» c) de termijn, tijdens welke een Belgische mijnwerker gedurende de periode die loopt van 7 Maart 1942, datum waarop de eerste Duitse verordening betreffende den verplichten arbeid van kracht werd, tot den datum waarop hij in zijn haardstede is teruggekeerd, voor verplichten arbeid hetzij naar Duitschland, hetzij naar een door Duitschland gecontroleerd land was gedeporteerd.

» De in dit artikel bedoelde betrokkenen dienen den duur van hun krijgsdienst, hun internering of hun deportatie op te geven en het bewijs er van te leveren. »

Artikel 55. Volgende bepalingen zijn aan alinea 1 toegevoegd :

« Hetzelfde voordeel wordt toegekend aan de verzekerden die als arbeiders van private aannemers gepensionneerd zijn en in onder de wet vallende bedrijven van om het even welken ondergrondschen of bovengrondschen de exploitatie aanbelangenden arbeid, tewerk zijn gesteld.

» De gepensionneerde weduwen van deze belanghebbenden genieten eveneens het bij dit artikel voorzien voordeel.

» De weduwen van de mijnwerkers die, behalve aan de leeftijdsvereischte, voldoen aan de voorwaarden om krachtens artikel 25 van deze wet te worden gepensionneerd, genieten het bij dit artikel voorzien voordeel.

» De arbeiders die op het in toepassing van artikel 31*bis* van deze wet vervroegd pensioen gerechtigd zijn, genieten ten laste van den Staat het bij dit artikel voorzien voordeel. »

Artikel 55*bis*. Een nieuw artikel is *in fine* van artikel 55 ingelascht; het maakt artikel 55*bis* uit :

« De levering van kolen waarover het gaat in artikel 55 is van dezelfde hoedanigheid als die van de door de mijnbedrijven aan hun arbeiders kosteloos verstrekte kolen.

» De door het Nationaal Fonds aan de mijnen te betalen prijs is die vastgesteld in de prijsstaten van het Belgisch steenkolenbureau voor den verkoop aan grossiers. »

Artikel 93. Volgende bepaling is achter alinea 1 ingelascht :

« Aan de tijdelijke geldigheid van de besluiten van 23 Augustus 1941, 25 Augustus 1941, 18 Februari 1943 en 27 Februari 1943 wordt een einde gesteld. »

De woorden « vermeerderd met 60 pCt. » zijn toegevoegd *in fine* van alinea 2.

Onderstaande bepaling is achter artikel 93 ingelascht; zij maakt artikel 93*bis* uit :

« Wanneer het bedrag van de voordeelen voorzien bij deze besluitwet minder mocht belooopen dan het bedrag der voordeelen welke de betrokkenen genoten op 31 Januari 1945, bij toepassing van de samengeschakelde wetten van 25 Augustus 1937, dan blijven

laatstbedoelde voordeelen voor hen verkregen en het verschil tusschen het vroegere bedrag en het nieuwe wordt hun uitgekeerd ten bezware van het Nationaal Fonds. »

Overgangsbepaling. — Onderstaande bepaling is achter artikel 94 ingelascht; zij maakt een nieuw artikel uit onder het hoofd « Overgangsbepaling » :

« Aan het Nationaal Pensioenfonds voor de mijnwerkers wordt ten bezware van den Staat een subsidie toegekend die gelijk staat met het verschil tusschen het totaal der arbeidersbijdragen die hadden moeten geïnd zijn op de loonen uitbetaald in den loop van de maand Januari 1945, in verband met de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers, en het bedrag der arbeidersbijdragen die werkelijk worden geïnd op bedoelde loonen.

» De vergoedingen wegens ziekte, die uitgekeerd werden door de koolmijnen tijdens het eerste kwartaal van 1945 ter voldoening aan de overeenkomst van 20 Mei 1920, worden teruggegeven aan de bedrijfs- hoofden door het Nationaal Pensioenfonds voor mijnwerkers.

» Een met het bedrag van bewuste teruggaven gelijkstaande subsidie wordt door den Staat aan bedoeld Nationaal Fonds verleend. »

Bijkomende bepaling. — In de bijkomende bepaling « 1.200 » door « 1.920 » vervangen.

Tabel I is vervangen door onderstaande tabel :

Ouderdomsrentebijlagen ten bezware van den Staat

A. — Gehuwde, ondergrondse arbeiders		B. — Gehuwde mannelijke bovengrondse arbeiders	
Geboortejaar	Rentebijslag	Geboortejaar	Rentebijslag
1877	3.520	1872	3.520
1878	3.520	1873	3.520
1879	3.520	1874	3.520
1880	3.410	1875	3.410
1881	3.410	1876	3.410
1882	3.300	1877	3.300
1883	3.300	1878	3.300
1884	3.190	1879	3.190
1885	3.190	1880	3.190
1886	3.080	1881	3.080
1887	2.970	1882	2.970
1888	2.860	1883	2.860
1889	2.860	1884	2.860
1890	2.860	1885	2.850
1891	2.750	1886	2.750
1892	2.640	1887	2.640
1893	2.640	1888	3.640
1894	2.530	1889	2.530
1895	2.530	1890	2.530
1896	2.430	1891	2.420
1897	2.310	1892	2.310
1898	2.200	1893	2.200
1899	2.090	1894	2.090
1900	1.980	1895	1.980
1901	1.980	1896	1.980
1902	1.870	1897	1.870
1903	1.760	1898	1.760
1904	1.650	1899	1.650
1905	1.540	1900	1.540
1906	1.430	1901	1.430
1907	1.320	1902	1.320
1908	1.210	1903	1.210
1909	990	1904	990
1910	880	1905	880
1911	770	1906	770
1912	660	1907	660
1913	550	1908	550
1914	440	1909	440
1915	330	1910	330
1916	220	1911	220
1917	110	1912	110

C. — Ongehuwde, weduwnaars of uit den echt gescheiden ondergrondse arbeiders		D. — Andere gerechtigden	
Geboortejaar	Rentebijslag	Geboortejaar	Rentebijslag
1877	2.310	1872	2.310
1878	2.310	1873	2.310
1879	2.310	1874	2.310
1880	2.200	1875	2.200
1881	2.200	1876	2.200
1882	2.090	1877	2.090
1883	2.090	1878	2.090
1884	1.980	1879	1.980
1885	1.980	1880	1.980
1886	1.870	1881	1.870
1887	1.760	1882	1.760
1888	1.650	1883	1.650
1889	1.650	1884	1.650
1890	1.650	1885	1.650
1891	1.540	1886	1.540
1892	1.430	1887	1.430
1893	1.430	1888	1.430
1894	1.320	1889	1.320
1895	1.320	1890	1.320
1896	1.210	1891	1.210
1897	1.100	1892	1.100
1898	990	1893	990
1899	880	1894	880
1900	770	1895	770
1901	770	1896	770
1902	660	1897	660
1903	550	1898	550
1904	440	1899	440
1905	330	1900	330
1906	220	1901	220
1907	110	1902	110

Tabel II is vervangen door onderstaande tabel :

Weduwenrentebijlagen ten bezware van den Staat

Geboortejaar van den verzekerde	Rentebijslag	Geboortejaar van den verzekerde	Rentebijslag
1867	594	1888	330
1868	594	1889	330
1869	594	1890	330
1870	594	1891	330
1871	594	1892	330
1872	594	1893	264
1873	528	1894	264
1874	528	1895	264
1875	528	1896	264
1876	528	1897	264
1877	528	1898	198
1878	462	1899	198
1879	462	1900	198
1880	462	1901	198
1881	462	1902	198
1882	462	1903	132
1883	396	1904	132
1884	396	1905	132
1885	396	1806	132
1886	396	1907	132
1887	306		

TABEL IIBIS

Weduwerrentebijlagen ten bezware van den Staat

Geboortejaar van den verzekerde	Rentebijslag	Geboortejaar van den verzekerde	Rentebijslag
1867	1.080	1888	600
1868	1.080	1889	600
1869	1.080	1890	600
1870	1.080	1891	600
1871	1.080	1892	600
1872	1.080	1893	480
1873	960	1894	480
1874	960	1895	480
1875	960	1896	480
1876	960	1897	480
1877	960	1898	360
1878	840	1899	360
1879	840	1900	360
1880	840	1901	360
1881	840	1902	360
1882	840	1903	240
1883	720	1904	240
1884	720	1905	240
1885	720	1906	240
1886	720	1907	240
1887	720		

Art. 2. — De regeering is er toe gemachtigd de bepalingen van deze besluitwet te coördineeren met die der bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengeschakelde wetten en met de latere wetsbepalingen betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers.

Art. 3. — Deze besluitwet treedt in werking op 1 Februari 1945.

Ministerieel besluit van 15 Mei 1945
houdende oprichting van den Bedrijfsraad van het Bont en Kleinvel (Staatsblad, 26 Mei 1945, bl. 3345).

Ministerieel besluit van 18 Mei 1945
tot wijziging van het ministerieel besluit dd. 26 Maart 1945, houdende oprichting van den Bedrijfsraad van den Handel in Textielgrondstoffen (Staatsblad, 26 Mei 1945, bl. 2346).

II. — GELD-, BANK- EN FINANCIËWEZEN

Besluit van den Regent van 1 April 1945
houdende verlenging van sommige termijnen voorzien bij het algemeen reglement betreffende 's Rijks comptabiliteit (Staatsblad, 4 Mei 1945, bl. 2863).

Besluit van 7 April 1945
Handlichting der hypothecaire inschrijvingen genomen tot zekerheid van de premiën verleend aan de bouwers en de koopers van goedkoopere woningen (Staatsblad, 6 Mei 1945, bl. 2912).

Ministerieel besluit van 7 Mei 1945
tot verlenging van den vervaltijd van de op de Nederlandsche markt uitgegeven Schatkistbiljetten (Staatsblad, 9 Mei 1945, bl. 2975).

Besluit van den Regent van 8 Mei 1945
betreffende de wisselcontrôle (Staatsblad, 16 Mei 1945, bl. 3087).

Gelet op de besluitwet van 6 October 1944, betreffende de wisselcontrôle, aangevuld bij de besluitwet van 16 Maart 1945; — Gelet op het besluit van 6 October 1944, tot oprichting van het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel; — Gelet op het besluit van 26 December 1944, houdende vaststelling van het bedrag der retributies, door het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel te heffen op de aan zijn tusschenkomst onderworpen verrichtingen; — Overwegende dat het noodig is de toepassing van overeenkomsten, welke tusschen België en de vreemde landen kunnen gesloten worden met het oog op de vrijmaking van de Belgische vermogens in het buitenland, te voorzien en de tusschenkomst van de Belgische overheidslichamen ten deze te coördineeren; — Op de voordracht van den Minister van Financiën, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel is belast met het doen van verificaties en contrôle en met het afleveren van goedkeuringen en machtigingen in al de gevallen waarin, met het oog op vrijmaking van Belgische vermogens in het buitenland, overeenkomsten of akkoorden gesloten tusschen België en de vreemde landen het vervullen van die formaliteiten voorschrijven.

Art. 2. — Het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel stelt, door middel van reglementen of instructies, de wijze van vrijmaking van de Belgische vermogens in het buitenland vast.

Art. 3. — Het vrijmaken van de Belgische vermogens in het buitenland, verricht door bemiddeling van het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel, geeft aanleiding tot betaling te zijnen behoeve van de bij besluit van 26 December 1944 voorziene retributie.

Het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel bepaalt de wijze van berekening van het bedrag dat aan heffing van de retributie onderworpen is, alsmede de wijze van betaling ervan.

Art. 4. — De Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Besluitwet van 18 Mei 1945
betreffende 'de ongewilde buitenbezitstelling van de effecten aan toonder, sedert 10 Mei 1940, ingetreden ten gevolge aan een door oorlogsfeiten of handelingen veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis (Staatsblad, 30 Mei 1945, bl. 3441).

VERSLAG AAN DEN REGENT

De besluitwet van 10 Januari 1941 inzake de door den vijand genomen maatregelen houdende ontheffing uit het bezit, bepaalt, in artikel 2: zijn « nietig en van geener waarde alle daden houdende beschikking op pandgeving van roerende of onroerende goederen welke sinds 10 Mei 1940 vanwege den vijand het voorwerp zijn geweest van verbeurdverklaring, beslaglegging, gedwongen verkoop of van gelijk welke andere maatregelen welke het privaat eigendom aantasten ». En artikel 3 bepaalt: « Van elken bezitter kunnen de onder artikelen 1 en 2 bedoelde goederen worden teruggeëischt zonder dat de eigenaar in geen geval tot de teruggave verplicht is van den prijs voor deze goederen betaald; de bezitter zal slechts verhaal kunnen nemen op dengene van wien hij de goederen heeft verkregen ». Deze terugëisching of revindicatie kan tot drie jaar na het sluiten van den vrede worden gedaan.

Deze besluitwet, zooals trouwens het verslag aan den Ministeraad verklaart, haalt alleen maar de termen aan van de besluitwet van 31 Mei 1917 en steunt op een precedent gesteld door de Belgische regeering onder den oorlog en de bezetting 1914-1918.

Welnu, inzake roerende waarden heeft deze afwijking van het in artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek vastgelegd beginsel na 1918 zware moeilijkheden veroorzaakt welke gemakkelijk te begrijpen zijn. Volgens het aldus ingevoerde stelsel liep elke koper van een beurseffect gedurende drie jaar na het sluiten van den vrede het risico op ieder oogenblik een buiten bezit gestelden eigenaar te zien opdagen die op bewust effect aanspraak kwam maken en het recht had het zich te laten teruggeven zonder er den prijs van terug te betalen, welke ook

de goede trouw van den huidige houder en de regelmatigheid zijner verkrijging mochten zijn. Weliswaar had deze houder verhaald tegen dengene die hem het effect aan de hand had gedaan, doch hij kon vóór een insolvent persoon komen te staan en daarbij had zijn verhaal noodzakelijkerwijs tot uitslag een anderen persoon of een tusschenpersoon, zooals de effectenmakelaar in moeilijkheden te brengen en per slot van rekening zonder uitkomst uit te loopen op den dader zelf van de buitenbezitstelling, anders gezegd, op den vijand. Het is begrijpelijk dat zulke gevolgen, welke zich thans gewis ook zouden voordoen, van zulken aard zijn dat zij de markt der roerende effecten, die een belangrijk bestanddeel van 's lands bedrijfsleven is, in groote mate storen en belemmeren. Het is precies om de markt der roerende zaken niet ernstig in 't gedrang te brengen, dat artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek geoordeeld heeft dat de voorkeur aan den *bona fide* bezitter moest worden gegeven, wanneer deze het roerend goed gekocht heeft op een jaarmarkt of een andere markt of op een openbare veiling, of van een koopman die dergelijke zaken verkoopt.

De moeilijkheden opgeworpen bij de besluitwet van 8 April 1917 hebben dus den wetgever genoopt terug te keeren tot het stelsel van artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek inzake effecten aan toonder en hij heeft zulks gedaan door middel van de wet van 24 Juli 1921. Volgens deze wet wordt een daad van beschikking betreffende een toonder effect slechts na het verschijnen van een verzetaanteekening in het *Bulletin der Verzet-aanteekeningen* principeel nietig ten opzichte van den buiten bezit gestelden bezitter. Wat de vóór deze verschijning gestelde daden van beschikking betreft, deze volgen het gemeen recht, anders gezegd, de bepalingen van artikelen 2279 en 2280 van het Burgerlijk Wetboek. Regelende inzonderheid het geval van de effecten waarvan de houder buiten bezit werd gesteld door eenigerlei gebeurtenis onder de vijandelijke bezetting, heeft de wet van 24 Juli 1921 enkele bijzondere waarborgen ten gunste van den buiten bezit gestelden toonder toegevoegd. Anderzijds, heeft zij den voor de terugschijning verleenden drierjarigen termijn doen loopen, niet vanaf de buitenbezitstelling, doch wel vanaf een verzetaanteekening welke kon worden gedaan binnen de zes maand na de bekendmaking van de wet. Anderzijds heeft zij den houder slechts het genot van artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek verleend, zoo hij de effecten had verkregen bij een effectenhandelaar die vóór 1 Augustus 1914 ter beurze was ingeschreven of bij een bankier of makelaar in publieke fondsen, die op het tijdstip van het verkrijgen der effecten niet tot een vijandelijke natie behoorde en den handel vóór 1 Augustus 1914 regelmatig uitoefende. Deze bepalingen, die van tijdelijken aard waren en volgens den tekst ervan zelf, alleen op de gebeurtenissen van den anderen oorlog van toepassing waren, worden overgenomen en aan de huidige omstandigheden aangepast door twee besluiten dd. 15 November 1940 van den Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën. Het eene betreft de ongewilde buitenbezitstelling van de effecten aan toonder, vallende onder de wet van 24 Juli 1921, het andere betreft inzonderheid de ongewilde buitenbezitstelling van effecten aan toonder, vallende onder het koninklijk besluit van 4 November 1921 en betreffende de effecten van de directe en indirecte Rijksschuld en de daarmee gelijkgestelde effecten. De termijn voor terugschijning van de effecten waarvan de toonder buiten bezit werd gesteld ten gevolge van een oorlogsfeit of -handelingen veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis, is gesteld op negentig dagen met ingang van een nog te bepalen datum; de buiten bezit gestelde toonder moet aan den huidige houder den prijs der effecten slechts terug betalen indien deze ze zich heeft aangeschaft bij een op 10 Mei 1940 regelmatig ingeschreven wisselagent of wisselagent-correspondent of bij een bankier die op dien datum voorkwam op de door de Bankcommissie opgemaakte lijst, of op een openbare beursveiling.

Zoo er tijdens de bezetting met reden werd uitgegaan van de besluitwet van 31 Mei 1917, al ware het slechts met het oog op de psychologische uitwerking, welke soortgelijke bepalingen konden hebben, het past tevens, als men een leefbare markt van roerende waarden wil heroprichten, rekening te houden met de ondervinding opgedaan gedurende de jaren volgend op de bevrijding van 1918 en terug te keeren tot de beginselen gehuldigd bij de wet van 24 Juli 1921.

Dat is de reden waarom onderhavig ontwerp van besluitwet, uitgewerkt door toedoen van het Vast Comité van den Raad voor Wetgeving, ertoe strekt de onder de wet van 24 Juli 1921 vallende effecten, inclusief diegene bedoeld bij koninklijk besluit van 4 November 1921 genomen ter toepassing van bewuste wet, te onttrekken aan de toepassing van artikel 3 van de besluitwet van 10 Januari 1941, in de hieronder aangeduide mate; het ontwerp vervangt bewust artikel 3, wat deze effecten betreft en voor zoover de buitenbezitstelling tusschen 10 Mei 1940 en een door den Koning vast te stellen datum ingetreden zij, ingevolge een door oorlogsfeiten of -handelingen veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis, door een regime dat van wettelijk vastgelegde precedenten uitgaat en tevens aan de

feiten en omstandigheden van den huidige oorlog is aangepast.

De bepalingen van bijgaand ontwerp zijn van tijdelijken aard wat het doel betreft, omdat zij slechts toestanden moeten regelen welke uit den huidige oorlog zijn gesproten; zooals uit den aard der zaak tijdelijk waren, de overeenstemmende bepalingen van de wet van 24 Juli 1921 en van het ter uitvoering van die wet genomen koninklijk besluit van 4 November daaropvolgend, houdende regeling van de uit den vorigen oorlog ontstane toestanden. Alhoewel tijdelijk, zijn deze bepalingen nochtans beheerscht door regelen van duurzamen aard.

Het ontwerp van besluitwet begrijpt diegene onder de nieuwe bepalingen welke, onder de in het ontwerp voorziene voorwaarden, het recht van de buiten bezit gestelde houders van eenvoudige « toondereffecten », genaamde effecten beheerschen en tevens de rechten beheerschen van de buiten bezit gestelde houders van effecten van de directe of indirecte Rijksschuld of van daarmee gelijkgestelde effecten. Het door den Koning krachtens artikel 6 te nemen besluit zal de speciale voorschriften bevatten betreffende de buitenbezitstelling van deze laatste categorie van effecten.

* * *

Artikel 1 van het ontwerp bepaalt in § 1, alinea 1, dat de bepalingen van artikel 3 der besluitwet van 10 Januari 1941 niet van toepassing zijn op de effecten aan toonder bedoeld bij de wet van 24 Juli 1921 en bij het koninklijk besluit van 4 November 1921.

De bij deze wet en dit koninklijk besluit bedoelde effecten, met uitsluiting van de bankbiljetten en de bij artikel 1 der wet van 20 Juni 1873 genoemde waarden (uitsluiting voorzien bij alinea 1 van artikel 2 van de voorafgaande bepalingen der wet van 24 Juli 1921), zijn de eenvoudige « toondereffecten » genaamde effecten en de effecten aan toonder van de directe en indirecte Rijksschuld, zoodat de bij hetzelfde artikel 2 met laatstgemelde waarden gelijkgesteld effecten.

Alinea 2 van § 1 van het ontwerp van besluit vermeldt dat « de rechten van den toonder die, tusschen 10 Mei 1940 en een door den Koning vast te stellen datum, buiten bezit van vorenbedoelde effecten aan toonder zal gesteld geweest zijn ingevolge een door een oorlogsfeit of -handeling veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis, daarin begrepen de bij artikel 2 van de besluitwet van 10 Januari 1941 voorziene daden, worden geregeld door de wet van 24 Juli 1921 en door het koninklijk besluit van 4 November 1921, onder voorbehoud van de wijzigingen en afwijkingen die het gevolg zijn van de bepalingen van deze besluitwet en van het bij onderstaand artikel 6 voorziene koninklijk besluit ».

Het is niet onmogelijk staande te houden dat deze laatste bepaling terugwerkende kracht behelst, maar het blijkt onbetwistbaar dat zij aanbeveling verdient wegens de praktische noodzakelijkheid verwarring te voorkomen in de regelen die ter zake tegen elkaar zouden komen te staan, hetzij om reden van de verscheidenheid der gevallen, hetzij wegens den datum van instelling der vorderingen.

§ 2 van artikel 1 vermeldt: « Er wordt een einde gemaakt aan de tijdelijke geldigheid van de besluiten van den Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën dd. 15 November 1940, betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van die effecten, in de mate waarin die besluiten niet reeds stilzwijgend bij de besluitwet van 10 Januari 1941 werden ingetrokken ».

Die besluiten van den Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën kunnen beschouwd worden als zijnde reeds ingetrokken door de besluitwet van 10 Januari 1941, voor zoover zij van toepassing zijn op buitenbezitstellingen ingevolge vijandelijke maatregelen; overigens bleek het pas te geven de vorenstaande bepaling in te lasseten, daar de tijdelijke geldigheid van die besluiten niet meer gewettigd is ten aanzien van de bepalingen van het hierbijgevoegd ontwerp.

§ 3 van artikel 1 vermeldt dat « niettemin de bepalingen van §§ 1 en 2 geen afbreuk doen aan de rechterlijke uitspraken welke, hetzij bij toepassing van de besluitwet van 10 Januari 1941, hetzij bij toepassing van de besluiten van 15 November 1940 mochten gedaan zijn en vóór het in werking treden van deze besluitwet of van het bij onderstaand artikel 6 voorziene koninklijk besluit *onherroepelijk mochten geworden zijn* ».

Deze tekst geeft uiting aan den eerbied voor het gewijsde, maar door de uitdrukking « onherroepelijk geworden » breidt hij den invloed van de nieuwe wetgeving verder uit dan hem zou mogelijk zijn door de tamelijk gebruikelijke formule « in kracht van gewijsde gegaan ». Deze laatste formule slaat gewoonlijk op de beslissing waartegen geen gewone middelen van beroep meer kunnen aangewend worden. De buitengewone rechtsmiddelen van beroep (cassatieberoep, request-civiel, derdenverzet) beletten niet dat het vonnis « in kracht van gewijsde gaat », dat het dus, *a fortiori*, kan uitgevoerd worden (zie Garçonnet et Cézard-Bru, « *Traité de Procédure civile* », 3^e uitg., t. III, n^o 703; Glasson et Tissier, « *Traité de Procédure civile* »,

3° uitg., 1929, t. III, n° 777; De Page, « *Traité élémentaire de Droit civil belge* », 2° uitg., t. III, blz. 936, en nota 2). Het Vast Comité wil er hier op wijzen dat 'zoo de zaak wettelijk opnieuw in behandeling komt, op eenigerlei phase van de rechtsvordering, de rechter die er kennis van neemt, onder de bij de besluitwet voorziene voorwaarden de eenige door dezelve uitgevaardigde regelen toepast.

De volgende artikelen hernemen, met de door het Vast Comité noodig geoordeelde amendementen, bepalingen die reeds bij de wet van 24 Juli 1921 en bij de voormelde besluiten van den Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën zijn voor- zien.

Art. 2. « Onder afwijking van artikelen 2279 en 2280 van het Burgerlijk Wetboek zal de buiten bezit gestelde toonder, die het bij artikel 2 van het eerste deel der wet van 24 Juli 1921 voor- ziene verzet zal hebben aangeteekend ten laatste binnen negen- tig dagen na den datum welke door den Koning overeenkomstig artikel 1, § 1, zal worden vastgesteld, zijn effecten kunnen vorderen tot verstrijken van een op den dag van die verzetaan- teekening ingaanden termijn van drie jaar, tegen om het even wie ze in bezit heeft krachtens een verhandeling van vroegeren datum dan de verschijning in het *Bulletin der Verzetaanteekeningen* ».

Art. 3. « Onder afwijking van artikel 2280 van het Bur- gerlijk Wetboek is de buiten bezit gestelde toonder er dan alleen toe verplicht aan den huidige bezitter den prijs te betalen van de effecten die door dezen werden verkregen gedu- rende het tijdperk van 10 Mei 1940 tot den door den Koning overeenkomstig artikel 1, § 1, vast te stellen datum, indien deze bezitter bewuste effecten heeft verkregen hetzij door ver- handeling ter beurse, hetzij op een veiling ter beurse, hetzij van een bank welke voorkomt op de door de Bankcommissie, bij toepassing van het koninklijk besluit n° 185, van 9 Juli 1935 aangelegde lijst; niettemin bestaat de verplichting tot terug- betaling niet, indien de tegenwoordige bezitter zijn effecten rechtstreeks heeft gekregen van een der banken waarvan de inschrijving op de lijst van de Bankcommissie door den vijand werd opgedrongen.

» De buiten bezit gestelde toonder kan, dadelijk na beteekening van zijn verzet, van den tegenwoordigen toonder en van de vroegere toonders, alsmede van de door de Commissies der effecten- en wisselbeurzen van het Koninkrijk, opgerichte identifi- catiediensten, de noodige inlichtingen eischen om de achter- eenvolgende verkoopers op het spoor te geraken.

» De verkooper die de effecten heeft verkregen buiten de voorwaarden waaronder de vorenstaande alinea terugbetaling van den prijs, verplicht maakt, is aansprakelijk voor de door den buiten bezit gestelden toonder geleden schade. »

De in den tekst in cursiefletters voorkomende zinsneden zijn die waarbij onderhavig ontwerp een amendement invoert op een overeenstemmenden tekst van artikel 1 van het besluit van den Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën dd. 15 November 1940, « betreffende de ongewilde buiten bezitstel- ling van titels aan toonder gedurende de huidige oorlogspe- riode, tekst die zelf uitgaat van artikelen 33 en 34 van de wet van 24 Juli 1921. Volgens dat besluit was schadeloosstelling slechts verschuldigd, indien de huidige bezitter kon verantwoor- den dat hij zijn effect had verkregen van een wisselagent of wisselagent-correspondent, regelmatig ingeschreven in de tabel of achteraan de tabel van een effecten- en wisselbeurs, op 10 Mei 1940, of bij een bankier die, op dien datum, inge- schreven was op de door de Bankcommissie bij toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935 opgemaakte lijst, ofwel op een veiling ter beurse.

Zooals zij hier opnieuw zijn omschreven blijken de voor- waarden van het recht op vergoeding: verkrijging hetzij door verhandeling ter beurse, hetzij op een veiling ter beurse, hetzij van een, zonder tusschenkomst van den vijand, op de door de Bankcommissie aangelegde lijst ingeschrevene bank, strenger en tezelfder tijd meer getuigend van de deugdelijkheid van de verkrijging door den tegenwoordigen bezitter.

Het laat zich gemakkelijk begrijpen dat die deugdelijkheid ontoereikend gewaarborgd is, indien de bezitter het effect rechtstreeks houdt van een bank wier inschrijving door den vijand werd opgedrongen.

Die banken zijn trouwens het voorwerp van een speciale ver- melding op de door de Bankcommissie aangelegde lijst.

De buiten bezit gestelde bezitter vindt eveneens in de nieuwe bepaling aanvullende hulp, daar waar zij het hem mogelijk maakt, dadelijk na beteekening van zijn verzet, zelfs van de vroegere houders dan den tegenwoordigen bezitter en van de identificatiediensten bij de beurzen van het Koninkrijk, de tot het opsporen van de achtereenvolgende verkoopers noodige inlichtingen te eischen.

De volgende artikelen van het ontwerp vergen geen commen- taar.

Het ontwerp heeft artikelen 33 tot 36 van de wet van 24 Juli 1921 niet ingetrokken, omdat die bepalingen verder moeten

kunnen toegepast worden op de in den loop van den vorigen oorlog voorgekomen buitenbezitstellingen.

Gelet op de wet van 10 Januari 1941, inzake de door den vijand genomen maatregelen houdende ontheffing uit het bezit; — Gelet op de wet van 24 Juli 1921, op de ongewilde buitenbezitstelling van de titels aan toonder, gewijzigd bij die van 10 April 1923, en op het koninklijk besluit van 4 November 1921, betreffende de ongewilde buiten bezitstelling van titels aan toonder der rechtstreeksche en onrechtstreeksche openbare schuld en van daarmede gelijkgestelde titels, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 19 November 1925 en 18 Juli 1927; — Gelet op de wet van 20 Maart 1945 aan den Koning, voor een beperkten duur, buitengewone machten worden toegekend; — Gelet op de dringende noodzakelijkheid; — Op de voordracht van den Minister van Financiën en van den Minister van Koloniën, en volgens in Raad overlegd advies van de Minis- ters, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — § 1. De bepalingen van artikel 3 van de besluitwet van 10 Januari 1941, betreffende de door den vijand genomen maatregelen houdende ont- heffing uit bezit, zijn niet van toepassing op de effec- ten aan toonder bedoeld bij de wet van 24 Juli 1921 op de ongewilde buitenbezitstelling van de titels aan toonder en bij het koninklijk besluit van 4 November 1921 betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van titels aan toonder der rechtstreeksche en onrecht- streeksche openbare schuld en van daarmede gelijk- gestelde titels.

De rechten van den toonder die, tusschen 10 Mei 1940 en een door den Koning vast te stellen datum, buiten bezit van vorenbedoelde effecten aan toonder zal gesteld geweest zijn ingevolge een door een oorlogsfeit of handeling veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis, daarin begrepen de bij arti- kel 2 van de besluitwet van 10 Januari 1941 voorziene daden, worden geregeld door de wet van 24 Juli 1921 en door het koninklijk besluit van 4 November 1921, onder voorbehoud van de wijzigingen en afwijkingen die het gevolg zijn van de bepalingen van deze besluitwet en van het bij onderstaand artikel 6 voor- ziene koninklijk besluit.

§ 2. Er wordt een einde gemaakt aan de tijdelijke geldigheid van de besluiten van den Secretaris-gene- raal van het Ministerie van Financiën, dd. 15 Novem- ber 1940, betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van die effecten, in de mate waarin die besluiten niet reeds stilzwijgend bij de besluitwet van 10 Ja- nuari 1941 werden ingetrokken.

§ 3. Desniettemin doen de bepalingen van §§ 1 en 2 geen afbreuk aan de rechterlijke uitspraken welke, hetzij bij toepassing van de besluitwet van 10 Januari 1941, hetzij bij toepassing van de besluiten van 15 November 1940 mochten gedaan zijn en vóór het in werking treden van deze besluitwet of van het bij onderstaand artikel 6 voorziene koninklijk besluit onherroepelijk mochten geworden zijn.

Art. 2. — Onder afwijking van artikelen 2279 en 2280 van het Burgerlijk Wetboek zal de buiten bezit gestelde toonder, die het bij artikel 2 van het eerste deel der wet van 24 Juli 1921 voorziene verzet zal hebben aangeteekend ten laatste binnen negentig dagen na den datum welke door den Koning overeen- komstig artikel 1, § 1, zal worden vastgesteld, zijn

effecten kunnen vorderen tot verstrijken van een op den dag van die verzetaanteekening ingaanden termijn van drie jaar, tegen om het even wie ze in bezit heeft krachtens een verhandeling van vroegeren datum dan de verschijning in het *Bulletin der Verzetaanteekeningen*.

Art. 3. — Onder afwijking van artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek is de buiten bezit gestelde toonder er dan alleen toe verplicht aan den huidige bezitter den prijs te betalen van de effecten die door dezen werden verkregen gedurende het tijdperk van 10 Mei 1940 tot den door den Koning overeenkomstig artikel 1, § 1, vast te stellen datum, indien deze bezitter bewuste effecten heeft verkregen hetzij door verhandeling ter beurze, hetzij op een veiling ter beurze, hetzij van een bank welke voorkomt op de door de Bankcommissie, bij toepassing van het koninklijk besluit n^o 185, van 9 Juli 1935 aangelegde lijst; niettemin bestaat de verplichting tot terugbetaling niet, indien de tegenwoordige bezitter zijn effecten rechtstreeks heeft gekregen van een der banken waarvan de inschrijving op de lijst van de Bankcommissie door den vijand werd opgedrongen.

De buiten bezit gestelde toonder kan, dadelijk na beteekening van zijn verzet, van den tegenwoordigen toonder en van de vroegere toonders, alsmede van de door de Commissies der effecten- en wisselbeurzen van het Koninkrijk, opgerichte identificatiediensten, de noodige inlichtingen eischen om de achtereenvolgende verkoopers op het spoor te geraken.

De verkooper die de effecten heeft verkregen buiten de voorwaarden waaronder de vorenstaande alinea terugbetaling van den prijs, verplicht maakt, is aansprakelijk voor de door den buiten bezit gestelden toonder geleden schade.

Art. 4. — Onder afwijking van de bepalingen van de eerste alinea van artikel 28 der wet van 24 Juli 1921, kan de buiten bezit gestelde toonder gedeeltelijke opheffing van verzet verleenen bij eenvoudige verklaring op ongezegeld papier met naar behooren in rechten geldig gemaakte handteekening, toegezonden aan het Nationaal Kantoor voor roerende Waarden.

Art. 5. — De buiten bezit gestelde toonder is vrijgesteld van de bij artikelen 19 tot 25 der wet van 24 Juli 1921 voorgeschreven borgtochten.

De Staat staat borg tegenover de debiteuren in de plaats van de toonders.

De kosten van de bij artikel 4 der wet van 24 Juli 1921 voorziene bekendmaking worden ten gunste van de toonders met de helft verminderd van het tweede jaar van de verzetaanteekening af.

Art. 6. — De Koning neemt de noodige maatregelen voor de toepassing op de door hem vast te stellen wijze, van de bepalingen van deze besluitwet op de effecten aan toonder van de rechtstreeksche en onrechtstreeksche openbare schuld alsmede op de daarmede gelijkgestelde effecten.

Art. 7. — Deze besluitwet treedt in werking den dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Besluit van den Regent van 18 Mei 1945

betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van de effecten aan toonder der rechtstreeksche en onrechtstreeksche openbare schuld en van daarmede gelijkgestelde effecten, sedert 10 Mei 1940 ingetreden ten gevolge van een door oorlogsfeiten of -handelingen veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis (Staatsblad, 30 Mei 1945, bl. 3443).

Gelet op artikel 2 van de voorafgaande bepalingen van de wet van 24 Juli 1921 betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van de titels aan toonder; — Gelet op de besluitwet van 18 Mei 1945 betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van de effecten aan toonder sedert 10 Mei 1940 ingetreden tengevolge van een door oorlogsfeiten of -handelingen veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis, en inzonderheid op artikel 6 van dat besluit; — Herzien het koninklijk besluit van 4 November 1921 betreffende de ongewilde buitenbezitstelling van de titels aan toonder der rechtstreeksche en onrechtstreeksche openbare schuld en van daarmede gelijkgestelde titels, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 19 November 1925 en 18 Juli 1927; — Op de voordracht van den Minister van Justitie, van den Minister van Financiën en van den Minister van Koloniën, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Onder voorbehoud van de navolgende modaliteiten, regelen de artikelen 1 tot 3 van de besluitwet van 18 Mei 1945 en de artikelen 1 tot 11 van het koninklijk besluit van 4 November 1921 de rechten van de houders van effecten, vermeld onder littera's *a* tot *e* van artikel 2 der voorafgaande bepalingen van de wet van 24 Juli 1921, die tusschen 10 Mei 1940 en een door den Koning vast te stellen datum, buiten bezit van die effecten werden gesteld tengevolge van een door oorlogsfeiten of -handelingen veroorzaakte of mogelijk gemaakte gebeurtenis, inclusief de bij artikel 2 van de besluitwet van 10 Januari 1941 bedoelde daden.

Art. 2. — Bij buitenbezitstelling is de aangever die hiervan laat blijken vrijgesteld van het bij artikelen 6 en 8 van het besluit van 4 November 1921 voorziene verstrekken van waarborg; de in artikel 7 van dat besluit vermelde termijnen kunnen te zijnen gunste worden verkort; de aangever verkrijgt vermindering van de kosten van bekendmaking in het *Bulletin der Verzetaanteekeningen*, zooals die vermindering is voorzien bij artikel 5 van de besluitwet van 18 Mei 1945.

Anderzijds, na tien jaar onafgebroken bekendmaking in het *Bulletin der Verzetaanteekeningen* en indien er geen tegenspraak is opgerezen, heeft de aangever recht op omzetting van het hem uitgereikt certificaat op naam in effecten aan toonder of, zoo de schuldenaar oordeelt dat die omzetting onmogelijk is, op de betaling in specie voorzien in de laatste alinea van artikel 5 van het besluit van 4 November 1921; ingevolge die omzetting of die betaling, wordt de bevoegde administratie of de schuldplichtige maatschappij in de plaats gesteld in alle rechten van den aangever.

Art. 3. — Onder afwijking van artikelen 2279 en 2280 van het Burgerlijk Wetboek, zal de buiten bezit gestelde toonder, die de bij artikelen 1 en 2 van het besluit van 4 November 1921 voorziene aangifte zal hebben ingediend ten laatste binnen negentig dagen na den datum welke door den Koning, bij toepassing van artikel 1, zal worden vastgesteld, zijn effecten kunnen vorderen tot verstrijken van een op den dag van die aangifte ingaanden termijn van drie jaar, tegen om het even wie ze in bezit heeft krachtens een verhandeling van vroegeren datum dan de verschijning in het *Bulletin der Verzetaanteekeningen*.

Art. 4. — Onder afwijking van artikel 2280 van het Burgerlijk Wetboek is de buiten bezit gestelde toonder er dan alleen toe verplicht aan den huidige bezitter den prijs te betalen van de effecten die door dezen werden verkregen tusschen 10 Mei 1940 en een door den Koning, bij toepassing van artikel 1, vast te stellen datum, indien deze bezitter bewuste effecten heeft verkregen hetzij door verhandeling ter beurze, hetzij op een veiling ter beurze, hetzij van een bank welke voorkomt op de door de Bankcommissie, bij toepassing van het koninklijk besluit n^o 185 van 9 Juli 1935, aangelegde lijst; niettemin bestaat de verplichting tot terugbetaling niet, indien de tegenwoordige bezitter zijn effecten rechtstreeks heeft gekregen van een der banken waarvan de inschrijving op de lijst van de Bankcommissie door den vijand werd opgedrongen.

De buiten bezit gestelde toonder kan, dadelijk na indienen van zijn aangifte, van den tegenwoordigen toonder en van de vroegeren toonders, alsmede van de door de commissies der effecten- en wisselbeurzen van het koninkrijk opgerichte identificatiediensten, de noodige inlichtingen eischen om de achtereenvolgende verkoopters op het spoor te geraken.

De verkoopters die de effecten heeft verkregen buiten de voorwaarden waaronder de vorenstaande alinea terugbetaling van den prijs verplicht maakt, is aansprakelijk voor de door den buiten bezit gestelden toonder geleden schade.

Art. 5. — § 1. De aangifte van verlies, diefstal of totale vernietiging welke uitsluitend op losgescheurde coupons of losgescheurde couponbladen betrekking hebben, worden slechts aanvaard indien de aangever laat blijken van een onder de in artikel 1 vastgestelde voorwaarden geleden buitenbezitstelling.

In dergelijke gevallen kan overlegging of zelfs, indien de bevoegde administratie of de schuldplichtige maatschappij zulks dienstig oordeelt, voorloopige afgifte tegen bewijs van ontvangst, van den mantel der effecten gevorderd worden en kan de uitkeering van de coupons worden uitgesteld tot daags vóór de verjaring.

§ 2. De losgescheurde coupons waarvan gedeeltelijke vernietiging wordt bewezen door overlegging van de overblijfselen die hun identificering mogelijk maken, worden ter uitbetaling aangenomen; overlegging van de effecten waarop zij de betrekking hebben

kan door de bevoegde administratie of de schuldplichtige maatschappij geëischt worden.

Art. 6. — Vervanging van door oorlogsfeiten of handelingen of andere rampen beschadigde effecten geschiedt kosteloos.

Art. 7. — Dit besluit treedt in werking den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Besluitwet van 18 Mei 1945

tot oprichting van een Rentenfonds (Staatsblad, 30 Mei 1945, bl. 3445).

VERSLAG AAN DEN REGENT

De uitbreiding van het Staatskrediet maakt de normalisatie van de langkapitaalmarkt, door regulerende bemiddeling, meer dan ooit tot een gebiedende noodzakelijkheid. Daartoe is het noodig een aangepaste techniek en een *ditto* uitvoeringsmiddel in het leven te roepen.

Het ontwerp dat ik de eer heb Uwe Koninklijke Hoogheid ter goedkeuring voor te leggen behelst de oprichting van een zelfstandig « Rentenfonds », waarvan de verbintenissen door den Staat worden gewaarborgd.

Dit « Fonds » is belast met de reguleering van de publieke fondsenmarkt. Het legt de beginselen, die het bij de verwezenlijking van die politiek tot leidraad zullen dienen, aan de goedkeuring van den Minister van Financiën voor. Het schaft zich werkmiddelen aan door geldopneming op korten termijn, onder alle passende vormen; het draagt aldus bij tot verruiming van de valutamarkt en voorziet de centrale bank van een middel om op die markt en op de kortgeldmarkt op te treden.

Het wordt beheerd door vijf door den Minister van Financiën benoemde leden, waarvan er twee onder de ambtenaren van het Bestuur der Thesaurie en Staatsschuld worden gekozen, met dien verstande dat een van hun de functies van voorzitter waarneemt; twee anderen worden door de Nationale Bank voorgedragen; de vijfde wordt door de Minister van Financiën gekozen buiten het Staatsbestuur en de Nationale Bank.

Het provenu van de portefeuille dient tot dekking van de onkosten en van de kosten in verband met de op de kortgeldmarkt in leen genomen kapitalen. Het resterende wordt op een reserverekening gestort tot wanneer deze gelijk zij aan 35 pCt. van het hoogste door de portefeuille op langen termijn van het Fonds bereikt nominaal kapitaal; daarna wordt de behaalde winst jaarlijks aan de Schatkist afgedragen.

Het Fonds laat jaarlijks een verslag in het *Staatsblad* verschijnen.

De comptabiliteit van het Fonds blijft bij het Rekenhof berusten.

De Nationale Bank van België is het eens om er zich voortaan van te onthouden verrichtingen te doen als voorzien bij § 9 van artikel 17 van haar statuten, waarbij zij gemachtigd is op de langlopende publieke fondsenmarkt op te treden. Zij zal zulks voortaan slechts op indirecte wijze mogen doen binnen de perken van haar eigen bevoegdheden en in het kader van haar muntpolitiek door aanschaffing of eventueel discontoeering van de door het Fonds uitgegeven certificaten of promessen op korten termijn of door verhandeling daarvan op de markt.

Daar het Rentenfonds in de plaats van de Nationale Bank optreedt voor de reguleering van de langkapitaalmarkt, blijkt het aangewezen de door het Uitgifte-Instituut, overeenkomstig de voormelde bepaling van zijn statuten, aangelegde portefeuille aan het nieuw lichaam over te dragen. Dit overdracht zal geschieden op grondslag van de boekwaarde van de portefeuille.

Gelet op de wet van 20 Maart 1945 waarbij aan den Koning, voor een beperkten tijd, buitengewone machten worden verleend; — Gelet op de dringende noodzakelijkheid om maatregelen te nemen met het oog op de normaliseering van de langkapitaalmarkt; — Op de voordracht van den Minister van Financiën en op in Raad overlegd advies van de Ministers. — Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. — Er wordt een « Rentenfonds » opgericht onder den vorm van zelfstandige openbare

instelling, waarvan de verbintenissen door den Staat worden gewaarborgd.

De zetel van het bureau is te Brussel of in de Brusselsche agglomeratie gevestigd.

Art. 2. — Het Fonds kan de effecten op halflangen en langen termijn, uitgegeven of gewaarborgd door den Staat of de Kolonie, uitgegeven door de Regie van Telefoon en Telegraaf, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, het Gemeentekrediet van België, de provinciën en de gemeenten, koopen en verkoopen en tevens alle verrichtingen betreffende die waarden uitvoeren.

Daartoe kan het geld op korten termijn in leen nemen.

Het legt de leidende beginselen van zijn bedrijvigheid tot goedkeuring aan den Minister van Financiën voor.

Art. 3. — Het Fonds wordt beheerd door een comité van vijf leden, door den Minister van Financiën benoemd en afzetbaar door hem, waarvan er twee onder de hooge ambtenaren van het bestuur der Thesaurie en Staatsschuld worden uitgekozen, met dien verstande dat een van beiden de functies van voorzitter waarneemt; twee anderen worden benoemd op voordracht van de kandidaten door de Nationale Bank van België; de vijfde wordt gekozen buiten de administratie van den Staat en de Nationale Bank van België.

Art. 4. — Het Fonds kan dan alleen beraadslagen en beslissen wanneer minstens drie zijner leden aanwezig zijn. Bij staking van stemmen geeft de stem van den voorzitter den doorslag.

Het comité bezit alle machten van beschikking en beheer die voor de uitvoering van de in artikel 2 voorziene verrichtingen noodig zijn.

Het comité regelt de administratieve quaesties overeenkomstig een door den Minister van Financiën goed te keuren huishoudelijk reglement.

De voorzitter vertegenwoordigt het Fonds voor openbare en onderhandsche akten; de rechtsverordeningen worden door hem namens het Fonds ingesteld of verdedigd.

Elke verbintenis van het Fonds is slechts geldig mits zij met de handtekening van twee zijner leden is bekleed.

De voorzitter en de leden van het comité gaan geen persoonlijke verplichtingen aan betreffende de verbintenissen van het Fonds. Zij zijn slechts voor de uitvoering van hun opdracht aansprakelijk.

De functies van voorzitter en leden van het comité worden niet bezoldigd.

Art. 5. — Het Fonds is gemachtigd tot inkoop tegen hun boekwaarde, van de effecten welke de Nationale Bank van België heeft verkregen overeenkomstig § 9 van artikel 17 van haar statuten.

Art. 6. — De opbrengsten van de door het Fonds verkregen portefeuille dienen tot dekking van :

1° de kosten van herdisconteeren van de effecten op korten termijn en van andere verrichtingen;

2° de onkosten.

Bij de afsluiting van elk boekjaar wordt het saldo in de algemeene reserve afgedragen.

Wanneer deze 35 pCt. zal beïloopen van het hoogste nominaal kapitaal dat de portefeuille zal bereiken hebben, wordt de opbrengst van de openbare fondsen jaarlijks aan de Schatkist afgedragen.

Art. 7. — Vóór den 31ⁿ Maart laat het Fonds een verslag over zijn jaarlijksche verrichtingen in het *Staatsblad* verschijnen.

Art. 8. — De jaarlijksche rekeningen zijn aan de contróle van het Rekenhof onderworpen.

Art. 9. — De Nationale Bank van België is belast met de kasverrichtingen van het Fonds; zij kan door het comité belast worden met al of deel van de dagelijksche zaakvoering. Het comité sluit daartoe met de Nationale Bank van België de noodige overeenkomsten.

Art. 10. — De akten en stukken betreffende de uitvoering van dit besluit zijn vrij van zegelrecht.

De verrichtingen welke het Rentenfonds ter beurze laat uitvoeren zijn vrij van de belasting op de beursverrichtingen. Bijgevolg wordt artikel 126¹ van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde belastingen aangevuld met een n^o 7, dat luidt als volgt :

« 7° de verrichtingen welke het Rentenfonds ter beurze laat uitvoeren. »

Art. 11. — Dit besluit treedt in werking den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Besluitwet van 18 Mei 1945

tot wijziging van de besluitwet dd. 6 October 1944 betreffende de Belgische en vreemde effecten (Staatsblad, 30 Mei 1945, bl. 3448).

VERSLAG AAN DEN REGENT

Het regime van effecten-omloop, ingevoerd bij de besluitwet van 6 October 1944 betreffende de Belgische en vreemde effecten, is niet noodzakelijk wat betreft de effecten welke niet bezwaard zijn met een voorrecht ten gunste van de Schatkist. Aldus, inzonderheid de na 6 October 1944 gecreëerde effecten, de na dezen datum door middel van vrije gelden verkregen effecten zoome de die waarover de rechthebbende krachtens artikel 19 vrij beschikt. Onderhavig besluit geeft den Minister van Financiën de noodige macht om, onder deze voorwaarden, de modaliteiten van den terugkeer tot vrijen omloop van deze effecten te regelen.

Gelet op de wet van 20 Maart 1945, waarbij aan den Koning voor een beperkten duur, buitengewone machten worden toegekend; — Gelet op de dringende noodzakelijkheid; — Op de voordracht van den Minister van Financiën en het in Raad overlegd advies van de Ministers, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Onderstaande wijzigingen worden aangebracht in de besluitwet van 6 October 1944 betreffende de Belgische en vreemde effecten :

§ 1. Bij artikel 14 wordt een laatste alinea gevoegd, luidend als volgt :

« Van vorenstaande bepalingen kan worden afge-
weken, onder de voorwaarden en volgens de modali-
teiten welke door den Minister van Financiën worden
bepaald. »

§ 2. Aan artikel 15 wordt een laatste alinea toege-
voegd, luidend als volgt :

« Van vorenstaande bepalingen kan worden afge-
weken, onder de voorwaarden en volgens de modali-
teiten welke door den Minister van Financiën wor-
den bepaald. »

§ 3. Artikel 17, 1^o alinea, *in fine*, wordt gewijzigd
als volgt :

« De verkrijger kan over deze effecten vrij beschik-
ken onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten
welke door den Minister van Financiën worden
bepaald. »

§ 4. In artikel 19, tusschen de 2^o en 3^o alinea, wordt
een als volgt luidende alinea ingevoegd :

« Voor hun gezamenlijke portefeuille mogen de
rechthebbenden beschikken over effecten waarvan de
totale waarde geen *fr* 50.000 te boven gaat, op grond-
slag van de koersen van de laatste op bevel van de
regering bekendgemaakte prijs-courant, zonder dat
deze bevoegdheid kan worden gecumuleerd met het
genot der bepalingen van de twee vorenstaande
alinea's. »

§ 5. Artikel 26, 1^o alinea, wordt vervangen door het-
geen volgt :

« In geval van omzetting van de in artikel 27
bedoelde effecten op naam in effecten aan toonder,
moeten deze, ten verzoeken van de maatschappij, bij
een van de onder de tweede alinea van artikel 1
bedoelde banken worden gedeponereerd; zij hooren
onder het bij artikelen 15 tot 21 ingevoerd regime. »

§ 6. De eerste paragraaf van artikel 32² wordt inge-
trokken.

Art. 2. — Dit besluit treedt in werking den dag
waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Besluit van den Regent van 18 Mei 1945

*waarbij een eind wordt gemaakt aan de gedeeltelijke
of geheele tijdelijke geldigheid van sommige besluu-
ten van de secretarissen-generaal betreffende beurs-
aangelegenheden en houdende regeling van de
modaliteiten van heropening der Fondsen- en Wis-
selbeurzen (Staatsblad, 30 Mei 1945, bl. 3450).*

Gelet op de besluitwet van 5 Mei 1944, betreffende de besluu-
ten genomen en de andere bestuursdaden verricht, tijdens de
vijandelijke bezetting, door de secretarissen-generaal en door
hen die dezer bevoegdheden hebben uitgeoefend, en inzonder-
heid op de artikelen 3 en 4 van bewuste besluitwet; — Gelet
op titel V van boek I van het Wetboek van koophandel; —
Op de voordracht van den Minister van Justitie en van den
Minister van Financiën, en op advies van de in Raad veree-
nigde Ministers. — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Een eind wordt gemaakt, zonder
terugwerkende kracht, aan de tijdelijke geldigheid

van de navolgende besluiten van de secretarissen-
generaal :

1^o Het besluit van 20 Augustus 1940 betreffende de
heropening en de werking der publieke fondsen-
beurzen.

Tot 31 December 1945 mag geen inschrijving op de
lijst der wisselagenten noch achteraan deze lijst
geschieden, behoudens in geval van overlijden of
ontslag van een wisselagent of een wisselagent-cor-
respondent, wiens afstammelingen in rechte lijn aan
de bij artikel 71 of bij artikel 115 van titel V van
boek I van het Wetboek van koophandel vereischte
voorwaarden voldoen. Mogen mede hun erkenning als
wisselagent of wisselagent-correspondent aanvragen,
mits zij aan de bij artikel 71, artikel 115 of het
tweede lid van artikel 116 van titel V van boek I van
het Wetboek van koophandel vereischte voorwaarden
voldoen, de oudstrijders, de krijgsgevangenen, de
gedepoteerden en politieke gevangenen en degenen
die op 3 September 1944 lid waren van een erkend
weerstandorganisme. De inschrijvingen op een
tweede beurs blijven mede toegelaten;

2^o Het besluit van 20 Augustus 1940 tot goedkeu-
ring van sommige bepalingen welke afwijken van het
reglement betreffende de Publieke Fondsenbeurs te
Brussel;

3^o Het besluit van 13 September 1940 houdende
instemming met sommige bepalingen welke afwijken
van het reglement der Publieke Fondsenbeurs te Ant-
werpen;

4^o Het besluit van 21 October 1940 betreffende de
speculatie met publieke fondsen ;

5^o Het besluit van 9 November 1940 betreffende de
onbezette mandaten in de commissies bij de fondsen-
beurzen onder voorbehoud van de bepalingen der arti-
kelen 2 en 5 van de besluitwet van 5 Mei 1944 betref-
fende de besluiten genomen en de andere bestuurs-
daden verricht, tijdens de vijandelijke bezetting, door
de secretarissen-generaal en door hen die dezer
bevoegdheden hebben uitgeoefend :

6^o Het besluit van 19 December 1941 betreffende de
zekerheid welke moet gesteld worden door de wis-
selagenten ingeschreven bij de Publieke Fondsen-
beurzen te Brussel en te Antwerpen, met dien ver-
stande dat elke ter voldoening aan dit besluit gestorte
zekerheid ten goede komt;

7^o Het besluit van 3 Februari 1942 houdende wijzi-
ging van het reglement der Publieke Fondsenbeurs te
Antwerpen;

8^o Het besluit van 3 Juni 1942 waarbij het minimum-
makelaarsloon ter Beurze te Brussel van *fr* 3 op *fr* 5
wordt gebracht;

9^o Het besluit van 5 Juni 1942 betreffende de wijze
van noteering in de Beurs te Brussel, het besluit van
30 Juni 1940 tot goedkeuring van het huishoudelijk
reglement betreffende de nieuwe wijze van noteering
en het besluit van 10 September 1942 houdende wijzi-
ging van het besluit van 5 Juni 1942;

10° Het besluit van 10 October 1943 betreffende het voor de veilingen ter Beurze te Brussel te innen makelaarsloon.

Art. 2. — Blijven vigeeren tot de nieuwe reglementeering :

1° Het besluit van 19 December 1941 tot oprichting van een Verrekeningskas voor Kontantverhandelingen bij de Fondsenbeurzen te Brussel en te Antwerpen. In dit besluit worden echter de woorden « het Hoofd van het Ministerie van Financiën » vervangen door de woorden « den Minister van Financiën »;

2° Het besluit van 6 Februari 1942 houdende goedkeuring van het huishoudelijk reglement der Verrekeningskas van de Beurs te Brussel;

3° Het besluit van 1 Februari 1942 houdende goedkeuring van het huishoudelijk reglement der Verrekeningskas voor Kontantverhandelingen bij de Fondsenbeurs te Antwerpen.

Art. 3. — De Fondsen- en Wisselbeurzen te Brussel, Antwerpen, Gent en Luik worden heropend op den door den Minister van Financiën vast te stellen datum.

De kontantenmarkt alleen is geopend.

Art. 4. — Ter Fondsenbeurzen te Brussel en te Antwerpen geschieden de eerste verhandelingen van publieke fondsen naar onderstaande modaliteiten :

a) De Beurscommissie wijst, onder de in de beursnotering opgenomen waarden, diegene aan welke, op de voordracht van een wisselagent, voor notering in aanmerking komen.

Derhalve adviseert de betrokken wisselagent de Beurscommissie omtrent het effect of de effecten welke hij verlangt te noteren; hij duidt de beweegredenen van zijn aanvraag aan (eventueel de biedkoersen of de laatkoersen alsmede het volume van de in aanschouw genomen verrichting);

b) De Beurscommissie afficheert ter beurze de lijst van de effecten aangewezen om genoteerd te worden op de vergadering vóór diegene waarop deze notering voor het eerst zal toegelaten zijn.

Zij schrijft de in de notering opgenomen effecten op borden en duidt eventueel de aankoop- en de verkooplimiet aan;

c) De notering zal geschieden naar de modaliteiten vastgesteld bij het reglement der beurs inzonderheid met betrekking tot de afroeping van den eersten koers en de verzetaanteekeningen.

Art. 5. — De voorwaardelijke operatiën en de kontantverrichtingen met uitstel zijn verboden.

Art. 6. — De Minister van Financiën is belast met de uitvoering van onderhavig besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

III. — LANDBOUW

Ministerieel besluit van 25 April 1945

houdende vaststelling van de vergoeding verschuldigd aan den Nationalen Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwproducten uit hoofde van contrôlekosten bij den uitvoer van hop (Staatsblad, 13 Mei 1945, bl. 3042).

Ministerieel besluit van 1 Mei 1945

betreffende de levering van haver van den oogst 1944 (Staatsblad, 7-8 Mei 1945, bl. 2950).

Besluit van 3 Mei 1945

houdende verplichting tot aangifte der voorraadschommelingen van stroovlas en lijnwaad (Staatsblad, 7-8 Mei 1945, bl. 2948).

Besluitwet van 5 Mei 1945

tot aanvulling en wijziging van de besluitwet van 31 Januari 1945 waarbij aan den Minister van Economische Zaken de bevoegdheid verleend wordt alleen of gemeenschappelijk met de(n) betrokken Minister(s) tot zekere onderzoekingen over te gaan (Staatsblad, 13 Mei 1945, bl. 3026).

Besluit van 12 Mei 1945

Land- en tuinbouwtelling op 15 Mei 1945 (Staatsblad, 13 Mei 1945, bl. 3027).

Besluit waarbij de uitvoeringsmodaliteiten van de land- en tuinbouwtelling, die op 15 Mei 1945 zal worden gehouden, vastgesteld worden.

V. — ARBEID

Ministerieel besluit van 16 April 1945

houdende toelating om van de voorschriften der wet van 14 Juni 1921 tot invoering van den achturedag en van de acht en veertigurenweek af te wijken in

de afdeling « Veredeling » van de textielondernemingen van beide Vlaanderen (Staatsblad, 5 Mei 1945, bl. 2883).

Besluit van 17 April 1945

waarbij het besluit dd. 30 Januari 1945, getroffen in uitvoering van artikel 5 van de besluitwet dd. 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, wordt gewijzigd. — Aanvullend ouderdomspensioen en overlevingspensioen (Staatsblad, 5 Mei 1945, bl. 2882). (Zie ook rubriek I.)

Besluit van 23 April 1945

Vreemde arbeidskrachten. — Aanwerving voor de Geallieerde legers. — Toepassing van artikel 21 van het ministerieel besluit van 1 April 1936 (Staatsblad, 16 Mei 1945, bl. 3087).

Besluitwet van 8 Mei 1945

houdende wijziging van het pensioenstelsel der mijnwerkers (Staatsblad, 10-11-12 Mei 1945, bl. 2989). (Zie ook rubriek I.)

Besluit van den Regent van 12 Mei 1945

tot vaststelling van de Waarborgfondsbijdrage te vorderen over het jaar van dienst 1945 overeenkomstig de wet betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen (Staatsblad, 17 Mei 1945, bl. 3128).

Besluitwet van 21 Mei 1945

houdende aanvulling en wijziging van de besluitwet van 12 April 1945, betreffende de verplichte inschrijving met het oog op de tewerkstelling en betreffende de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen (Staatsblad, 25 Mei 1945, bl. 3318).

Gelet op de wet van 20 Maart 1945, waarbij aan den Koning, voor een bepaalden duur, buitengewone machten worden toegekend; — Gelet op de dringende noodzakelijkheid; — Op de voordracht van de in Raad vergaderde Ministers. — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — De besluitwet van 12 April 1945, betreffende de verplichte inschrijving met het oog op de tewerkstelling en betreffende de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen is gewijzigd en aangevuld als volgt :

Artikel 4, alinea 2, is vervangen door onderstaande bepaling :

« Bewuste maatregel behelst voor hem, die er het voorwerp van is, de verplichting hetzij de bedrijvigheid, die de zijne was op den datum der mobilisatie of binnen het aan dezen maatregel voorafgaande jaar, uit te oefenen, in den schoot van de onderneming die hem op vorenbedoelde data tewerkstelde of in den schoot van een identieke onderneming,

» Hetzij elke andere met zijn vermogens en geschiktheden overeenstemmende bedrijvigheid, die hem in den schoot van bedeelde ondernemingen door de leiders derzelve mocht aangeduid worden, uit te oefenen,

» Hetzij de betrekking te bekleeden, die hem mocht aangeboden worden door het gewestelijk bureau van den Nationalen Dienst voor Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling, overeenkomstig artikel 3. »

Onderstaande bepaling is toegevoegd *in fine* van artikel 4, waarvan zij alinea 3 zal uitmaken :

« De werkgevers zijn er toe gehouden overeenkomstig de modaliteiten bepaald bij den Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, te laten weten welke personen aangeworven worden of ophouden met in de gemobiliseerde ondernemingen werkzaam te zijn. »

Onderstaande bepalingen zijn ingelascht tusschen alinea 3 en alinea 4 van artikel 9 :

« Wordt gestraft met dezelfde straffen : 1° hij die, om het even op welke wijze, ophitst tot ongehoorzaamheid aan de maatregelen voorzien bij deze besluitwet of genomen ter uitvoering ervan, zelfs indien de ophitsing geen gevolg heeft; 2° hij die hindernissen opwerpt of om het even op welke wijze tracht op te werpen, tegen de uitvoering van dezelfde maatregelen. »

Onderstaande bepalingen worden toegevoegd onder artikel 9 :

« Art. 10. Onverminderd de plichten die rusten op de officieren van gerechtelijke politie, zijn de arbeidscontroleurs (vrouwelijke en mannelijke) en de door den Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg aangeduide of gecommitteerde personen belast met de controle op de toepassing van de bepalingen van deze besluitwet en van de ter uitvoering ervan genomen regelingen.

» Zij hebben vrijen toegang tot de lokalen waar de werknemers tewerk zijn gesteld en hun bezoldiging ontvangen.

» De hoofden der onderneming, de werkgevers, bestuurders, bedrijfsleiders, aangestelden en werknemers zijn ertoe gehouden hen de inlichtingen te verschaffen die zij noodig hebben om hun opdracht te volbrengen. Op hun verzoek zal hun mededeeling gegeven worden van de loonboekjes en van al de boeken of bescheiden waarvan de raadpleging dienstig mocht blijken ten aanzien van de controle voorzien in alinea 1 van dit artikel.

» Op straffe van nietigheid, zal een afschrift van het proces-verbaal binnen de acht en veertig uur aan den overtreder afgegeven worden.

» Art. 11. Onverminderd de eventuele toepassing van artikels 269 tot 274 van het Strafwetboek, zullen met een geldboete van 100 tot 100.000 frank gestraft worden, de hoofden der onderneming of dezer aangestelden alsmede de werknemers die zullen weigeren aan de personen bedoeld in alinea 1 van artikel 10 van deze besluitwet de inlichtingen te verschaffen die dezelve noodig hebben om hun opdracht te vervullen.

» Art. 12. Zal gestraft worden met een geldboete van 100 tot 100.000 frank, hij die, met de bedoeling te misleiden, tijdens de door den controledienst ver-

richte onderzoeken, onjuiste verklaringen heeft gedaan. »

Artikel 10 van de besluitwet van 12 April 1945 wordt artikel 13.

Art. 2. — Deze besluitwet treedt in werking den dag waarop ze in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Besluit van den Regent van 22 Mei 1945

betreffende de burgerlijke mobilisatie van alle nog niet gemobiliseerde ondernemingen en van de er tewerkgestelde personen (Staatsblad, 25 Mei 1945, bl. 3319).

Gelet op de besluitwet van 12 April 1945 betreffende de verplichte inschrijving met het oog op de tewerkstelling en betreffende de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen, aangevuld en gewijzigd bij de besluitwet van 21 Mei 1945, en inzonderheid op artikel 2; — Gelet op het besluit van den Regent dd. 13 April 1945 houdende regeling van de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen; — Op de voordracht van de in Raad vergaderde Ministers, — Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Ten aanzien van de voortzetting van den oorlog, de hervatting van de economische bedrijvigheid, 's Lands bevoorrading of de ravitaillering van de bevolking is de bedrijvigheid van al de nijverheidstakken en ondernemingen, die niet reeds bedoeld werden in artikel 1 van het besluit van den Regent dd. 14 April 1945, betreffende de burgerlijke mobilisatie van sommige ondernemingen en van de tewerkgestelde personen, noodzakelijk erkend.

Art. 2. — De Ministers zijn ieder wat hem betreft belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Ministerieel besluit van 22 Mei 1945

houdende burgerlijke mobilisatie van al de nog niet gemobiliseerde ondernemingen en van de er tewerkgestelde personen, en houdende wijziging van het ministerieel besluit van 15 April 1945 (Staatsblad, 25 Mei 1945, bl. 3320).

Gelet op de besluitwet van 12 April 1945 betreffende de verplichte inschrijving met het oog op de tewerkstelling en betreffende de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen, gewijzigd en aangevuld bij de besluitwet van 21 Mei 1945; — Gelet op het besluit van den Regent dd. 13 April 1945, houdende regeling van de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen; — Gelet op het besluit van den Regent dd. 22 Mei 1945, betreffende de burgerlijke mobilisatie van al de nog niet gemobiliseerde ondernemingen en van de er tewerkgestelde personen; — Overwegende dat het onontbeerlijk is den maatregel van de burgerlijke mobilisatie, strekkend onder meer tot het verbieden van elke werkstaking, uit te breiden tot al de ondernemingen en de er tewerkgestelde personen, — Besluiten :

Artikel 1. — Zijn burgerlijk gemobiliseerd, voor een termijn van drie maand, met ingang van de inwerkingtreding van dit besluit, al de bedrijven en ondernemingen die niet reeds bedoeld waren in artikel 1 van het ministerieel besluit van 15 April 1945 houdende burgerlijke mobilisatie van sommige ondernemingen en van de er tewerkgestelde personen.

Derhalve zijn al de personen, die het beheer van bedoelde bedrijven en ondernemingen verzekeren, verplicht er de bedrijvigheid van voort te zetten, ten einde een maximumvoortbrengst en tevens een gezond beheer te verwezenlijken.

Art. 2. — Zijn burgerlijk gemobiliseerd, voor denzelfden termijn van drie maand en voor zoover zij niet reeds onderworpen zijn aan de toepassing van de wet van 5 Maart 1935 betreffende de plichten der ambtenaren in oorlogstijd, al de personen tewerkgesteld in de bedrijven en de ondernemingen bedoeld in artikel 1, inzonderheid de werkgevers, ingenieurs, bedienden, meester-gasten en werkvolk van alle categorieën.

Bedoelde personen zijn ertoe gehouden hetzij de bedrijvigheid, die de hunne is op den datum der mobilisatie, uit te oefenen, in den schoot van de onderneming die ze tewerkstelt of in den schoot van een identieke onderneming,

hetzij elke andere met hun vermogens en geschiktheden overeenstemmende bedrijvigheid, die hun in den schoot van bedoelde ondernemingen door de leiders derzelve mocht aangeduid worden, uit te oefenen,

hetzij de betrekking te bekleeden, die hun mocht aangeboden worden door het gewestelijk bureau van den Nationalen Dienst voor Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling, overeenkomstig artikel 3 der besluitwet van 12 April 1945.

Art. 3. — Het ministerieel besluit van 15 April 1945 houdende burgerlijke mobilisatie van sommige ondernemingen en van de er tewerkgestelde personen is gewijzigd als volgt :

Artikel 2, litt. *a*, alinea 2, is vervangen door onderstaande bepaling :

« Bedoelde personen zijn ertoe gehouden hetzij de bedrijvigheid, die de hunne is op den datum der mobilisatie, uit te oefenen, in den schoot van de onderneming die ze tewerkstelt of in den schoot van een identieke onderneming;

» Hetzij elke andere met hun vermogens en geschiktheden overeenstemmende bedrijvigheid, die hun in den schoot van bedoelde ondernemingen door de leiders derzelve mocht aangeduid worden, uit te oefenen;

» Hetzij de betrekking te bekleeden, die hun mocht aangeboden worden door het gewestelijk bureau van den Nationalen Dienst voor Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling, overeenkomstig artikel 3 der besluitwet van 12 April 1945. »

Onderstaande bepaling vervangt artikel 2, litt. *b*, alinea 2 en volgende, van bedoeld ministerieel besluit van 15 April 1945 :

« Bedoelde personen zijn ertoe gehouden hetzij de bedrijvigheid, die de hunne is of was uit te oefenen, zoowel in den schoot van de onderneming, die ze tewerkstelt of tewerkstelde sedert 10 September 1944, als in den schoot van een identieke onderneming;

» Hetzij elke andere met hun vermogens en geschiktheden overeenstemmende bedrijvigheid, die hun in den schoot van bedoelde ondernemingen door de leiders derzelve mocht aangeduid worden, uit te oefenen;

» Hetzij de betrekking te bekleeden, die hun mocht aangeboden worden door het gewestelijk bureau van den Nationalen Dienst voor Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling, overeenkomstig artikel 3 der besluitwet van 12 April 1945. »

Art. 4. — Overeenkomstig artikel 9 van de besluitwet van 12 April 1945 betreffende de verplichte

inschrijving met het oog op de tewerkstelling en betreffende de burgerlijke mobilisatie van personen en ondernemingen, zijn de overtredingen gestraft met een geldboete van *fr* 26 tot *fr* 100.000 en met een gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar, of tot slechts een van die straffen, in afwijking van artikel 100 van het Wetboek van Strafrecht, zijn hoofdstuk VII en artikel 85 van boek I van dit Wetboek van toepassing op bedoelde overtredingen. In geval van recidive in het jaar dat volgt op de vorige veroordeeling, is voormeld artikel 85 niet van toepassing.

Art. 5. — Dit besluit treedt in werking den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

VI. — BINNENLANDSCHE HANDEL

Ministerieel besluit van 12 Mei 1945

betreffende de publiciteit en de aanplakking van de prijzen (Staatsblad, 14-15 Mei 1945, bl. 3059).
Erratum (Staatsblad, 17 Mei 1945, bl. 3121).

Gelet op de besluitwet van 22 Januari 1945, betreffende het beteugelen van elke inbreuk op de reglementeering betreffende de bevoorrading van het land; — Overwegende dat het noodzakelijk blijkt om een betere toepassing van de maatregelen betreffende de prijzen te verzekeren, zonder dat te kort gedaan wordt aan de toepassing van de vroegere terzake getroffen beschikkingen, een veralgemeend stelsel van publiciteit en aanplakking van den prijs der waren en der prestaties in te richten, — Besluit :

Artikel 1. — Elke persoon die rechtstreeks waren aan den verbruiker verkoopt moet in de door dit besluit bepaalde voorwaarden de publiciteit van de prijzen dezer waren verzekeren.

Art. 2. — Elke persoon die als beroep prestaties uitvoert waarvan de prijs kan vastgesteld worden door den Minister van Economische Zaken, moet in de door dit besluit bepaalde voorwaarden, de publiciteit der prijzen van deze prestaties verzekeren.

Art. 3. — Ieder persoon bij artikel 1 bedoeld moet :

1° op zichtbare en ondubbelzinnige wijze de prijzen aanplakken van de te koop gestelde waren;

2° een leesbaar opgemaakte prijslijst in het zicht van de klanten houden, waarin op ondubbelzinnige wijze de prijs der te koop gestelde waren wordt aangeduid;

3° een etiket dat den prijs vermeldt aanbrenge op al de voorwerpen die te koop worden aangeboden.

Het tentoonstellen van elk voorwerp met de vermelding « model », « verkocht », « na te maken », « maakloonwerk » of om het even welke gelijkaardige vermelding ook, is verboden.

Art. 4. — Elk voorwerp waarvan een voorraad gehouden wordt door één bij artikel één bedoelde persoon, hetzij door zichzelf, hetzij door bemiddeling van

derden, moet te koop aangeboden worden in de verkoopslokalen die voor het publiek toegankelijk zijn.

Art. 5. — Iedere in artikel 2 aangeduide persoon moet in de voor het publiek toegankelijke lokalen, een prijslijst van de prestaties die hij uitvoert, aanplakken. De vervoerders moeten deze prijslijst insgelijks zichtbaar op hun voertuigen aanplakken.

Art. 6. — De leurhandelaars moeten ter beschikking van de cliënteel een lijst houden der prijzen van de waren die zij verkoopen of van de prestaties die zij uitvoeren.

Art. 7. — Als de verkoopprijzen vastgesteld worden per gewicht of maat, moet de aangenomen basis-eenheid uitdrukkelijk vermeld worden.

Art. 8. — De prijzen der prestaties mogen vastgesteld worden per uur, per afstand, tegen forfaitairen prijs of op elke andere objectieve basis. De aangenomen basis moet uitdrukkelijk vermeld worden.

Art. 9. — Ieder bij artikel één bedoelde persoon moet ter beschikking van de agenten der controle-diensten een lijst houden der plaatsen waar de waren die hij in bezit houdt, opgestapeld zijn.

Art. 10. — De inbreuken op de beschikkingen van onderhavig besluit worden opgespoord, vastgesteld, vervolgd en bestraft overeenkomstig de beschikkingen van de hoofdstukken II en III van de besluitwet van 22 Januari 1945, betreffende het beteugelen van elke inbreuk op de reglementeering betreffende de bevoorrading van het land, onverminderd de toepassing van de administratieve maatregelen voorzien door de besluitwet van 14 April 1945, betreffende het sluiten van de bedrijven die de regeling in verband met 's lands bevoorrading overtreden.

Art. 11. — Dit besluit, dat van kracht wordt op 16 Mei 1945, doet niet tekort aan de vroeger getroffen bijzondere bepalingen inzake zekere categorieën van waren of prestaties.

Schikking van 16 Juni 1942

tusschen de Belgische Regeering en de Regeering der Vereenigde Staten van Amerika betreffende de beginselen van wederzijdsche hulp in de oorlogsvoering tegen de agressie (Staatsblad, 20 Mei 1945, bl. 3215).

Overwegende dat de Regeeringen van België en van de Vereenigde Staten van Amerika verklaren dat zij, te zamen met elke andere natie of volk van gelijke gezindheid in een gemeenschappelijke onderneming samenwerken, met het doel de grondslagen te leggen voor een rechtvaardigen en duurzamen wereldvrede, waardoor voor hen zelve en voor alle naties de vrede op wettigen grondslag verzekerd wordt;

Overwegend dat de Regeeringen van België en van de Vereenigde Staten van Amerika, als onderteeke-naars van de Verklaring gedaan door de Vereenigde Naties op 1 Januari 1942, een gemeenschappelijk programma hebben onderschreven van doeleinden en principieën, omvat in de gezamenlijke verklaring die op 14 Augustus 1941 werd afgelegd door den President der Vereenigde Staten van Amerika en den Eerste-Minister van het Vereenigd-Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland; welke verklaring gekend is als het Atlantisch Pact;

Overwegende dat de President der Vereenigde Staten van Amerika ingevolge de door het Kongres op 11 Maart 1941 aangenomen wet, bepaald heeft dat de verdediging van België tegen elken aanval van levensbelang is voor de verdediging van de Vereenigde Staten van Amerika;

Overwegende dat de Vereenigde Staten van Amerika aan België hulp hebben verleend en voortgaan hulp te verleenen in den weerstand tegen den aanval;

Overwegende bovendien dat het wenschelijk is dat het definitieve vaststellen van de termen en voorwaarden waaronder de Belgische Regeering dergelijke hulp ontvangt, en van de voordeelen die de Vereenigde Staten van Amerika daarvoor in ruil zal ontvangen, zal worden uitgesteld totdat de omvang van de defensie-hulp gekend is en totdat de loop der gebeurtenissen klaarder de definitieve termen, voorwaarden en voordeelen aanwijst die het wederzijdsch belang van België en van de Vereenigde Staten van Amerika zullen dienen en die het vestigen en het handhaven van den wereldvrede zullen bevorderen;

Overwegende bovendien dat de Regeeringen van België en de Vereenigde Staten van Amerika wederkeerig verlangen thans een voorafgaandelijke overeenkomst te sluiten betreffende het verschaffen van defensie-hulp en betreffende zekere overwegingen die in aanmerking zullen komen bij het vaststellen van dergelijke termen en voorwaarden; en dat voor het afsluiten van een dergelijke overeenkomst in alle opzichten behoorlijke machtiging werd verleend, en

dat alle handelingen, voorwaarden en formaliteiten die het noodzakelijk mag geweest zijn te verrichten, te vervullen of uit te voeren vóór het afsluiten van een dergelijke overeenkomst in overeenstemming met de wetten hetzij van België of van de Vereenigde Staten van Amerika, naar vereischte werden verricht, vervuld of uitgevoerd.

De ondergeteekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd door hunne wederzijdsche Regeeringen, zijn als volgt overeengekomen :

Artikel I.

De Regeering der Vereenigde Staten van Amerika zal voortgaan aan de Belgische Regeering de defensie-artikelen, defensie-diensten en defensie-inlichtingen te bezorgen voor wier overdracht of verleenning de President der Vereenigde Staten van Amerika zijn toelating zal geven.

Artikel II.

De Belgische Regeering zal voortgaan mede te werken aan de verdediging van de Vereenigde Staten van Amerika en aan de versterking daarvan; zij zal de voorwerpen, de diensten en de faciliteiten en inlichtingen verschaffen die zij in staat kan zijn te verstrekken.

Artikel III.

De Belgische Regeering zal niet, zonder de instemming van den President der Vereenigde Staten van Amerika, overgaan tot de overdracht van het recht op, of van het bezit van eenig defensie-artikel of defensie-inlichting die haar werden overgedragen krachtens de op 11 Maart 1941 door het Congres der Vereenigde Staten van Amerika aangenomen wet; zij zal evenmin het gebruik daarvan toelaten door een persoon die noch ambtenaar, noch bediende, noch agent der Belgische Regeering is.

Artikel IV.

Indien, als gevolg van de overdracht aan de Belgische Regeering van eenig defensie-artikel of eenige defensie-inlichting, het voor die Regeering noodig wordt op te treden of een betaling te doen teneinde ten volle een der rechten te beschermen van een burger der Vereenigde Staten van Amerika, die onbetwistbare rechten bezit ten opzichte van zulk defensie-artikel of inlichting, zal de Belgische Regeering aldus optreden of een dergelijke betaling doen, indien zij daartoe door den President der Vereenigde Staten van Amerika wordt verzocht.

Artikel V.

De Belgische Regeering zal bij het einde van den huidige noodtoestand, zooals bepaald door den Pre-

sident der Vereenigde Staten van Amerika, aan de Vereenigde Staten van Amerika de krachtens deze overeenkomst overgedragen defensie-artikels terugbezorgen die noch vernield, verloren, noch verbruikt zullen zijn en waarvan de President zal verklaard hebben dat zij nuttig zijn voor de verdediging van de Vereenigde Staten van Amerika of van het Westelijk Halfrond, of dat zij op een andere wijze de Vereenigde Staten van Amerika van nut zijn.

Artikel VI.

Bij het definitieve vaststellen der voordeelen welke door de Belgische Regeering aan de Vereenigde Staten van Amerika moeten verschafft worden, zal ten volle rekening gehouden worden met allen eigendom, alle diensten, inlichtingen, faciiteiten of andere voordeelen of tegemoetkomingen verleend door de Belgische Regeering na 11 Maart 1941 en aanvaard of als aanvaard erkend door den President namens de Vereenigde Staten van Amerika.

Artikel VII.

Bij het definitieve vaststellen der voordeelen welke door de Belgische Regeering aan de Vereenigde Staten van Amerika moeten verschafft worden in ruil voor hulp verleend krachtens de op 11 Maart 1941 door het Congres aangenomen wet, zullen de termen en voorwaarden daarvan zoodanig zijn dat zij den handel tusschen beide landen niet belemmeren maar dat zij bevorderlijk zijn voor wederzijds voordeelige economische betrekkingen onder hen, en voor het verbeteren van de internationale economische betrekkingen.

Te dien einde zullen zij bepalingen opmaken voor gemeenschappelijk overlegde actie door België en de Vereenigde Staten van Amerika, waaraan door alle gelijkzinde landen kan deelgenomen worden, en die strekt tot de expansie, door middel van geschikte internationale en binnenlandsche maatregelen, van productie, arbeid en den ruil en het verbruik van goederen, die de materiele grondslagen vormen van de vrijheid en de welvaart der volken; tot de verwijdering van elken vorm van partijdige behandeling in den internationalen handel en tot de beperking van tarieven en andere belemmeringen op handelsgebied; en, over het algemeen, tot het bereiken van al de economische doeleinden geformuleerd in de gemeenschappelijke verklaring gedaan op 14 Augustus 1941 door den President der Vereenigde Staten van Amerika en den Eerste-Minister van het Vereenigd-Koninkrijk.

Er zullen zoo spoedig mogelijk tusschen beide Regeeringen besprekingen worden aangeknoopt met het oog op het vaststellen, in het licht van de heerschende economische toestanden, van de beste middelen tot het bereiken van bovenvermelde doeleinden door hun eigen overlegde actie en tot het verkrijgen der overlegde actie van andere gelijkgezinde Regeeringen.

Artikel VIII.

Deze overeenkomst zal uitwerking hebben met ingang van den datum van heden. Zij zal van kracht blijven tot op een datum die na overleg door beide Regeeringen zal worden vastgesteld.

Geteekend en gezegeld in duplo te Washington, den zestienden Juni 1942.

Voor de Belgische Regeering :

(s.) Graaf R. VAN DER STRATEN PONTHOZ (zegel),
Ambassadeur van België te Washington.

Voor de Regeering der Vereenigde Staten van Amerika :

(s.) CORDELL HULL (zegel),
Staatssecretaris der Vereenigde Staten van Amerika.

Engelsch-Belgisch accoord over wederzijdsche bijstand
(Staatsblad, 20 Mei 1945, bl. 3218).

PROTOCOL.

Het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en het Belgisch Gouvernement :

Met het verlangen (I) nieuwe schikkingen te treffen voor de toerekening van de uitgaven, voortspruitend uit de toepassing van het accoord, dat tusschen beide Regeeringen te Londen, den 4ⁿ Juni 1942, afgesloten werd, met betrekking tot de organisatie en aanwending der Belgische legerstrijdkrachten, in vervanging van hetgeen in artikel 6 van voornoemd Accoord voorzien werd, en verlangende (II), overeenkomstig artikel 16 van het accoord, waarbij schikkingen getroffen worden voor de burgerlijke administratie en jurisdictie van het door de Geallieerde Expeditielegers bevrijde Belgische grondgebied, accoord dat op den 16ⁿ Mei 1944 tusschen het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk en het Belgisch Gouvernement gesloten werd, de voorwaarden vast te stellen, volgens de welke de fondsen door het Belgisch Gouvernement aan de Geallieerde Expeditielegers, die op het grondgebied van het Belgisch Moederland verblijven, zullen gestort worden, en de toerekening der kosten op te stellen, die veroorzaakt worden bij de hulpverlening door het Belgisch Gouvernement aan het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland,

Hebben dienovereenkomstig besloten hetgeen volgt:

Artikel 1.

(I) Van af het van kracht worden van dit protocol zal het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk geen vergoeding meer vragen voor de kosten van de uitrusting (de levering van oorlogsmateriaal inbegrepen) en van het onderhoud der Belgische legerstrijdkrachten (land-, zee- en luchtstrijdkrachten) door departementen of organismen van het Gouver-

nement van het Vereenigd-Koninkrijk; doch de kosten voortspuitend uit geleverde goederen of bewezen diensten, voor het van kracht worden van dit accoord, betreffende uitrusting en onderhoud waarvan sprake, zullen bij afwezigheid van een bijzondere tegenstrijdige schikking, vergoed worden door de Belgische Regeering aan de Regeering van het Vereenigd-Koninkrijk, overeenkomstig het accoord van 4 Juni 1942.

(II) Na afloop van dit protocol, mag het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk de teruggave eischen der bij dit artikel bedoelde goederen, welke niet verloren, vernietigd of verbruikt werden.

Artikel 2.

(I) De kosten, waarop de schikkingen van artikel 1 (I) van dit protocol terugslaan, zijn de kosten van alle soorten leveringen, voorraden, uitrusting en materiaal, alsmede deze der diensten en faciliteiten, vereischt voor de uitrusting en het onderhoud der Belgische legerstrijdkrachten, dewelke het meest doeltreffend kunnen worden toegestaan — en door de departementen of organismen van de Regeering van het Vereenigd-Koninkrijk rechtstreeks toegestaan worden —, hierin inbegrepen de kosten der maatregelen die door de voornoemde departementen en organismen ten voordeele der Belgische legerstrijdkrachten voor hun opleiding en vervoer, alsmede de kosten voor de noodige administratieve diensten, bevoorradings- en gezondheidsdiensten.

(II) De schikkingen van artikel 1 (I) van dit protocol zijn niet toepasselijk op de soldij, toelagen, pensioenen en andere emolumenten voor de leden der Belgische strijdkrachten. Zij zijn ook niet van toepassing op voorraden, leveringen, diensten en faciliteiten, dewelke in het bijzonder aan de Belgische legerstrijdkrachten toegekend zijn en die niet voor eigen gebruik doch voor burgerlijke doeleinden bestemd zijn.

Artikel 3.

(I) Van af het van kracht worden van dit protocol, zal de Belgische Regeering de terugbetaling niet eischen van de kosten van de hulp die zij op hare beurt aan de Regeering van het Vereenigd-Koninkrijk kan bewijzen.

(II) Na afloop van dit protocol, kan de Belgische Regeering de teruggave vragen van elk der bij dit artikel bedoelde goederen, dewelke niet verloren, vernietigd of verbruikt werden.

Artikel 4.

(I) De kosten, bedoeld door de schikkingen van artikel 3 (I) van dit protocol zijn zoowel deze van voorraden, leveringen, diensten en faciliteiten, welke door de Britsche legerstrijdkrachten voor militaire doeleinden gevraagd worden en dewelke best op het grondgebied van het Belgisch Moederland verschaft

kunnen worden, als de kosten der burgerlijke aangelegenheden in het Belgisch Moederland. Het bezorgen der leveringen op Belgisch grondgebied zal zoveel mogelijk rechtstreeks door ministeries of organismen der Belgische Regeering geschieden, of in overeenstemming met bijzondere accoorden dienaangaande.

(II) De schikkingen van artikel 3 (I) van dit protocol zijn niet toepasselijk op de soldij, toelagen, pensioenen en andere emolumenten voor de leden der Britsche legerstrijdkrachten.

Artikel 5.

Hiermede stemt de Belgische Regeering er in toe, de fondsen in Belgische munt, hetzij in bankbiljetten of onder vorm van krediet, die door de Britsche strijdkrachten in België en Luxemburg gevraagd worden ter beschikking te stellen van het Britsch Ministerie van Oorlog.

Artikel 6.

Een vertegenwoordiger der Nationale Bank van België zal de bevrijdingslegers vergezellen, als een lid der Belgische Militaire Verbindingszending.

Artikel 7.

Bij afloop van dit protocol, zal het Britsch Ministerie van Oorlog aan de Belgische Regeering alle Belgische munt overhandigen, die in zijn bezit gebleven is en het niet gebruikte deel der kredieten, die desgevallend geopend werden, zullen geschrapt worden.

Artikel 8.

(I) Voor zoover de bij artikel 5 bedoelde fondsen gebruikt worden voor het verschaffen van voorraden, leveringen, diensten en faciliteiten voor rekening van de Britsche legerstrijdkrachten en voor de bij artikel 4 van dit protocol bedoelde burgerlijke aangelegenheden, zal geen terugbetaling door de Regeering van het Vereenigd-Koninkrijk gedaan worden.

(II) In de mate waarin deze fondsen voor de soldij, toelagen en andere emolumenten van de Britsche strijdkrachten in België en Luxemburg gebruikt worden, zal de Regeering van het Vereenigd-Koninkrijk driemaandelijks de tegenwaarde der voor dit doel gebruikte som, berekend volgens den officieelen wisselkoers op het oogenblik dat de Belgische franken gebruikt worden, in ponden op het krediet van de Belgische Regeering in Londen storten.

Artikel 9.

Opdat de plaatselijke behoeften der Britsche legerstrijdkrachten zoo weinig mogelijk schade aan de Belgische economie zouden berokkenen, zullen de Britsche militaire en de Belgische overheid, telkens de operaties het toelaten, samen over de voorraden en leveringen beraadslagen, welke de intendance en

de individueele officieren en leden van het Britsche leger ter plaatse kunnen verkrijgen. De Britsche militaire overheid zal op de aankopen zoo van intendance als van troepen dergelijke beperkingen invoeren, die door beiden noodzakelijk geacht worden.

Artikel 10.

Het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk is bereid alle opgeëischte en gekochte waren, welke tegen franken door de Britsche legerstrijdkrachten gekocht werden, in natura te vervangen of in ponden terug te betalen, wanneer deze waren uit het buitenland weder ingevoerd moeten worden. Zulks is niet het geval voor afzonderlijke stukken of materieel.

Artikel 11.

Het Gouvernement van het Vereenigd-Koninkrijk en het Belgisch Gouvernement zullen samen beraadslagen over de gedetailleerde toepassing van onderhavig protocol. Eveneens zal elke moeilijkheid, die zich zou kunnen voordoen in verband met de interpretatie en de toepassing van dit protocol, alsmede elke twijfel, die zou kunnen oprijzen in verband met den aard der voorraden, leveringen, diensten en faciliteiten, zooals deze bij artikel 1 (I) en 3 (I) voorzien werden, of in verband met den omvang volgens denwelke deze voorraden, leveringen, diensten en faciliteiten geleverd zullen worden, zal door middel van een beraadslaging tusschen de contracteerende Regeeringen opgelost worden.

Artikel 12.

De schikkingen van artikel 1 en 2 van onderhavig protocol vervangen, van af den datum van het in werking treden van dit protocol, de schikkingen van artikel 6 van voornoemd Accoord, dd. 4 Juni 1942, in zoover het hier over kosten gaat, waarop artikel 1 van dit protocol betrekking heeft. Niettemin zullen de schikkingen van artikel 6 van het Accoord van 4 Juni 1942 van kracht blijven betreffende alle andere kosten die een of ander departement of organisme der Regeering van het Vereenigd-Koninkrijk, in verband met de toepassing van dit accoord, ten laste vallen.

Artikel 13.

Dit protocol zal op 1 Juni 1944 in werking treden.

Artikel 14.

Dit protocol zal, tot zes maanden na het volledige staken der vijandelijkheden met Duitschland, van kracht blijven, met uitzondering dat, van den datum der volledige staking van deze vijandelijkheden, de schikkingen van artikel 2, slechts van toepassing zullen blijven op het voortdurend onderhoud van de alsdan bestaande Belgische legereenheden of -formaties, en van het personeel dezer strijdkrachten, welke bij legereenheden of -formaties van het Vereenigd-

Koninkrijk dienst doen. Binnen de twee maanden na het volledige staken der vijandelijkheden met Duitschland, zullen de contracteerende Regeeringen samen overleg plegen betreffende de schikkingen welke, na afloop van onderhavig protocol, dienen gemaakt.

Ter bevestiging waarvan, hebben de behoorlijk door hun respectievelijke Regeering gevolmachtigd ondergeteekenden onderhavig protocol ondertekend en het van hun zegel voorzien.

Gemaakt in duplicaat te Londen, den 22ⁿ Augustus 1944.

(L.S.) A. EDEN.

(L.S.) P.-H. SPAAK.

Belgisch-Amerikaansch omgekeerd leenen pachtaccoord.

Beginselen betreffende de aan de legerstrijdkrachten der Vereenigde Staten van Amerika te verleenen hulp. — Bijgevoegde overeenkomst tusschen de Vereenigde Staten van Amerika en België, door uitwisseling van de te Washington op 30 Januari 1943 onderteevende nota's (Staatsblad, 24 Mei 1945, bl. 3282).

De Ambassadeur van België aan den Staatssecretaris.
Ambassade van België,
D. 8492 — 4,
n^o 526. Washington, den 30ⁿ Januari 1943.

Mijnheer,

In de verklaring der Vereenigde Naties, dd. 1 Januari 1942, hebben de contracteerende regeeringen de verplichting op zich genomen al hun hulpmiddelen, zoowel op militair als op economisch gebied, tegen de met hen in oorlog zijnde landen aan te wenden; en in de overeenkomst van 16 Juni 1942 heeft elke contracteerende regeering de verbintenis aangegaan aan de andere regeering al de artikels, diensten, faciliteiten of inlichtingen te leveren welke zij voor de voortzetting der gemeenschappelijke oorlogsinspanning zou kunnen aanbrenge. De Belgische Regeering meent bovendien dat het te volgen grondbeginsel in zake wederzijdsche hulpverlening, die door de genoemde Overeenkomst van 16 Juni 1942 voorzien is, als volgt dient te beschouwd, namelijk dat de oorlogsproductie en -hulpmiddelen der twee volkeren door beider legerstrijdkrachten op een dergelijke wijze dienen aangewend te worden, dat er uit het materieel, den handenarbeid, de mogelijkheden van productie en vracht die beschikbaar zijn, het maximaal renderen zou kunnen uitgehaald worden.

Ter aanvulling van artikel II en artikel VI der Overeenkomst, die op 16 Juni 1942 tusschen onze beide regeeringen betreffende de wederzijdsche hulpverlening gesloten werd, heb ik, derhalve, de eer de meening der Belgische Regeering uiteen te zetten aangaande de beginselen en modaliteiten, toepasselijk op de hulp die door de Belgische Regeering aan de

legerstrijdkrachten der Vereenigde Staten dient verleend, en op de wijze waarop deze hulp met het onderhoud dezer legerstrijdkrachten door de Vereenigde Staten gecoördineerd zal worden :

1. Alhoewel de Belgische Regeering, gelet op hare mogelijkheden en verantwoordelijkheid, zich het recht voorbehoudt in elke aangelegenheid de eindbeslissing te treffen, zal zij aan de Vereenigde Staten of aan hunne legerstrijdkrachten, wegens wederzijdsch hulpbetoon, de hieronder vermelde hulp verleenen, wanneer het zal blijken dat België of Belgisch Congo het best gelegen zijn om te verleenen :

a) leveranties, materieel, faciliteiten en diensten voor de legers der Vereenigde Staten, met uitzondering van de soldij en de toelagen dezer legers, van administratieve kosten en van de aankopen die door hun officieele organismen ter plaatse gedaan worden en niet door de bemiddeling der officieele organismen der Belgische Regeering geschieden, zooals onder § 2 gezegd;

b) leveranties, materieel en diensten die noodig zijn voor de constructie van militaire werken en belangrijke dergelijke ondernemingen, welke door de gemeenschappelijke oorlogsinspanning, in België en Belgisch Congo, vereischt worden, met uitzondering van de bezoldiging en loonen der burgers van de Vereenigde Staten;

c) leveranties, materieel en diensten die noodig zijn voor de constructie van dergelijke militaire werken en ondernemingen in andere streken dan België, Belgisch Congo en het grondgebied der Vereenigde Staten of gelijk welke der Vereenigde Naties om de leveranties uit te voeren.

2. De in onderhavige nota geformuleerde beginselen, alsmede de handelwijze, volgens dewelke de verzoeken om hulpverlening dienen uitgedrukt en uitgevoerd te worden, zullen naar gelang de noodwendigheden der practijk worden opgesteld, na accord tusschen de twee Regeeringen, die, telkens het mogelijk is, door bemiddeling van hunne militaire en burgerlijke overheden dienen te handelen. De door de Regeering der Vereenigde Staten opgestelde verzoeken om dergelijke hulpverlening zullen door behoorlijk bevoegde Amerikaansche overheden worden aangeboden aan de vertegenwoordigers der Belgische Regeering, die aangeduid en benoemd werden om de wederzijdsche hulp te verleenen waarvan in onderhavige nota sprake is.

3. De Belgische Regeering is van meening dat elke hulpverlening van dezen aard, alsmede ieder ander hulpbetoon, daarbij inbegrepen de overeenkomstig artikel VI van het accord van 16 Juni 1942 ontvangen inlichtingen, hulpbetoon, dat door den President der Vereenigde Staten of door zijn gemachtigde vertegenwoordigers aangenomen en door de Belgische Regeering verleend werd, dient beschouwd als een levering ten bate van de Vereenigde Staten volgens den zin der wet van 11 Maart 1941 (III). Iedere

Regeering zal, in zoover de omstandigheden het zullen toelaten, een afzonderlijke rekening houden van de krachtens deze regeling ontvangen hulp, met uitzondering van faciliteiten en diverse diensten.

Indien de Regeering der Vereenigde Staten het eens is met hetgeen voorafgaat, stel ik voor dat onderhavige nota en uw antwoord als een treffen van overeenstemming tusschen onze twee Regeeringen op dat gebied beschouwd zouden worden en dat deze regelingen, ter wille van de duidelijkheid en gemakkelijheid van hun toepassing, terugwerkende kracht zouden krijgen tot op 16 Juni 1942, datum der Overeenkomst der twee Regeeringen betreffende de beginselen van wederzijdsche hulpverlening.

Met bijzondere hoogachting,

(Get.) R. v. STRATEN.

Den Edelachtbaren Heer Cordell Hull,
Staatssecretaris,
Washington.

De Staatssecretaris aan den Ambassadeur
van België.

Department of State,
Washington.

Den 30^e Januari 1943.

Excellentie,

Ik heb de eer U de ontvangst te melden uwer nota van vandaag, betreffende de beginselen en modaliteiten toepasselijk op het hulpbetoon, hetgeen door de Belgische Regeering aan de legerstrijdkrachten der Vereenigde Staten van Amerika dient verleend te worden.

In antwoord meld ik U dat de Regeering der Vereenigde Staten met de meeningen der Belgische Regeering, zooals deze in gezegde nota uitgedrukt worden, accord gaat.

Overeenkomstig het aldaar gedane voorstel, dienen uwe nota en onderhavig antwoord als een akte van accord beschouwd, dat tusschen onze twee Regeeringen op dat gebied tot stand gekomen is.

Dit vaster bindend en hernieuwd verstevigen van onze gemeenschappelijke oorlogsinspanning schenkt me groote voldoening.

Met bijzondere hoogachting :

(Get.) CORDELL HULL,

Staatssecretaris

der Vereenigde Staten van Amerika.

Aan Zijne Excellentie
graaf Robert van der Straten-Ponthoz,
Ambassadeur van België.

Protocol van het accord tusschen het Oppercommando der Geallieerde Expeditielegers en de Belgische Regeering voor het verkrijgen ter plaatse van leveranties, diensten, faciliteiten en voor het in gebruik nemen van gronden en onroerende goederen, in afwachting dat de Belgische Regeering in staat zal zijn aan de geallieerde legers in België de voordeelen, waarvan sprake, te leveren.

1. In afwachting van het door het Oppercommando te bepalen oogenblik (overeenkomstig de tweede clause van het Engelsch-Amerikaansch-Belgisch Accord aangaande het burgerlijk bestuur), waarop de Belgische Regeering in staat zal zijn de noodige faciliteiten aan de Geallieerde Expeditielegers te leveren, zullen deze laatste met de hulp, zoo mogelijk van de Belgische bevoegde overheden, zich deze faciliteiten rechtstreeks verschaffen. De opeischingen zullen, in de mate van het mogelijke, door de bemiddeling der Belgische overheden en overeenkomstig de Belgische wetten, plaats grijpen. De Geallieerde Militaire Overheden zullen, zooveel mogelijk, de hulp inroepen van de bij de Britsche legers verbonden Belgische verbindingsofficieren voor alle vormen van leveranties.

2. In geval van nood, zullen alle Belgische hulpmiddelen ter beschikking der Geallieerde Expeditielegers worden gesteld. Onder voorbehoud van dit grondbeginsel, zijn de algemeene beginselen, die de rechtstreeksche leveranties regelen, de volgende :

a) de Geallieerde Militaire Overheden dienen al het mogelijke te doen ten einde hun benodigdheden bij de beschikbare Engelse of Amerikaansche militaire opslagplaatsen te verkrijgen, alvorens zich ter plaatse ervan te voorzien;

b) de Geallieerde Expeditielegers zullen tot geen opeischingen of aankopen ter plaatse overgaan (behalve voor het hulpbetoon aan de burgerlijke bevolking), wanneer deze opeischingen of aankopen door invoer van eetwaren, voor de hulp der burgerlijke bevolking bestemd, zou moeten vergoed worden;

c) bij het verschaffen der benodigdheden van de militaire strijdkrachten, dient er met den economischen toestand der burgerlijke bevolking rekening gehouden;

d) de Geallieerde Expeditielegers zullen zich geen onroerende goederen (gronden of gebouwen) verschaffen;

e) de Geallieerde Expeditielegers zullen niet opeischen noch aankopen :

1° eetwaren, onder welken vorm het ook weze, fruit en groenten uitgezonderd;

2° geneeskundige en sanitaire producten, zeep inbegrepen;

3° vee noch voeder;

4° brandstoffen, benzine, aardolie, smeersel, noch brandhout, tenzij het hout uit bosschen voortkomt die in gevolge militaire schikkingen uitgebaat worden.

3. Aanschaffingswijze :

In overeenstemming met voorafgaande § 1 en in afwachting dat een tegenstrijdige schikking getroffen wordt, zal de Opperbevelhebber het recht hebben zich de burgerlijke werkkrachten te verschaffen, alsmede inkwartiering, leveranties, het gebruik van gronden, gebouwen, vervoermiddelen en andere diensten voor de militaire behoeften van zijn commando. De Opperbevelhebber zal mogen opeischen, aankopen en huren. De normale handelwijze zal de opeisching zijn. Het recht van opeisching en aankoop wordt aan zekere officieren verleend, die door de Geallieerde Expeditielegers daartoe benoemd werden.

a) Door opeisching :

Telkens als het mogelijk is, zullen de opeischingen door bemiddeling van het College van burgemeester en schepenen geschieden. Dit zal verzocht worden de op te eischen goederen of diensten te bekomen; na het in ontvangstnemen der goederen of diensten, zullen de officieren, daartoe aangeduid, aan het College het oorspronkelijk ontvangstbewijs der opeisching afleveren. Het College dient de betaling van zijn regeering te verkrijgen en den eigenaar te betalen, uitgezonderd in de in § 4 voorziene gevallen, waarin de betaling door de Geallieerde Expeditielegers zal geschieden, hetzij door bemiddeling van het College, hetzij rechtstreeks.

b) Door koopen of huren :

1° Het aankopen of huren is, binnen de in § 4 voorziene grenzen, toegelaten en de betaling zal door de Geallieerde Expeditielegers geschieden. In zulk geval zullen de prijzen overeenkomstig de bepalingen van § 4 vastgesteld worden;

2° De opeisching kan vervangen worden door een accord of een minnelijke schikking, in de door § 4 voorziene gevallen; in dit geval zal het oorspronkelijk ontvangstbewijs der opeisching ter vernietiging aan het College van burgemeester en schepenen of aan den eigenaar, naar gelang het geval, terug gestuurd worden. De huurcontracten zullen een bepaling bevatten, waarbij de overdracht aan de Belgische Regeering toegelaten wordt. De contracten zullen, mits een voorafgaande kennisgeving van korten duur, opzegbaar zijn.

De Geallieerde Expeditielegers zullen, gedurende het in onderhavig protocol voorziene tijdperk, de opgeëischte burgerlijke werkkrachten en opgeëischte inkwartieringsgebouwen betalen. De Belgische Regeering zal de leveranties, faciliteiten en diensten betalen (het gebruik der onroerende goederen inbegrepen), met uitzondering van :

a) de geringste aankopen;

b) ingeval er door een laattijdige^a betaling een nadeel zou berokkend worden;

c) in geval het wenschelijk is dat, om reden van de operaties of veiligheidshalve, er rechtstreeks betaald worde.

In deze verschillende gevallen zullen de Geallieerde Expeditielegers rechtstreeks betalen.

De door de Geallieerde Expeditielegers betaalde prijzen zullen overeenkomen met de door de Belgische Regeering medegedeelde prijzen, bedragen en loonschalen. Indien de Belgische Regeering de prijzen voor de producten, werkkrachten of diensten niet medegedeeld heeft, zullen de met de aanschaffing belaste officieren de officieele prijzen toepassen, die op het bedoeld oogenblik in het land gebruikt worden. Deze officieren zullen, telkens als dit mogelijk is, den burgemeester, den plaatselijken ambtenaar of den Belgischen verbindingsofficier raadplegen, die hun een betrouwbaar advies kan geven. Indien er over deze grondbeginselen onmogelijk accoord kan gegaan worden, dient de opeischingsloon aan de voor leveranties en betaling bevoegde Belgische Overheden te worden overgemaakt.

Telkens als het mogelijk zal zijn, zal de inkwartiering door opeisching, langs bemiddeling van het College van burgemeester en schepenen, gegeven worden. De met inkwartiering belaste officieren der Geallieerde Expeditielegers zullen aan het College een order laten geworden, die de volgende aanduidingen bevat :

a) Aantal officieren, die ingekwartierd moeten worden :

	Per nacht
—	—
Generaal	fr 20,—
Hoogere officieren	15,—
Officieren van ondergeschikten rang :	
voor den eersten officier die in het huis ingekwartierd is	9,—
voor de anderen	7,—

b) Aantal onderofficieren en soldaten, die onderdak en bed zullen ontvangen 5,—

c) Aantal onderofficieren en soldaten die op stroo, door den eigenaar geleverd, zullen gelogeed worden :

voor den eersten dag	1,50
voor de volgende dagen	0,50

d) Aantal onderofficieren en soldaten die op stroo, door het leger geleverd, zullen gelogeed worden 0,40

De betaling voor de aldus verstrekte inkwartiering zal gedaan worden door het College van burgemeester en schepenen, dat verantwoordelijk is voor de betaling aan den eigenaar. De betaalde prijzen stemmen met bovenvermeld tarief overeen, dat den met het inkwartieren belaste officieren overhandigd zal worden. Bij de uitbetaling zal het College van burgemeester en schepenen een ontvangstbewijs overhandigen, waarop de betaalde som vermeld staat, alsmede het voor de tevoren aangeduide categorieën voorziene tarief.

Voorafgaande bepalingen zullen op geenerwijze de naderhand getroffen financiële schikkingen beïnvloeden, die tusschen het Vereenigd-Koninkrijk, de Vereenigde Staten van Amerika en België zouden getroffen worden.

Ter bevestiging waarvan de ondergeteekenden op 27 Mei 1944 hun handteekening hierbij geplaatst hebben.

De Regeering van het Koninkrijk België, vertegenwoordigd door den luitenant-generaal ridder van Strijdonck de Burkel, Hoofd der Belgische militaire Zending.

De Opperbevelhebber der Geallieerde Expeditielegers, vertegenwoordigd door den luitenant-generaal H. M. Gale, hogere officier voor bestuur.

IX. — PRIJZEN EN LOONEN

Besluit van 28 April 1945

houdende regeling van de prijzen van de minerale meststoffen (Staatsblad, 18 Mei 1945, bl. 3153).

Besluit van 28 April 1945

houdende vaststelling der maximumprijzen der primaire derivaten van kolenteer en derivaten van lichte oliën afkomstig van gasoïlbenzoleering af distillatiefabriek (Staatsblad, 24 Mei 1945, bl. 3289).

Ministerieel besluit van 5 Mei 1945

houdende vaststelling der prijzen der ingevoerde landbouw-, tuinbouw- of voedingsproducten (Staatsblad, 17 Mei 1945, bl. 3120).

Besluit van 10 Mei 1945

houdende regeling van den prijs van autobanden (Staatsblad, 31 Mei 1945, bl. 3473).

Ministerieel besluit van 14 Mei 1945

houdende vaststelling van den prijs van het brood (Staatsblad, 16 Mei 1945, bl. 3088). — *Erratum* (Staatsblad, 17 Mei 1945, bl. 3121).

Besluit van 16 Mei 1945

houdende regeling van de prijzen van zeevisch (Staatsblad, 25 Mei 1945, bl. 3327).

Ministerieel besluit van 17 Mei 1945
*houdende regeling van de prijzen van uit Portugal
ingevoerde vischconserven (Staatsblad, 27 Mei 1945,
bl. 3380).*

Ministerieel besluit van 17 Mei 1945
*houdende regeling van de prijzen van de ingevoerde
gedroogde rozijnen en verdeeld in het kader der
ravitailleering (Staatsblad, 27 Mei 1945, bl. 3382).*

Ministerieel besluit van 18 Mei 1945
*houdende regeling van de prijzen van « maïsbloem »
(Staatsblad, 24 Mei 1945, bl. 3290).*

X. — RANTSOENEERING EN RAVITAILLEERING

Besluit van 20 April 1945
*betreffende de rantsoeneering van lamppetroleum
voor huishoudelijk gebruik (Staatsblad, 6 Mei
1945, bl. 2910).*

Ministerieel besluit van 30 April 1945
*waarbij het besluit van 1 Februari 1945, houdende
invoering van een nieuw verdeelingssysteem van
huis- en ambachtskolen, gewijzigd en voor den tijd
van een maand verlengd wordt (Staatsblad, 2 Mei
1945, bl. 2802).*

Ministerieel besluit van 1 Mei 1945
*betreffende de levering van haver van den oogst 1944
(Staatsblad, 7-8 Mei 1945, bl. 2950). (Zie ook
rubriek III.)*

Besluit van 2 Mei 1945
*waarbij het ministerieel besluit van 21 Maart 1945,
betreffende de rantsoeneering van melk en de ver-
plichte inschrijving van de rechthebbenden gewij-
zigd en aangevuld wordt (Staatsblad, 5 Mei 1945,
bl. 2884).*

Besluit van 3 Mei 1945
*houdende verplichting tot aangifte der voorraad-
schommelingen van stroovlas en -lijnwaad (Staats-
blad, 7-8 Mei 1945, bl. 2948). (Zie ook rubriek III.)*

Besluitwet van 7 Mei 1945
*waarbij aan den Minister van Ravitailleering de
bevoegdheid wordt verleend tot zekere onderzoe-
kingen over te gaan (Staatsblad, 17 Mei 1945,
bl. 3118).*

Ministerieel besluit van 12 Mei 1945
*houdende vaststelling der kleinhandelsvoorwaarden
der textielproducten (Staatsblad, 14-15 Mei 1945,
bl. 3060).*

Besluit van 13 Mei 1945
*waarbij de samenstelling van het broodmeel wordt
vastgesteld (Staatsblad, 17 Mei 1945, bl. 3119).*

DOORLOOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

(Inhoud zie laatste bladzijde van het Tijdschrift)

GELDMARKT

I. — RENTETARIEF VOOR DISCONTO EN BELEENINGEN (in pCt.)

2

TIJDVAK	OFFICIEELE RENTETARIEVEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË													CALL- GELD (in de markt)
	Disconto					Beleeningen van en voorschotten op : (*)								
	Door de N.B.B. vooraf geveeer- de bankaccepten, geaccept. en documentaire wissels, uit hoofde v. goederenn-en uitvoer	Bij de bank gedomicilieerde accepten en warrants	Bij de bank niet gedomicilieerde accepten	Niet geaccepteerde wissels	Promessen	Overheidsfondsen met ten hoogste 120 dagen looptijd	Overheidsfondsen met ten hoogste 8 maanden looptijd	Overheidsfondsen met ten hoogste 12 maanden looptijd	Schatkistcertificaten met een looptijd van meer dan 120 dagen	Schatkistcertificaten verlengd krachtens de besluit- wet van 6-10-1944	Vijfjarige Schatkistcertificaten (1941) 3 1/2 % en Schatkistcertif. ter regeling van Belgische finan- ciele vorderingen op het buitenl.	Andere overheidsfondsen		
Jaargemiddelden :														
1943.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,66	
1944.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,65	
Maandgemiddelden :														
1944 April.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,625	
Mei.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,625	
Juni.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,625	
Juli.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,625	
Augustus.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,625	
September.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	—	3,50	3,—	0,625	
October.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,50	3,50	3,—	0,625	
November.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,50	3,50	3,—	0,625	
December.....	—	2,—	2,—	3,—	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,50	3,50	3,—	0,875	
1945 Januari.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,375	3,50	3,—	1,—	
Februari.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,375	3,50	3,—	1,—	
Maart.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,375	3,50	3,—	0,846	
April.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	3,—	3,—	3,—	2,375	3,50	3,—	0,583	
Mei.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	2,375	3,50	3,—	0,5	
Juni.....	1,—	1,50	1,75	2,50	3,—	2,—	2,1875	2,375	3,—	2,375	3,50	3,—	0,5	

(*) Quotiteit van het voorschot in Juni 1945 :

Schatkistcertificaten met 4, 8 en 12 maanden looptijd en meer.....	95 pCt.	Kasbons op 1 jaar van de N.M.K.N.	95 pCt.
Krachtens de besluitwet van 6 October 1944 verlengde Schatkistcertificaten.....	95 pCt.	Kasbons op ten hoogste 1 jaar, van de Nationale Kredietkas ten behoeve van den Middenstand	95 pCt.
Tienjaarsobligaties (1940-1950).....	90 pCt.	Ander overheidspapier	80 pCt.
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 5 jaar looptijd (1941-1946).....	90 pCt.	3 1/2 pCt. vijf-jaarsschatkistcertificaten (besluit van 25 October 1941).....	
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 15 jaar looptijd en meer (1942).....	90 pCt.	Schatkistcertificaten uitgegeven ter regeling van Belgische financieele vorderingen op het buitenland (besluit van 3 Februari 1942).....	
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 5, 10 of 20 jaar looptijd (1943).....	90 pCt.	Quotiteit van het voorschot enkel ingewilligd in de door de Nationale Bank van België toegestane bijzondere gevallen	90 pCt.
3 1/2 pCt. Schatkistcertificaten met 10 jaar looptijd (1944).....	90 pCt.		

II. — RENTESTANDEN VOOR BANKDEPOSITO'S EN TEGOED TER ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

4

TIJDVAK	Banken — Depositorerekeningen op (1)					Algemeene Spaarkas (inlagen op spaarboekjes)			Nat. Maat. voor Krediet aan de Nijverheid
	zicht	15 dagen vooropzegging	1 maand	3 maanden	6 maanden	tot 20.000 fr.	20.000 tot 100.000 fr.	boven 100.000 fr.	Depositorerekeningen op één jaar
Jaargemiddelden :									
1943.....	0,50	0,92	1,17	1,40	1,87	3,—	1,50	0,50	2,37
1944.....	0,50	0,81	1,01	1,27	1,53	3,—	1,50	0,50	2,25
Maandgemiddelden :									
1944 April.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Mei.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Juni.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Juli.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Augustus.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
September.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
October.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
November.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
December.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
1945 Januari.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Februari.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Maart.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
April.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Mei.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25
Juni.....	0,50	0,80	1,—	1,25	1,50	3,—	1,50	0,50	2,25

(1) Van Januari 1944 af, gemiddelde van 4 banken.

VALUTAMARKT EN MARKT DER EDELE METALEN

I. — NOTEERING DER EDELE METALEN

9

DATUM (einde der maand)	GOUD				ZILVER			
	LONDEN sh. en d. per oz. fijn	NEW-YORK dollars per oz. fijn	BOMBAY		LONDEN d. per stand. oz.	NEW-YORK cents per oz. fijn	BOMBAY	
			roupies en annas per Fine Tola	Omrekening in sh. en d. per oz. fijn			roupies en annas per 100 Fine Tola	Omrekening in pence per oz. f. jn
1938 December	149/7 1/2	35			20,0625	42 3/4		
1943 December	168/0	35	71.2	284/6	23,50	44 3/4	115.0	55
1944 December	168/0	35	74.2	296/6	23,50	44 3/4	132.4	63
1944 April	168/0	35	75.12	303/0	23,50	44 3/4	139.6	67
Mei	168/0	35	74.1	296/3	23,50	44 3/4	133.0	64
Juni	168/0	35	73.15	295/9	23,50	44 3/4	132.10	64
Juli	168/0	35			23,50	44 3/4		
Augustus	168/0	35			23,50	44 3/4		
September	168/0	35	67.15	271/9	23,50	44 3/4	121.12	58
October	168/0	35	62.8	250/0	23,50	44 3/4	116.0	56
November	168/0	35	64.10	253/6	23,50	44 3/4	122.6	59
December	168/0	35	74.2	296/6	23,50	44 3/4	132.4	63
1945 Januari	168/0	35	65.8	262/0	(1) 25,50	44 3/4	119.12	57
Februari	168/0	35	74.8	298/0	25,50	44 3/4	127.0	61
Maart	168/0	35	72.10	290/6	25,50	44 3/4	128.7	62
April	168/0	35	74.14	299/6	25,50	44 3/4	130.0	63
Mei	168/0	35	74.13	299/3	25,50	44 3/4	131.15	63
Juni	172/3	35	77.9	310/3	25,50	44 3/4	132.14	64

(1) Met ingang van 3 Januari 1945, noteering per oz. fijn.

II. — OFFICIEELE WISSELKOERSEN VASTGESTELD DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

krachtens besluit n^o 6 genomen door den Ministerraad te Londen op 1 Mei 1944

(« Belgisch Staatsblad » van 5 September 1944, n^o 22)

10

VALUTA	Officieele middenkoers (1)	Transfers		Biljetten (2)	
		Aankoopkoers	Verkoopkoers	Aankoopkoers	Verkoopkoers
1 pond sterling	Bfr. 176,625 Bg. 35,325	Bfr. 176.50 Bg. 35,30	Bfr. 176,75 Bg. 35,35	Bfr. 175,85 Bg. 35,17	Bfr. 176,80 Bg. 35,36
1 U. S. A. dollar	—	Bfr. 43,70 Bg. 8,74	Bfr. 43,96 Bg. 8,792	Bfr. 43,50 Bg. 8,70	Bfr. 44,— Bg. 8,80
1 Canadeesche dollar	—	Bfr. 39,38 Bg. 7,876	Bfr. 39,96 Bg. 7,992	Bfr. 39,20 Bg. 7,84	Bfr. 40,— Bg. 8,—
100 Fransche frank	Bfr. 88,30 Bg. 17,66	Bfr. 88,20 Bg. 17,64	Bfr. 88,40 Bg. 17,68	Bfr. 87,40 Bg. 17,48	Bfr. 88,80 Bg. 17,76
100 Nederlandsche gulden	Bfr. 1.652,— Bg. 330,40	Bfr. 1.650,— Bg. 330,—	Bfr. 1.654,— Bg. 330,80	Bfr. 1.635,— Bg. 327,—	Bfr. 1.662,— Bg. 332,40
100 Congoleesche frank	Bfr. 100,— Bg. 20,—	Bfr. 100,— Bg. 20,—	Bfr. 100,— Bg. 20,—	— —	— —
100 Luxemburgsche frank	Bfr. 100,— Bg. 20,—	Bfr. 100,— Bg. 20,—	Bfr. 100,— Bg. 20,—	— —	— —

(1) Contractueele koers.

(2) De Fransche en Nederlandsche biljetten die door de aangenomen banken worden aangekocht volgens de regelen vastgesteld door het Belgisch-Luxemburgsch Instituut voor den Wissel, worden overgenomen door de Nationale Bank van België.

KAPITAALMARKT.

I. — NOTEERINGEN VAN ENKELE OVERHEIDSFONDSEN. — VERGELIJKENDE TABEL.

14

AARD DER EFFECTEN	Noteering voor	NOTEERING PER				
		1 Mei 1940	3 Juli 1944	1 Augustus 1944	31 Augustus 1944	2 Juli 1945
I. — Rechtstr. Belgische binnenland. Staatsschuld (Rente bij te rekenen) ..						
2 ½ pCt. Schuld	100,—	51,75	81,10	81,50	83,50	77,50
3 pCt. Schuld, 2 ^o reeks	100,—	65,80	96,65	97,90	99,65	91,—
3 ½ pCt. Schuld 1937	100,—	69,25	98,—	98,45	100,60	90,70
3 ½ pCt. Schuld 1943	100,—	—	91,90	92,50	95,—	87,75
Geünificeerde 4 pCt. Schuld	100,—	79,50	104,75	106,15	109,50	99,65
Tienjaars obligaties (1940-1950), 4 pCt.	100,—	—	101,80	102,45	102,75	100,50
Vijfjaars Schatkisccertificaten, 3 ½ pCt., 1941-1946 ..	100,—	—	102,50	101,95	103,25	99,75
Vijftienjaars (ten hoogste) Schatkisccertificaten, 3 ½ pCt., 1942 ..	100,—	—	102,50	103,60	103,75	101,45
Vijf- tien- twintigjaars Schatkisccertificaten, 3 ½ pCt., 1943 ..	100,—	—	101,—	101,25	101,85	98,90
Tienjaars Schatkisccertificaten, 3 ½ pCt., 1944	100,—	—	—	100,50	100,10	96,—
4 pCt. Lotenleening van 1933	1.050,—	901,—	1.259,—	1.282,—	1.303,—	1.200,—
Lotenleening 1938 (3 ½ pCt. tot 1947; daarna 4 pCt.) ..	500,—	411,—	578,—	591,—	591,—	529,—
Lotenleen. 1941 (3 pCt. tot 1946; 3 ½ pCt. van 1946 tot 1951; daarna 4 pCt.)	1.000,—	—	1.017,—	1.030,—	1.031,—	994,—
II. — Indirecte Staatsschuld en door den Staat gewaarborgde schuld (Rente bij te rekenen).						
4 pCt. Lotenleening der Verwoeste Gewesten 1923	525,—	443,—	603,—	611,—	633,—	571,—
6 pCt. pref. aand. v. d. Nat. Maats. der Belg. Spoorw. (Zwits. schijf) ..	500,—	511,—	750,—	751,—	751,—	635,—
6 pCt. pref. aand. v. d. Nat. Maatschappij der Belgische Spoorw. (Ned. schijf)	500,—	510,—	700,—	711,—	711,—	635,—
4 pCt. pref. aand. v. d. Nat. Maatschappij der Belgische Spoorw. (Belg. schijf)	500,—	391,—	595,—	617,—	640,—	610,—
(*) 3 pCt. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, coup. Januari-Juli ..	100,—	56,—	89,65	92,50	93,25	85,60
3 ½ pCt. Beheer van Telegraaf en Telefoon, 1943	100,—	—	93,20	94,25	94,65	88,80
III. — Rechtstreeksche Koloniale Schuld (geblok. stukken, verhandelbaar door overdracht).						
Renteloos : Belgisch Congo, Lotenleening 1888	100,—	129,50	308,—	308,—	340,—	348,—
<i>Bij te rekenen rente :</i>						
3 pCt. Koloniale Schuld 1904	100,—	64,45	86,—	85,75	90,25	90,—
4 pCt. Koloniale Schuld 1936	100,—	77,50	103,—	103,15	106,35	99,60
(*) 3 ½ pCt. Koloniale Schuld 1937	100,—	65,50	93,80	94,30	97,50	90,70

(*) In den regel zijn de coupons der leeningen belastingvrij; de coupons waarop 2 pCt. belasting wordt betaald, zijn met een sterretje geteekend.

II. — MAANDINDEXCIJFERS TER BEURZE VAN BRUSSEL EN ANTWERPEN

15

DATUM	Algemeen indexcijfer	Verzekeringen, bank- en financ. instellingen	Onroerende goeder., hypot. en hotelwezen	Tramwegen Buurt- spoorwegen	Tramwegen en electric. (Trusts)	Gas en electriciteit	Metaal- nijverheid	Steenkolen- mijnen	Zink, lood en mijnen	Glas- en spiegelglas- fabrieken	Textielnijverh. en zijdefabrieken	Koloniale waarden	Constructie	Scheikundige producten	Diversen
-------	----------------------	--	--	-----------------------------	---------------------------------	----------------------	--------------------	--------------------	----------------------	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------	-------------	------------------------	----------

Indexcijfers in verhouding met de noteeringen der vorige maand.

1944 1 Augustus	98	100	97	99	99	97	101	97	99	100	99	97	97	98	101
31 Augustus	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1945 2 Juli (1)	106	101	106	103	96	82	104	87	105	132	117	121	118	114	107

Indexcijfers in verhouding met het basistijdvak 1936 tot 1938 = 100.

1943 2 Augustus	199	184	259	154	174	169	169	306	135	180	235	236	268	164	186
1 September	210	192	264	163	187	183	181	315	144	195	248	247	287	173	199
1 October	237	218	286	180	213	201	192	350	156	210	277	291	310	190	224
3 November	238	218	290	180	213	201	189	342	158	215	279	293	314	193	230
1 December	243	224	312	195	223	208	189	345	164	221	294	294	323	200	240
1944 4 Januari	237	222	303	188	214	207	187	338	162	216	287	285	324	193	236
1 Februari	231	219	300	186	212	200	183	327	154	215	277	276	320	189	230
1 Maart	237	222	314	191	219	207	184	336	160	219	283	283	328	202	240
3 April	245	224	325	201	228	216	186	344	166	231	293	296	345	208	247
1 Mei	254	233	343	203	237	216	185	347	176	253	303	318	359	211	249
1 Juni	260	242	351	206	239	214	189	348	180	282	307	331	398	210	257
3 Juli	278	253	381	218	253	234	218	383	199	301	332	334	440	233	271
1 Augustus	273	253	371	216	252	228	221	373	197	301	327	323	428	228	276
31 Augustus	274	253	370	216	253	228	220	373	197	301	327	323	430	228	278
1945 2 Juli	289	256	391	223	242	187	229	326	208	399	383	390	505	259	297

(1) Indexcijfers t.o.v. 31 Augustus 1944 daar de Beurs van 1 September 1944 tot en met 3 Juni 1945 gesloten bleef.

III. — OMZETTEN TER BEURZE VAN BRUSSEL EN ANTWERPEN

TIJDVAK	BRUSSEL (*)			ANTWERPEN			BRUSSEL en ANTWERPEN	
	Aantal beursdagen	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandelde bedragen (miljoenen franken)	Aantal beursdagen	Aantal verhand. fonds. (duizenden stukken)	Verhandelde bedragen (miljoenen franken)	Aantal verh. fonds. (duizenden stukken)	Verhandelde bedragen (miljoenen franken)
1943	253	7.612	11.514	249	305	2.806	7.917	14.320
1944	167	4.666	7.231	166	192	2.252	4.858	9.483
1943 Juli	22	726	1.145	22	28	271	754	1.416
Augustus	21	548	889	19	23	196	571	1.085
September	22	661	1.091	22	26	234	687	1.325
October	21	517	806	21	22	279	539	1.085
November	20	593	883	20	21	180	614	1.063
December	23	473	754	23	21	192	494	946
1944 Januari	20	405	718	20	20	224	425	942
Februari	21	433	755	21	21	264	454	1.019
Maart	23	582	877	23	23	324	605	1.201
April	18	561	867	18	19	221	580	1.088
Mei	21	547	855	21	25	261	572	1.116
Juni	22	652	1.052	21	27	278	679	1.330
Juli	21	759	1.059	21	30	305	789	1.364
Augustus (1)	21	727	1.048	21	27	375	754	1.423
1945 Juni (2)	15	398	688	18	12	242	410	930

(*) Omvat de transacties in vast- en niet vastrendeende waarden, met uitzondering van: a) de rechtstreeksche Staatsleeningen; b) de Oorlogsschadeleening 1922; c) al de leeningen der Kolonie van 1887 tot 1937.

(1) De beurzen bleven gesloten van 1 September 1944 tot en met 3 Juni 1945.

(2) Alleen obligaties en aandelen.

IV. — NOTEERINGEN EN RENDEMENTEN VAN DE VOORNAAMSTE OBLIGATIETYPEN

DATUM	TOONAANGEVENDE TYPEN								OBLIGATIES VAN MAATSCHAPPIJEN Allerlei typen			
	Koers				Rendement (t. o. v. den koers alleen)				Gemiddelde beurswaarde	Gemiddeld netto rendement		
	I Geunific. Schuld 4 pCt.	II Koloniale Schuld 1936 4 pCt.	III Provinc., steden en gemeenten 4 pCt.	IV Nijverheids- en handels- ondernemingen 4 pCt. 4 ½ pCt.	I Geunific. Schuld 4 pCt.	II Koloniale Schuld 1936 4 pCt.	III Provinc., steden en gemeenten 4 pCt.	IV Nijverheids- en handels- onderneming. 4 pCt. 4 ½ pCt.				
1943 1 Juli	102,—	101,—	101,10	—	103,76	3,92	3,96	3,96	—	4,34	103,96	4,28
2 Augustus	100,—	100,—	98,51	—	101,48	4,—	4,—	4,06	—	4,43	101,61	4,38
1 September	100,—	100,—	99,68	—	102,67	4,—	4,—	4,01	—	4,38	101,70	4,37
1 October	101,—	100,10	100,37	—	104,08	3,96	4,—	3,98	—	4,32	103,75	4,29
3 November	101,85	100,30	101,29	—	105,15	3,93	3,99	3,95	—	4,28	104,31	4,26
1 December	102,—	100,80	101,62	—	104,92	3,92	3,97	3,94	—	4,29	104,58	4,26
1944 4 Januari	102,65	101,55	101,88	101,65	105,67	3,90	3,94	3,93	3,93	4,26	104,88	4,24
1 Februari	103,40	101,50	100,62	100,24	107,—	3,87	3,94	3,98	3,99	4,21	105,36	4,20
1 Maart	105,20	102,90	101,47	101,08	106,96	3,80	3,89	3,94	3,96	4,21	105,41	4,19
3 April	103,45	103,75	100,51	100,79	106,15	3,87	3,86	3,98	3,97	4,25	104,98	4,22
1 Mei	104,15	103,75	100,41	99,54	105,57	3,84	3,86	3,99	4,01	4,27	104,20	4,24
1 Juni	104,60	104,—	99,30	99,67	105,09	3,82	3,85	4,03	4,01	4,29	103,98	4,25
3 Juli	104,75	103,—	101,63	102,03	106,38	3,82	3,88	3,94	3,92	4,24	105,49	4,19
1 Augustus	106,15	103,15	102,75	101,44	108,32	3,77	3,88	3,90	3,94	4,16	106,82	4,14
31 Augustus	109,60	106,35	102,93	103,54	112,—	3,65	3,76	3,89	3,86	4,02	109,58	4,03

N. B. — Voor de samenstelling: zie Maartnummer 1939, op blz. 193.

V. — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

Retrospectief overzicht

(duizenden franken)

TIJDVAK	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN						KAPITAALSVERHOOGINGEN (Naamlooze vennootschappen) (Commandit. vennootschappen op aandelen) (Personenvennootsch. met beperkte aansprak.)			
	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhoging.	Gestort bedrag op nomin. waarde
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde				
1943.....	47	136.449	135.738	667	257.829	249.369	195	1.145.545	590.283	567.992
1944.....	130	207.615	172.348	733	300.330	284.492	195	472.412	456.156	410.798
1944 eerste 5 maanden.....	20	82.085	79.592	356	183.943	180.920	76	209.230	173.488	169.635
1945 eerste 5 maanden.....	250	136.939	97.663	504	132.322	119.259	61	236.771	158.952	128.118
1944 Maart.....	6	5.760	5.760	84	26.838	26.479	16	14.317	20.426	18.453
April.....	5	5.825	5.375	65	65.568	63.798	14	47.236	51.657	51.509
Mei.....	4	8.300	8.060	64	34.369	33.891	22	71.517	39.125	37.625
Juni.....	2	3.800	3.800	61	25.017	25.017	10	20.024	19.651	19.651
Juli.....	6	7.335	6.511	48	16.451	15.610	15	15.340	18.205	16.205
Augustus.....	3	2.200	2.200	47	15.933	15.323	8	4.170	6.535	6.515
September.....	32	72.830	55.794	50	18.867	14.630	22	71.513	25.471	20.597
October.....	17	7.335	4.422	44	11.635	10.215	20	86.660	57.260	56.739
November.....	16	11.950	7.362	45	11.891	9.144	10	14.330	25.300	23.946
December.....	34	20.080	12.667	82	16.593	13.633	34	51.145	130.246	97.510
1945 Januari.....	32	12.300	8.412	80	26.179	24.579	3	1.705	3.515	3.263
Februari.....	36	31.959	22.515	96	22.385	20.521	6	3.560	14.665	4.013
Maart.....	61	28.494	22.614	130	34.351	30.302	19	186.030	97.460	91.276
April.....	58	24.080	16.356	90	19.836	17.756	19	37.901	29.222	20.276
Mei.....	63	40.106	27.766	108	29.571	26.101	14	7.575	14.090	9.290

TIJDVAK	OBLIGATIE-UITGIFFEN		Gezamen- lijke uitgiften	UITGIFTE- PREMIËN (1)	STORTINGEN ANDERE DAN IN GELD		UITGIFFEN bestemd voor aflossing van oude leeningen (4)	Netto uitgiften (5)
	Aantal	Nominaal bedrag			Nominaal bedrag	Inbreng in natura (2)		
1943.....	18	924.000	1.908.561	62.838	387.322	148.050	211.629	1.192.936
1944.....	27	636.600	1.600.701	2.832	471.804	31.793	43.567	959.991
1944 eerste 5 maanden.....	12	271.600	711.116	1.500	285.518	20.067	—	397.662
1945 eerste 5 maanden.....	12	287.000	715.213	—	233.055	2.540	11.989	384.456
1944 Maart.....	1	5.000	58.024	—	33.826	50	—	22.016
April.....	3	178.000	301.050	—	84.594	1.050	—	213.033
Mei.....	3	45.000	126.794	—	38.377	10.437	—	75.762
Juni.....	4	98.000	148.468	—	23.875	930	40.000	81.863
Juli.....	1	25.000	68.891	—	19.890	4.130	—	39.308
Augustus.....	1	2.250	28.918	557	11.474	500	—	14.871
September.....	8	239.000	356.168	200	37.997	75	3.567	288.582
October.....	1	750	76.980	—	15.909	1.216	—	55.001
November.....	—	—	49.141	125	25.485	—	—	15.092
December.....	—	—	168.919	450	51.771	4.875	—	67.614
1945 Januari.....	2	80.000	121.994	—	26.000	—	—	90.254
Februari.....	1	30.000	99.009	—	21.736	—	—	55.263
Maart.....	2	45.000	205.305	—	114.804	2.170	11.989	60.169
April.....	4	115.000	188.138	—	34.277	180	—	134.931
Mei.....	3	17.000	100.767	—	36.128	190	—	43.339

(1) In de gestorte bedragen niet begrepen.

(2) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.

(3) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

(4) In de kapitaalsverhogingen en de obligatie-uitgiften begrepen.

(5) Omvatten de volgestorte bedragen op aandelen, de obligatie-uitgiften, de uitgifte-premiën, verminderd met de stortingen andere dan in geld en de emissies tot terugbetaling van vroegere leeningen.

V. — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS- EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

17

Detail der emissies
(duizenden franken)

APRIL 1945

BEDRIJFSKLASSEN	OPRICHTINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1)					KAPITAALSVERHOOGINGEN (naamlooze vennootschap.) (command. vennoot. op aand.) (personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid)			OBLIGATIE-UITGIFTEN		ANDERE STORTINGEN DAN IN SPECIE	ONTBINDINGEN VAN VENNOOTSCHAPPEN (1) (naamlooze) (commandit. op aand.) (personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid)		KAPITAALS-VERMINDE- RINGEN (naamlooze vennoot.) (com. ven. op aandeel.) (personenvennoot. m. beperk. aansprak.)								
	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvennootsch. met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nomin. verhooging	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal		Nomin. bedrag	waarvan con- versie leeningen	Inbreng in natura		Bijvoeging van reserves (in de kapitaalsverhoogingen begrepen)	Liquidaties		Samen- smeltingen			
	Aantal	Nomin. bedrag	Gestort bedrag op nomin. waarde	Aantal	Nomin. bedrag									Aantal	naamlooze en commanditaire op aandelen		Kapitaalsverhoogingen	Oprichtingen van vennootsch.	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
						naamlooze en commanditaire op aandelen	personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid	Aantal	Bedrag													
1a Particuliere banken																						
1b Banken van openbaar nut																						
2. Verzekeringen				3	2.560	2.560	2	14.000	18.260	14.660	1	5.000										
3. Financiële inrichtingen														2.050	13.760							
4. In-, uitvoer.																						
5. Handel in metalen																						
6. Handel in klerst. en meubelen	4	2.050	1.133	7	1.050	651	1	250	125	125				185	306							
7. Handel in eetwaren	4	2.400	2.092	6	1.340	1.090	2	700	274	274				1.086	280			2	142			
8. Diverse handelsbedrijven	23	9.335	5.860	25	4.020	3.405	5	1.100	1.175	855				2.047	1.887			5	1.660			
9. Suikerfabrieken																						
10. Maalderijen																						
11. Bierbrouwerijen																						
12. Distilleerderijen																						
13. Andere voedingsindustrieën	2	400	400															1	900			
14. Steengroeven							1	250	300	300				276								
15. Kolenmijnen																						
16. Mijnbouw																						
17. Gas																						
18. Electriciteit																						
19. Electricische constructie	1	100	20	2	575	575	2	20.700	6.800	2.800	1	60.000										
20. Hotels, bioscopen, schouwburgen	1	300	300	2	310	310																
21. Drukkerij, publiciteit	3	2.500	900	4	705	555																
22. Textielbedrijf				1	75	75																
23. Kunstmat. en ceram. materialen				1	400	104																
24a IJzer en staalnijverheid																						
24b Machinebouw	3	2.130	866	4	562	532	3	376	313	287				550	275	178						
24c Non-ferro metalen	1	800	800											794								
25. Bouwbedrijf (openbare werken)	2	350	270	15	2.114	1.964	3	525	1.975	975				238	1.421	500	130					
26. Papiernijverheid																						
27. Plantages en kolon. vennootschapp.																						
28. Chemische nijverheid																						
29. Houtbewerkingsindustrie	2	125	125	7	2.439	2.439																
30. Lederbereiding, riemfabrieken	1	1.000	1.000																			
31. Automobielen																						
32. Glas- en kristalfabrieken																						
33. Spiegelglasfabrieken																						
34. Diverse industrieën	1	600	600	7	2.486	2.296								593	1.437							
35. Spoorwegen																						
36. Buurtspoorwegen																						
37. Scheepvaart, vliegwezen	7	1.600	1.600	2	400	400								310	101							
38. Telegrafen, telefonen																						
39. Electricische tramwegen																						
40. Autobussen																						
41. Overige transportbedrijven	3	390	390	4	800	800								59	378							
42. Diverse andere industrieën																						
Totalen	58	24.080	16.356	90	19.836	17.756	19	37.901	29.222	20.276	4	115.000		7.189	10.614	16.474	180	10	2.952		2	1.756

(1) Samenwerkende vennootschappen: 22 opgericht met een minimumkapitaal van fr 1.558.000; 4 ontbonden met een minimumkapitaal van fr 30.000.

V. — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.

Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal
(duizenden franken).

APRIL 1945

OMSCHRIJVING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.			KAPITAALSVERHOOG. (naamlooze vennoot.) (command. vennoot. op aandelen) (personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid)			OBLIGATIE- UITGIFFEN			UITGIFFEREMËN (in de gestorte bedragen niet begrepen)	ANDERE STORTINGEN DAN IN SPECIE		ONTBIN- DINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag
	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid		Inbreng in natura (1)	Inlijving van reserves (2)	Liquidaties	Samensmeltingen	
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op op nominale waarde	Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhooging				Gestort bedrag op op nominale waarde	Aantal	

1. — Naar hun geografische ligging.

België	58	24.080	16.356	90	19.836	17.756	19	37.901	29.222	20.276	4	115.000	—	—	—	34.277	180	2.952	—	1.756
België en buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgisch Congo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTALEN ...	58	24.080	16.356	90	19.836	17.756	19	37.901	29.222	20.276	4	115.000	—	—	—	34.277	180	2.952	—	1.756

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd nominaal kapitaal.

1 miljoen en minder	55	18.480	15.256	87	14.856	12.776	14	2.951	2.412	2.066	—	—	—	—	—	14.141	180	2.952	—	6
van 1 tot 5 miljoen	3	5.600	1.100	3	4.980	4.980	4	24.550	13.050	4.450	1	5.000	—	—	—	6.376	—	—	—	1.750
van 5 tot 10 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 10 tot 20 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	10.400	13.760	13.760	1	20.000	—	—	—	13.760	—	—	—	—
van 20 tot 50 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130.000	—	—	—	—	—	—	—	—
van 50 tot 100 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160.000	—	—	—	—	—	—	—	—
100 miljoen en meer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTALEN ...	58	24.080	16.356	90	19.836	17.756	19	37.901	29.222	20.276	4	115.000	—	—	—	34.277	180	2.952	—	1.756

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.

(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

V. — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN

Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal
(duizenden franken).

MEI 1945

OMSCHRIJVING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.			KAPITAALSVERHOOG. (naamlooze vennoot.) (command. vennoot. op aandelen) (personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid)			OBLIGATIE- UITGIFFEN			UITGIFFEREMËN (in de gestorte bedragen niet begrepen)	ANDERE STORTINGEN DAN IN SPECIE		ONTBIN- DINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag
	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid	naamlooze en commanditaire op aandelen		personenvenn. met beperkte aansprakelijk- heid		Inbreng in natura (1)	Inlijving van reserves (2)	Liquidaties	Samensmeltingen	
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op op nominale waarde	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag op op nominale waarde	Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhooging				Gestort bedrag op op nominale waarde	Aantal	

1. — Naar hun geografische ligging

België	63	40.106	27.766	108	29.571	26.101	14	7.575	14.090	9.290	3	17.000	—	—	—	36.128	190	5.463	—	2.450
België en buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgisch Congo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTALEN ...	63	40.106	27.766	108	29.571	26.101	14	7.575	14.090	9.290	3	17.000	—	—	—	36.128	190	5.463	—	2.450

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd nominaal kapitaal

1 miljoen en minder	55	19.756	15.073	105	23.554	20.084	10	4.815	5.350	4.150	—	—	—	—	—	19.231	190	5.463	—	2.450
van 1 tot 5 miljoen	7	13.350	11.273	3	6.017	6.017	4	2.760	8.740	5.140	2	7.000	—	—	—	16.872	—	—	—	—
van 5 tot 10 miljoen	1	7.000	1.420	—	—	—	—	—	—	—	1	10.000	—	—	—	25	—	—	—	—
van 10 tot 20 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 20 tot 50 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
van 50 tot 100 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100 miljoen en meer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTALEN ...	63	40.106	27.766	108	29.571	26.101	14	7.575	14.090	9.290	3	17.000	—	—	—	36.128	190	5.463	—	2.450

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.

(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

**VI. — LEENINGEN UITGE-
GEVEN DOOR DE OVER-
HEID EN DOOR INSTELL.
V. OPENBAAR NUT (1)**

(Langlopende leeningen door openbare uitgifte geplaatst.)
N. B. — Voor kortlopende leeningen, zie tabel nr 25.

**VII. — BANKOPERATIES
VAN HET GEMEENTEKREDIET**

(Voorschotten en terugbetalingen op leeningen aan publiekrechtelijke lichamen en instellingen van openbaar nut ter bestrijding der uitgaven.)

**VIII. — HYPOTHEEK-
INSCHRIJVINGEN (2)**

18
19
20

TIJDVAK	in		TIJDVAK	BUITENGEWONE UITGAVEN		GEWONE UITGAVEN		TIJDVAK	Bedrag naar de geïnde inschrijvingsrechten
	België	in het buitenland		Uit rekening genomen	Netto terugbetaald	Netto voorschotten	Netto terugbetaald		
	<i>duizenden franken</i>	<i>millioenen franken</i>		<i>(duizenden franken)</i>					<i>(duizenden franken)</i>
1943.....	6.982.000	—	1943.....	960.961	89.288	376.852	314.133	1943 Maandgemid.	181.132
1944.....	1.000.000	—	1944.....	1.024.816	68.923	571.819	259.964	1944 Maandgemid.	146.620
1944 April....	—	—	1944 April....	7.508	1.861	99.361	1.054	1944 Maart.....	206.786
Mei.....	1.000.000	—	Mei.....	70.189	673	77.450	757	April.....	174.384
Juni.....	—	—	Juni.....	75.035	647	32.101	1.653	Mei.....	191.846
Juli.....	—	—	Juli.....	103.516	1.229	18.284	4.141	Juni.....	221.062
Augustus....	—	—	Augustus....	244.256	828	20.346	20.613	Juli.....	200.285
Septemb....	—	—	September....	82.304	525	11.164	13.402	Augustus....	184.257
October....	—	—	October....	94.652	478	71.073	56.140	September....	97.790
November....	—	—	November....	83.557	2.136	11.873	39.773	October....	50.432
December....	—	—	December....	150.794	31.142	140.689	24.457	November....	65.709
1945 Januari..	—	—	1945 Januari..	65.183	1.170	129.542	64.203	December....	34.906
Februari....	—	—	Februari....	125.770	5.653	86.641	74.188	1945 Januari..	39.074
Maart.....	—	—	Maart.....	84.837	1.455	110.901	67.903	Februari....	91.975
April.....	—	—	April.....	92.538	206	37.430	52.234	Maart.....	165.067
Mei.....	—	—	Mei.....	162.688	172	42.143	25.981	April.....	173.487
Juni.....	—	—	Juni.....	138.005	168	27.823	39.295	Mei.....	183.460

(1) Leeningen van Staat, Kolonie, provincien en gemeenten, instellingen van openbaar nut, zooals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Watervoorziening, het Gemeentekrediet, enz.

(2) Incl. de hernieuwingen aan het eind van het vijftiende jaar; deze belopen ongeveer 1 pCt. van het totaal; excl. de wettelijke hypotheeken.

RIJKSFINANCIËN

I. — STAND VAN DE STAATSSCHULD

(millioenen franken)

25

AARD	31 Maart 1940	30 Sept. 1943	31 Dec. 1943	31 Maart 1944	30 Juni 1944	31 Maart 1945	30 Juni 1945
A. — Geconsolideerde schuld:							
Directe binnenlandsche schuld.....	26.184	34.144	33.840	33.808	33.665	33.335	33.763
Indirecte binnenlandsche schuld....	8.910	8.149	8.147	8.129	8.124	8.032	8.027
	35.094	42.293	41.987	41.937	41.789	41.367	41.790
Buitenlandsche leeningen(*).....	4.936	3.709	3.709	3.688	3.688	5.068	5.066
Schulden tegenover buitenl. regeer. (*)	12.673	12.843	12.843	12.843	12.843	19.150	19.151
	17.609	16.552	16.552	16.531	16.531	24.218	24.217
B. — Schuld op halflangen termijn (1):							
Binnenlandsche schuld.....	1.259	21.220	27.387	28.214	33.316	55.651	48.906
Buitenlandsche schuld (*).....	—	—	—	—	—	—	—
	1.259	21.220	27.387	28.214	33.316	55.651	48.906
C. — Schuld op korten termijn (2):							
Binnenlandsche schuld.....	6.234	47.481	46.977	52.820	55.194	74.737	84.598
Buitenlandsche schuld (*).....	713	400	400	400	400	726	726
	6.947	47.881	47.377	53.220	55.594	75.463	85.324
D. — Schuld op zicht (3):							
Binnenlandsche schuld.....	3.384	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059	3.059

(*) In 1943 en 1944 is het bedrag der buitenlandsche schulden vastgesteld volgens de wisselkoersen te Brussel op 30 April 1940; op de andere tijdstippen is et vastgesteld volgens den wisselkoers op den aangeduiden datum. Van 1940 tot 1944 zijn de 5 1/2 pCt. leeningen 1932 en 1934 berekend op basis van 195,675 Belgische frank voor 100 Fransche nominaal kapitaal; met ingang van 31 Maart 1940 is de 5 1/2 pCt. leening 1934 berekend op basis van 2.907,75 Belgische frank voor 1.000 Fransche, nominaal kapitaal.

(1) Schatkistcertificaten met meer dan één jaar looptijd.

(2) Effecten met één jaar looptijd of minder.

(3) Op 31 Maart 1940: particulier tegoed op postchequerekening. Daarna rentelooze Schatkistbon, geëmitteerd in tegenwaarde van het particulier tegoed op postchequerekening, per 3 Augustus 1940, datum waarop dit tegoed werd overgedragen aan de Emissiebank te Brussel, die met het beheer er van werd belast, op grond eener overeenkomst tusschen het Ministerie van Financiën, de Emissiebank te Brussel en de Nationale Bank van België. Voor dezen Schatkistbon werd geen vervaldag vastgesteld.

II. — OVERHEIDSPAPIER ONDERGEBRACHT BIJ DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

(millioenen franken)

AARD	31 Maart 1940	30 Sept. 1943	31 Dec. 1943	31 Maart 1944	30 Juni 1944	31 Maart 1945	30 Juni 1945
Op ten hoogste 120 dagen :							
Schatkistcertificaten	3.075	13.160	12.654	13.535	14.319	39.613	40.652
Daarmede gelijkgesteld papier...	263	—	—	—	—	—	—
Op ten hoogste één jaar	—	—	—	—	—	—	—
Op ten hoogste vijf jaar	152	(1) 595	(1) 579	(1) 617	(1) 604	(1) 578	(1) 550
Op méér dan vijf jaar	931	(2) 1.855	(2) 1.806	(2) 1.645	(2) 2.004	(2) 1.824	(2) 1.135
Zonder vermelding van vervalddag .(3)	—	3.059	3.059	3.059	3.059	—	—
TOTAAL...	4.421	18.669	18.098	18.856	19.986	42.015	42.337

(1) Incl. de krachtens de wet van 19 Juli 1932 verworven effecten, hetzij 550 miljoen frank.

(2) Incl. het bedrag van den Schatkistbon overgedragen aan de Nationale Bank krachtens de wet van 27 December 1930, hetzij 550 miljoen frank.

(3) Rentelooze Schatkistbon in tegenwaarde van het particulier tegoed op Postchèquerekening per 3 Augustus 1940. (Zie voetnota 3b onderaan de tabel van de Staatsschuld.)

III. — OPBRENGST VAN DE BELASTINGEN

a) **Ontvangsten zonder onderscheid van begrootingsjaar**

(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken)

Bron: *Belgisch Staatsblad.*

TIJDVAK	Directe belastingen	Douanen en accijnzen	Registratierechten	Globale ontvangsten van het tijdvak	Globale gecumuleerde ontvangsten van Januari tot en met de aangeduide maand
1943	7.474	2.269	5.445	15.189	—
1944	6.937	2.035	4.600	13.572	—
1944 April	731	164	379	1.274	5.442
Mei	878	143	416	1.437	6.879
Juni	630	167	340	1.137	8.016
Juli	487	166	369	1.022	9.038
Augustus	488	165	490	1.143	10.182
September	337	134	302	773	10.955
October	452	152	196	800	11.755
November	300	164	269	734	12.489
December	530	206	347	1.083	13.572
1945 Januari	869	129	334	1.332	1.332
Februari	790	142	372	1.304	2.636
Maart	788	165	517	1.470	4.106
April	734	160	540	1.433	5.539
Mei	763	165	487	1.415	6.954

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1944 en 1945 vóór 30 April 1945 geïnd

(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken)

Bron: Belgisch Staatsblad.

26

	BEGROOTINGSJAAR 1944		BEGROOTINGSJAAR 1945		APRIL 1945	
	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van	
					begrotingsjaar 1944 (1)	begrotingsjaar 1945
I. Directe belastingen	7.260	7.652	754	748	456	275
II. Douanen en accijnzen	2.070	2.094	534	671	3	158
waarvan douanen	168	272	36	66	—	10
accijnzen	1.755	1.815	475	601	3	146
bijzondere verbruikstaxes	131		23		—	2
III. Registratie	4.605	5.304	1.738	1.454	24	522
waarvan registratie	642	780	130	167	1	42
erfenissen	516	360	136	133	5	39
zegel en gelijkgestelde taxes	3.363	4.000	1.446	1.141	18	448
Totaal	13.935	15.050	3.026	2.873	483	955
Verschił t.o.v. de budgetaire ramingen	— 1.115		+ 153			

b) Totale ontvangsten van de begrotingsjaren 1944 en 1945 voor 31 Mei 1945 geïnd

(die der gemeentelijke en provinciale opcentiemen niet inbegrepen)

(millioenen franken)

Bron: Belgisch Staatsblad.

	BEGROOTINGSJAAR 1944		BEGROOTINGSJAAR 1945		MEI 1945	
	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Opbrengsten	Budgetaire ramingen	Ontvangsten voor rekening van	
					begrotingsjaar 1944 (1)	begrotingsjaar 1945
I. Directe belastingen	7.753	7.652	1.024	958	493	270
II. Douanen en accijnzen	2.071	2.094	698	838	1	164
waarvan douanen	168	272	40	83	—	5
accijnzen	1.756	1.815	631	750	1	156
bijzondere verbruikstaxes	131		26		—	3
III. Registratie	4.606	5.304	2.224	1.118	1	486
waarvan registratie	642	780	174	208	—	44
erfenissen	517	360	171	167	1	35
zegel en gelijkgestelde taxes	3.363	4.000	1.845	1.427	—	399
Totaal	14.430	15.050	3.946	3.614	495	920
Verschił t.o.v. de budgetaire ramingen	— 620		+ 332			

NOTA. — De termijn van invordering der directe belastingen is langer dan het kalenderjaar. Voor deze belastingsoort zijn de cijfers dus maar definitief na het afsluiten van het begrotingsjaar.
(1) Het belastingjaar 1944 werd op 31 Mei 1945 afgesloten.

	2 ^o kwartaal 1944	3 ^o kwartaal 1944	4 ^o kwartaal 1944	1 ^o kwartaal 1945
Verrichtingen in geld (<i>millioenen franken</i>)				
ONTVANGSTEN				
Op 1 Januari 1945 : Aanpassing van de tegenwaarde in Belgische frank van de delgingsprovisie in deviezen bij de buitenlandse bankiers aangelegd	—	—	—	25
Gewone dotatie tot delging der geconsolideerde schuld	62	200	377	160
Dotatie van de reserve van de 6 ½ pCt Amerikaanse leening voor 1936	—	2	—	—
Geïnde interesten en coupons	—	2	—	2
Provisie voor de betaling op vervaldag van 1 September 1944 der vaste interestcoupons van de preferente aandelen van de N. M. B. S. (Zwitserse en Hollandse klassen)	—	27	—	—
Netto-provenu van de reserve van de 6 ½ pCt leening in Amerika	2	—	2	3
Cessie van stukken uit de portefeuille	34	—	8	1
Interessen en amortisatie van de portefeuille der oude pensioenkassen (artikel 1 van de koninklijke besluiten n ^o 221 en 222 van 27 December 1935)	4	14	4	21
Dotatie gevormd op 15 November 1944 met het oog op de vervroegde terugbetaling van het in omloop blijvend saldo der binnenlandsche premieleening van 1920 (1)	—	—	11	—
Dotatie op 15 Januari 1945 tot stand gebracht met het oog op de vervroegde terugbetaling van het in omloop blijvend saldo der leening 5 pCt. van 1931	—	—	—	1
Ontvangsten van het kwartaal...	102	245	402	219
UITGAVEN				
Kostprijs der stukken van de geconsolideerde schuld ingekocht of terugbetaald voor de delging. Terugbetaling aan de Schatkist van de sommen voorgeschoten voor het betalen der vaste rentecoupons van de preferente aandelen der N. M. B. S. (Zwit. en Holl. klassen) op de vervaldagen van 1 September 1940, 1941, 1942, 1943 en 1944	165	43	340	2
Storting in de Schatkist van het netto-provenu der reserve van de 6 ½ pCt leening in Amerika in 1944	—	—	17	—
Storting in de Schatkist van de interesten en de amortisatiegelden van de portefeuille der oude pensioenkassen	—	15	8	20
Kostprijs der stukken verkregen voor de portefeuille	28	9	—	—
Vorming van de dotatie op 15 November 1944 met het oog op de vervroegde terugbetaling van het in omloop blijvend saldo der binnenlandsche premieleening van 1920 (1)	—	—	11	—
Toekenning van de dotatie op 15 Januari 1945 met het oog op de vervroegde terugbetaling van het in omloop blijvend saldo der 5 pCt. leening van 1931	—	—	—	1
Uitgaven van het kwartaal...	193	67	376	34
Batig saldo op het einde van het kwartaal...	1.086	1.138	1.026	1.278

Verrichtingen met effecten
(*millioenen franken*)

DELGING DER GECONSOLIDEERDE SCHULD ominaal kapitaal der stukken ingekocht of terugbetaald voor de delging gedurende het kwartaal	152	27	295	1
CONVERSIE DER VLOTTENDE SCHULD Bedrag der Schatkistbons omgezet in preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen tot op het einde van het kwartaal	4.175	4.175	4.175	4.175
PREFERENTE AANDELEN VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN Nominale kapitaal der stukken : a) tegen contanten uitgegeven	824	824	824	824
b) tegen niet afgestempelde Schatkistbons geruild	4.175	4.175	4.175	4.175
Beschikbaar saldo op het einde van het kwartaal	4.999	4.999	4.999	4.999
Totaal der eerste uitgifte (artikel 2 der wet van 24 December 1927)	5.000	5.000	5.000	5.000
Niet uitgegeven	5.000	5.000	5.000	5.000
Nominale kapitaal der aan het Delgingsfonds afgegeven stukken (artikel 11 der wet van 23 Juli 1926)	10.000	10.000	10.000 (2)	10.000
EFFECTENPORTEFEUILLE OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL Waarden aangekocht krachtens artikel 11, 2 ^o lid, der wet van 23 Juli 1926	135	145	137	135
PORTEFEUILLE VAN DE RESERVE VAN DE 6 ½ pCt LEENING IN AMERIKA OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL Waarden aangekocht ter uitvoering van artikel 16 der wet van 24 Juli 1927	207	251	251	253
PORTEFEUILLE VAN DE OUDE PENSIOENKAS OP HET EINDE VAN HET KWARTAAL Waarden gedeponcerd in het Delgingsfonds ter voldoening aan artikel 1 der koninklijke besluiten n ^o 221 en 222 van 27 December 1935	1.019	1.017	1.017	1.017
NEERLEGGINGEN VANWEGE STICHTINGEN, IN VERBAND MET HET AFLEVEREN VAN 4 pCt. INSCRIVINGEN OP NAAM, 3^e REEKS Waarden gedeponcerd in het Delgingsfonds krachtens het koninklijk besluit n ^o 267 van 28 Maart 1936	335	335	335	335

(1) Afhouding op het niet aangewende deel van de netto-opbrengst der uitgifte van preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(2) Waarvan 576.000.000 frank voor de amortisatie teruggekocht of aangeduld werden.

IV. — KWARTAALSTAAT VAN HET FONDS TOT DELGING DER RIJKSSCHULD

27

(vervolg)

	Per 30 Juni 1944	Per 30 Septemb. 1944	Per 31 December 1944	Per 31 Maart 1945
Balans (duizenden franken)				
ACTIVA				
Banken, postchèquerekening en kas	342.928	351.211	123.164	112.875
Te incasseeren mandaten	152.216	327.944	598.288	690.441
Tijdelijke beleggingen in buitenlandse deviezen	259	365	365	330
Delgingsreserve aangelegd bij buitenlandse bankiers	41.198	40.912	39.263	69.245
Terugbetaling van bij uitloting aflosbare stukken, om te slaan	37.673	36.214	8	61.440
In Belgische frank te incasseeren vervallen dotaties	142.847	92.891	114.374	109.155
In deviezen te incasseeren vervallen dotaties	—	—	—	12.015
Inkomsten in deviezen van de reserve van de 6 ½ % Amerikaanse leening in de Schatkist te storten	134	134	—	—
Te innen voorgeschoten belastingen en kosten	—	—	—	4
Beleggingen der reserve van de 6 ½ % leening in Amerika	175.991	220.427	220.427	220.067
	893.246	1.070.099	1.095.890	1.275.577
Effectenportefeuille (tegen inkoop prijs)	118.285	127.561	120.060	118.662
Totaal activa...	1.011.511	1.197.660	1.215.950	1.394.239
PASSIVA				
Saldi der aan delging te besteden dotaties :				
a) in Belgische franken	587.485	744.249	781.802	936.249
b) in deviezen	41.198	40.912	50.861	81.260
Reserve van de 6 ½ % leening in Amerika	221.017	221.017	221.017	221.017
Saldo van de provisie voor de betaling op de vervaldagen van 1 September 1940, 1941, 1942, 1943 en 1944 der vaste interestcoupons van de preferente aandelen van de N. M. B. S. (Zwitsersche en Hollandsche klassen)	19.353	46.413	29.834	29.834
Inkomsten van de reserve van de door de Schatkist verkregen 6 ½ % Amerikaanse leening	6.718	8.222	10.534	3.352
Opbrengst van de portefeuille van de oude pensioenkassen	5.552	4.499	—	608
Beschikbaar saldo :				
<i>Niet aangewend deel van de netto-opbrengst der uitgiften van de preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen</i>	54.083	54.083	43.532	42.149
Vrijwillige bijdragen	4.603	4.603	4.603	4.603
	58.686	58.686	48.134	46.752
Excedent der inkomsten op de uitgaven	71.504	73.662	73.769	75.167
	130.190	132.348	121.903	121.910
Totaal passiva...	1.011.512	1.197.660	1.215.951	1.394.239

Winst- en verliesrekening

(duizenden franken)

DEBET				
Beheerkosten	141	118	192	147
Kosten in verband met de delging	89	37	20	386
	230	155	212	533
Excedent der inkomsten op de uitgaven voor het kwartaal	193	2.158	106	1.398
Totaal...	428	2.313	318	1.931
CREDIT				
Geïnde interesten en coupons	428	2.208	318	1.931
Te goed voortkomende uit de herwaardeering op het einde van het kwartaal van de « tijdelijke beleggingen in buitenlandse deviezen »	—	105	—	—
Excedent der lasten op de inkomsten voor het kwartaal	—	—	—	—
Totaal...	428	2.313	318	1.931
Batig saldo op het einde van het kwartaal...	71.504	73.662	73.769	75.167

INKOMENS EN SPAARWEZEN

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN

Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons in April 1945

RUBRIEKEN	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Uitge- keerde bruto winst	Geblok- keerde divi- denden	Obliga- tie- schuld (1)	Bruto obligatie- coupons (2)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies				
(duizenden franken)											
A. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België											
1a Particuliere banken	20	19	1	656.614	312.895	10.679	25.088	37.160	—	—	—
1b Banken van openbaar nut	1	1	—	175.000	29.695	11.679	—	8.750	—	97.011	3.385
2. Verzekeringen	27	23	4	44.138	17.890	5.921	280	3.372	—	—	—
3. Financiële inrichtingen	202	151	51	1.018.926	301.803	30.910	5.076	15.369	—	128.894	4.819
4. Invoer, uitvoer	15	9	6	22.640	10.593	2.692	989	28	—	—	—
5. Handel in metalen	16	9	7	19.340	7.088	1.792	521	550	—	—	—
6. Handel in klerstoffen en meubel	35	19	16	44.870	3.994	2.747	4.571	668	—	—	—
7. Handel in eetwaren	36	24	12	57.059	34.006	5.885	1.081	1.224	—	—	—
8. Diverse handelstakken	215	154	61	160.177	61.803	13.393	6.992	3.717	—	1.400	68
9. Suikerfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.016	—
10. Maalderijen	14	12	2	72.068	15.216	3.784	295	1.982	—	—	—
11. Bierbrouwerijen	41	33	8	348.665	61.335	13.662	1.231	8.396	—	4.500	180
12. Stokerijen	3	3	—	23.450	21.828	4.833	—	1.789	—	—	—
13. Andere voedingsindustrieën	38	27	11	138.443	45.954	7.532	2.840	4.290	180	2.214	100
14. Steengroeven	27	7	20	181.195	37.245	1.849	16.972	1.479	—	450	22
15. Kolënmljnen	20	6	14	633.396	117.572	1.128	85.496	—	—	19.600	882
16. Mijnbouw	6	2	4	23.000	—927	144	692	104	—	—	—
17. Gas	3	2	1	60.800	24.827	3.370	160	2.993	—	2.436	146
18. Electriciteit	10	7	3	1.017.762	83.199	32.521	23.882	35.932	882	35.183	1.723
19. Electriche constructie	11	4	7	17.074	3.671	202	1.019	—	—	—	—
20. Hotels, bioscopen, schouwburgen	37	28	9	77.503	18.878	7.986	500	2.411	352	—	—
21. Drukkerijen, publiciteit	40	23	17	30.498	3.899	2.370	3.131	570	—	—	—
22. Textielnijverheid	94	44	50	497.797	190.625	9.132	19.222	2.131	—	2.200	117
23 Kunst- en ceramieke bouwstoffen	52	24	28	433.929	37.551	6.817	51.454	1.048	—	20.741	1.014
24a IJzer en staal	1	—	1	206.166	—28.646	—	29.822	—	—	461.101	19.018
24b Machinebouw	89	46	43	358.031	48.766	9.021	31.691	2.752	—	24.651	1.034
24c Non-ferro metalen	2	—	2	98.100	3.375	—	8.951	—	—	—	—
25. Bouwbedrijf (openbare werken)	42	24	18	142.529	19.337	6.905	11.581	1.838	—	5.737	287
26. Papierindustrieën	13	5	8	91.080	15.968	285	4.597	180	—	—	—
28. Chemische industrieën	33	19	14	425.280	—21.944	3.144	28.807	364	—	64.271	2.917
29. Houtindustrieën	29	20	9	84.515	—2.606	5.001	49.666	695	—	701	32
30. Leerlooierijen en riemfabrieken	10	8	2	68.980	33.784	2.848	146	600	—	—	—
31. Automobielen	4	3	1	17.250	14.335	271	17	120	—	—	—
32. Glasblazerijen en kristalfabrieken	3	1	2	7.250	486	—	235	—	—	—	—
33. Spiegelglasfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse industrieën	106	74	32	299.865	36.929	16.718	13.464	3.635	215	—	—
35. Spoorwegen	3	1	2	6.794	9.137	19	103	—	—	—	—
36. Buurtpoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37. Scheepvaart en vliegwezen	22	14	8	23.313	—357	506	996	122	—	7.843	147
38. Telegraaf, telefoon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39. Electriche tramwegen	3	2	1	64.964	46.698	3.732	3.122	3.464	620	1.128	45
40. Autobussen	1	1	—	1.200	330	264	—	72	—	—	—
41. Andere vervoerondernemingen	16	9	7	25.412	—1.309	1.507	1.955	469	—	—	—
42. Diverse andere industrieën	7	4	3	4.853	5.180	2.984	228	434	—	—	—
TOTAAL	1.347	862	485	7.679.926	1.620.101	234.233	436.873	148.708	2.249	875.077	36.162

B. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo

1. Banken, financiële vennootschap	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Handelsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Landbouwvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Openbare diensten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

C. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland

1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26.337	742
3. Tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Plantages en koloniale vennootsch.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Diverse vennootschappen	2	1	1	82.000	—6.371	3	1	—	—	1.229	61
TOTAAL	2	1	1	82.000	—6.371	3	1	—	—	27.566	803
Eindtotaal	1.349	863	486	7.761.926	1.613.730	234.236	436.784	148.708	2.249	902.643	36.965

(1) De getelde leningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen; daarenboven, sedert Mei 1940, op enkele uitzonderingen na, omvatten deze cijfers slechts de in België, in Belgische franken uitgegeven leningen.

(2) Daarenboven werd er gedurende de maand April 1945 betaalbaar gesteld :

(duizenden franken)	
Coupons van binnenlandsche Staatsleningen (geconsolideerde en op halflangen termijn)	348.748
Coupons van leningen van de Kolonie	28.315
Coupons van leningen van provinciën en gemeenten	23.653
Coupons van verscheidene leningen	80.672
Totaal	481.388

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN

30

Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons in Mei 1945

BEDRIJFSKLASSEN	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO UITSLAGEN		Bruto winst uitbetaald	Obligatie-schuld (1)	Bruto obligatie-coupons (2)
	opge-telde	met winst	met verlies			Winst	Verlies			
A. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in België										
1a Particuliere banken.....	6	6	—	49.000	16.438	3.021	—	1.500	—	—
1b Banken van openbaar nut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Verzekeringen	34	32	2	145.325	178.468	27.654	207	18.378	—	—
3. Financiële inrichtingen	138	102	36	1.910.674	1.155.421	74.480	9.897	57.700	90.891	3.385
4. Invoer, uitvoer.....	5	2	3	8.825	1.337	65	63	—	—	—
5. Handel in metalen	7	3	4	12.200	— 3.269	483	279	100	—	—
6. Handel in kleerst. en meubelen.....	29	19	10	48.071	39.797	14.386	578	3.048	14.321	716
7. Handel in eetwaren	28	17	11	23.814	15.016	4.653	827	1.492	—	—
8. Diverse handelsbedrijven	154	99	55	133.814	21.906	11.284	5.388	3.081	7.769	387
9. Suikerfabrieken	1	1	—	4.500	160	242	—	—	—	—
10. Maalderijen	5	5	—	19.895	2.879	496	—	333	—	—
11. Bierbrouwerijen	19	16	3	69.792	31.266	5.741	88	2.757	1.981	119
12. Distilleerderijen	4	2	2	10.550	3.198	255	540	—	—	—
13. Andere voedingsindustriën.....	30	20	10	76.728	20.542	7.296	1.645	3.142	—	—
14. Steengroeven	15	6	9	65.435	22.366	629	3.911	—	1.562	70
15. Kolenmijnen	21	2	19	953.779	70.402	—	171.258	—	91.927	4.117
16. Mijnbouw	2	2	—	21.000	— 84	18	—	—	—	—
17. Gas	4	2	2	79.065	10.436	4.346	377	3.591	—	—
18. Electriciteit	11	8	3	656.225	228.901	51.175	1.209	31.964	5.000	200
19. Electricische constructie	18	10	8	167.612	68.512	9.368	39.415	2.466	750	45
20. Hotels, bioscopen, schouwburgen.....	38	29	9	65.645	4.159	5.917	713	1.762	—	—
21. Drukkerij, publiciteit	17	12	5	13.870	391	1.618	191	137	—	—
22. Toertielbedrijf	69	37	32	578.246	292.448	21.278	14.233	8.787	8.500	410
23. Kunstmat. en ceram. materialen.....	27	11	16	140.395	23.255	1.007	13.194	436	—	—
24a IJzer en staalnijverheid	2	—	2	3.600	10	—	854	—	21.746	879
24b Machinebouw	57	34	23	159.030	62.890	10.821	6.757	3.912	4.666	233
24c Non-ferro metalen	4	1	3	44.600	999	345	3.565	245	5.000	200
25. Bouwbedrijf (openbare werken)	25	13	12	52.565	10.584	2.616	1.511	459	—	—
26. Papiernijverheid	4	2	2	184.900	19.165	2.074	9.822	462	—	—
28. Chemische nijverheid	34	21	13	600.112	148.222	14.462	11.812	15.870	100.000	4.000
29. Houtbewerkingsindustriën	17	15	2	18.112	3.217	2.287	110	461	5.254	237
30. Lederbereiding, riemfabrieken	9	5	4	45.015	6.311	4.624	635	1.280	—	—
31. Automobielen	1	1	—	30.000	— 3.371	98	—	—	—	—
32. Glas- en kristalfabrieken	6	3	3	135.875	— 3.441	603	17.530	265	—	—
33. Spiegelglasfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Diverse industriën	87	50	37	550.917	94.913	34.550	15.903	20.267	3.257	163
35. Spoorwegen	6	4	2	49.550	7.908	8.706	678	4.726	—	—
36. Buurtspoorwegen	2	2	—	9.180	— 11	207	—	11	—	—
37. Scheepvaart, vliegwezen	13	3	10	26.510	— 2.074	185	2.168	3	20.850	1.043
38. Telegraf, telefon	1	1	—	4.200	785	312	—	252	—	—
39. Electricische tramwegen	3	2	1	100.000	5.197	5.348	3.953	4.640	535	21
40. Autobussen	2	2	—	18.250	5.258	1.840	—	1.255	—	—
41. Overige transportbedrijven	8	2	6	9.825	1.935	525	2.009	6	—	—
42. Diverse andere industriën	4	1	3	3.206	— 345	—	21	—	—	—
TOTAAL...	967	605	362	7.299.907	2.562.097	334.915	341.241	194.788	384.009	16.225
B. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in Congo										
1. Banken, financiële vennootschappen.....	1	1	—	12.000	1.455	1.317	—	559	—	—
2. Handelsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Nijverheidsvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Landbouwvennootschappen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Openbare diensten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	1	1	—	12.000	1.455	1.317	—	559	—	—
C. — Vennootschappen met hoofdbedrijf in het buitenland										
1. Electriciteit	—	—	—	—	—	—	—	—	554	22
2. Spoorwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	994	40
3. Tramwegen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Plantages en koloniale vennootschap.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Diversen vennootschappen.....	3	2	1	149.400	1.563	79	3.866	—	—	—
TOTAAL...	3	2	1	149.400	1.563	79	3.866	—	1.548	62
Eindtotaal...	971	608	363	7.461.307	2.565.115	336.311	345.107	195.327	385.557	16.287

(1) De getelde leeningen slaan op andere vennootschappen dan deze opgegeven in de vorige kolommen; daarenboven, sedert Mei 1940, op enkele uitzonderingen na, omvatten deze cijfers slechts de in België, in Belgische franken uitgegeven leeningen.

(2) Daarenboven werd er gedurende de maand Mei 1945 betaalbaar gesteld:

(in duizenden franken)

Coupons van binnenlandsche Staatsleeningen (geconsolideerde en op halflangen termijn)	72.895
Coupons van leeningen van de Kolonie	19.527
Coupons van leeningen van provincien en gemeenten	33.385
Totaal...	125.807

Buitenlandsche Staatsleening

235.063 (*)

(*) Benaderingscijfer.

I. — RENDEMENT DER BELGISCHE NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN (vervolg)

Retrospectief overzicht

TIJDVAK	AANTAL VENNOOTSCHAPPEN			Gestort kapitaal	Reserves	NETTO RESULTAAT		Betaalbaar gesteld bruto dividend	Obligatio- schuld (1) (*)	Bruto obligatie- coupons (2)
	getelde	met winst	met verlies			winst	verlies			
(duizenden franken)										
1943	7.314	5.559	1.755	40.558.416	13.329.725	2.860.243	485.459	1.576.821	6.509.343	287.302
1944 (2)	6.988	5.106	1.880	41.046.157	12.964.059	2.273.915	948.419	1.195.239	7.019.017	302.284
1944 5 eerste maanden	4.105	3.067	1.038	22.997.900	7.826.716	1.413.721	293.281	778.361	3.064.806	133.083
1945 5 eerste maanden	3.502	2.269	1.233	20.830.637	6.730.218	809.166	937.644	483.041	3.306.207	137.668
1944 Februari	172	129	43	361.254	119.752	21.300	4.651	7.439	472.444	20.157
Maart	1.177	878	299	5.168.873	2.302.370	309.977	59.985	146.862	404.301	17.946
April	1.547	1.148	399	9.280.865	2.307.675	520.759	89.232	279.188	818.873	34.055
Mei	1.114	841	273	7.737.253	2.961.766	539.674	133.318	333.358	413.930	18.125
Juni	541	404	137	2.413.863	618.342	184.911	22.585	84.138	525.897	23.027
Juli	327	239	88	2.021.711	968.730	114.927	37.885	62.768	1.064.348	44.639
Augustus	143	113	30	469.526	176.435	28.306	8.562	16.323	347.037	14.840
September	169	123	46	825.944	145.909	44.899	18.693	18.846	431.775	18.712
October	369	259	110	3.795.221	847.545	125.238	146.313	81.762	836.375	34.637
November	200	128	72	3.421.673	1.000.234	77.898	323.133	37.883	255.044	11.463
December	175	117	58	1.940.750	567.752	84.387	48.785	41.139	493.735	21.883
1945 Januari	73	53	20	412.781	129.349	29.512	14.615	12.707	1.080.318	44.544
Februari	132	88	44	285.814	117.682	13.171	5.270	2.517	523.210	21.942
Maart	977	657	320	4.908.809	2.304.342	195.936	135.778	123.782	414.479	17.930
April	1.349	883	466	7.761.926	1.613.730	234.236	436.874	148.708	902.643	36.965
Mei	971	608	363	7.461.307	2.565.115	336.311	345.107	195.327	383.557	16.287

(1) Voor de maandelijkse resultaten, slaan de in aanmerking genomen leeningen op andere vennootschappen dan deze waarop de vorige kolommen betrekking hebben.

(2) Definitieve cijfers.

(*) Sedert Mei 1940, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, bevatten de getallen nog slechts de in België, in Belgische franken gesmitteerde leeningen.

II. — ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS

a) Inlagen op particuliere spaarboekjes (Netto spaarbedrag)

(duizenden franken)

TIJDVAK	Inlagen	Uitbetalingen	Saldi	Tegoed der inleggers op het eind van het tijdvak (1)	Aantal spaarboekjes op het eind van 't jaar
1942	2.258.689	1.418.174	840.515	12.798.936	6.101.105
1943	4.341.744	1.426.973	2.914.771	16.098.692	6.333.807
1944 April	490.955	167.837	323.118	17.413.904	
Mei	442.815	151.108	291.707	17.705.611	
Juni	381.079	138.663	242.516	17.948.127	
Juli	368.274	121.425	246.849	18.194.976	
Augustus	386.786	119.341	267.445	18.462.421	
September	338.903	79.392	259.511	18.721.932	
October	325.221	70.492	254.729	18.976.661	
November	132.026	162.388	- 30.362	18.946.299	
December	192.473	196.937	- 4.464	19.457.737	
1945 Januari	225.714	118.811	106.903	19.564.640	
Februari	229.273	114.765	114.508	19.679.148	
Maart	225.626	133.757	91.869	19.771.017	
April	215.914	120.898	95.016	19.866.033	
Mei	212.232	118.651	93.581	19.959.614	
Juni	334.565	161.730	172.835	20.132.449	

(1) De tegoeden op 31 December 1942, 1943 en 1944 omvatten de gekapitaliseerde renten van het dienstjaar.

b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas

(duizenden franken)

TIJDVAK	HANDBEIDERS en vrije stortingen, buiten het raam van de verplichte verzekeringswetten (wetten van 16 Maart 1865 en 15 December 1937)	BEDIENDEN (wetten van 10 Maart 1925 en 18 Juni 1930)	MIJNWERKERS (wetten bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 samengevoerd)	Totaal
1942	293.458	56.815	20.333	370.607
1943	316.620	62.382	21.218	400.220
1944 April	27.418	5.501		
Mei	27.114	4.948	5.123	99.017
Juni	23.068	5.845		
Juli	22.193	5.646		
Augustus	16.366	6.030	4.612	85.470
September	226.799	3.794		
October	23.500	5.176		
November	v 23.193	v 5.675	v 4.125	v 90.326
December	v 18.279	v 10.378		
1945 Januari	v 21.065	v 6.707		
Februari	v 21.525	v 5.334	v 4.233	v 92.199
Maart	v 24.013	v 9.322		
April	v 26.392	v 7.950		
Mei	v 21.787	v 8.880		

LOOP DER ZAKEN

I. — BEDRIJVIGHEID DER VERREKENINGSKAMERS

35

TIJDVAK	VERREKENINGSKAMERS					Omloopsnelheid van het geld in de banken (1)	LIQUIDATIEKAS VAN DE BEURS VAN BRUSSEL		
	HOOFDBANK, BIJBANK EN AGENTSCHAP.			HOOFDBANK			CONTANT		
	Aantal kamers op het eind v. h. tijd.	Aantal verrekende stukken (duizenden)	Verrekende kapitalen (millioenen franken)	Aantal verrekende stukken (duizenden)	Verrekende kapitalen (millioenen franken)		Aantal zittingen	Aantal deelnemers op het eind v. h. tijd.	Geliqid. bedrag (millioenen franken) (2)
1943 Maandgemiddelde	38 (3)	114	48.181	57	39.759	4,86	21	731 (3)	2.246
1944 Maandgemiddelde	38 (3)	86	48.020	42	39.684	6,57	21 (4)	709 (5)	2.152 (4)
1944 April	38	103	58.409	51	46.602	—	18	719	2.299
Mei	38	96	46.137	47	38.048	—	21	718	2.139
Juni	38	109	63.875	53	54.509	4,56	22	718	2.381
Juli	38	100	54.639	48	47.145	—	20	708	2.544
Augustus	38	98	59.551	48	49.947	—	21	709	3.193
September	38	39	26.134	21	21.790	3,77	—	—	—
October	38	39	27.465	19	23.071	—	—	—	—
November	38	47	35.587	20	26.033	—	—	—	—
December	38	66	31.299	29	23.410	6,57	—	—	—
1945 Januari	38	71	31.224	30	25.132	—	—	—	—
Februari	38	72	34.941	29	28.978	—	—	—	—
Maart	38	87	47.031	35	39.367	6,23	—	—	—
April	38	84	45.844	34	38.341	—	—	—	—
Mei	38	80	46.545	33	38.965	—	—	—	—
Juni	38	98	64.334	42	53.443	—	19	830	1.850

(1) Verhouding van het totaal bedrag der in den loop van het aangeduide kwartaal verrekende bedragen tot het saldo, per eind trimester, der deposito-rekeningen op zicht en op minder dan 30 dagen.

(2) De aankopen of de verkoopen zijn maar éénmaal geteld.

(3) Op 31 December.

(4) Gemiddelde der eerste acht maanden.

(5) Op 31 Augustus.

II. — POSTCHEQUE- EN GIROVERKEER

(millioenen franken)

36

TIJDVAK	Aantal rekeningen op 't eind van het tijdvak	Totaal tegoed (Daggemiddelde)	Tegoed van particulieren	CREDIT		DEBIT		Algemeene beweging	Verrichtingen zonder gebruik van specie pCt.	Omloopsnelheid (2)
				Stortingen	Giro's	Chèques en diversen	Giro's			
1943 Maandgemiddelde	(1) 495.566	8.581	6.380	5.829	19.770	5.733	19.770	51.101	88	2,91
1944 Maandgemiddelde	(1) 508.868	10.836	8.334	5.421	16.723	5.069	16.723	43.934	88	2,24
1944 Maart	498.713	9.888	7.478	6.725	22.527	6.458	22.527	58.239	88	2,71
April	499.693	10.107	7.756	6.764	18.501	6.335	18.501	50.101	87	2,56
Mei	500.298	10.954	8.222	5.581	14.831	4.542	14.831	39.784	87	1,77
Juni	500.399	11.153	8.413	5.840	17.364	6.316	17.364	46.883	89	2,04
Juli	500.812	10.921	8.210	4.873	15.956	5.245	15.956	42.030	87	1,83
Augustus	501.250	10.583	8.277	5.427	17.745	5.690	17.745	46.607	88	2,13
September	501.628	10.896	8.079	3.241	10.334	2.853	10.334	26.762	88	1,26
October	502.887	10.780	8.274	3.336	15.070	3.045	15.070	36.521	92	—
November	505.318	12.564	10.377	5.757	11.533	3.332	11.533	32.155	82	2,29
December	508.568	12.849	10.613	4.401	15.238	4.943	15.238	39.820	89	2,58
1945 Januari	514.282	13.486	10.842	5.340	16.456	4.440	16.456	42.752	89	2,25
Februari	517.807	14.031	11.394	4.677	15.237	4.137	15.237	39.288	88	2,22
Maart	521.288	15.323	12.303	7.288	25.563	6.131	25.563	64.546	91	2,73
April	524.536	16.119	13.185	7.745	23.637	6.557	23.637	61.575	91	2,76
Mei	527.611	16.797	13.280	6.188	24.096	6.322	24.096	60.701	90	2,62
Juni	531.253	17.474	14.446	9.141	30.095	7.406	30.095	76.737	91	2,79

(1) Op 31 December.

(2) Verhouding per type-maand van 25 dagen, van den debet-omzet tot het gemiddeld dagelijksch tegoed.

PRODUCTIE

I. — PRODUCTIE DER STEENKOLENMIJNEN EN METAALBEDRIJVEN

Bron: *Mijnwezen*

TIJDVAK	STEENKOLENMIJNEN										Gemidd. aantal extractie-dagen	Voorraad op 't eind der maand (duiz. tonnen) (3)
	GEMIDDELD AANTAL ARBEIDERS		NETTO HOEVEELHEID OPGEDOLVEN STEENKOOI PER BEKKEN (duiz. tonnen)							TOTAAL		
	onder-grondsche	onder- en boven-grondsche	Bergen	Centrum	Charleroi	Namen (2)	Luik	Kempen				
1939 Maandgemiddelde	90.115	128.702	379	354	659	32	460	603	2.487	24,1	(1) 1.320	
1943 Maandgemiddelde	81.748	122.390	342	264	476	—	320	577	1.979	27,1	(1) 512	
1944 Maandgemiddelde	58.109	94.326	124	129	277	—	189	406	1.125	22,0	(1) 489	
1944 April	68.096	106.662	108	155	278	—	244	484	1.269	22,7	509	
Mei	58.805	95.676	60	48	249	—	186	461	1.003	21,9	681	
Juni	56.742	93.033	63	97	294	—	170	465	1.088	21,6	808	
Juli	58.644	95.233	94	97	287	—	186	510	1.175	20,4	801	
Augustus	56.290	93.045	54	68	237	—	174	462	995	24,6	722	
September	29.417	57.650	16	17	63	—	41	36	173	8,2	632	
October	42.642	75.028	86	97	130	—	149	176	688	20,4	687	
November	50.261	85.255	153	131	259	—	143	283	974	22,8	582	
December	52.787	88.624	203	164	277	—	151	297	1.092	23,7	489	
1945 Januari	50.449	84.408	203	126	253	—	166	289	1.037	23,4	413	
Februari	54.172	88.942	193	151	251	—	172	305	1.072	22,5	384	
Maart	54.907	90.880	260	200	329	—	197	336	1.322	26,6	358	
April	52.068	87.566	194	161	289	—	139	251	1.034	21,8	384	
Mei	52.504	87.168	108	107	249	—	151	304	920	18,6	306	
Juni	54.615	90.010	236	171	312	—	193	379	1.291	25,6	271	

(1) Op 31 December.

(2) De productiecijfers voor de mijnen van het Naamsche bekken worden niet langer afzonderlijk opgegeven, doch verdeeld over de productie van het bekken van Luik en van dit van Charleroi.

(3) De schlamms inbegrepen.

TIJDVAK	COKES		BRIKETTEN		Hoogovens in werking (aan het eind van het tijdvak)	VOORTBRENGING DER METAALNIJVERHEID (duiz. tonnen)				
	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders	Productie (duizenden tonnen)	Gemiddeld aantal arbeiders		Gietijzer	Ruw staal	Stukken gegoten staal	Afgewerkte staalwaren	Afgewerkte ijzerwaren
1943 Maandgemiddelde	367	3.716	84	649	(1) 32	136	133	4,4	101	1,3
1944 Maandgemiddelde	170	3.237	37	504	(1) 12	59	50	2,2	37	0,5
1944 April	245	3.666	36	645	26	91	77	2,1	57	0,1
Mei	125	3.430	20	453	16	34	22	0,9	13	—
Juni	82	2.930	16	519	7	21	15	1,3	13	0,3
Juli	136	2.951	18	354	11	30	16	1,3	14	0,3
Augustus	155	2.905	18	357	13	36	32	1,7	15	0,3
September	72	3.035	12	386	8	5	1	0,6	2	—
October	73	2.998	36	497	9	19	10	2,0	9	0,3
November	95	2.959	42	483	12	26	21	2,3	10	0,3
December	91	2.943	55	479	12	30	9	2,6	16	1,3
1945 Januari	95	2.866	50	470	9	23	8	2,1	16	1,8
Februari	65	2.742	62	490	5	13	10	2,7	15	0,7
Maart	120	2.776	72	489	7	19	14	3,1	28	0,4
April	138	2.822	52	469	12	40	30	3,1	34	1,2
Mei	129	2.857	45	466	11	47	37	2,1	31	0,9
Juni	155	2.849	66	495	11	54	52	2,1	50	1,7

(1) Op 31 December.

II. — DIVERSE PRODUCTIES

Bron: *Ministerie van Financiën, Douanen en Accijnzen*

TIJDVAK	SUIKER				BIER-BROUWERIJEN	DISTILLEERDERIJEN	MARGARINE EN TOEBEREIDE VETTEN (2)		LUIFERS				
	Voortbrenging		Voorraad (ruwe en geraffin. suiker) eind der maand	In consumptie gebracht			Hoeveelheid aangegeven meel	Voortgebrachte alcohol	Voortbrenging	In consumptie gebracht	Fabriecage	Verbruik	Uitvoer
	Ruwe suiker	Geraffineerde suiker											
1939 Maandgemiddelde	20.506	19.260	97.211	19.883	(1)15.042	38.572	5.062	5.047	5.000	2.108	3.038		
1943 Maandgemiddelde	19.393	10.041	71.637	15.052	1.763	4.306	918	910	2.775	2.250	545		
1944 Maandgemiddelde	14.994	10.238	87.149	15.724	2.072	5.508	1.715	1.668	2.200	1.839	308		
1944 April	89	9.620	93.726	14.630	1.948	7.314	1.501	1.475	2.620	2.536	41		
Mei	—	6.122	81.063	11.611	2.139	2.954	1.228	1.213	2.086	1.079	183		
Juni	—	5.955	60.783	19.665	2.293	3.349	585	584	2.208	2.697	159		
Juli	—	9.457	45.627	15.610	2.209	3.733	403	505	2.221	1.908	1.233		
Augustus	—	7.346	34.527	8.460	2.463	3.646	658	494	2.145	2.012	178		
September	—	5.832	26.662	8.423	2.243	1.581	82	175	1.607	901	—		
October	30.339	10.879	40.876	14.362	2.087	3.824	2.379	2.302	1.705	1.098	—		
November	103.099	17.008	122.984	16.659	1.965	3.736	3.139	3.095	1.790	1.575	—		
December	45.717	14.995	147.075	21.423	2.499	8.983	3.658	3.381	1.383	1.685	394		
1945 Januari	1.280	9.927	128.676	20.046	2.276	12.803	4.284	3.904	1.200	1.392	18		
Februari	3.003	8.734	110.117	17.835	2.116	10.896	1.921	1.792	1.749	2.642	50		
Maart	146	11.810	88.286	21.620	2.739	5.019	—	—	2.066	2.245	303		
April	184	9.039	73.833	14.319	3.060	14.014	—	—	2.255	2.221	76		
Mei	11	8.038	56.233	17.290	3.729	5.075	—	—	1.733	1.666	332		
Juni	—	8.914	38.317	20.312	4.213	7.148	—	—	2.255	2.063	205		

(1) Met inbegrip van de productie van het Groothertogdom Luxemburg.

(2) De heffing van het accijnrecht op margarine is geschorst sedert 15 Februari 1945. Het Bestuur der accijnzen oefent dus geen toezicht meer uit op de productie der margarinefabrieken en maakt dan ook geen statistieken meer op.

III. — VOORTBRENGING VAN ELECTRISCHEN STROOM

58

TIJDVAK	TOTALE PRODUCTIE (Centrales van 100 kW. en meer) Bron: Ministerie van Openbare Werken. - Centrale Dienst voor Electriciteit en Electromechanica.						PRODUCTIE van de 121 voornaamste industriële centrales Bron: Verbond der industriële centrales van Belyf	
	Aantal centrales	Productie (duizenden kWh.)					Totale productie (duizenden kWh.)	Gemiddelde dagproductie (miljoenen kWh.)
		Unie der electrische bedrijven van België	Verbond der industriële centrales	Niet aangesloten maatschap- pijen	Gemeente- regieën	Vlottende centrales		
1943 Maandgemiddelde	(1) 327	217.412	170.312	15.522	18.363	421.609	151.413	5,90
1944 Maandgemiddelde	(1) 325	178.857	106.008	11.123	13.023	309.011	96.659	3,84
1944 Maart	323	240.592	155.588	13.997	21.564	431.741	138.154	5,31
April	323	191.905	108.663	10.555	15.990	327.113	102.731	4,11
Mei	323	151.654	81.991	10.179	14.627	258.451	77.271	3,20
Juni	323	147.969	80.803	10.624	5.925	245.321	75.722	3,03
Juli	323	154.568	92.448	9.003	6.227	262.246	86.695	3,57
Augustus	323	160.054	98.982	9.295	7.296	275.627	90.150	3,70
September	323	113.644	51.790	7.251	10.847	183.532	43.210	1,66
October	323	149.610	88.564	11.529	9.731	259.434	78.986	2,92
November	325	173.093	97.260	11.924	9.709	291.986	89.704	3,70
December	325	201.135	101.324	11.951	11.090	325.500	93.137	3,72
1945 Januari	324	193.515	96.222	9.586	7.105	308.429	88.108	3,62
Februari	324	162.595	82.585	8.501	6.541	282.036	73.257	2,82
Maart	324	205.218	95.895	10.102	12.238	359.063	85.521	3,52
April	324	201.917	85.510	10.044	12.636	346.648	74.191	2,97
Mei	324	201.854	81.236	10.675	12.139	340.506	73.029	2,8

(1) Aan het eind van het jaar.

IV. — GASDISTRIBUTIE (1)

(duizenden kubieke meters)

59

Bron: Ministerie van Openbare Werken.

TIJDVAK	Gemeente-regieën		Gasverdelingsmaatschappijen		Gasvoort- brengende nijverheids- maatschappijen, die rechtstreeks verbruikende inrichtingen voeden	Totaal
	zelfproducent (geheel of ten deele) van het gas dat zij verdeelen	die het gas, dat zij verdeelen, aankopen	zelfproducent (geheel of ten deele) van het gas dat zij verdeelen	die het gas, dat zij verdeelen, geheel of gedeeltelijk aankopen		
	(voortgebr. gas)	(aangekocht gas)	(voortgebr. gas)	(aangekocht gas)	(verkocht gas)	
1943 Maandgemiddelde	5.310	394	3.213	46.886	14.665	70.468
1944 Maandgemiddelde	3.639	153	2.418	23.406	3.099	32.716
1944 Maart	5.419	248	3.396	43.534	8.984	61.581
April	5.471	182	3.082	33.382	4.980	47.097
Mei	2.942	167	2.079	15.893	1.017	22.098
Juni	480	90	1.683	10.368	5	12.627
Juli	1.785	152	2.046	21.791	689	26.465
Augustus	4.245	207	2.317	25.811	1.059	33.639
September	2.932	83	1.746	11.086	116	15.963
October	3.513	147	1.960	9.695	272	15.587
November	2.899	76	2.315	13.455	631	19.376
December	3.301	—	2.027	12.514	1.307	19.149
1945 Januari	2.670	165	2.074	14.379	1.198	20.486
Februari	2.340	21	2.201	7.399	378	12.338
Maart	2.881	204	2.796	17.883	1.880	25.644
April	3.191	171	2.482	21.889	2.283	30.016
Mei	3.765	132	2.296	19.898	2.796	28.887

(1) Deze statistiek betreft de verdeling van gas, verkregen door droge distillatie van steenkool. Zij omvat dus niet het soortgelijk gas, voortgebracht in de cokesfabrieken der mijn-, metaal-, chemische en andere bedrijven die het zelf verbruiken.

VERBRUIK

N. B. — Voor het verbruik van suiker, lactifers, margarine en toebereide vetten, zie tabel nr 56.

I. — VERBRUIKSINDEXCIJFERS

(Basistijdvak 1936 tot 1938 = 100.)

65

TIJDVAK	GROOTE WARENHUIZEN						WINKELS MET BIJHUIZEN		COOPERATIES EN PATROONSWINKELS					
	Kleding		Meubelen		Huishoudelijke artikel en andere		Voedingswaren		Bakkerij		Voedingswaren		Kleding	
	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944	1943	1944
Juni	118	68	124	92	156	133	127	149	48	62	83	110	53	43
Juli	105	72	103	105	178	155	149	131	53	61	98	92	58	40
Augustus	66	68	142	189	203	196	148	122	45	58	95	86	49	35
September	104	83	139	506	206	184	148	128	46	54	95	80	48	38
October	163	125	146	406	254	284	139	141	47	73	91	100	53	44
November	101	97	126	73	268	335	138	111	45	79	93	97	48	46
December	108	113	150	91	296	412	178	113	49	72	122	101	58	59
	1944	1945	1944	1945	1944	1945	1944	1945	1944	1945	1944	1945	1944	1945
Januari	73	95	145	96	204	254	162	113	48	78	120	94	62	61
Februari	105	129	160	237	232	276	159	122	48	84	116	99	47	59
Maart	104	125	155	173	289	313	166	144	55	95	122	132	55	61
April	92	111	142	124	185	220	134		49	81	107	123	41	60
Mei	94	121	98	143	140	390	125		54	86	102	145	45	63

II. — TABAKVERBRUIK

(Productie en invoer.)

66

TIJDVAK	Sigaren	Sigarillos	Sigaretten	Rook-, snuif- en pruimtabak (tonnen)
	(miljoenen stukken)			
1943	101	208	1.889	4.408
1944	74	181	2.070	3.944
1942 3 ^e trimester	25	52	887	2.218
4 ^e id.	28	57	654	1.764
1943 1 ^e id.	28	54	480	1.264
2 ^e id.	22	48	378	983
3 ^e id.	25	49	484	952
4 ^e id.	26	57	547	1.209
1944 1 ^e id.	22	58	687	1.066
2 ^e id.	23	46	521	947
3 ^e id.	16	39	487	954
4 ^e id.	13	38	375	977
1945 1 ^e id.	19	42	437	1.004
2 ^e id.	23	61	677	1.547

III. — SLACHTINGEN IN DE 13 VOORNAAMSTE SLACHTHUIZEN VAN HET LAND (*)

67

TIJDVAK	Grootvee (Ossen, stieren, koeien, vaarzen)	Paarden	Kalveren	Varkens, biggen	Schapen, lammeren, geiten
1943 Maandgemiddelde	14.077	307	16.993	367	723
1944 Maandgemiddelde	10.874	309	12.566	1.279	802
1944 Maart	13.482	241	22.562	1.830	557
April	7.038	171	20.789	1.187	215
Mei	5.231	190	16.049	737	270
Juni	10.351	198	16.569	736	269
Juli	9.291	237	14.837	762	586
Augustus	9.694	205	11.746	547	1.361
September	2.763	151	1.954	258	346
October	12.645	326	9.021	1.880	1.983
November	25.823	711	10.884	3.118	2.008
December	14.510	616	7.111	2.482	830
1945 Januari	7.876	372	5.669	2.754	208
Februari	8.420	188	8.069	2.247	206
Maart	8.902	169	13.347	2.534	115
April	9.400	149	14.575	3.043	452
Mei	6.427	185	17.351	3.316	1.120

(*) Sedert Maart 1945, 12 slachthuizen — dit van Brussel wordt op dezen datum geschorst.

VERVOER

BEDRIJVIGHEID VAN DE NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN

a) Bedrijfsontvangsten en -uitgaven (miljoenen franken).

70

TIJDVAK	REIZIGERS		ONTVANGSTEN				UITGAVEN	SALDO	UITBATINGS-COEFFICIENT
	Aantal (duizenden)	Reizigers-km. (miljoenen)	Reizigers en bagage	Goederen	Diverse	Totaal			
1943 Maandgemiddelde.	16.457	531	122,9	117,9	12,9	253,7	353,0	— 99,3	139,17
1944 Maandgemiddelde.	8.929	277	58,5	57,7	12,0	118,2	(1) 325,9	— 207,7	275,76
1943 November	18.058	559	118,2	114,1	7,2	239,5	363,5	— 124,0	151,75
December	16.098	508	113,1	103,9	42,6	259,6	418,4	— 158,8	161,16
1944 Januari	16.591	520	113,6	100,7	14,8	229,1	343,3	— 114,2	149,82
Februari	16.156	509	108,5	97,6	10,9	217,0	369,1	— 152,1	170,07
Maart	15.452	501	114,8	106,4	18,1	2 9 3	403,4	— 161,1	168,62
April	12.728	421	91,7	52,0	13,9	157,6	380,2	— 222,6	241,12
Mei	7.206	228	29,9	17,0	7,3	54,2	315,8	— 261,6	582,68
Juni	5.023	157	24,9	20,3	5,0	50,2	352,7	— 302,5	702,81
Juli	4.973	150	37,8	31,2	11,1	80,1	388,7	— 308,6	484,99
Augustus	4.616	140	31,1	29,5	6,7	67,3	345,6	— 278,3	513,50
September	4.060	116	28,0	9,1	8,9	46,0	342,2	— 296,2	744,14
October	6.741	186	40,2	26,9	6,5	73,6	363,4	— 289,8	493,97
November	6.576	184	36,1	40,7	6,5	83,3	440,7	— 357,4	528,86
December	7.023	196	45,2	40,3	34,7	120,3	291,2	— 170,9	242,05
1945 Januari	8.402	238	50,7	31,8	11,4	93,9	244,9	— 161,0	260,73

(1) Het maandgemiddelde der uitgaven 1944 is niet het gemiddelde der 12 maandelijksche posten, want van September tot November dient een bedrag afgetrokken van fr 425.800.000 uitgaven, die door den Staat werden gedekt als kosten voor het Geallieerd vervoer. Daarenboven werden van het bedrag der uitgaven voor December reeds fr 224.200.000 uitgaven, die door den Staat om dezelfde reden werd gedekt, afgetrokken.

De gezamenlijke tusschenkomst van den Staat bedraagt dus fr 425.800.000 + 224.200.000 = fr 650.000.000.

b) Vervoer der voornaamste zware goederen. — Gezamenlijk verkeer (1)

TIJDVAK	Ton-kilom. (miljoenen)	(duizenden tonnen)											Nation. Maatschappij der Buurtspoorwegen
		Totaal	Landbouw- en voedingsproducten	Brandstoffen	Ertsen	Metaalwaren	Bouwmaterialen, glas en spiegelglas	Producten der groefbedrijven, zand, kiezel en aarde	Textiel, leerhoofier, kleeding	Chemische en artsijnkundige producten	Nijverheidsvetten en oliën, petroleum, teer	Verscheidene	
1943 Maandgemiddelde.	255	3.260	339	1.425	408	505	267	256	28	109	32	191	8.526
1944 Maandgemiddelde.	91	1.273	215	582	112	80	92	64	7	40	11	70	6.304
1943 November	236	3.287	971	1.082	373	192	215	157	34	88	28	147	10.722
December	207	2.691	364	1.235	323	183	213	125	20	78	29	121	8.269
1944 Januari	196	2.435	200	951	302	215	224	171	26	116	28	202	7.307
Februari	202	2.355	205	1.020	314	190	198	134	20	95	28	151	7.245
Maart	217	2.576	229	1.094	372	208	208	148	22	102	27	166	8.353
April	102	1.252	164	483	235	65	109	65	9	41	10	50	7.249
Mei	35	570	62	352	34	19	50	16	1	10	4	22	6.089
Juni	35	619	52	430	22	32	31	19	2	12	4	15	6.232
Juli	57	999	116	62	28	69	59	28	3	38	6	30	7.001
Augustus	57	940	109	558	35	60	60	35	1	31	6	45	5.536
September	11	218	71	98	4	11	8	9	1	5	1	10	1.339
October	48	881	367	366	1	22	36	36	1	11	5	36	4.287
November	73	1.318	661	445	1	32	60	55	1	9	7	47	7.833
December	65	1.113	340	570	2	33	57	52	1	10	7	41	7.182
1945 Januari	53	882											3.298

(1) Militair vervoer niet inbegrepen.

WERKLOOSHEID

AANTAL GECONTROLEERDE WERKLOOZEN

81

STATISTISCHE MAAND	Week		Aantal week-dagen	Voor het Rijk	Ant-werpen	Brabant	West-Vlaanderen	Oost-Vlaanderen	Hene-gouwen	Luik	Limburg	Luxem-burg	Namen
	van	tot											
Daggemiddelde van de maand													
1944 December	—	—	28	241.297	41.867	19.132	52.551	69.274	22.771	22.620	3.229	1.400	1.470
1945 Maart	—	—	24	165.749	23.704	13.817	38.282	52.411	18.939	14.493	2.387	1.113	602
April	—	—	29	131.906	19.220	9.668	36.512	39.552	13.208	10.846	2.044	498	357
Mei	—	—	22	129.268	18.301	7.950	37.871	40.106	12.134	10.771	1.680	162	291
Juni	—	—	24	124.564	20.526	7.112	36.794	39.177	11.688	7.383	1.534	125	225
Daggemiddelde van de week													
1945 April	1	7	5	142.754	20.835	11.069	36.767	43.896	14.774	12.073	2.148	752	440
	8	14	6	134.599	19.604	10.299	36.469	40.514	13.704	10.885	2.156	587	381
	15	21	6	130.320	19.410	9.629	36.523	38.219	12.858	10.832	2.010	490	344
	22	28	6	125.642	18.494	8.934	35.967	37.590	12.372	9.647	1.984	348	306
	29	5	6	126.214	17.755	8.411	36.830	37.543	12.332	10.795	1.921	313	316
Mei	6	12	5	126.716	17.824	8.147	37.179	38.230	12.098	11.067	1.648	192	331
	13	19	6	128.095	18.065	7.754	36.939	39.513	12.008	11.631	1.718	146	321
	20	26	5	132.133	18.100	8.077	38.898	41.892	12.167	10.881	1.688	154	276
	27	2	6	130.129	19.217	7.824	38.467	40.791	12.265	9.507	1.668	155	235
Juni	3	9	6	128.569	19.712	7.470	38.109	40.375	13.028	7.938	1.527	159	251
	10	16	6	126.012	20.176	7.344	37.783	39.644	11.571	7.565	1.535	134	260
	17	23	6	122.833	21.173	7.095	36.597	37.977	11.195	6.976	1.507	110	203
	24	30	6	120.845	21.042	6.538	34.686	38.712	10.958	7.053	1.569	99	188

BANKSTATISTIEKEN

I. — BELGIE

WEEKSTATEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

(miljoenen franken)

ACTIVA

	3-5-1945	8-5-1945	16-5-1945	24-5-1945	31-5-1945	7-6-1945	14-6-1945	21-6-1945	28-6-1945
Goudvoorraad	20.833	20.833	20.789	20.789	20.789	20.767	20.767	20.767	20.745
Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardeering van den goudvoorraad (Besluitwet n° 5 van 1-5-1944)	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493
<i>Totaal van den goudvoorraad</i>	31.326	31.326	31.282	31.282	31.282	31.260	31.260	31.260	31.238
Buitenlandsche deviezen { op zicht	2.390	2.190	2.396	2.368	2.178	1.528	1.596	1.542	1.508
{ op termijn	1.245	1.245	1.245	1.265	1.883	2.566	2.566	2.566	2.549
Papier in Belgische franken op het buitenland	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Handelspapier	322	321	308	300	291	270	269	252	253
Papier op België { Uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door den Staat gewaarborgd zijn	1	2	2	2	2	1	1	101	121
Voorschotten op overheidsfondsen	192	167	170	197	220	218	188	212	211
Deel- en pasmunt	396	384	406	507	490	467	468	457	527
Vorderingen op den Staat :									
Voorschotten aan de Schatkist :									
Certificaten A, eigen rekening	20.968	21.348	21.553	20.653	21.540	22.250	22.200	21.225	20.765
Certificaten B, Dienst van Onderl. Bijstand,	7.121	7.121	7.121	8.212	8.492	9.182	9.839	11.001	11.001
Certificaten C, Geallieerde Legers	10.030	10.030	9.819	9.819	8.563	8.563	8.563	8.562	8.562
Bijzonder voorschot voor de toepassing van de overeenkomst van 25-1-1943	3.500	3.500	3.500	—	—	—	—	—	—
Andere vorderingen op den Staat	1.093	1.093	1.093	1.093	1.093	1.093	1.093	1.093	1.083
Overheidsfondsen	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	633	633	635	635
Gebouwen, materieel en meubelen	149	149	149	149	148	149	148	148	148
Diversen	135	140	143	146	162	223	242	252	194
	80.222	80.370	80.541	77.347	77.698	78.407	79.070	79.310	78.799
Emissiebank te Brussel	64.589	64.589	64.589	64.589	64.589	64.590	64.590	64.590	64.597
	144.811	144.959	145.130	141.936	142.287	142.997	143.660	143.900	143.396

PASSIVA

	3-5-1945	8-5-1945	16-5-1945	24-5-1945	31-5-1945	7-6-1945	14-6-1945	21-6-1945	28-6-1945
Bankbiljetten in omloop	54.096	54.596	54.526	54.895	55.951	57.126	57.608	58.034	58.483
Rekening-courantsaldi :									
van de Schatkist	4	4	2	5	5	3	8	3	5
van anderen	4.647	4.423	4.811	4.872	4.336	4.213	4.941	5.155	4.435
<i>Totaal der verbintenissen op zicht</i>	58.747	59.023	59.339	59.772	60.292	61.342	62.557	63.192	62.923
Schatkist { onbeschikbare rekening wegens herwaardeering (besluitwet n° 5 van 1-5-1944)	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493	10.493
{ speciale reken. voor de toepassing van de overeenkomst van 25-1-43	3.500	3.500	3.500	—	—	—	—	—	—
Uitgestelde inventarisoperatiën en diversen	394	394	396	396	420	433	434	467	469
Kapitaal	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Reserves en afschrijvingsrekeningen	433	433	433	433	435	435	435	435	435
	73.767	74.043	74.361	71.294	71.840	72.904	74.119	74.787	74.520
Besluitwet van 6-10-44 : Oude biljetten en rekeningen-courant op de Bank, overgeboekt en over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten	71.044	70.916	70.769	70.642	70.447	70.093	69.541	69.113	68.876
	144.811	144.959	145.130	141.936	142.287	142.997	143.660	143.900	143.396

II. — BUITENLANDSCHE CIRCULATIEBANKEN

Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken

	Sedert	pCt.		Sedert	pCt.
België	16 Januari 1945	1,50 (1)	Japan	21 Juli 1941	3,50
Bulgarije	1 December 1940	5,00	Letland (2)	17 Februari 1940	5,50
Denemarken	15 October 1940	4,00	Litauen	15 Juli 1939	6,00
Duitschland	9 April 1940	3,50	Nederland	27 Juni 1941	2,50
Estland	1 October 1935	4,50	Noorwegen	11 Mei 1940	3,00
Finland	3 December 1934	4,00	Portugal	12 Januari 1944	2,50
Frankrijk	20 Januari 1945	1,625	Roemenië	8 Mei 1944	4,00
Griekenland	10 April 1945	10,00	Spanje	1 December 1938	4,00
Groot-Brittannië	26 October 1939	2,00	Vereenigde Staten (Federal Reserve Bank of New-York)	27 Augustus 1937	1,00
Hongarije	22 October 1940	3,00	Zweden	9 Februari 1945	2,50
Indië	28 November 1935	3,00	Zwitserland	25 November 1936	1,50
Italië	11 September 1944	4,00			

(1) Disconto der bij een bank gedomicilleerde accepten en warrants. Disconto der andere accepten: 1 3/4 pCt.
(2) Disconto voor handelshuizen. Voor creditinstellingen: 5 pCt.

Banque de France
(millioenen francs)

86

DATUM	Gouden munt en muntmateriaal	Dadelijk beschikbare te goeden in het buitenland	Wisselportefeuille en overige beschikbare papieren. Gediscconteerde binnenlandsche wissels (1)	In Frankrijk aangekocht verhandelbaar papier (decreet van 17 Juni 1938)	Voor schotten op effecten	Verhandelbaar Schat-kist-papier (conventie van 29-2-40)	Rentelooze voorschotten aan den Staat (wet van 9 Juni 1857, conventie van 29-3-1878 enz.)	Voorloopige voorschotten aan den Staat (conventies van 29-9-38, 29-2-40, 9-6-40, 8-6-44, enz.)	Voorloopige voorschotten aan den Staat ter betaling van de onderhoudskosten der Duitse bezettingstroepen in Frankrijk	Bankbiljetten in omloop	Creditsaldi in rekening-courant	Dekkingspercentage
1939 Jaargemiddelde	92.939	20,0	8.563	3.427	3.517	—	10.000	²⁾ 20.564 ³⁾ 7.567	—	128.514	21.600	61,91
1942 Jaargemiddelde	⁴⁾ 84.598	37,0	4.763	7.878	2.931	30.000	10.000	66.233	174.334	314.577	75.098	21,71
1943 Jaargemiddelde	84.598	37,0	6.179	8.426	2.850	30.000	10.000	61.773	269.159	437.130	45.007	17,55
1943 7 October	84.598	36,7	4.749	8.423	2.891	30.000	10.000	69.350	295.719	471.549	44.728	16,39
4 November	84.598	36,7	4.627	9.408	2.910	30.000	10.000	64.650	311.734	479.942	47.297	16,04
9 December	84.598	36,7	6.365	9.789	2.717	30.000	10.000	62.350	320.787	493.008	45.065	15,72
1944 6 Januari	84.598	36,8	8.187	9.437	2.894	30.000	10.000	61.800	331.973	502.422	45.266	15,45
10 Februari	84.598	36,8	8.909	9.955	2.877	30.000	10.000	54.850	348.300	512.821	45.898	15,14
9 Maart	84.598	36,8	7.618	9.352	2.766	30.000	10.000	65.250	351.000	523.855	46.048	14,84
6 April	84.598	36,8	9.092	10.035	2.774	30.000	10.000	68.050	356.000	535.152	44.881	14,58
4 Mei	84.598	36,8	7.673	9.313	2.891	30.000	10.000	66.050	372.300	534.930	47.106	14,31
8 Juni	84.598	36,9	7.640	10.120	2.883	30.000	10.000	68.900	388.600	563.589	47.019	13,85
6 Juli	84.598	36,9	5.261	10.672	2.878	30.000	10.000	71.750	409.200	580.955	51.606	13,37
1945 4 Januari	⁵⁾ 75.151	41,7	27.990	13.005	3.626	30.000	10.000	900	426.000	574.903	37.916	12,26
8 Februari	75.151	41,7	25.800	12.771	3.479	30.000	10.000	7.700	426.000	569.719	46.356	12,20
8 Maart	75.151	41,7	19.579	12.804	3.382	30.000	10.000	11.500	426.000	571.629	40.423	12,28
5 April	75.151	44,2	16.749	13.483	3.637	30.000	10.000	18.650	426.000	583.509	40.280	12,05
8 Mei	75.151	45,1	14.915	13.484	3.332	30.000	10.000	28.250	426.000	589.476	40.571	11,93

Discontorente { huidige : 1 5/8 pCt. sedert 20 Januari 1945.
vorige : 1 3/4 pCt. sedert 17 Maart 1941.

(1) Deze rubriek omvat de gediscconteerde binnenlandsche wissels en de door het « Office des Céréales » gegarandeerde wissels.

(2) Voorloopige rentelooze voorschotten aan den Staat (terugbetaalbaar overeenkomstig artikel 8 van de conventie van 12 November 1938).

(3) Deze rubriek komt maar sedert 21 September 1939 op den weekstaat voor; dit cijfer is dus het gemiddelde van de laatste vijftien weekstaten van het jaar 1939.

(4) Een decreet van de wet van 29 Februari 1940 herwaardeert den goudvoorraad op basis van 23 mgr. 34 goud, gehalte 900/1000 en na afnemng van een bedrag van 30 milliard voor het Stabilisatiefonds der wisselkoersen.

(5) De vermindering van 9.447 millioen francs heeft als tegenpost een nieuwe rubriek op het actief : « Verbintenissen van den Franschen Staat met betrekking tot het gouddeposito van de Nationale Bank van België ».

Bank of England
(duizenden £)

DATUM	Metaalvoorraad		Beleggingen van het « Banking Department »				Bankbiljetten in omloop (Issue Department)	Toegelaten bedrag voor den biljetten-omloop (1)	Deposito's (Banking Department)				Verhouding van den metaalvoorraad van het Bank. Department tot het saldo van zijndeposito's pCt.
	Goud (Issue Department)	Gouden en zilveren munt (Banking Department)	Door den Staat gewaarborgde fondsen	Disconto en voorschotten	Andere waarden	Totaal			Openbare organen	Banken	Andere deposito's	Totaal	
1939 Jaargemiddelde	(2) 183	819	106.985	8.501	22.890	138.376	507.256	—	21.318	102.535	37.993	161.846	25,6
1942 Jaargemiddelde	242	930	150.296	5.418	22.375	178.089	808.293	—	10.839	136.898	49.787	197.524	18,9
1943 Jaargemiddelde	242	1.172	179.774	4.364	19.125	203.263	966.326	—	8.702	158.853	55.811	223.366	17,0
1944 5 April	242	401	189.372	13.693	15.574	218.639	1.119.228	1.150.000	8.730	166.832	56.830	232.392	13,5
10 Mei	242	473	208.022	5.712	15.960	229.694	1.129.223	1.150.000	12.144	166.145	55.164	233.453	9,2
7 Juni	242	738	224.492	2.194	13.351	240.037	1.135.465	1.150.000	8.998	171.895	58.854	239.747	6,5
5 Juli	242	1.002	280.582	3.452	15.053	299.087	1.134.111	1.150.000	10.100	230.357	57.886	298.343	5,7
9 Augustus	242	1.075	191.258	6.502	13.847	211.607	1.150.560	1.200.000	9.834	176.091	58.477	244.402	20,8
6 September	242	1.537	187.567	3.993	14.407	205.967	1.149.789	1.200.000	9.268	171.790	58.882	239.940	21,7
4 October	242	2.146	196.913	7.486	14.245	218.644	1.158.701	1.200.000	8.608	177.817	58.257	244.682	17,9
8 November	242	2.328	212.678	11.087	15.757	239.522	1.174.882	1.200.000	16.832	177.025	55.645	249.502	11,1
6 December	242	2.171	200.893	2.396	13.778	217.067	1.203.682	1.250.000	9.729	181.558	56.725	248.012	19,6
1945 10 Januari	242	1.511	258.988	11.173	13.874	284.035	1.231.638	1.250.000	9.449	222.172	54.645	286.266	7,0
7 Februari	242	1.523	217.248	7.003	19.287	243.538	1.221.378	1.250.000	22.856	176.541	56.567	255.964	11,9
7 Maart	242	1.524	231.978	7.824	14.772	254.574	1.220.564	1.250.000	6.257	204.113	57.379	267.749	11,6
4 April	242	1.417	225.553	20.660	14.834	261.047	1.240.265	1.250.000	10.877	187.931	55.981	254.789	4,5
9 Mei	242	1.256	181.443	17.619	14.471	213.533	1.250.056	1.300.000	19.547	176.126	51.553	247.226	20,8
6 Juni	242	1.239	219.428	5.514	12.691	237.633	1.270.839	1.300.000	18.232	181.171	51.325	250.728	12,2

Discontorente { huidige : 2 pCt. sedert 26 October 1939.
vorige : 3 pCt. sedert 28 September 1939.

(1) Excl. de biljetten uitgegeven als tegenwaarde van het goud.

(2) Gemiddelde der laatste vier maanden van 1939.

Nederlandsche Bank

(millioenen guldens)

DATUM	Gouden munt en gouden muntmateriaal	Binnenlandsche wissels, promessen, enz.	Papier op het buitenland	Correspondenten in het buitenland	Buitenlandsche betaalmiddelen (excl. pas-munt)	Beleeningen op effecten, goederen en ceelen	Diverse activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi (Schatkist onparticulieren)	Gezamenlijke zichtverbin-tissen
1939 Jaargemiddelde	1.213	25,4	2	—	—	235	16,4	1.056	466	1.522
1942 Jaargemiddelde	954	167,2	1.203	—	—	151	160,9	2.457	192	2.649
1943 Jaargemiddelde	(1) 910	55,3	2.358	(2) 75,2	(2) 57,5	143	85,2	2.944	653	3.597
1943 9 Augustus	932	—	2.423	47,4	48,6	133	7,1	2.809	740	3.549
6 September	932	1,0	2.573	27,6	51,8	139	12,1	2.942	757	3.699
4 October	932	—	2.685	34,0	60,5	137	4,1	3.041	775	3.816
8 November	932	—	2.829	37,2	85,0	135	5,9	3.218	769	3.987
6 December	932	—	2.864	124,3	92,0	135	17,9	3.361	738	4.099
1944 10 Januari	932	—	3.138	75,8	35,2	134	9,5	3.515	735	4.250
7 Februari	932	—	3.302	74,0	37,6	136	12,1	3.649	761	4.411
6 Maart	932	—	3.477	74,6	30,3	137	35,0	3.843	751	4.594
11 April	932	—	3.725	66,7	20,8	141	13,1	4.007	791	4.798
8 Mei	932	—	3.871	67,1	14,9	134	13,6	4.083	842	4.925
5 Juni	932	—	4.011	67,4	17,8	133	19,6	4.211	864	5.075
10 Juli	932	—	3.790	50,1	14,3	140	7,4	4.376	453	4.829
7 Augustus	932	—	3.782	59,1	13,4	129	8,9	4.418	404	4.822
11 September	931	—	4.057	40,6	11,3	146	16,5	4.623	467	5.090
9 October	931	—	4.370	14,8	13,5	137	16,5	4.787	560	5.347

Discontorente { huidige: 2 1/2 pCt. sedert 27 Juni 1941.
vorige: 3 pCt. sedert 29 Augustus 1939.

(1) Met ingang van den staat van 5 Juli 1943, herwaardeering van den goudvoorraad.
(2) Gemiddelde van het tweede halfjaar 1943.

Banque Nationale Suisse

(millioenen Zwitsersche franken)

DATUM	Goudvoorraad	Dadelijk beschikbare tegoeden in het buitenland	Binnenland-sche wissels	Voorschotten op onderpand	Binnenland-sche correspon-denten	Bankbiljetten in omloop	Andere zicht-verbintenissen	Dekkings-percentage
1939 Jaargemiddelde.	2.525	281,0	93,0	36,9	6,2	1.806	1.179	94,01
1943 Jaargemiddelde.	3.773	66,5	149,3	16,7	5,8	2.648	1.414	94,53
1944 Jaargemiddelde.	4.386	90,6	93,7	17,2	5,9	3.033	1.427	100,37
1944 6 April	4.312	87,3	260,8	14,8	5,2	2.951	1.616	96,34
6 Mei	4.359	76,7	60,3	16,3	6,4	2.916	1.479	100,91
7 Juni	4.376	96,2	46,0	16,2	6,1	2.906	1.492	101,70
7 Juli	4.423	87,4	44,6	16,1	6,4	2.970	1.464	101,74
7 Augustus	4.455	84,2	45,6	16,2	3,8	2.998	1.468	101,63
7 September	4.451	106,8	46,7	15,4	4,9	3.063	1.413	101,81
7 October	4.464	98,2	82,9	17,1	5,5	3.164	1.354	100,99
7 November	4.469	104,0	108,3	15,6	6,8	3.245	1.364	99,20
7 December	4.504	92,1	64,4	26,5	5,8	3.328	1.191	101,69
1945 6 Januari	4.559	101,7	77,4	17,7	5,3	3.457	1.097	102,32
7 Februari	4.571	97,6	165,8	14,2	6,4	3.371	1.272	100,54
7 Maart	4.610	91,1	280,6	15,7	7,8	3.454	1.340	98,06
7 April	4.644	108,1	332,8	15,6	7,1	3.513	1.382	97,07
7 Mei	4.736	102,4	323,3	15,4	6,6	3.512	1.495	97,24
7 Juni	4.771	113,9	335,2	16,7	7,3	3.493	1.536	97,14

Discontorente { huidige: 1 1/2 pCt. sedert 26 November 1936.
vorige: 2 pCt. sedert 9 September 1936.

Federal Reserve Banks

86

(millioenen \$)

DATUM	Muntvoorraad				Nationale overheidsfondsen	Bankbiljetten in omloop (Federal Reserve Notes)	Deposito's (aangesloten banken, Schatkist, enz.)	Dekkingspercentage
	Goudcertificaten op de Schatkist	Fonds tot wederinkoop van biljetten (F. R. N.)	Anderereserves	Totaal				
1939 Jaargemiddelde	13.552	9	362	13.923	2.581	4.553	11.753	85,4
1942 Jaargemiddelde	20.529	16	285	20.830	3.214	9.728	14.242	87,1
1943 Jaargemiddelde	20.122	80	349	20.551	7.758	14.113	14.356	72,2
1944 6 April	19.084	279	295	19.658	12.332	17.636	14.504	61,2
10 Mei	18.890	319	264	19.473	13.249	18.127	14.770	59,2
7 Juni	18.687	360	259	19.306	14.609	18.649	15.553	56,4
5 Juli	18.552	418	271	19.241	14.738	18.972	15.067	56,5
9 Augustus	18.417	417	273	19.107	15.222	19.332	15.087	55,5
6 September	18.285	453	261	18.999	16.030	19.865	15.343	54,0
4 October	18.142	506	260	18.908	16.660	20.297	15.392	53,0
9 November	18.016	548	235	18.799	17.957	21.015	16.113	50,6
7 December	17.930	573	235	18.738	18.311	21.477	16.077	49,9
1945 4 Januari	17.837	608	245	18.690	18.734	21.743	16.122	49,4
8 Februari	17.748	625	284	18.657	19.181	21.846	16.186	49,1
8 Maart	17.651	641	250	18.542	19.350	22.264	16.082	48,4
4 April	17.618	645	255	18.516	19.580	22.321	16.108	48,2
10 Mei	17.508	677	241	18.426	20.720	22.722	16.939	46,5
6 Juni	17.412	697	247	18.357	20.896	22.860	17.350	45,7

Discontorente { huidige : 0,50 pCt. sedert 10 October 1942.
vorige : 1 pCt. sedert 27 Augustus 1937.

Sveriges Riksbank

(millioenen Kr.)

TIJDVAK (jaargemiddelde of einde maand)	Goud- voor- raad (1)	Zweedsche Staats- fondsen en obligaties	Wissels betaalbaar in Zweden en voorschot- ten in rekening-courant	Vreemde Staats- fondsen, wissels betaal- baar in het buitenland en opvraagbaar tegood bij vreemde banken en bankiers	Regularisatie- rekeningen voor het goud en de devisa's	Fondsen ter beschik- king van den Dienst der Staatsschuld	Diverse activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courantsaldi				Diverse passiva	Totaal emissierecht (2)	Verhouding in pCt. (3)	
									Staats- instellingen	Handelbanken	Andere deposanten	Totaal			van den metaal- voorraad tot de biljettenreul.	van den metaal- voorraad tot het emissierecht
1943 Jaargemiddelde	794	517	101	623	496	603	286	2.018	555	260	20,9	836	206	2.719	75,03	55,66
1943 December	854	495	93,2	694	553	625	273	2.266	539	98	61,6	699	210	2.868	71,82	56,75
1944 Januari	879	497	98,5	659	570	704	257	2.147	531	336	57,2	924	161	2.891	78,02	57,96
Februari	884	495	58,8	666	573	675	278	2.128	576	216	61,1	854	176	2.865	79,22	58,83
Maart	929	453	67,8	604	605	591	289	2.163	608	93	58,7	760	170	2.856	81,83	61,95
April	940	479	73,7	600	613	661	272	2.158	616	216	56,4	887	169	2.903	83,—	61,70
Mei	949	472	74,0	604	621	615	265	2.157	532	269	38,1	840	162	2.918	83,83	61,96
Juni	951	473	80,7	610	623	648	273	2.226	634	177	30,2	842	163	2.937	81,45	61,73
Juli	960	483	88,8	642	631	746	264	2.187	582	395	56,6	1.033	151	3.000	83,65	60,97
Augustus	989	481	93,6	612	654	680	263	2.253	441	424	59,5	925	142	3.028	83,66	62,25
September	1.000	484	86,6	601	661	687	291	2.337	434	384	49,3	867	162	3.040	81,58	62,73
October	1.006	458	83,2	623	665	739	287	2.329	530	379	58,2	968	136	3.047	82,32	62,93
November	1.017	482	76,0	610	671	780	297	2.286	772	199	28,6	999	200	3.060	84,81	63,36
December	1.019	492	60,6	616	675	785	324	2.492	564	197	46,7	808	231	3.062	77,95	63,46
1945 Januari	1.052	499	42,7	609	702	840	370	2.377	534	438	54,3	1.026	235	3.101	84,37	64,69
Februari	1.047	455	33,7	643	700	859	269	2.345	608	298	45,9	952	229	3.069	85,10	65,02

Discontorente { huidige : 2 1/2 pCt. sedert 8 Februari 1945.
vorige : 3 pCt. sedert 29 Mei 1941.

(1) De metaaldekking bestaat uit het geheele goudbezit onverschillig of het in Zweden of in het buitenland berust; het wordt berekend tegen den prijs van 2.480 Kr. per kg. fijn gewicht.

(2) Het emissiecijfer is vastgesteld op de metaaldekking plus een bijkomende dekking gevormd door sommige activa-posten. In geval deze bijkomende dekking het cijfer van de gouddekking vermeerderd met 350 millioen te boven gaat, wordt de dekking vastgesteld op het dubbel van de gouddekking plus 350 millioen. De metaaldekking wordt geraamd op basis van den goudprijs van den dag.

(3) Voor het berekenen der verhoudingen wordt de metaaldekking geraamd op basis van den goudprijs van den dag.

III. — BANK VOOR INTERNATIONALE BETALINGEN, TE BAZEL.

Staten in duizenden Zwitsersche goudfranken

[eenheden van 0,29032258... gr. fijn goud (art. 5 der statuten)]

	30 April 1945		31 Mei 1945		30 Juni 1945	
ACTIVA						
		pCt.		pCt.		pCt.
I. Goud in baren	119.323	26,1	119.323	26,1	119.323	26,1
II. Kasmiddelen :						
In de bank en in rekening-courant bij andere banken	46.300	10,1	46.446	10,2	43.279	9,5
III. Rentegevende call-gelden	7.810	1,7	8.166	1,8	7.923	1,7
IV. Herdiscontopapier :						
1. Handelswissels en bankaccepten	70.604	15,4	70.200	15,3	70.812	15,5
2. Schatkistpapier	16.174	3,5	13.682	3,0	15.826	3,5
	86.778		83.882		86.638	
V. Rentegevende termijngelden :						
Op ten hoogste 3 maanden	2.749	0,6	2.749	0,6	2.750	0,6
VI. Wissels en diverse beleggingen :						
1. Op ten hoogste 3 maanden :						
a) Schatkistpapier	2.430	0,5	2.435	0,5	2.441	0,5
b) Diverse beleggingen	63.384	13,8	44.007	9,6	33.678	7,4
2. Op 3 tot 6 maanden :						
a) Schatkistpapier	13.672	3,0	13.700	3,0	22.675	5,0
b) Diverse beleggingen	28.604	6,3	47.168	10,3	55.993	12,2
3. Op meer dan 6 maanden :						
a) Schatkistpapier	60.473	13,2	63.079	13,8	54.272	11,9
b) Diverse beleggingen	26.654	5,8	26.667	5,8	28.086	6,1
	195.217		197.056		197.145	
VII. Andere activa	105	0,0	117	0,0	118	0,0
<i>Totaal activa</i>	458.282	100,0	457.739	100,0	457.176	100,0

PASSIVA

I. Kapitaal :						
Geautoriseerd en geëmitteerd kapitaal : 200.000 aandeelen van 2.500 Zwitsersche goudfranken ieder	500.000		500.000		500.000	
Aandeelen met 25 pCt. volgestort	125.000	27,3	125.000	27,3	125.000	27,3
II. Reserves :						
1. Wettelijke reserve	6.527		6.527		6.527	
2. Algemeen reservefonds	13.343		13.343		13.343	
	19.870	4,3	19.870	4,3	19.870	4,3
III. Langlopende deposito's :						
1. Deposito's op de Trust-rekening der Annuiteiten	152.667	33,3	152.668	33,3	152.667	33,4
2. Deposito der Duitse regering	76.334	16,6	76.334	16,7	76.334	16,7
	229.001		229.002		229.001	
IV. Kortlopende en dadelijk opvraagbare deposito's :						
(Diverse munten)						
1. Circulatiebanken voor eigen rekening :						
Dadelijk opvraagbaar	7.304	1,6	6.233	1,3	5.223	1,1
2. Circulatiebanken voor rekening van andere deposanten :						
Dadelijk opvraagbaar	1.155	0,3	1.156	0,3	1.156	0,3
3. Andere deposanten :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	88	0,0	88	0,0	88	0,0
b) Dadelijk opvraagbaar	699	0,2	772	0,2	773	0,2
	787		860		861	
V. Kortlopende en dadelijk opvraagbare deposito's (goud) :						
a) Op ten hoogste 3 maanden	250	0,1	250	0,1	250	0,1
b) Dadelijk opvraagbaar	18.182	3,9	18.168	4,0	18.168	4,0
	18.432		18.418		18.418	
VI. Diversen	56.733	12,4	57.200	12,5	57.647	12,6
<i>Totaal passiva</i>	458.282	100,0	457.739	100,0	457.176	100,0

Nota: In deze staten zijn niet begrepen het *earmarked* goud van Circulatiebanken en de fondsen aangehouden voor den Dienst der Internationale Leeningen, waarvan de Bank voor Internationale Betalingen mandataris, trustee of fiscaal agent is.

**II. — EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS-
EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN**

Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal

(duizenden franken).

JAAR 1944.

OMSCHRIJVING	OPRICHTING. VAN VENNOOTSCH.						KAPITAALSVERHOOG. (naamlooze vennoot.) (command. vennootsch. op aandelen) (personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid)			OBLIGATIE- UITGIFTEN		UITGIFTEPREMIËN (in de gestorte bedragen niet begrepen)	ANDERE STORTINGEN DAN IN SPECIE		ONTBINDINGEN		KAPITAALSVERMINDERINGEN Bedrag		
	naamlooze en commanditaire op aandelen			personenvenn. met beperkte aansprakelijkheid			Aantal	Oud kapitaal	Nominale verhooging	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal		Nominiaal bedrag	waaraan conversie- leenrenten	Inbreng in natura (1)	Inlijving van reserves (2)		Liquidaties	Samensmeltingen
	Aantal	Nominiaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde	Aantal	Nominiaal bedrag	Gestort bedrag op nominale waarde													
	Bedrag																		

1. — Naar hun geografische ligging.

België	130	207.615	172.348	733	300.330	284.492	195	472.412	456.156	410.798	27	636.600	43.567	2.832	471.804	31.793	113.778	12.900	31.715
België en buitenland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kongo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	130	207.615	172.348	733	300.330	284.492	195	472.412	456.156	410.798	27	636.600	43.567	2.832	471.804	31.793	113.778	12.900	31.715

2. — Naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd nominaal kapitaal.

I miljoen en minder	100	45.455	35.565	689	174.327	164.580	118	67.456	46.900	45.400	2	1.750	—	575	138.835	8.158	20.989	650	8.814
van 1 tot 5 miljoen	25	61.160	50.183	42	80.383	74.292	63	207.723	160.891	141.129	6	15.850	—	757	119.529	14.185	27.441	4.250	22.901
van 5 tot 10 miljoen	2	14.000	11.440	1	5.500	5.500	4	10.433	28.105	28.105	3	30.000	3.567	1.500	27.600	450	15.348	8.000	—
van 10 tot 20 miljoen	1	15.000	10.200	—	—	—	6	53.920	90.490	81.644	6	99.000	—	—	29.750	9.000	—	—	—
van 20 tot 50 miljoen	2	72.000	64.960	1	40.120	40.120	4	132.830	129.770	114.520	7	215.000	40.000	—	158.090	—	50.000	—	—
van 50 tot 100 miljoen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	275.000	—	—	—	—	—	—
100 miljoen en meer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL...	130	207.615	172.348	733	300.330	284.492	195	472.412	456.156	410.798	27	636.600	43.567	2.832	471.804	31.793	113.778	12.900	31.715

(1) In de oprichtingen en kapitaalsverhogingen begrepen.

(2) In de kapitaalsverhogingen begrepen.

NATIONALE BANK VAN BELGIË

Activa

BALANS PER 25 JUNI 1945

Passiva

Goudvoorraad	20.745.306.434,86	Bankbiljetten in omloop	58.162.386.000,—
Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardeering van den goudvoorraad (besluitwet n° 5 d.d. 1 Mei 1944)	10.493.183.326,17	Rekening-courantsald en diversen :	
Totaal van den goudvoorraad ...	31.238.489.761,03	Schatkist	10.373.148,74
Buitenlandsche deviezen { op zicht	1.593.660.555,97	Instellingen door bijzondere wet beheerd	846.553.023,83
op termijn	2.566.244.312,50	Banken	1.531.094.026,92
Papier in Belgische franken op het buitenland	4.305.521,30	Particulieren	605.374.516,43
Papier op België { Handelspapier	247.073.222,77	Geallieerde legers	1.702.553.129,48
Uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door den Staat gewaarborgd zijn	121.000.000,—	Diversen	268.111.877,03
Voorschotten op overheidsfondsen	222.104.106,44	4.964.059.721,43	
Deel- en pastmunt	514.409.747,90	Totaal der onmiddellijk opvraagbare verbintenissen	63.126.445.721,43
Tegoed op den postchèque- en girodienst	90.288.415,67	Schatkist :	
Vorderingen op den Staat :		Onbeschikbare rekening wegens herwaardeering (besluitwet n° 5 d.d. 1 Mei 1944)	10.493.183.326,17
Schatkistcertificaten verworven in uitvoering van overeenkomsten gesloten krachtens de besluitwet van 10 Mei 1940 :		Kapitaal	200.000.000,—
Certificaten A, rekening Schatkist	20.919.760.000,—	Reservefondsen :	
B, Dienst voor Onderlinge Hulpverleening	11.001.000.000,—	a) Statutaire reserve	142.233.745,42
Certificaten C, Geallieerde Strijdkrachten	8.562.490.000,—	b) Voorzieningsfondsen en afschrijvingsrekeningen	310.854.678,73
Andere vorderingen :		Uitgestelde inventarisoperatiën	415.220.745,77
Schatkistbon : Overeenkomst van 17 October 1930 bekrachtigd door de wet van 27 December 1930	500.000.000,—	Overgangsrekeningen	24.584.176,74
Overheidsfondsen : 550.000.000,— Overeenk. Schuldbrief : 32.888.701,24 van 27 Juli 1932 gesloten krachtens de wet van 19 Juli 1942	582.888.701,24	74.712.622.394,26	
Overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten	635.080.919,91	Besluitwet van 6 October 1944 :	
Gebouwen, materieel en meubelen	148.465.000,—	Speciale rekeningen bedoeld bij art. 15 en niet aangegeven oude biljetten	68.749.226.319,36
Afgeschreven en te verzilveren waarden	pro memorie	Tijdelijk onbeschikbare en geblokkeerde rekening-courant bedoeld bij art. 16 ...	213.161.426,92
Overgangsrekeningen	130.587.517,85	68.962.387.746,28	
79.077.847.782,58			
Emissiebank te Brussel	64.597.062.357,96		
Totaal van de activa ...	143.674.910.140,54	Totaal van de passiva ...	143.674.910.140,54

Debet

WINST- EN VERLIESREKENING PER 25 JUNI 1945

Credit

Algemeene onkosten	82.039.229,76	Disconto, wissel, intresten en provisie	37.288.099,21
Toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	3.070.000,—	Provenu der overheidsfondsen en andere effecten verworven krachtens de statuten	27.061.504,75
Afschrijvingen op gebouwen, materieel en meubelen	676.203,05	Rechten op bewaarnemingen, courtages en huur der brandkasten	4.215.893,70
Herdisconto op 25 Juni 1945	3.172.373,85	Geïnd op afgeschreven en te verzilveren waarden	103.810,70
Storting op de statutaire reserve (koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1939, art. 20, § 2) :		Geldelijke verplichtingen en vergoedingen van den Staat :	
Overschot boven de 3% van het provendu der Overheidsfondsen die het kapitaal, de reserves en de afschrijvingsrekeningen overschrijden.		a) Ristorno van zegelrecht op den biljetten-omloop (koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1939, art. 34)	37.349.933,80
a) Bijkomend provendu der boekjaren 1939 tot 1944	15.480.298,07	b) Vergoeding van 0,25 % 's jaars op de Staatsschuld (koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1939, art. 33)	44.199.699,52
b) Provenu van het eerste semester 1945	2.467.140,65	c) Vergoeding van 0,25 % 's jaars op het bedrag der kleine coupures uitgegeven voor rekening van de Schatkist (Overeenkomsten van 19 April 1935 en 9 December 1944, resp. gesloten in uitvoering van het koninklijk besluit dd. 16 April 1935 en van de besluitwet dd. 10 Mei 1940) ...	5.999.705,91
Geldelijke verplichtingen tegenover den Staat :		156.218.647,59	
a) Provenu der discontoverrichtingen boven de 3 1/2 %	2.603,81	Uitzonderlijke ontvangsten :	
b) Zegelrecht op den biljetten-omloop	37.349.933,80	a) Terugbetaling door de Schatkist van de vroeger uitgegeven bedragen (1938-1944) voor het in veiligheid brengen van den goudvoorraad en andere gelden en waarden (koninklijk besluit d.d. 1 Februari 1938, art. 61 en 62)	Fr. 61.839.913,82
37.352.537,61		b) Recuperatie van courtages en beursbelastingen voor het tijdperk 1939-1944, ten gevolge van de overlatting aan het Rentenfonds van de effecten verworven krachtens art. 17, 9° der statuten (besluitwet van 18 Mei 1945)	30.531.284,45
Uitgestelde inventarisoperatiën	104.332.062,87	92.371.198,27	
248.589.845,86		248.589.845,86	

ORDEREKENING PER 25 JUNI 1945

TE INNEN WISSELS			59.975.312,44
BELGISCH-LUXEMBURGSCHE VERREKENINGSDIENST. — Compensatierekningen in het buitenland			61.040.258,41
DIVERSE BEWAARNEMINGEN :			
Onderpand van de voorschotrekningen op Belgische overheidsfondsen ..		10 355.184 792,50	
Andere bewaarnemingen		13 897.095 237,61	
			24.252.280.030,11
DIVERSE BORGTOCHTEN			65 685.135,—
SCHATKIST :			
Portefeuille en allerlei tegoed		71.408.703,21	
Diverse waarden toebehoorend aan den Staat :			
Gewaarborgde aandelen N. M. B. S.	1.000.000.000,—		
Deelhebbende obligatiën N. M. B. S.	638.305.187,—		
Annuititeiten onderschreven door Colonie van Belgisch Congo	1.228.759.743,26		
Diverse waarden	732 262.530,—		
		3 599 327.460,26	
Diverse waarden door den Staat in bewaring genomen :			
Waarden door derden gedeponoord	4 735.749.018,72		
Dienst der ingeschreven schuld	10 164 165 200,—		
Deposito- en Consignatiekas	21.533 691 528,79		
Als borgstelling gedeponoord waarden	642.733 780,15		
		37.076.339.527,66	
Af te leveren waarden		4.163 305 532,50	
Ingetrokken effecten		65 386 270,—	
Fonds voor delging van de Staatsschuld		5 986.784 555,—	
Muntonds :			
Overheidsfondsen		910.216 227,50	
Reserve der postchèques :			
Goud		751.615.310,74	
			52 624 383 586,87
			834.910.925,50
RENTENFONDS : gedeponoord effecten			
ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTEKAS :			
Voorloopige beleggingen		3.101.768 646,51	
Beleende fondsen		25.355.700,—	
			3 127 124 346,51
WAARDEN VAN DE PENSIOENKAS VAN HET PERSONEEL			232 236 012,64

INHOUDSTAFEL

(De gegevens vergezeld van het letterteeken « v » zijn als voorloopig te beschouwen.)

DOORLOPENDE MAANDSTATISTIEKEN

	Tabl.		Tabl.
GELDMARKT.			
I. — Rentetarief voor disconto en beleeningen	2	II. — Algemeene Spaar- en Lijfrentekas..	31
II. — Rentestanden voor bankdeposito's en tegoed ter Algemeene Spaar- en Lijfrentekas	4	a) Inlagen op particuliere spaarboekjes;	
		b) Stortingen ingeschreven op de rekeningen der aangeslotenen bij de Lijfrentekas.	
VALUTAMARKT EN MARKT DER EDELE METALLEN.		LOOP DER ZAKEN.	
I. — Noteering der edele metalen	9	I. — Verrekeningskamers	35
II. — Officieele wisselkoersen	10	II. — Postchèque- en giroverkeer	36
KAPITAALMARKT.		PRODUCTIE.	
I. — Noteeringen van enkele overheidsfondsen (vergelijkende tabel)	14	I. — Steenkolenmijnen en metaalbedrijven	55
II. — Maandindexcijfers ter Beurze van Brussel en Antwerpen	15	II. — Diverse producties	56
III. — Omzetten ter Beurze van Brussel en Antwerpen	15	III. — Electriciteit	58
IV. — Noteeringen en rendementen van de voornaamste obligatietypen	16	IV. — Gas	59
V. — Emissies van de Belgische en Congoleesche nijverheids- en handelsvennootschappen	17	VERBRUIK.	
Retrospectief overzicht;		I. — Verbruiksindexcijfers	65
Detail der emissies :		II. — Tabakverbruik	66
April 1945;		III. — Slachtingen in de 13 voornaamste slachthuizen van het land	67
Mei 1945;		VERVOER.	
Ingedeeld naar de belangrijkheid van het kapitaal.		Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen	70
VI. — Leeningen uitgegeven door de Overheid	18	a) bedrijfsontvangsten en uitgaven;	
VII. — Bankoperaties van het Gemeentekrediet	19	b) vervoer der voornaamste zware goederen. — Gezamenlijk verkeer.	
VIII. — Hypotheekinschrijvingen	20	Bedrijvigheid van de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen.	
RIJKSFINANCIEN.		WERKLOOSHEID.	
I. — Stand van de Staatsschuld	25	Aantal gecontroleerde werklozen	81
II. — Overheidspapier ondergebracht bij de Nationale Bank van België ..	25	BANKSTATISTIEKEN.	
III. — Opbrengst van de belastingen	26	I. — België :	
IV. — Kwartaalstaat van het Fonds tot Delging der Rijksschuld	27	Weekstaten van de Nationale Bank van België	85
INKOMENS EN SPAARWEZEN.		II. — Buitenlandsche circulatiebanken ..	86
I. — Rendement der Belgische naamloze vennootschappen	30	Discontovoet van de voornaamste circulatiebanken;	
Betaalbaar gestelde dividenden en obligatiecoupons :		Staten :	
April 1945;		Banque de France;	
Mei 1945;		Bank of England;	
Retrospectief overzicht.		Nederlandsche Bank;	
		Banque Nationale Suisse;	
		Federal Reserve Banks;	
		Sveriges Riksbank.	
		III. — Bank voor Internationale Betalingen, te Bazel	87

BIJZONDERE ONDERWERPEN

EMISSIES VAN DE BELGISCHE EN CONGOLEESCHE NIJVERHEIDS- EN HANDELSVENNOOTSCHAPPEN (jaar 1944).

- I. — Detail der emissies;
- II. — Ingedeeld naar de ligging en naar de belangrijkheid van het uitgegeven of vernietigd kapitaal.

NATIONALE BANK VAN BELGIE.

Balans en winst- en verliesrekening per 25 Juni 1945.

Abonnementsprijs per jaargang } *fr* 250 voor België.
(incl. extra-nummer) } *fr* 300 voor het buitenland.

Losse exemplaren : *fr* 20 voor België.
fr 25 voor het buitenland.

Extra-nummer : *fr* 50 voor België.
fr 60 voor het buitenland.

De betaling moet vooraf geschieden door overmaking op postgironummer 500 der Nationale Bank van België, of op de in hare boeken geopende rekening-courant onder de rubriek « Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting ».

De abonneuten worden verzocht op te geven welke uitgave zij wenschen te ontvangen : de Nederlandsche of de Fransche.

Voorheen Drukkerijgesticht
TH. DEWARICHET
J., M., G. en L. Dewarichet
Brs & Zrs, maat. in gez. naam
Wilde-Woudstr. 16, Brussel

21702